

ธันวาคม ๒๕๑๖

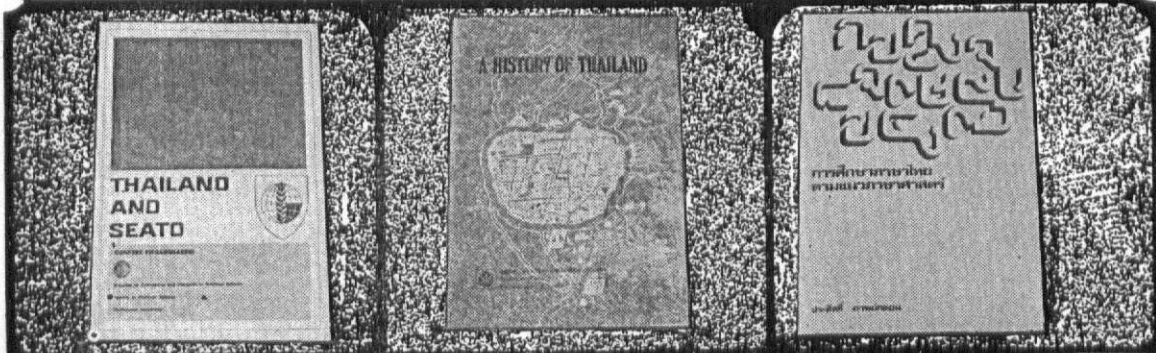
สังคมศาสตร์ปริทัศน์

รัฐธรรมนูญ
และ
สิทธิมนุษยชน

อานันท์ ปันยะชฎาภิรมย์ อังภากรณีย์ ชานนท์ ทลิกขัย ส. ศิวรักษ์
วิเคราะห์ทางทฤษฎีของสหรัฐอเมริกา : ภายหลังจากเหตุการณ์ ๑๕ ตุลาคม ๒๕๑๖

เข้าใจและมั่นใจในเรื่องบ่อนไทย ตอนอ่าน.....

THAILAND AND SEATO

Corrine Phuangkasem

หนังสือเล่มนี้กล่าวได้ว่า เป็นเล่มแรกที่
วิจัยศึกษาถึงความเกี่ยวพันของประเทศไทย กับ
องค์การ สปอ. หรือองค์การซีโต ตรวจสอบทาง
ด้านการเมือง การทหาร สังคมและเศรษฐกิจของ
ประเทศไทยภายใต้องค์การนี้ วิเคราะห์บทบาท
ของซีโต ในการป้องกันการรุกรานของคอมมิวนิ-
สต์ในประเทศไทย และเอเชียตะวันออกเฉียง
ใต้ ในขณะที่ตัวเราก็ได้วิจัยศึกษาความอ่อนแอ
และความเข้มแข็งพร้อมกันกับผลประโยชน์ของประ-
เทศไทย ในการที่มีส่วนสนับสนุนองค์การนี้ไว้
อย่างละเอียด แจกแจงและเสนอแนะวิถีทาง
ปรับปรุงแก้ไขปัญหาต่าง ๆ ที่องค์การนี้ ได้เผชิญ
อยู่ อย่างน่าสนใจยิ่ง

เหมาะอย่างยิ่งสำหรับเป็นคู่มือในการศึกษา
วิจัยเปรียบเทียบ ของนักการเมือง นักการทหาร
นักสังคมและประวัติศาสตร์ และผู้สนใจทั่วไป

ปกสีส้ม อายพลาสติกมัน หนา 106 หน้า
ราคา 35.00 บาท

A HISTORY OF THAILAND

ศาสตราจารย์ รอง สยามานนท์

เสนอเรื่องราวและประวัติความเป็นมาของ
ชนชาติไทย ตั้งแต่ยุคแรกที่อยู่ในดินแดนที่เป็น
ประเทศจีนปัจจุบัน เมื่อประมาณ 4,500 ปีมาแล้ว
จนถึงยุคปัจจุบัน บรรยายสรุปเปรียบเทียบเรื่อง
ราวสำคัญ ๆ ไว้อย่างน่าสนใจยิ่ง

เมื่อพิมพ์ครั้งแรก ได้รับความสนใจจาก
ท่านผู้อ่านมากเกินคาด จนทำให้หนังสือขาดตลาด
ลงในเวลาอันรวดเร็ว เพื่อสนองความต้องการ
ของท่านผู้อ่าน จึงได้จัดพิมพ์ขึ้นใหม่อีกครั้งหนึ่ง
มีภาพประกอบตลอดเล่ม มีสารบัญชีก่อนอย่าง
ละเอียด ได้มาตรฐานสากล

เหมาะอย่างยิ่งสำหรับนักศึกษาและผู้สนใจ
ทั่วไปที่ไม่มีเวลาศึกษาค้นคว้าเองได้ จากตำรา
ประวัติศาสตร์หลาย ๆ เล่ม ทั้งยังเหมาะแก่ผู้ที่
เดินทางไปศึกษาต่อในต่างประเทศ เพราะสามารถ
ใช้เป็นคู่มือตอบข้อซักถาม เล่าเรื่องสรุป หรือ
แม้แต่บรรยายแก่ผู้ที่มาติดต่อเกี่ยวข้อง ได้เป็น
อย่างดี

ปกอาบพลาสติกมัน หนา 203 หน้า
ราคา 60.00 บาท

การศึกษาภาษาไทย ตามแนวภาษาศาสตร์

ประสิทธิ์ กาพย์กลอน กศ.บ. (เกียรติคุณ), กศ.ม.
ภาควิชาภาษาไทย คณะมนุษยศาสตร์
มหาวิทยาลัยรามคำแหง

กล่าวถึงเอกลักษณ์ที่สำคัญของภาษาไทย
ตามแนวภาษาศาสตร์พรรณนา (Descriptive Lin-
guistics) เช่น โครงสร้างของเสียง ของคำ ของ
ประโยค ฯลฯ รวมทั้งประวัติการศึกษาเรื่องภาษา
ตั้งแต่สมัยโบราณจนถึงปัจจุบัน ทั้งในชมพูทวีป
ในยุโรปและในอเมริกา นอกจากนี้ยังกล่าวถึงการ
ศึกษาภาษาไทย ตามแนวภาษาศาสตร์เชิงประวัติ
และเปรียบเทียบ ทฤษฎีการเปลี่ยนแปลงของ
ภาษา รวมทั้งการเปลี่ยนแปลงของภาษาไทย ตั้ง
แต่อดีตจนถึงปัจจุบัน มีภาคผนวกอภิธานศัพท์
ท้ายเล่มเพื่อประกอบการค้นคว้าได้สะดวก

เหมาะอย่างยิ่งสำหรับครู อาจารย์ นิสิต นัก
ศึกษา โดยเฉพาะผู้เลือกภาษาไทยเป็นวิชาเอก
ในมหาวิทยาลัย วิทยาลัยวิชาการศึกษา วิทยาลัย
ครู และผู้สนใจศึกษาภาษาไทยทั่วไป

ปกอาบพลาสติกมัน หนา 237 หน้า
ราคา 40.00 บาท

ไทยวัฒนาพานิช 599 ถนนไมตรีจิต กรุงเทพมหานคร โทร. 210111-5

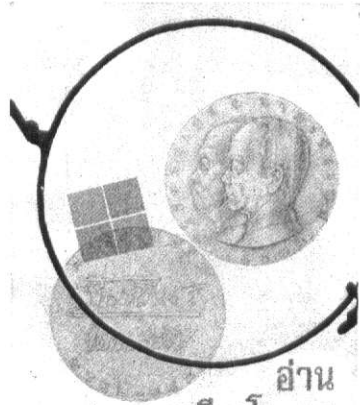
ห้องแสดงหนังสือ หน้าสนามกีฬาแห่งชาติ โทร. 54556-8

สุวรรณเสถียร 298-300 สยามสแควร์ ซอย 4 โทร. 513219

สำหรับท่านที่ประสงค์จะสั่งซื้อ โปรดส่งตัวแลกเงินไปรษณีย์ ธนาชาติ (ส่งจ่าย ปณ. หัวลำโพง) ในนามของผู้จัดการ บริษัทสำนักพิมพ์

ไทยวัฒนาพานิช จำกัด บริษัท ฯ อินดีสงให้โดยไม่คิดค่าส่งใด ๆ

จาก ร.ร. ๑๐๗๗๗๗
มหาวิทยาลัย

อ่าน
เสฐียรโกเศศ
นาคะประทีป

อ่านเสฐียรโกเศศ-นาคะประทีป

รวมคำคมจากหนังสือต่าง ๆ ของ
เสฐียรโกเศศ-นาคะประทีป ไว้ด้วยกันอย่างน่าอ่าน

มีจำหน่ายทั่วไป และที่
สำนักพิมพ์ สมาคมสังกมศาสตร์แห่งประเทศไทย
จตุรา ซอย ๒ ถนนพญาไท กรุงเทพฯ ๕ โทร. ๕๑๖๒๒

โน้ตเล่ม

ฉบับนี้ ผู้เขียนของเราคับคั่งเช่นเคย เรานำหนักไปทางส่งเสริมความก้าวหน้าในระบอบประชาธิปไตย เพื่อระลึกถึงวีรชนที่พลีเลือดเนื้อต่อสู้อันได้มาซึ่งความเปลี่ยนแปลงบางประการ แม้จะยังสงสัยอยู่ในฐานะอำนาจเดิมและตัวบุคคลบางคน แต่เจตจำนงแน่วแน่ที่จะมีคึกกา 'ประชาธิปไตย' ย่อมเป็นคำบอกถึงความต้องการของประชาชน ที่จะปกครองตัวเองตามวิถีชีวิตและค่านิยม ในระบบประชาธิปไตยต่อไปในอนาคต

วีรชนชาบหญิงที่พลีเลือดเนื้อของเธอให้แก่ผู้ซึ่งอยู่หลัง จะได้รับการเทิดทูนและจดจำตลอดไป ซึ่งของเธอจะคงไม่เสียสิ้น เราผู้อยู่หลังจะพยายามให้ดีที่สุด และจะรักษาเสรีธรรม ไว้ด้วยชีวิตคู่จวบกับเธอ

เมื่อระลึกถึง 'เหตุการณ์ ๑๔ ตุลาคม' ป่วยองภากรณ์ ได้นำเสนอข้อคิดบางประการมาให้ สังคมศาสตร์ปริทัศน์ ฉบับนี้โดยเฉพาะ โดยเห็นว่า 'เสียชีพ อย่าเสียสิ้น' เป็นหน้าที่ของผู้ซึ่งอยู่หลังจะพึงสนองตอบให้เกิดประโยชน์อย่างใดแก่ประเทศชาติมากที่สุด ติดตามด้วยข้อเขียนท่านองเคี้ยวกันของ ชวน หลีกภัย บุญสนอง บุญโยทยาน ส. ศิวรักษ์ ฯลฯ โดยเฉพาะ กระมล ทองธรรมชาติ ได้วิจารณ์และประเมินค่ารัฐธรรมนูญของไทย ตั้งแต่เริ่มก่อเกิด จนกระทั่งปัจจุบันมาให้ด้วย เนื่องจากค้นฉบับ 'วิจารณ์รัฐธรรมนูญ' ยาวมาก เราจึงแบ่งไว้ให้ท่านติดตามในฉบับหน้าอีกตอนหนึ่ง ส่วนด้านกิจการระหว่างประเทศ เราขอเสนอนโยบายต่างประเทศต่อรัฐบาลใหม่ได้พิจารณา แม้จะหวังอะไรไม่ได้มากนัก ถ้าจะใช้การวิเคราะห์ท่าทีของสหรัฐกับรัฐบาลใหม่ในคอสถันของ พันศักดิ์ วิญญูรัตน์ เป็นแนวทาง แต่เราก็จะใช้นโยบาย 'เผ้าคอยและมองดู' (อย่างใกล้ชิด) ในการทำ สังคมศาสตร์ปริทัศน์ บัดต่อไป ให้เข้มข้นขึ้น ตามแนวทางของเราเช่นเดียวกัน

เจ้าของ : นายป๋วย อึ๊งภากรณ์

แทนสมาคมสังคมนิยมแห่งประเทศไทย

คณะที่ปรึกษา : นายพันศักดิ์ วิญญูรัตน์

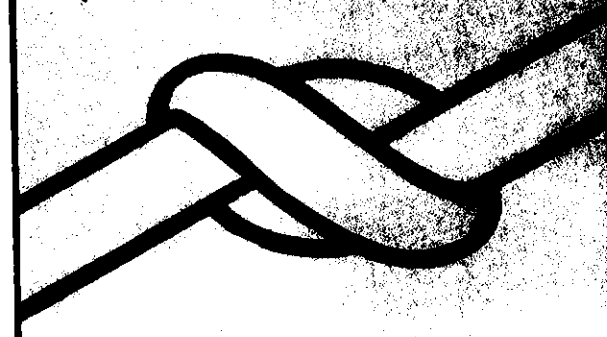
นายรังสรรค์ ธนะพรพันธุ์

นายสุลักษณ์ ศิวรักษ์

บรรณาธิการผู้พิมพ์ผู้โฆษณา : นายสุชาติ สวัสดิ์ศรี

สำนักงาน : สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัย สมาคมสังคมนิยมแห่งประเทศไทย ถนนพญาไท กรุงเทพฯ ซอย ๑๑

กรุงเทพฯ ๕ โทร. ๕๗๖๒๘

กองบรรณาธิการ

สังคมนิยมปริทัศน์

รายเดือน

นายสุชาติ สวัสดิ์ศรี

บรรณาธิการ

นายชวลิต ปัญญาอักษรณ์

ผู้จัดการ

นายธเนศ อภรณ์สุวรรณ

ผู้ช่วยฝ่ายบรรณาธิการ

นายนิวัติ กองเพียร

ผู้ช่วยฝ่ายศิลป์

นายสมพล เมนาคม

เจ้าหน้าที่ฝ่ายธุรการ

นางกนกพรรณ เหลียวตระกูล

เจ้าหน้าที่ฝ่ายจำหน่าย

นายวิธาน ไทยเจริญ

เจ้าหน้าที่ฝ่ายจำหน่าย

กึ่งศตวรรษปฏิวัติ

ปีที่ ๑๑ ฉบับที่ ๑๒ ธันวาคม ๒๕๑๖

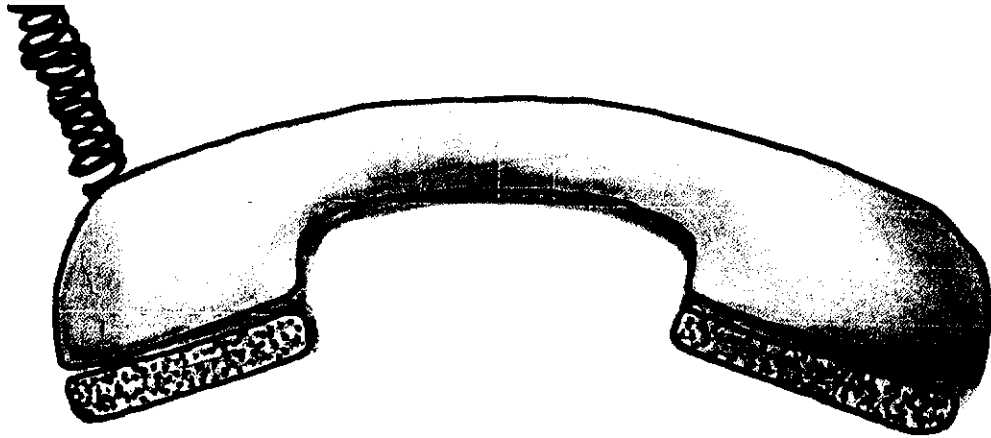
	๔	ลือชเพ็ช
	๕	จดหมายถึงบรรณาธิการ
	๑๑	บทนำ / ประชาธิปไตย : อุดมการณ์กับความเป็นจริง
มนตรี จังสรีวารักษ์	๑๗	ร้อยกรอง / จากคกบางเขน
พินศักดิ์ วิญญรัตน์	๑๘	ปลาใหญ่กินปลาเล็ก / ลือ -- โอ.เค. อีวี -- ที โอ.เค.
เกริกเกียรติ พิพัฒน์เสวีธรรม	๒๘	เมืองไทยไม่ใช่กรุงเทพฯ / การปกครองในระบบประชาธิปไตย จะทำให้สังคมได้รับความพอใจอย่างไร
ปวีธ อิงภากรณ์	๓๖	เสี้ยวพอย้ายเสี้ยน

บทความจากปก

อุดม ศรีนามไทย	๔๕	บทเวียนและข้อสรุปจากการต่อสู้เดือนตุลาคม
ชวน หลีกภัย	๕๑	สามอคิด ส.ส. กับการใช้สิทธิทางศาล
กระมล ทองธรรมชาติ	๕๖	วิเคราะห์และประเมินผลรัฐธรรมนูญฉบับต่างๆ ของไทย (ตอนที่ ๑)
บุญสนอง บุญโยชยาน	๖๘	พรรคการเมืองต่างกันอย่างไร : ตัวอย่างจากอินเดีย
สุลักษณ์ ศิวรักษ์	๗๖	นิสิตนักศึกษาควรมีบทบาทอย่างไร ในระยะนี้
ชาชูณรงค์ เศรษฐศักดิ์	๘๕	ข้อเสนอต่อรัฐบาลใหม่สำหรับนโยบายต่างประเทศของไทย
อังคาร กัลยาณพงศ์	๑๐๐	ร้อยกรอง / สิบสามตุลาฯ วันประชาธิปไตย
ทัศนดอน หุ่นวีดี	๑๐๓	แนะนำสารวารสารรัฐประชาชนจีน / พลังนักศึกษาจีน
พิทักษ์ บุญญาสุทธ	๑๐๖	โลกที่สาม / OPEC สหภาพการค้าที่ยิ่งใหญ่แห่งโลกที่สาม
ธงสุทธ อุตช่วงดี	๑๐๕	คนกับสิ่งแวดล้อม / พอลลูชั่น - อเมริกันสไตล์

๑๑๓	วิจารณ์หนังสือ
๑๑๘	บรรณาธิการ

ฉบับหน้า

บทสนทนาทางโทรศัพท์ในคำคืนของความว่าเหว่

นิกสัน เฮลโล... วิลเลียม นีตักพูด เป็นอย่างไรบ้างเมืองไทย เหมาะกับนิสัยของคุณไหม เสียใจ
ที่คุณมาช้าไปหน่อย แต่คุณคงแก้เหตุร้ายให้กลายเป็นดีแก่เราได้

กินท์เนอร์ ครับท่านประธานาธิบดี ตอนนี้จะผมได้เปลี่ยนวีรสถานทูตใหม่หมดแล้ว ใช้คอนกรีต
เสริมเหล็กหนาถึงครึ่งเมตร รับรองหนังสตั๊กยั๊กและระเบิดขวดทำอะไรไม่ได้แน่ ยกเว้น
ปืนเรือหรือปืนรถถังที่เราให้มา ทางหนีที่โล่งๆ ก็เรียบร้อย

นิกสัน ดีมาก วิลเลียม คุณสมกับเป็นนักยุทธศาสตร์การสงคราม แล้วคนของเราเป็นอย่างไรบ้าง

กินท์เนอร์ เรียบร้อยครับท่าน คนที่เคยอยู่ในลาว ตอนนี้นำมาคุมกำลังอยู่ภายใน คนที่ทำท่าว่าจะตก
ตอนนี้ก็ได้ว่าการเกี่ยวกับทหาร กองทัพแมวของวังเปาเก้าหมื่นย้ายเข้ามาทางภาคอีสานแล้ว
จะได้คานกับอาสาสมัครที่กลับจากลาว

นิกสัน ดีมาก คุณสมกับเป็นนักยุทธศาสตร์ แล้วนายก "สัญญาณ" เล่าเป็นอย่างไร

กินท์เนอร์ กำลังนับวันอยู่ครับ เดี่ยวผมจะสับสายให้พูดโดยตรงเลย

สัญญาณ เฮลโล.... นีสัญญาณพูด... ผมมีเวลาอยู่อีก ๔ เดือนกับ ๑๖ วันครับ ผมอยากกลับเข้าวัด

นิกสัน ทำไมถึงตัดช่อกันน้อยแต่พอตัวเล่าครับท่านนายก

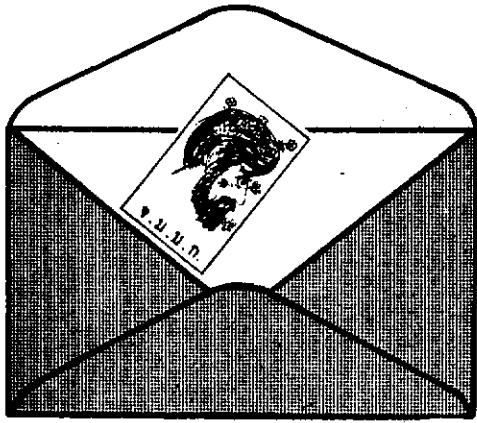
สัญญาณ อ้อ..ขอโทษเถอะ ผมเผลอไป แต่ตอนนี้เหตุการณ์ไม่ค่อยดีเลย หมดเรื่องนี้แล้วผมกลับ
เข้าวัดแน่...

นิกสัน ดีแล้ว ประชาชนจะได้ไม่เรียกร้องคุณกลับมาอีก คุณทำดีแล้ว จงทำดีต่อไป ครบหกเดือน
แล้วค่อยปรึกษากัน

กินท์เนอร์ อ้อ ท่านประธานาธิบดี ผมใคร่เรียนเพิ่มเติมอีกว่า.....

..... ตัดสาย..... ตัดสาย..... ตัดสาย.....

กินเบ็ด

เสียงจากเจ้าหน้าที่กระทรวงการต่างประเทศ

ผมได้พยายามติดตามความเคลื่อนไหวทางการเมืองตลอดเดือนตุลาคมที่ผ่านมา และมาบัดนี้เหตุการณ์ซึ่งได้เคยมีมาหลายต่อหลายครั้งในอดีตก็กำลังแสดงอาการให้ปรากฏขึ้นอีก การที่คนส่วนใหญ่ยังไม่ยอมรับบทเรียนเบื้องต้นจากประวัติศาสตร์ จึงทำให้เขาเหล่านั้นยังคงหลงมกมาย เชื่อว่าเหตุการณ์เมื่อวันที่ ๑๔ ตุลาคม ๒๕๑๖ คือจุดจบของระบอบเผด็จการ ทั้งเชื่อว่ารัฐธรรมนูญที่จะมีขึ้นจะเป็นหลักประกันให้เขาได้เสพความสุข จากการมีสิทธิเสรีภาพ ในครั้งนั้นตลอดไป

ปรากฏการณ์ดังกล่าวเป็นเรื่องที่น่าวิตกพอสมควรทีเดียว จริงอยู่แม้เราจะได้กำจัดส่วนหนึ่งของศัตรูของประชาชนไปแล้วก็ตาม แต่ก็ยังมีนักเผด็จการที่อยู่ในคราบของนักบุญ นักประชาธิปไตยฉบับไม่ถ้วน ทั้งยังมีศัตรูของประชาชนที่ไม่มีตัวตนแต่มีอิทธิพลบั่นทอนชีวิตของประชาชนอย่างมหาศาลที่ยังไม่ได้ถูกกำจัด กล่าวคือ ความยากจน ความเหลื่อมล้ำค่าสูงทางสังคม ความไร้การศึกษา ความต้อยพัฒนา เป็นต้น สิ่งเหล่านี้หากไม่ถูกกำจัดเสีย ก็จะเป็นเครื่องกีดขวางระบอบประชาธิปไตยและเปิดช่องให้ระบอบเผด็จการหวนกลับมาอีกในที่สุด

เหตุการณ์เมื่อวันที่ ๑๔ ตุลาคม เป็นเหตุการณ์ซึ่งยังผลให้เกิดความเปลี่ยนแปลงแต่เพียงส่วนเปลือกภายนอกของระบอบเท่านั้น มันเป็น

เพียงส่วนหนึ่ง และก้าวแรกของ "การปฏิวัติมวลชน" ที่ถาวร อย่าลืมว่ารากเง้าของระบอบเก่ายังคงมีอิทธิพลเหนือความเป็นอยู่ของประชาชนและของสังคม ทั้งยังเป็นเครื่องกีดขวางการดำเนินของระบอบประชาธิปไตยอย่างแท้จริง ขอให้เรากำความเข้าใจเสียที่ว่า ไม่มีอะไรในโลกนี้อีกแล้วที่จะทำหน้าที่เป็นหลักค้ำประกันสิทธิ เสรีภาพ และประชาธิปไตยได้ดีกว่าตัวมนุษย์เอง ขอเราอย่าได้ตกเป็นทาสของนามธรรม สิทธิเสรีภาพและความยุติธรรม ย่อมปราศจากความหมายและคุณค่าหากมนุษย์ไม่รู้จักใช้มัน ขอเราเลิกความคิดที่มุ่งพึ่งเทวดา ผู้หน้าที่คอยจะปกป้องรักษาความเป็นเสรีชนของเรา มิฉะนั้น มัจจุราชเผด็จการก็คงจะกลับมาเยี่ยมเยือนเรากันในไม่ช้า และการมาเยือนคราวนี้คงจะต้องอยู่นานกว่าทุกครั้งไป

สุรพงษ์ ชัยนาม
Jakarta, Indonesia

ความเห็นจากนัก น.ส.พ.

ผมก็เหมือนคนไทยเกือบ ๔๐ ล้านคน ที่เคยได้รับมอบรัฐธรรมนูญจากผู้มีพระเดชพระคุณในการปกครองบ้านเมืองมาแล้วหลายฉบับ แต่ผมก็ไม่มีปัญญาที่จะรักษารัฐธรรมนูญให้ตลอดรอดฝั่งไปได้สักฉบับ มีคนแย่งเอาไปฉีกทิ้งเสียทุกทีไป รัฐธรรมนูญบางฉบับถูกผู้มีอำนาจกลุ่มใหม่ฉีก บางฉบับผู้ที่ยมอบให้เป็นผู้ฉีกเสียเอง ซึ่งเป็นเรื่องบัดชบสันติ

ในบรรดารัฐธรรมนูญหลายฉบับที่คนไทยได้รับนั้น ดูเหมือนมีสองฉบับเท่านั้นที่พอเป็นรัฐธรรมนูญ "ของประชาชนและเพื่อประชาชน" นอกนั้นเป็นรัฐธรรมนูญของคนกลุ่มเดียว เพื่อคนกลุ่มเดียว ซึ่งเอาออกมาใช้เพื่อพรางตาว่า เขาปกครองบ้านเมืองโดยระบอบประชาธิปไตย แต่แท้ที่

จริงแล้วเป็นการรักษาอำนาจของเขาให้สามารถปกครองบ้านเมืองได้นานที่สุด

บ้านเมืองที่ปกครองด้วยระบอบประชาธิปไตยนั้นจำเป็นต้องมีรัฐธรรมนูญ แต่การมีรัฐธรรมนูญไม่ได้หมายความว่าจำเป็นต้องเป็นประชาธิปไตยเสมอไป ทั้งนี้เพราะเหตุไม่มีข้อจำกัดใดๆ ที่จะบังคับไว้ว่ารัฐธรรมนูญต้องเป็นอย่างไรอย่างนี้ รัฐธรรมนูญที่เป็นรูปแบบของเผด็จการก็มีอยู่มาก และที่สำคัญคือแม้ในบ้านเมืองที่ไม่ได้บ่าวประกาศว่าปกครองด้วยระบอบประชาธิปไตยก็มีรัฐธรรมนูญเช่นเดียวกัน

หลังการปฏิวัติเมื่อวันที่ ๑๗ พฤศจิกายน ๒๕๑๔ คณะปฏิวัติได้ยกเลิกรัฐธรรมนูญ ๒๕๑๑ ซึ่งเสียเวลาร่างกันมาถึง ๑๐ ปีเสีย แล้วเอารัฐธรรมนูญซึ่งเรียกชื่อว่า “ธรรมนูญการปกครองราชอาณาจักร” มาใช้แทน และคณะปฏิวัติซึ่งเปลี่ยนสภาพมาเป็นรัฐบาลให้สัญญาว่าจะมอบรัฐธรรมนูญฉบับถาวรให้ประชาชนโดยเร็ว แต่จากพฤติกรรมของรัฐบาลไม่มีอะไรที่ทำได้เลยแม้รัฐบาลจะทำตามคำมั่นสัญญา เพราะจนแล้วจนรอดคณะกรรมการร่างรัฐธรรมนูญที่รัฐบาลตั้งขึ้นยังไม่ได้ลงมือยกร่างกันแม้แต่บรรทัดเดียว เพียงแต่ประชุมหารือตกลงหลักการกันเท่านั้น และนอกจากนั้นยังไม่มีสิ่งที่ทำให้เกิดความเชื่อถ้อยด้วยว่า รัฐธรรมนูญที่ร่างกันใหม่จะเป็นรัฐธรรมนูญที่หลุดพ้นจากปากบ่อ “น้ำเน่า”

ตามความตั้งใจเดิมของผมต้องการจะให้ข้อเขียนนี้เป็นเรื่องของการเรียกร้องรัฐธรรมนูญ เพราะเห็นความซักซ้าไม่เป็นได้เป็นพายุของคณะกรรมการร่างรัฐธรรมนูญ แต่เหตุการณ์บ้านเมืองได้เปลี่ยนแปลงเป็นการตัดหน้าไปเสียก่อน ความตั้งใจของผมจึงผ่อนคลายเป็นไปมาก ทั้งนี้ไม่ได้

หมายความว่าผมไม่ต้องการรัฐธรรมนูญแล้ว แต่ผมเชื่อว่าเวลานี้รัฐธรรมนูญอยู่ใกล้มือเอื้อมแล้ว และต้องเป็นรัฐธรรมนูญของประชาชนเพื่อประชาชนด้วย

ถึงจะล่าไปหน่อยผมก็อดเสียไม่ได้ที่จะสรรเสริญถึงวีรกรรมของนักเรียน นิสิต นักศึกษา และประชาชน ที่ยอมสละชีวิตและเลือดเนื้อ เพื่อให้ได้มาซึ่งระบอบประชาธิปไตย หากไม่มีผู้กล้าหาญเหล่านี้แล้วผมก็ยังไม่รู้เหมือนกันว่า คนไทยจะถูกรวบหัวรวบหางไปอีกนานเท่าใด

ตามที่ได้กล่าวว่รัฐธรรมนูญตั้งหลายฉบับซึ่งผมและคนไทยทุกคนได้รับมา มีเพียงสองฉบับเท่านั้นที่เป็นรัฐธรรมนูญของประชาชนเพื่อประชาชน หมายถึงรัฐธรรมนูญ พ.ศ. ๒๔๘๙ กับรัฐธรรมนูญ พ.ศ. ๒๕๔๒ ซึ่งไม่เฉพาะแต่ผมเท่านั้น คนอื่นๆ ก็ยอมรับเป็นเสียงเดียวกันว่าเป็นเช่นนั้น จึงเป็นเรื่องที่น่าอินต๊ะที่ ศาสตราจารย์ ดร. ประกอบ หุตะสิงห์ ประธานคณะกรรมการร่างรัฐธรรมนูญ และกรรมการคนอื่นๆ บอกว่า การร่างรัฐธรรมนูญฉบับใหม่จะเอารัฐธรรมนูญ พ.ศ. ๒๕๔๒ มาเป็นบรรทัดฐาน

รัฐธรรมนูญ พ.ศ. ๒๕๔๒ นั้นเป็นรัฐธรรมนูญที่แยกอำนาจฝ่ายบริหารออกจากฝ่ายนิติบัญญัติ ฝ่ายบริหารจะใช้อำนาจเข้าครอบงำฝ่ายนิติบัญญัติไม่ได้ ขณะเดียวกันก็แยกข้าราชการประจำออกจากการเมือง ข้าราชการประจำจะเป็นสมาชิกวุฒิสภาไม่ได้ ไม่ว่าสภาล่างหรือสภาสูง สำหรับสภาสูงซึ่งเรียกว่าวุฒิสภานั้นมีฐานะเป็นสภาถาวรจริง ๆ ไม่ใช่เป็นสภาเพื่อถ่วงถ่วงก็ให้รัฐบาล นอกจากนั้นรัฐธรรมนูญฉบับนี้ยังให้สิทธิเสรีภาพแก่ประชาชนอย่างแท้จริงอีกด้วย

ตามวิถีทางการปกครองระบอบประชาธิปไตย

นั้น ประชาชนจะเป็นผู้ใช้สิทธิออกเสียงเลือกตั้ง “ผู้แทน” เข้ามาเป็นตัวแทนในการบริหารบ้านเมือง ปัญหาเฉพาะหน้าของเราเวลานี้จึงอยู่ที่ “ผู้แทน” นี้เอง พวกเราไม่น้อยที่เกิดความไม่แน่ใจ “ผู้แทน” ขึ้นมา เพราะจากพฤติการณ์ที่ผ่านมาในอดีต “ผู้แทน” ก็มีส่วนอยู่ไม่น้อยในการสร้างรอยต่างให้ระบอบประชาธิปไตย ไม่ว่าจะยุคใดสมัยใด “ผู้แทนมือเน่า” จะต้องมีเข้ามาแทรกเป็นยาตำเสมอ

อย่างไรก็ตามเท่าที่ผมได้พบเห็นมาในช่วง ๓ ปีของการมีสมาชิกสภาผู้แทน ก่อนการปฏิวัติ ๑๙ พฤศจิกายน ๒๕๑๔ ผมขอยืนยันได้ว่า “ผู้แทน” ส่วนใหญ่เป็นคนดี มีความรู้ความสามารถและมีความตั้งใจดีต่อประชาชนและชาติบ้านเมือง ส่วน “ผู้แทนมือเน่า” นั้นแม้จะมีอยู่ไม่น้อย แต่ก็ไม่มีมากจนล้นสภา ซึ่งดูเหมือนจะเป็นเรื่องธรรมดาในสังคมของมนุษย์ ในหมู่คนดีต้องมีคนเลวปะปนอยู่บ้าง ผู้แทนที่ดีๆ นั้นไม่ปรารถนาที่จะให้ผู้แทนที่ไม่ดีร่วมอยู่ในสังคม แต่คิดชัดเจนที่ไม่มีมาตรการจัดการได้ จึงต้องทนหวานอมขมกลืนไปเรื่อยๆ ข้อเสนอแนะของผมในที่นี้จึงอยู่ที่การเรียกร้องขอผู้มีอำนาจหน้าที่ในการร่างรัฐธรรมนูญและการพิจารณาถ่วงถ่วง หมายมาตรการสำหรับกำจัด “ปลาเน่า” ไว้ด้วย

หากว่าได้กำหนดมาตรการไว้แล้ว แต่พอถึงคราวเลือกตั้งประชาชนยังสมัครใจที่จะเลือกเข้ามาเป็น “ผู้แทน” อีกรู้ก็เห็นจะต้องปล่อยไป ระบอบประชาธิปไตยนั้นต้องแล้วแต่เสียงข้างมาก ถ้าเสียงข้างมากต้องการกิน “ปลาเน่า” ก็จงให้กินกันไป

ไม่มีใครหรอกครับที่จะเลือกกินแต่ “ปลาเน่า” ตลอดไป ทั่วๆ ที่มี “ปลาสด” ให้เลือกกิน

ว่ากันว่าระบอบประชาธิปไตยที่แท้จริงนั้น ต้องได้มาด้วยเลือด บัดนี้เราก็ได้เสียชีวิตและเลือดเนื้อกันไปแล้ว ประชาธิปไตยจริงๆ ก็คงจะเกิดขึ้นในบ้านเมืองของเราเสียที เท่าที่เสียกันมาแค่นี้ก็ควรจะพอแล้ว ขออย่าให้ต้องเสียมากกว่านี้อีกเลย

กำแหง กริธานนท์
กรุงเทพฯ

การลงโทษอาชญากรรมการเมือง

นับวันว่าเป็นสัปดาห์แห่งการทำความสะอาดบ้าน “ไท” ชำระล้างปฏิคุณมูลโสโครก โรคกินจุโล่ผื่นบวมคัน การชำระล้างครั้งยิ่งใหญ่ที่ผ่านมานี้ ต้องพลีชีวิตและเลือดเนื้อ เพื่อความสะอาดหมดจดของบ้าน “ไท” ที่พวกเราเรียกว่าเป็นการต่อสู้เพื่อประชาธิปไตยที่แท้จริง และเป็นคติมหาวิปโยคนั่นเอง แม้การชำระล้างปฏิคุณจะเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพยิ่ง แต่บ้านของเรายังไม่สะอาดหมดจดเพียงพอเพราะว่าปฏิคุณมูลเหม็นยังคงค้างอยู่อีกมากที่สำคัญที่สุดก็คือ “ปฏิคุณยุดิธรรม” เราเริ่มชำระปฏิคุณยุดิธรรมแล้ว “เรา” ในที่นี้ผมอยากจะให้เป็น “เราชาวไทยส่วนมาก” คือเป็นเสียง “อธิปไตย” ไม่ใช่หนึ่งคู่วิรชนท่านชำระปฏิคุณแทนพวกเราทั้งหมด เพราะเราก็คือเจ้าของบ้านและมีหน้าที่โดยตรงที่จะต้องช่วยกันทำความสะอาดบ้าน “ไท” ของเรา ผมอยากจะให้ ‘สังคมศาสตร์ปริทัศน์’ ช่วยเป็นแรงสำคัญของชาติในการชำระล้างปฏิคุณออกจายุดิธรรมใน “ประชาธิปไตย ด้วยวิธีการประชาธิปไตย” ที่แท้จริง นั่นคือการเรียกร้องความเป็นธรรมในคติมหาวิปโยคที่ผ่านมา นี้ รวมทั้งผมมีความคิดเห็นว่า กองบรรณาธิการ ‘สังคมศาสตร์ปริทัศน์’ ควรจะจัดทำฉบับ “ยุดิธรรมในกฎหมายของระบอบประชาธิปไตย” สัปดาห์ เป็นการศึกษาวิจัย

หาความศักดิ์สิทธิ์ของกฎหมาย ทำไมยุติธรรมจึง
เดินทางคนละสายกับกฎหมาย ในเมื่อกฎหมายไม่
สามารถผดุงความยุติธรรมได้ วิธีใดจึงคือวิธี
ยุติธรรมตามแบบฉบับของระบอบประชาธิปไตย
ประชาธิปไตยที่ไม่มีความศักดิ์สิทธิ์ของกฎหมายคือ
ประชาธิปไตยแบบไหน

ถ้าผมมีปริญญาบัตรเนติบัณฑิต และวงการ
กฎหมายไทยไม่สามารถผดุงความยุติธรรมในคดีมหา
วิปโยคนี้ได้ ผมจะมอบปริญญาของผมนั้นให้แก่
มหาวิทยาลัย แล้วจะไปโถนอยูกกลางทุ่งที่บ้านนา
เสียเพื่อให้หายอภัยต่อตล การลงโทษอาชญากร
ตามกฎหมาย ไม่ใช่การผดุงความยุติธรรมในคดี
แต่เป็นการผดุงความศักดิ์สิทธิ์ของกฎหมาย เป็น
วิธีการประชาธิปไตยตามกฎหมาย และยังเป็นกา
รป้องกันการทำอาชญากรรมอีกด้วย ความยุติธรรม
และประชาธิปไตยควรจะเคียงคู่กันไป ไม่ใช่หนึ่ง
แล้วประชาธิปไตยที่วีรชนแย้งซึ่งเอามาได้ด้วยกา
รพลีเลือดและชีวิตก็คงจะเป็น “ประชาธิปไตยนอก
กฎหมาย” หรือไม่ก็เป็นประชาธิปไตยหลอกเด็ก ๆ
ดังที่เป็นมาแล้วนั้น ผมอ่านข่าวการตามล่าล้างแค้น
อาชญากร การให้คำหว่าต้ออาชญากร ทำให้ผมเกิด
ความรู้สึกว่าเนื่องมาจากเลือดรักชาติ รักชาติพี่น้อง
และเพื่อน ๆ ร่วมชาติ และเนื่องมาจากกฎหมายไม่
อาจจะให้ความยุติธรรมได้นั่นเอง วิธีการเช่นนี้
ตามความคิดของผม ไม่ใช่วิธีการยุติการก่ออาช
กรรม เพราะคนตามล่าก็ย่อมจะกลายเป็นฆาตกร
ไปอีก และยังไม่ใช่วิธีการประชาธิปไตยที่แท้จริง
อีกด้วย เพราะวิธีการประชาธิปไตยนั้นย่อมถือเอา
ยุติธรรมและความศักดิ์สิทธิ์ของกฎหมายบ้านเมือง
เป็นที่ตั้ง แต่ในเมื่อกฎหมายไร้ความศักดิ์สิทธิ์ อ่า
นจะมีก็ย่อมจะเป็นสิ่งที่หลีกเลียงไม่ได้

สำหรับอาชญากรที่หลบภัยอยู่ในต่างประเทศ

นั้น เป็นที่ทราบกันดีว่าพวกเขาบางคนได้รับการ
คุ้มครองจากประเทศนั้น ๆ ตามกฎหมายนานาชาติ
ที่ว่าด้วยอาชญากรการเมือง แต่กฎหมายนานาชาติ
ได้ตีความหมาย “อาชญากรการเมือง” ไว้กว้าง
ขวางมาก อย่างไรก็ตาม ผมคิดว่าศาลโลกต้องให้
การพิจารณา “พฤติกรรมอาชญากรรม” อย่างละ
เอียดถี่ถ้วนมาก เพราะว่าพฤติกรรมอาชญากรรม
ครั้งนั้นนอกจากจะเป็นอาชญากรรมของกฎหมายไทย
แล้วยังเป็นอาชญากรรมของกฎหมายนานาชาติอีก
ด้วย เพราะกฎหมายนานาชาติไม่ได้เป็นบรรทัด
ฐานและควบคุมเฉพาะนานาประเทศ และองค์การ
ระหว่างประเทศเพียงเท่านั้น แต่รวมถึงการควบ
คุมพฤติกรรมของบุคคลหรือปัจเจกชนอีกด้วย ซึ่ง
ขึ้นอยู่กับธรรมชาติของคดีที่ร้องฟ้องไปยังศาลโลก
เพราะอาชญากรการเมืองในขณะเดียวกันก็เป็นอาช
ญากรรมมนุษยชาติอีกด้วย (หนังสืออ้างอิง *International law*, by Charler G. Fenwick. หน้า
๑๔๔ ; *Introduction to Political Science*; by
Rodee, Anderson & Christol หน้า ๖๔๕ และ
๖๕๖; *The Crime Problem*; by Walter C.
Reckless หน้า ๔๔๑ และเล่มอื่นๆ ที่เกี่ยวกับกฎ
หมายนานาชาติและคดีพิจารณาโทษอาชญากรสง
ครามและการส่งอาชญากรข้ามประเทศ) ทั้งนี้เพื่อ
สันติภาพของมนุษยชนทั้งมวลตามจุดมุ่งหมายทั้ง ๔
ข้อขององค์การสหประชาชาติ เพราะฉะนั้นคดีมหา
วิปโยคของประเทศไทยก็อาจจะสามารถเสนอเข้าที่
ประชุมสมัชชาใหญ่ขององค์การสหประชาชาติได้
เพราะเป็นคดีที่สามารถพิจารณาจัดเข้าขอบข่ายการ
ทำลายมนุษยชาติที่สมัชชาใหญ่จะต้องรับพิจารณา
(ตามมาตราที่ ๓๔ ของกฎบัญญัติขององค์การสหประ
ชาชาติ)

ผมไม่ใช่นักกฎหมาย แต่ผมเขียนจดหมายถึง

บ.ก. ก็เพราะผมเป็นคนไทยต้องการความยุติธรรม และประชาธิปไตยที่แท้จริง ผมต้องการให้ *สังคมนิยม* เป็นกำลังสำคัญในการแสวงหาความยุติธรรมตามระบอบประชาธิปไตย ตามที่ชาวไทยกำลังแสวงหาอยู่ในขณะนี้ รัฐบาลสมควรจะเป็นผู้สนับสนุนเข้าที่ประชุมสมัชชาใหญ่ขององค์การสหประชาชาติและยื่นร้องฟ้อง ขอความเป็นธรรม ขอความร่วมมือในการจับกุมอาชญากรรมมนุษยชาติ ดังกล่าวต่อไป เพื่อเป็นการพิทักษ์มนุษยธรรมและสันติภาพของโลกในอนาคต หากว่าอาชญากรดังกล่าวไม่ได้รับโทษตามกฎหมาย ประเพณีการทำลายชาติ ทำลายมนุษยชนอย่างน่าเวทนาไร้คุณธรรม แล้วหนีไปอยู่ต่างประเทศอย่างเป็นสุขเช่นนี้จะเป็นประเพณีที่นิยมกันเกร่อ เช่นนี้แล้วสังคมอารยชนและสังคมสัตว์เดรัจฉานนั้นมีข้อแตกต่างกันอยู่ ณ ที่ใด

การเพิกเฉยต่อพฤติกรรมอาชญากรก็คือ การก่ออาชญากรรมเช่นเดียวกัน ในระบอบประชาธิปไตยที่แท้จริง.

กงกฤษ นามเส
A.M.U., Aligarh, India

อาจารย์สัญญา ว่าอย่างไรครับ!

บ.ก.

ประเทศไทยหรือสยาม

วันนี้ได้ฟังรายการวิทยุที่คุณชัยอนันต์ สมุทวณิช ร่วมให้สัมภาษณ์กับคุณพงศ์เพ็ญ ศกุนตาทย์ เกี่ยวกับการร่างรัฐธรรมนูญ ผมติดใจข้อที่ว่าจะให้ใช้ชื่อ *ประเทศไทย* หรือ *สยาม* ความจริงผมได้เคยเขียนแสดงทัศนะเกี่ยวกับเรื่องนี้ไว้มากแล้ว โดยเฉพาะในหนังสือเรื่อง *ไทยเขียนฝรั่ง* ระหว่างหน้า

๓๔๕-๓๖๖ นั้น นอกจากจะมีความเห็นของผมแล้ว ยังมีข้อเขียนของคนอื่นๆ อีกด้วย เช่น ของ ม.ร.ว. ปานทิพย์ ไสณกุล นายสุเมธ ชุมสาย ณ อยุธยา นายพิทยา สายหุ และนายไพจิตร เอื้อทวีกุล เป็นต้น ผมจึงไม่อยากเขียนขึ้นแจ้งแสดงความคิดเห็นออกไป แต่การไม่ยอมเปลี่ยนชื่อเพราะกลัวฝรั่งจะว่าเราผีเข้าผีออก นั้นแสดงว่าขาดความเคารพตัวเอง สิ่งที่น่าจะคำนึงเหนืออื่นใด คือความผิดถูกชีวิตของชื่อ จะมาอ้างว่าชื่อไม่สำคัญ ดังที่ยกคำประพันธ์ ของเชกสเปียร์ ในเรื่องตลกกุหลาบ มาเทียบนั้น ฟังไม่ขึ้น ยกตัวอย่างง่ายๆ เอาชื่อคุณเองก็ได้ ถ้าอยู่ๆ มีเผด็จการมาสั่งให้คุณเปลี่ยนชื่อจากที่พ่อแม่ปู่ย่าตายายตั้งให้คุณ แล้วคุณจะทำตัวเป็นทองไม่รู้ร้อนกระนั้นหรือ ถ้าคุณเป็นเช่นนั้นจริง ก็ควรละหรือที่คนอย่างคุณจะได้รับการปกครองในระบอบประชาธิปไตย การที่เราค้านเรียกตัวเองว่า Thailand มาในรอบสี่ทศวรรษนี้ก็เพราะในระบอบดังกล่าวเราไม่คำนึงกันถึงความผิดชอบชีวิตขั้นมูลฐานใช่หรือมิใช่ เรามัวไปยึดถือกันแต่ที่เงิน อำนาจ วาสนา และวัตถุถึงกว่าจิตใจ และคุณธรรมอันละเอียดอ่อน ใช่หรือมิใช่

ผมจะไม่พูดย้อนหลัง ไปถึงประวัติความเป็นมาของคำว่า *สยาม* หรือ *ไทย* เพราะไม่อยู่ในประเด็น (และได้เขียนไว้ยืดยาวแล้วใน *ห้วงจากปริทัศน์* หน้า ๓๖๓-๓๗๑) เราจะเรียกชื่อประเทศเราในภาษาของเราว่าอะไรก็ได้ ทั้งคำว่า *ไทย* ก็เป็นคำดี *สยาม* ก็เป็นคำดี และคำหลังนี้ยังใช้เป็นทางราชการอยู่ โดยเฉพาะก็ในประกาศสถาปนาสยามมกุฎราชกุมารเมื่อเร็วๆ นี้ และพระราชพิธีนมัสกันก็ได้โดยที่ *คณะปฏิวัติ* ต้องสลายตัวไปก่อนอีกด้วย จึงน่าจะตราความข้อนี้ไว้ให้จงหนัก จะอย่างไรก็ตาม เวลาแปลชื่อประเทศของเราเป็นภาษา

อังกฤษ ควรบ่งไว้ให้ชัดว่าให้ใช้คำว่า Siam ซึ่งเมื่อตกลงใช้รัฐธรรมนูญฉบับพ.ศ. ๒๔๗๒ ก็ได้มีมติแน่ชัดลงไปเช่นนั้น ครั้นเมื่อร่างฉบับ พ.ศ. ๒๔๗๑ ดูเหมือนพลโทแสวง เสนาณรงค์ จะให้ใช้คำว่าสยามอีก แต่แก้ผิดไป ซึ่งที่จริงแล้ว ควรใช้วิธีการของปีพ.ศ. ๒๔๗๒ คือภาษาไทย เรียกว่า ประเทศไทย โดยบ่งไว้ว่าให้เรียก Siam ในภาษาอังกฤษ

คำว่า Siam นี้ จะมีที่มาว่าอย่างไรก็ตาม ในเมื่อพระบาทสมเด็จพระจอมเกล้าเจ้าอยู่หัวทรงรับใช้คำนี้ และทางราชการก็ใช้คำนี้มาโดยตลอด จนต้องมาเปลี่ยนเป็น Thailand เพราะมาเริ่มระบบจอมพล ระบบผู้บัญชาการทหารสูงสุด ซึ่งตั้งตัวเป็นทราวยศสืบต่อกันมาถึงสามคนแล้ว แล้วเราจจะรับใช้คำนี้สืบต่อไปอีกละหรือ

ไหน ๆ คณะกรรมการร่างรัฐธรรมนูญฉบับนี้ก็ใช้ฉบับพ.ศ. ๒๔๗๒ เป็นหลัก ควรดำเนินตามวิธีการของคราวนั้น นอกไปจากนั้น ผมยังเรียนให้ทราบต่อไปได้ด้วยว่า สมเด็จพระมหาธีรราชเจ้าในรัชกาลที่ ๖ ทรงลงพระนามในรัฐธรรมนูญฉบับนั้นถึงกับทรงสาปแช่งไว้ด้วยว่า ถ้าใครใช้คำว่า Thailand อยู่มานับเป็นลูกเป็นหลานท่าน ความข้อนี้ผมได้ทราบมาจากพระองค์เจ้าเปรมบุรฉัตร ซึ่งไม่ทรงยอมใช้คำว่า Thailand ในนิตยสาร Standard ของพระองค์ท่านเลย ประธานองคมนตรีองค์ปัจจุบัน ซึ่งก็ได้ร่วมลงพระนามในรัฐธรรมนูญฉบับ ๒๔๗๒ ก็ทรงรังเกียจคำว่า Thailand

ที่ว่ามานั้น คุณอาจบอกว่าผมอ้างแต่ฝ่ายเจ้า ผมขอออกได้ว่านายติเรก ชัยนาม ซึ่งเป็นผู้ก่อการคน ๑ ก็บอกผมว่านิยมใช้คำว่า Siam เพราะ Thailand นั้นสื่อให้เห็นเป็นการอวดเบ่งอย่างบ้าหลัง (ท่านใช้คำว่า Chauvism) แม้จนบัดนี้นาย

ปรีดี พนมยงค์ก็ยังนิยมใช้คำว่า Siam อยู่เช่นกัน

นอกจากนี้การเมืองแล้ว นักวิชาการอย่างพระยาอนูมานราชชนกก็บอกกับผมว่า ท่านนิยมใช้ Siam ต่อเมื่อใดต้องพูดต้องเขียนในตำแหน่งราชการ ท่านก็ต้องจำใจใช้ Thailand ในกรณีเช่นนั้น ทั้งคุณติเรก และพระองค์เปรมฯ ก็ต้องใช้คำดังกล่าว ในขณะที่รับราชการ สมควรละหรือที่เราจะให้คนของเราต้องมีสภาพเช่นนั้น ส่วนผู้ที่ไม่มีความคิดเห็นในเรื่องนี้ เพราะขาดความคิดต่อเนื่องเป็นภูมิหลังทางประวัติศาสตร์ หรือขาดความไตร่ตรองทางจริยธรรม โดยไม่นำพาว่าการปกครองจะเป็นระบบประชาธิปไตยหรือเผด็จการ ผมจะไม่ขอพูดถึง ผมเองชอบมตินักวิชาการชาวต่างประเทศคนหนึ่ง ซึ่งอธิบายชื่อของประเทศเราดังนี้

"The present Kingdom of Thailand was officially named Siam until 1939 as well as from 1946 to 1949. In 1939 and again in 1949 the name Thailand was adopted. There is a suggestion of nationalism and even irredentism in this name."

ผมเองก็มักคัดถ้อยคำทำนองนี้ไปลงไว้ในบทความภาษาอังกฤษของผมเสมอ ในเมื่อต้องเอ่ยถึงชื่อประเทศของเรา

ผมตั้งใจที่แม้ชื่อประเทศ กรรมการร่างรัฐธรรมนูญขณะนี้ก็ไม่เห็นเป็นเรื่องเล็กน้อย และผมหวังใจว่า ถ้าเราจะมีรัฐธรรมนูญกันอย่างจริงจัง ก็ควรจะเลิกใช้ชื่อประเทศที่จอมปลอมกันได้แล้ว อย่างกลัวเรื่องเล็กเรื่องน้อย เรื่องถอยเข้าถอยออก หรือถ้อยคำปากหอยปากปูเลย ถ้าเราทำในสิ่งที่ถูก แม้สิ่งนั้นจะขัดกับความเคยชินของคน ก็ควรอย่างยิ่งที่จะต้องกระทำ.

ส. ศิวรักษ์

ศึกษิตสยาม กรุงเทพฯ

ประชาธิปไตย :อุดมการณ์กับความเป็นจริง

หลังจากการเปลี่ยนแปลงรัฐบาล ด้วยพลังของนักเรียนนักศึกษาและประชาชน เมื่อวันที่ ๑๔ ตุลาคม ก็มีการกล่าวถึงรัฐธรรมนูญและประชาธิปไตยมากขึ้น ว่าไปแล้ว การต่อสู้ถึงขั้นนองเลือดครั้งนี้ทุกคนต่างก็มีจุดมุ่งหมายสำคัญร่วมกันอันหนึ่ง คือ เรียกร้องเอารัฐธรรมนูญกลับคืนมาเป็นแม่บทกฎหมายในการปกครองประเทศ มิใช่ใช้แต่อำนาจเถื่อนของคณะบุคคลหนึ่งบุคคลใด หรืออีกนัยหนึ่งอาจกล่าวได้ว่า เป็นการต่อสู้เพื่อสิทธิเสรีภาพของปวงชน นั่นเอง

นับแต่เปลี่ยนแปลงการปกครอง ๒๔๗๕ เป็นต้นมา รัฐบาลทุกยุคทุกสมัยต่างประกาศว่าประเทศไทยปกครองในระบอบประชาธิปไตย มีการประกาศใช้รัฐธรรมนูญหรือธรรมนูญการปกครอง และเพื่อแสดงให้เห็นว่าอำนาจปกครองมาจากปวงชน ก็มีการเลือกตั้งผู้แทนราษฎรในบางสมัย ขณะเดียวกันรัฐบาลก็ยังมีความรู้สึกว่า ประชาชนยังไม่มีความรู้เรื่องประชาธิปไตยเพียงพอ จึงต้องแต่งตั้งวุฒิสมาชิกเข้าไปนั่งเป็นพี่เลี้ยงคอยกำกับดูแลผู้แทนราษฎรทั้งหลายอีกชั้นหนึ่ง ต่อจากนั้นก็มีการโค่นล้มรัฐบาลกันเรื่อยมา ในกลุ่มผู้นำเพียงไม่กี่คน จากกลุ่ม "คณะผู้ก่อการ ๒๔๗๕" มาสู่ "คณะราษฎร" (หนุ่ม) แล้วก็ย้ายมาสู่ "คณะทหารบก" โดยที่การเปลี่ยนแปลงทางการเมือง อันจะเป็นปัจจัยผลักดันระบอบประชาธิปไตยให้ก้าวหน้าไปนั้น แทบจะไม่ได้รับการส่งเสริมให้มีขึ้นมาเลย ปรัชญาการทางการเมืองไทยในรอบ ๔๑ ปีมานี้จึงแทบไม่มีอะไรใหม่ ในขณะที่สังคมไทยส่วนอื่นๆ ได้เปลี่ยนแปลงและก้าวหน้าไปอย่างมาก ทั้งในรูปแบบและความคิด จนก่อให้เกิดภาวะการขัดแย้งระหว่าง ความคิดใหม่ที่ก้าวหน้า กับ ความคิดเก่าที่ถอยหลังเข้าคลอง ตลอดมา การประจันหน้าของความคิดดังกล่าวที่ไม่มีช่องทางระบาย จึงได้ระเบิดออกมาใน "วันมหาวิปโยค" เหตุการณ์ดังกล่าวนี้ไม่ใช่ของใหม่เลย เมื่อผู้ปกครองประเทศบอกแก่ประชาชนว่า อำนาจอธิปไตยเป็นของพวกเขา แต่ในทางปฏิบัติแล้ว ผู้ปกครอง

กลับปิดเป็นความจริงข้อนี้เสีย จะด้วยความมีวเมหาหรือมงายก็ตามแต่ ในที่สุดผู้ที่เป็นเจ้าของ ก็ต้องลุกขึ้นทวงเอาของเขา กลับคืนไป จะด้วยวิธีอ่อนนุ่มหรือรุนแรง ก็ขึ้นอยู่กับลักษณะและการ ปกครองของรัฐบาลนั้น ๆ เป็นสำคัญ ถ้าเป็นรัฐบาลประชาธิปไตย บัดนี้ในกฎหมายเป็นใหญ่ การต่อสู้ทางการเมืองก็มักเป็นไปด้วยความสงบ เพราะทั้งคู่ยอมรับและเข้าใจในกฎเกณฑ์สังคม และการเมืองแบบประชาธิปไตย แต่ถ้าเป็นรัฐบาลเผด็จการ อนุรักษนิยม ไม่มีดีถือกฎหมาย และความยุติธรรมแล้ว การต่อสู้ทางการเมืองมักจะลงเอยด้วยการใช้กำลังเข้าทำลายล้างฝ่ายตรงข้าม จะเปรียบไปแล้วก็เหมือนการต่อรองกับคนพาล ซึ่งมีโอกาสจะใช้เหตุผลโดยสันติวิธีได้น้อยมาก ทั้งนี้ก็เป็นไปตามที่ปราชญ์ทางการเมืองผู้หนึ่งกล่าวเอาไว้หลายศตวรรษแล้วว่า “ถ้าแยกกฎหมายและความยุติธรรมออกจากคนแล้วไซ้ เขาย่อมเร็วกว่ากระบวนสัตว์ทั้งปวง”

ในช่วงเวลาปัจจุบันนี้เอง ที่จะเป็นจุดเปลี่ยนแปลงทางการเมืองไทยสำคัญที่สุดเท่าที่เคย มีมาในประวัติศาสตร์ของการเมืองไทยสมัยใหม่ (กล่าวคือหลังการเปลี่ยนแปลง พ.ศ. ๒๔๗๕ เป็นต้นมา) เพราะเป็นครั้งแรกที่นักเรียน นิสิตนักศึกษา และประชาชน รวมพลังกันลุกขึ้นล้ม รัฐบาลได้สำเร็จ เป็นการเปลี่ยนแปลงทางการเมืองครั้งแรกในเมืองไทยที่ผู้อยู่ใต้การปกครอง ซึ่งมักเชื่อกันว่าไร้พลัง เพราะไม่เคยแสดงว่ามีกำลังอำนาจทางการเมืองมาก่อนเลย ได้ลุกขึ้นพิสูจน์ ให้เห็นสัจจะของประชาธิปไตย ในข้อสำคัญที่ว่า “อำนาจคือประชาธิปไตยเป็นของปวงชน” เหตุการณ์ ครั้งนี้ยังช่วยให้เห็นข้อเท็จจริงในประวัติศาสตร์อีกประการหนึ่งว่า ประชาธิปไตยที่แท้จริงจะไดมา ด้วยการต่อสู้เรียกร้องของมวลชนเท่านั้น มิใช่รอคอยให้ใครหยิบยื่นลงมาให้ เพราะผู้ที่ลงมือ ลงแรงหว่านพืชเองเท่านั้น จึงจะรู้ซึ่งถึงความเหน็ดเหนื่อยยากลำบาก กว่าจะได้เก็บเกี่ยวผลของมัน ดังนั้นเขาจึงมีความหวังใยและคอยดูแลเมล็ดพืชเหล่านั้น ให้รอดพ้นจากการทำลายของพวกหนอน และแมลง

แต่การค้นตัวของนักเรียน นิสิตนักศึกษา และประชาชนในครั้งนี้ก็ยังไม่อาจเป็นหลักประกัน ได้ว่า การเมืองไทยในอนาคตจะดำเนินไปอย่างราบรื่นตามครรลองของประชาธิปไตย ความล้มเหลวตลอดเวลา ๔๑ ปีของระบอบการเมืองไทย ที่เราเรียกกันติดปากว่า “ประชาธิปไตย” ได้สร้างภาพลวงมากมายที่ติดหูติดตาคนทุกคน จนยากที่จะลบเลือนแก้ไขได้ง่ายๆ ภาพลวงที่สะท้อนทัศนคติที่ผิดๆ เหล่านี้เองที่จะกลับมาเป็นอุปสรรคในการสร้างสรรค์ประชาธิปไตยที่แท้จริงของปวงชนในอนาคตอันใกล้นี้ นอกเหนือไปจากความหวาดระแวงถึงการที่กลุ่มคนในเครื่องแบบพร้อมอาวุธจะหวนกลับมาบีบบังคับอำนาจอีก

เมื่อพูดถึงสภาผู้แทนราษฎร ทุกคนก็นึกถึง สส. ขาขาว มองเห็นแต่ความเหลวแหลกของการเลือกตั้ง ฯลฯ บทวิจารณ์รัฐสภาไทยที่ผ่านมาจึงมีแต่การสาวไส้ให้กาทิน พฤติกรรมดังกล่าวมานี้ล้วนเป็นความจริง แต่ปัญหาสำคัญอยู่ที่ว่า สิ่งเหล่านี้แสดงให้เห็นถึงความล้มเหลวของระบอบประชาธิปไตยจริงหรือไม่ ในหลายๆ ปีที่ผ่านมา ความหมายของ “ประชาธิปไตย” ได้ถูกแบ่งแยกออกเป็นสองความหมาย ในความหมายแรกของผู้มีอำนาจและผู้ได้รับผลประโยชน์โดยตรง จากการบิดเบือนประชาธิปไตยให้เป็นระบอบการปกครองแบบไทยๆ โดยที่ไม่อาจให้ความหมายที่แน่นอนแก่คำว่า “ไทยๆ” ได้ (ในทันทีที่ให้ความหมายแก่อะไร มิใช่จะเข้ยนขึ้นมาได้ล่อยๆ หากแต่จะต้องสามารถพิสูจน์ให้เห็นรากฐานสมมติฐานของความหมายนั้นๆ ได้อย่างสมจริงด้วย) ในเวลาเดียวกันนักทฤษฎีสังคมศาสตร์ก็ให้ความหมายของ “ประชาธิปไตย” ตามสมมติฐานจากประเทศตะวันตก แต่ความเป็นจริงที่เกิดขึ้นในรัฐสภาและในกลไกทางการเมืองต่างๆ ล้วนแตกต่างไปจากความหมายทั้งสองนี้แทบทั้งสิ้น ถ้าหากวันนี้เป็นวันที่เราจะลุกขึ้นเดินใหม่บนเส้นทางของประชาธิปไตย เราก็จำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องลัดช่องว่างระหว่างอุดมการณ์หรือความคิดฝันกับความเป็นจริงให้เหลือน้อยที่สุด เราจะต้องเข้าใจถึงความหมายของประชาธิปไตยทั้งในแง่ที่ควรเป็น กับในแง่ที่เป็นไปได้จริงในสังคมไทยด้วย

ในทางอุดมการณ์แล้ว ประชาธิปไตยหมายความว่าประชาชนแต่ละคนมีส่วนร่วมในการกำหนดและตัดสินใจในนโยบายที่มีผลกระทบต่อวิถีชีวิตความเป็นอยู่ของเขา ทฤษฎีประชาธิปไตยที่ปฏิบัติกันมาในหลายๆ ประเทศคือความ “การมีส่วนร่วมของประชาชน” ว่าเป็นการ “พัฒนาด้วยตนเอง” นั่นคือความรับผิดชอบในการปกครองของแต่ละคน จะกำหนดควบคุมบุคลิกของแต่ละคนเอง การให้ประชาชนแต่ละคนมีส่วนร่วมในกิจกรรมสาธารณะเต็มตามความสามารถของเขานั้น เป็นสิ่งสำคัญอย่างยิ่ง เพราะเหตุว่ามนุษย์จะรู้จัก “ความจริง” ได้ ก็ต่อเมื่อเขาลงมือค้ำหมั้นด้วยตนเองเท่านั้น

ในทางปฏิบัติที่เป็นจริง การเข้ามามีมีส่วนร่วมของประชาชนทุกคนย่อมเป็นไปได้ยาก ยกเว้นประเทศที่มีขนาดและจำนวนประชากรเพียงน้อยนิด เมื่อเป็นเช่นนั้น อุดมการณ์ดังกล่าวจึงดัดแปลงเสียใหม่ให้มีการเลือกผู้แทนราษฎรเข้ามาทำหน้าที่แทน โดยยึดหลัก “การปกครองของเสียงส่วนมาก” กับ “เคารพในสิทธิของเสียงส่วนน้อย” ส่วน “การพัฒนาด้วยตนเอง” ก็เปลี่ยนมาเป็น “การปกครองด้วยตนเอง” ซึ่งกลไกสำคัญคือ ส่งเสริมให้แต่ละคนมีส่วนร่วมเสียงในการเสนอนโยบายของชาติ และให้มีการต่อรองตกลงกันในข้อแตกต่างของนโยบายเหล่านี้

นั้นผ่านทางผู้แทน ฯ โดยยึดหลักการปกครองของเสียงส่วนมาก ในกรณีนี้เสียงส่วนน้อยจะต้องยอมรับนโยบายของเสียงส่วนมาก แต่ในขณะเดียวกัน เสียงส่วนมากจะต้องใจกว้าง เปิดโอกาสให้เสียงส่วนน้อยมีสิทธิเสรีภาพที่จะแสดงความคิดเห็นของเขาได้อย่างเต็มที่ เพื่อจะชักจูงให้ประชาชนได้เห็นและเข้าใจในความคิดของเขา เราเชื่อว่า เผด็จการของเสียงส่วนมาก ก็เลวร้าย พอล ๆ กับ เผด็จการของเสียงส่วนน้อยเช่นกัน ดังนั้น เสรีภาพในการพูด เขียน พิมพ์ และเสรีภาพในการก่อตั้งพรรคฝ่ายค้านจึงเป็นหัวใจสำคัญ ที่จะประกันหลักการเข้ามามีส่วนร่วมของประชาชนทุกคนได้

การที่ทฤษฎีประชาธิปไตยดังกล่าวให้ความสำคัญต่อศักดิ์ศรีของปัจเจกชนอย่างมาก เพราะเชื่อว่า โดยธรรมชาติแล้ว มนุษย์มีสิทธิเต็มเปี่ยมใน ชีวิต อิสราภาพ และ ทรัพย์สิน แม้ในยุคนั้นมีการจัดตั้งรัฐบาลอะไรก็ตาม มนุษย์ก็มีสิทธิและต่อสู้เพื่อสิ่งเหล่านั้นมาตลอด เพราะเป็นสิ่งที่มิได้อยู่ควบคู่กับความเป็นมนุษย์มาก่อน รัฐบาลและรูปการปกครองต่าง ๆ ล้วนกำเนิดมาในภายหลัง รัฐบาลจึงไม่ใช่ผู้มอบ ชีวิต อิสราภาพ และทรัพย์สิน ให้แก่ปวงชน ดังนั้นรัฐบาลจึงไม่มีสิทธิอะไรเลยที่จะมาดึงสิ่งเหล่านั้นออกไปเสียจากประชาชน เพื่อปกป้องสิทธิดังกล่าวนี้จอห์น ล็อก จึงกล่าวว่า “ประชาชนมีสิทธิที่จะปฏิวัติรัฐบาลได้ ถ้าทำผิดกติกา”

นอกเหนือจากนี้ ทฤษฎีประชาธิปไตยยังเชื่อความเสมอภาคเท่าเทียมกันของคนแต่ละคนในทางความเป็นจริง มนุษย์ยังมีความแตกต่างกันมากในหลายๆ กรณี แต่อย่างน้อยที่สุด มนุษย์ควรเท่าเทียมกันต่อหน้ากฎหมาย ส่วนในด้านอื่นๆ นั้น ก็ต้องสร้างความเสมอภาคกันในโอกาส เสี่ยงก่อน เพื่อเป็นช่องทางให้เขาสามารถก้าวไปใกล้ความเสมอภาคในด้านนั้นๆ เช่น เศรษฐกิจ สังคม และการเมืองได้ในที่สุด

แต่ในความเป็นจริงเท่าที่ปรากฏในการเมืองไทยยุคใหม่ อาจกล่าวได้ว่า เราตกอยู่ในลักษณะการ มันร้าย มาโดยตลอด ประชาธิปไตยที่ควรจะเป็นนั้น แทบไม่มีโอกาสเป็นได้จริงในสังคมไทยเลย ซึ่งเรื่องนี้ก็ไม่ใช่เพราะว่าประชาชนไทยส่วนใหญ่ด้อยภูมิปัญญากว่าที่อื่น ดังที่ชอบนำมากล่าวอ้างกันอยู่เสมอๆ ประชาชนอาจจะขาดความเข้าใจในกลไกเทคนิคซึ่งเป็นรายละเอียดของระบอบประชาธิปไตย แต่พวกเขาไม่ได้ไร้ซึ่งความสำนึกในประชาธิปไตยเลย คนที่ใช้ชีวิตอยู่กับเครื่องยนต์กลไก จนสามารถเชี่ยวชาญในการควบคุมดูแลมันก็มีใช้ว่าเพราะเขาเกิดมาเก่งกว่าคนอื่น หากเป็นเพราะเขาได้คลุกคลีกับมันนานกว่าคนอื่นเท่านั้นเอง

สังคมประชาธิปไตยก็เช่นเดียวกับสังคมแบบโบราณและสังคมศักดินา ซึ่งกำเนิดมาจาก

ข้อกำหนดและเงื่อนไขของสังคมในช่วงเวลานั้นๆ ในสมัยสุโขทัย เรามีระบบเศรษฐกิจแบบเสรี “ใครใคร่ค้าอะไรค้า” มีระบบสังคมที่เสรี “ใครจักมักเล่นเล่น ใครจักมักหัวหัว” ทั้งนี้เพราะ (เชื่อว่า) จำนวนประชากรมีน้อยเมื่อเทียบกับทวีปอาชราชาติ ระบบการแข่งขันและการเก็บภาษีอากรจึงไม่มี เพราะมุ่งแต่จะส่งเสริมให้คนลงมือทำการผลิตให้ได้มาก คุไปก็เหมือนกับการทำงานตามความสามารถ แล้วตอบสนองตามความต้องการของแต่ละคน ส่วนกลไกการปกครองและการเมืองอื่นๆ นั้นมีน้อยมากเพราะยังไม่มีความเป็น ต่อเมื่อสมัยอยุธยาจึงเริ่มมีระบบศักดินา มีเจ้า มีไพร่ จัดแบ่งคนตามกำลังทรัพย์ (ที่ดิน) และอำนาจ อาณาเขตกว้างใหญ่ขึ้น พร้อมกับมีประชากรเพิ่มขึ้น ความเป็นในระบอบการปกครองและเศรษฐกิจที่สลับซับซ้อนก็มีขึ้นตามไปด้วยดังนี้ การสิ้นสุดในอำนาจของอาณาจักรสุโขทัยและอยุธยาที่ดี จึงเป็นผลมาจากการที่ระบอบการปกครองภายในไม่อาจตอบสนองความเปลี่ยนแปลงภายในของแต่ละสังคมได้ทันทั่วทั้งเมื่ออิทธิพลจากภายนอกมากระทบเข้า ก็ย่อมต้องเปลี่ยนแปลงไปในที่สุด

ประเทศไทยในยุครัตนโกสินทร์ นอกจากจะสืบทอดโดยตรงทางอารยธรรมจากสุโขทัยและอยุธยาแล้ว ยังได้รับอิทธิพลทางอ้อมจากอารยธรรมตะวันตกอย่างมากอีกด้วย การให้การศึกษาระบบตะวันตกตั้งแต่สมัยพระจอมเกล้าฯ จนถึงเปิดการศึกษาทั่วไปแก่ทวยราษฎร์ในสมัยพระพุทธเจ้าหลวง ได้สร้างเงื่อนไขใหม่ในสังคมไทยเป็นลำดับ แล้วระบอบการปกครองแบบสมบูรณาญาสิทธิราชก็ถึงจุดเปลี่ยนแปลงในปี พ.ศ. ๒๔๗๕ เมื่อไม่สามารถตอบสนองความเปลี่ยนแปลงทางสังคมและเศรษฐกิจได้ทันทั่วทั้งที่ แม้หลังจากการเปลี่ยนแปลงการปกครองแล้วก็ตาม ก็ยังมีความพยายามก่อการกบฏ ปฏิวัติ รัฐประหารกันมามากกว่า ๑๐ ครั้ง ซึ่งก็เป็นเครื่องแสดงให้เห็นว่า ระบอบการปกครองที่คณะราษฎรและคณะทหารเรียกว่า “ประชาธิปไตย” นั้น ก็ยังไม่สามารถตอบสนองความต้องการของปวงชนได้ การลุกฮือครั้งล่าสุดของนักเรียนนักศึกษาและประชาชนเมื่อ ๑๔ ตุลาคมนี้ ก็เกิดขึ้นมาทำนองเดียวกัน

กล่าวโดยทั่วไป การลุกฮือของประชาชนเพื่อโค่นล้มรัฐบาลนั้น มักเกิดขึ้นในสังคมที่มีระบอบการปกครองแบบเผด็จการ และผูกขาดอำนาจเบ็ดเสร็จไว้ในกลุ่มผู้ปกครองเพียงไม่กี่คนเท่านั้น ดังนั้นเหตุการณ์ครั้งแล้วจึงเป็นข้อพิสูจน์ให้เห็นว่า การปกครองของคณะราษฎรที่ดีแล้วเป็นเผด็จการอำนาจเบ็ดเสร็จ มิใช่ประชาธิปไตยดังที่มีการกล่าวอ้างกัน ความล้มเหลวของการปกครองแบบประชาธิปไตยเท่าที่เคยมีมา (ในสมัยมีสภาผู้แทนฯ) จึงไม่ใช่ความล้มเหลวของระบอบประชาธิปไตยเอง แต่อยู่ที่ผู้กุมอำนาจบางคน กับประชาชนเองด้วย ในส่วนของผู้กุม

อำนาจนั้น เราก็ได้เห็นมาอย่างแจ่มชัดแล้ว ในด้านบทบาทของประชาชนอาจกล่าวได้ว่า ถ้าพวกเขาไม่ลุกขึ้นมาปกป้องสิทธิเสรีภาพและเรียกร้องรัฐธรรมนูญแล้ว โดยยังคงมอมเมาเท่าเช่นที่ผ่านๆ มาในอดีต ก็อย่าหวังเลยว่า จะได้มีระบอบการปกครองแบบประชาธิปไตยที่มั่นคงในประเทศไทย

ในขณะนี้ ไม่มีใครกำหนดแน่นอนลงไปได้ว่า ความเป็นไปได้ของประชาธิปไตยในเมืองไทยจะมีรายละเอียดต่างๆ เป็นอย่างไรแน่นอน ไม่มีใครรู้ว่าผู้แทนราษฎรจะอภิปรายและประพาดคิดอย่างไรในสภาฯ ประชาชนจะเลือกตั้งอย่างไร ฯลฯ แต่นี้ก็ไม่ใช่ว่าความผิวดำแรงอะไร ความสามารถอย่างหนึ่งของมนุษย์ ก็คือการเรียนรู้ โดยเฉพาะอย่างยิ่ง สังคมประชาธิปไตยเป็นสังคมที่ต้องการการเรียนรู้มากที่สุด ต้องการความอดทนและใจกว้างมากที่สุด ในสังคมปัจจุบันที่มีทรัพยากรอย่างจำกัด ในขณะที่จำนวนประชากรก็มีมากขึ้นนั้น ประชาธิปไตยจะช่วยให้ได้ด้วยการออมชอมความต้องการของคนหมู่มาก ให้ผลประโยชน์แบ่งกระจายออกไปให้เป็นธรรมที่สุด และข้อที่พึงตระหนักไว้ก็คือ ประชาธิปไตยไม่ใช่แก้วสารพัดนึกที่จะแก้ไขรักษาโรคร้ายร้ายแค้นในฉับพลัน หรือจะกล่าวว่าประชาธิปไตยอาจเป็นระบบการเมืองที่เสถียรก็ได้ แต่ก็ยังไม่มีระบบอื่นใดที่ดีกว่ามากนัก

ประชาธิปไตยเป็นผลิตผลของสังคมที่ผ่านกระบวนการเปลี่ยนแปลงมามาก ทั้งในด้านคุณภาพและปริมาณ ด้านคุณภาพคือการเรียนรู้ทั้งโดยทางตรง คือในระบบการศึกษา กับทางอ้อมจากประสบการณ์และสื่อสารมวลชนต่างๆ ระดับการเรียนรู้ของคนในสังคมจะมีสูงกว่าที่เคยมีมาในอดีต (ไม่ใช่เพราะว่าคนปัจจุบันมีสติปัญญาดีกว่าคนสมัยก่อน แต่เป็นผลมาจากการเปลี่ยนแปลงและการผลิตใหม่ๆ ในสังคมนั้นนั่นเอง) ด้านปริมาณคือจำนวนประชากรและผลิตผลที่มีจำนวนสูงขึ้นอย่างมาก วิธีการติดต่อแลกเปลี่ยนทั้งด้านวัตถุและความคิด ก็เปลี่ยนไปใช้ความมีเหตุมีผลมากขึ้น ขนบธรรมเนียมประเพณีและความเชื่อบางอย่างอาจไม่สามารถนำมาอธิบายเป็นเหตุผลได้ง่ายๆ เหตุผลในทางเศรษฐศาสตร์เป็นกลไกของตลาดและราคา ตลอดจนการอภิปรายทางการเมือง ไม่ใช่สิ่งที่เราจะจับต้องมองเห็นได้ แต่จะเป็นข้อสรุปทางตรรกวิทยาเสียมากกว่า และระดับการรับรู้ที่สูงขึ้นนี้จะช่วยให้คนเริ่มคิดและมองปัญหาอย่างลึกซึ้งขึ้น ดังนั้นผู้ที่ชอบเปรียบเทียบพฤติกรรมทางการเมืองของประชาชนและสภาผู้แทนราษฎรไทยกับประเทศยุโรปและอเมริกา จึงน่าจะตระหนักถึงวิวัฒนาการอันนี้ไว้ด้วย

กล่าวโดยสรุป อุดมการณ์ประชาธิปไตยนั้นเป็นของสากลที่ใครๆ ใฝ่ฝันถึงได้ แต่ความ

เป็นไปได้ในแต่ละสังคมเป็นของเฉพาะตัว ความอยู่รอดของประชาธิปไตยในสังคมไทยจึงขึ้นอยู่กับประชาชนชาวไทยทั้งมวล ที่จะช่วยกันสร้างสรรค์และเรียนรู้ระบบประชาธิปไตยไปในเวลาเดียวกัน ไม่มีใครจะเป็นนักประชาธิปไตย เพียงเพราะเขาอ่านทฤษฎีประชาธิปไตยมา ๔ - ๕ เล่ม แต่เขาจะเป็นนักประชาธิปไตยก็ด้วยการปฏิบัติเท่านั้น ข๑๖

จากคกบางเขน

มนตรี จิงศิริอารักษ์

๑. ในห้องสี่เหลี่ยม
ที่แกร่งด้วยผนังหนา
โปร่งด้วยซี่กรงเหล็ก
ฉันเดินไปมา
ในห้องจำกัด
ไม่มีเดือน
ไม่มีตะวัน
ไม่มีอื่นใด
นอกจากตัวฉันเอง
๒. ฉันเป็นนกขุ
เมื่อฉันเรียกร้อง
ถึงสิทธิ เสรีภาพ
จงคืนอำนาจให้แก่ประชาชน
จากที่เขาข่มขู่เอาไป
๓. นกน้อยสามตัว
บินมาเกาะขอบหน้าต่าง
นอกห้องของฉัน
มันเปล่งเสียงร้อง
ราวคล้ายกับว่า
จะกล่าวอะไร
แก่ฉัน
ผู้คุมผ่านมา
นกน้อยทั้งสาม
บินลับหายไป

๔. ในห้องสี่เหลี่ยม
ฉันนั่งคิด
ถึงสิทธิ เสรีภาพ
ของปวงประชา
ที่ฉันไม่อาจเรียกร้องมาได้
ในวันนี้

๕. แต่วันพรุ่งนี้
ประชาชน
จะเรียกร้อง
สิ่งที่หายไป
ของเขาคืนมา
ของเขาคืนมา

ความตาย
ร่างกายของฉัน
ได้ตายเสียแล้ว
เมื่อได้อิสระภาพ
แต่ฉันยังมีชีวิตอยู่

ดวงไฟดวงน้อย
เริ่มร้อนระอุ
ลุกเป็นเปลวไฟ
ลุกไฟดวงโต

ชีวิตฉันน้อยเพื่อสิ่งใด
ชีวิตฉันต้องการอะไร
ฉันมั่นใจแล้ว
ฉันมั่นใจแล้ว

วิเคราะห์ท่าทีของสหรัฐฯ ต่อรัฐบาลชุดใหม่ ลอ -- โอ.เค. อวิก -- โอ.เค.! หรือพูดให้สุภาพ จัสแมกหัวเราะเหย ๆ ซ้อไอเอ. แอบยิ้ม

ทันทีที่มีข่าวว่าสองจอมพลและพันเอกณรงค์ บินหนีออกนอกประเทศ ในใจของผู้ติดตามเรื่อง ความสัมพันธ์ระหว่างสหรัฐกับไทยก็คือ สหรัฐ จะมีท่าทีอย่างไรในเมื่อคนทั้งสามซึ่งถูกประชาชน ประณามว่าเป็น 'ทรราช' แต่มีความสัมพันธ์ อย่างล้าลึกกับสหรัฐต้องถูกไล่ออกจากประเทศไทย ไป เป็นไปไม่ได้ที่สหรัฐจะไม่มีปฏิกิริยาอย่างใด เพราะคิดกันอย่างเผิน ๆ แล้ว อนาคตของฐาน ทัพสหรัฐในไทย อิทธิพลทางการทูต อิทธิพล ทางการทหาร โครงการทางเศรษฐกิจสำคัญๆ ที่ บรรษัทอเมริกันมีส่วนริเริ่ม เช่น โครงการสร้าง สนามบินพลเรือนหนองงูเห่า ซึ่งผู้ริเริ่มทั้งฝ่าย ไทยและอเมริกันต่างทุ่มความหวังไว้มาก อาจจะ ถูกกระทบกระเทือนอย่างแรง อีกทั้งโครงการชุด

คอคอดกระนั้นเล่า ถึงแม้ว่าสถานทูตสหรัฐจะยังไม่ได้ออกความเห็นเกี่ยวกับโครงการนี้ แต่ ธนาคารของสหรัฐหลายธนาคารก็ร่วมสนใจและ แสดงท่าทีที่จะเข้าร่วมด้วย แม้แต่วุฒิสมาชิก โกลด์วอเตอร์เอง ก็มีความสนใจไม่ใช่น้อย โครงการ คอคอดกระนี้เป็นที่รู้จักกันไปว่าผู้เสนอโครงการนี้เมื่อครั้งเสนอโครงการดังกล่าว (กับรัฐบาล ชุดก่อน) ได้ใช้ความสัมพันธ์ของตนทำธุรกิจ อย่างอื่นให้กับอธิรัฐมนตรีมหาตมาไทยอีกด้วย

อย่างไรก็ตาม เป็นที่สังเกตว่า ในระยะที่ คณะรัฐบาลใหม่ของนายสัญญา ธรรมศักดิ์ ยังไม่มีรัฐมนตรีเป็นตัวเป็นตน จนมาถึงระยะที่รัฐบาล ใหม่ได้แต่งตั้งคณะรัฐมนตรีขึ้นบริหารนั้น ท่าที

การเปลี่ยนตัวบุคคลใหม่ในวงการของสหรัฐอเมริกาประจำประเทศไทย

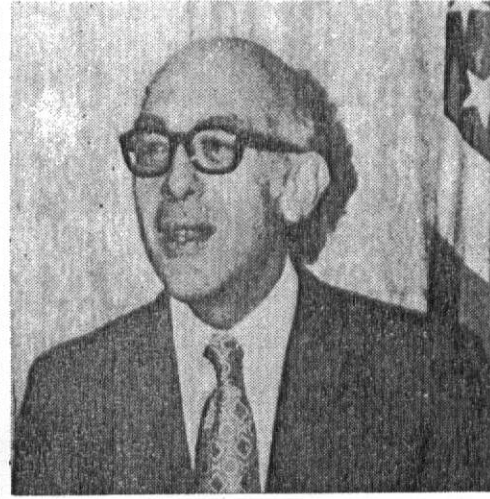
วิลเลียม อาร์. กัทเนอร์

เอกอัครราชทูตสหรัฐอเมริกา คนใหม่

แสดนเลย์ เจ. ซีกัล

รองผู้อำนวยการยูซอมคนใหม่

เอ็ม. วิลเลียม ฮาราตุนเนียน

รองผู้อำนวยการยูซอสคนใหม่

รอเจอร์ เอนสท์

ผู้อำนวยการยูซอมคนใหม่

“-- ถ้าคุณคิดจะเอาเปรียบประชาชนแล้ว วัตถุประสงค์คือคุณต้องให้โอกาสแก่เขาผลิต
สิ่งที่คุณต้องการ เมื่อเขามีโอกาสผลิตมากจนเท่าใด คุณก็มีโอกาสเอาเปรียบเขามากจน
เท่านั้น นโยบายของรัฐบาลคณะที่แล้วผิดเพราะไม่ยอมให้โอกาส แต่ยังมีเอาเปรียบอย่าง
หน้าด้านอีกด้วย...”

นักวิจัยฝรั่งผู้หนึ่งสนทนากับผู้เขียน

ของทางสถานทูตอเมริกันก็คลี่คลายมากขึ้นเรื่อยๆ จนถึงกับในที่สุดมีข่าวว่า ประธานาธิบดีสหรัฐ ได้ส่งสารมาแสดงความยินดีกับรัฐบาลใหม่ และ ย้ำถึงความสัมพันธ์อันแน่นแฟ้น ของประเทศทั้งสอง ซึ่งจะถือเป็นเรื่องทางพิธีการก็ได้ จะถือเป็น การแสดงความยอมรับนับถือที่แท้จริงก็ได้แต่ที่น่าสังเกตก็คือ ในการสาบานตนเข้ารับตำแหน่ง เอกอัครราชทูตสหรัฐประจำประเทศไทย ของนาย คินเนอร์นั้น ทางโฆษกกระทรวงการต่างประเทศ ของสหรัฐได้กล่าวว่า ประเทศไทยเป็นประเทศที่ สำคัญมากสำหรับสหรัฐ โดยเฉพาะนโยบาย ส่งความอินโดจีนของสหรัฐ เพราะถ้าหากปราศจาก ฐานทัพทางอากาศในไทยแล้ว สหรัฐจะประสบ ความลำบากในการที่จะนำสันติภาพมาสู่แหลมอินโดจีน ความเห็นในตอนหลังนี้ตบท้ายด้วยความ เห็นของอดีตเอกอัครราชทูตอังกฤษ ซึ่งมีความ เห็นว่าประชาชนไทยต้องการมีส่วนร่วมในการ บำรุงบ้านเมืองของตนเอง เมื่อนักข่าวหนังสือพิมพ์ *บางกอกโพสต์* ถามถึงความเห็นของเขาเกี่ยวกับการ เดินทางขบวนของนักเรียนนักศึกษาไทย อดีต เอกอัครราชทูตผู้นี้ก็ตอบอย่างมีคารมว่า “ข้าพเจ้า คิดว่าดีมาก ”

สรุปง่ายๆ ว่า ถึงแม้สองจอมพลและหนึ่ง พันเอก ซึ่งเคยมีความสำคัญอย่างมหากาลต่อการ ตั้งฐานทัพอากาศสหรัฐในประเทศไทย ตลอดรวมทั้งการขยายฐานทัพหรือขยายการปฏิบัติการของ ฐานทัพนั้น ๆ จะหนีออกนอกประเทศไปแล้ว แต่

นโยบายของสหรัฐในการที่จะมีฐานทัพในประเทศ ไทยต่อไปก็ยังไม่ถูกกระทบกระเทือน ทำไม่จึง เป็นเช่นนั้น

หลังจากเหตุการณ์นองเลือดเพียงวันเดียว นักข่าวต่างประเทศได้เข้าสัมภาษณ์โฆษกสถานทูตอเมริกัน ซึ่งก็ได้ตอบคำถามที่น่าสนใจไม่น้อย เช่นคำถามที่ว่าทางสถานทูตมีความเห็นอย่างไร ในเมื่ออาวุธที่ทหารและตำรวจใช้ปราบนักเรียน นักศึกษานั้น เป็นอาวุธที่ทางสหรัฐให้กับรัฐบาลไทย คำตอบก็คือทางสหรัฐให้อาวุธเหล่านั้นแก่ รัฐบาลไทยเพื่อต่อสู้กับศัตรูของประเทศ ไม่ใช่ เพื่อเอามาฆ่าประชาชน และทางสถานทูตปฏิเสธ ที่จะตอบคำถามถ้าหากคำถามนั้นถามเป็นเชิงว่า สถานทูตหรือสหรัฐมีความรับผิดชอบในการตาย ของประชาชนไทย เพราะคำถามเช่นนั้นก็เหมือนกับคำถามที่ว่า เมื่อไหร่เพื่อนของท่านจะเลิกตีเมียของเขาเสียที ต่อคำถามที่ว่าในการเปลี่ยน รัฐบาลใหม่และการแสดงปฏิกริยาของนักเรียนนักศึกษาเมื่อเร็ว ๆ นี้ จะมีผลกระทบกระเทือนฐานะ ของฐานทัพอากาศสหรัฐในไทยหรือไม่ ทาง โฆษกสถานทูตตอบว่า ถึงแม้ในการชุมนุมต่อต้านรัฐบาลที่ธรรมศาสตร์จะมีการกล่าวถึงฐานทัพ สหรัฐในไทยก็ตาม ทางสถานทูตก็เชื่อว่านักศึกษา ไทยส่วนใหญ่เข้าใจสถานการณ์ในอินโดจีนดีว่า เป็นอย่างไร จึงเชื่อว่าฐานทัพสหรัฐนั้นจะไม่ เป็นปัญหา

ความเห็นเหล่านี้เกือบจะเรียกได้ว่า นอก

“ ----- ? ”

“ --- ๕ ปีกับ ๓ เดือนมาแล้ว ที่ผมทำงานนี้กับ ซี.ไอ.เอ. เพราะงานนี้เริ่มต้นเป็นการร่วมมือกันระหว่างไทย อเมริกันและลาว เพื่อรักษาและช่วยสนับสนุนการป้องกันการรุกรานของคอมมิวนิสต์ในลาว ผมเป็นผู้รับงานฝ่ายไทยมาตลอด โดยงบประมาณทั้งหมดได้มาจาก ซี.ไอ.เอ. จริง เป็นเงินจำนวนมากเสียด้วย ปีหนึ่ง ๑๒๖ ล้านดอลลาร์อเมริกัน ประกอบด้วยทหารที่รับจ้างรบ มีพวกชาวเขา เช่น เย้า แม้ว และพวกเสือพรานทหารไทย ซึ่งเรียกว่าหน่วย ๓๓๓ ก่อนนี้มีถึง ๓๐ กองพัน ปัจจุบันลดเหลือ ๑๗ กองพัน มีฐานฝึก ๓ ฐานใหญ่ๆ ผมขอรับรองว่าผมทำงานกับ ซี.ไอ.เอ. จริง ทำมานานแล้วดังกล่าวด้วย แต่เป็นงานที่ได้รับมอบหมายมา --- ”

พล.ต.ท. วิฑูร ชะสวัสดิ์

จาก สยามรัฐ ๑๑ พฤศจิกายน

จากทางสถานทูตหรือทางกระทรวงต่างประเทศ สหรัฐจะไม่เดือดร้อนแล้ว ถ้าทางไทยจะมีการเปลี่ยนรัฐบาลจากตัวบุคคลทั้งสามมาเป็น รัฐบาล

พระราชทานก็ดีเหมือนกัน ซึ่งดูเผิน ๆ แล้วขัดกับความเชื่อทั่วไปที่ว่า บุคคลทั้งสามมีสัมพันธ์อย่างลึกซึ้งกับสหรัฐและขบวนการทางการเมือง

ของสหรัฐ

เพื่อที่จะเข้าใจหน้าที่ของสหรัฐและสถานทูตสหรัฐเกี่ยวกับการเมืองในประเทศไทย เราจะต้องเข้าใจความสัมพันธ์ และความเห็นของหน่วยงานต่าง ๆ ในสถานทูตสหรัฐกับหน่วยงานราชการไทยเสียก่อน

นโยบายหลักจากวอชิงตันนั้นมีอยู่ว่า ประเทศไทยเป็นประเทศที่เป็นหลักสำคัญของนโยบายทางการเมือง และทางยุทธศาสตร์ของสหรัฐในแหลมอินโดจีน ดังเราจะเห็นจากการโยกย้ายกองบัญชาการของสหรัฐจากเวียดนามมาไทย การย้ายบุคคลสำคัญ ๆ ในการปฏิบัติงานจากเวียงจันทน์เข้ามาประจำที่กรุงเทพฯ หลังการลงนามสัญญาหยุดยิงในลาว ดังนั้นหน้าที่ของสถานทูตสหรัฐในประเทศไทยก็คือ คงความสัมพันธ์อันเป็นประโยชน์ต่อสหรัฐในประเทศไทยไว้ให้ได้กับทุกรัฐบาลที่สหรัฐเห็นว่าไม่มีพิษมีสง หน้าที่ประการที่สองในระยะยาวของสหรัฐก็คือ ในการคงความสัมพันธ์นี้ จะต้องพยายามให้กวร คุกคามเสถียรภาพของรัฐบาลอย่างสหรัฐต้องการมีความสัมพันธ์ด้วย ลดน้อยลงหรือไม่มีเลย การปฏิบัติ การดังกล่าวนี้ ได้ทำมาภายใต้สนธิสัญญาการให้ความช่วยเหลือทางทหารและทางเศรษฐกิจกับรัฐบาลไทย และการตกลงอื่น ๆ ซึ่งมีก็จะใช้การตกลงหลักเป็นพื้นฐานในการตกลงอื่น ๆ ด้วย ยกตัวอย่างเช่น การให้ความช่วยเหลือทางอาวุธ และการฝึกตำรวจไทย เพื่อต่อต้านการเดินขบวน

ก่อการจลาจล (คำของทางการอเมริกัน) เป็นต้น นี้เป็นโครงการที่กรมตำรวจภายใต้กระทรวงมหาดไทยได้ทำการตกลงไว้กับทางสหรัฐโดยมีสายงานขององค์การยูซอม (USOM) เป็นผู้ประสานงาน และอยู่ภายใต้โครงการซึ่งสหรัฐให้ชื่อว่าโครงการ "ป้องกันภัยให้ประชาชน" (Public Safety Program) เป็นที่น่าสังเกตว่าปฏิกิริยาของตำรวจหน่วยปราบจลาจลที่หน้าสวนจิตรในวันนองเลือดนั้น ได้ปฏิบัติตามตำราการปราบจลาจลภายใต้โครงการ "ป้องกันภัยให้ประชาชน" เป็นอย่างดี ซึ่งผลเป็นอย่างไรมันก็ย่อมรู้กันดี จึงไม่ขอพูดถึง ณ ที่นี้ องค์การยูซอมนั้นนอกจากจะให้ความช่วยเหลือแก่ตำรวจนครบาลแล้ว ยังให้ความช่วยเหลือแก่ตำรวจชายแดน โดยมีการฝึก และให้ความช่วยเหลือทางด้านอาวุธยุทธโธปกรณ์อื่น ๆ รวมทั้งทางด้านข่าวกรอง หน้าที่หลักขององค์การยูซอมอื่น ๆ ก็มีทางด้านเศรษฐกิจตลอดรวมถึงยังมีหน้าที่ศึกษาและให้คำแนะนำเกี่ยวกับการคุกคามทางการเมืองต่อหน่วยงานของรัฐบาลอื่น ๆ ด้วย ตัวแทนกระทรวงกลาโหมสหรัฐในประเทศไทย คือหน่วยงาน แมคไทย และ จัสแมค หน่วยงานทั้งสองนี้มีสายงานคล้าย ๆ กัน บางครั้งก็ทับกันจนแม้แต่เจ้าหน้าที่ทางสถานทูตอเมริกันเองก็ไม่รู้ว่าสายงานของหน่วยไหนเป็นของหน่วยไหน แต่ถ้ากล่าวโดยสรุปแล้ว หน้าที่หลักของสองหน่วยงานนี้ก็คือ ให้ความช่วยเหลือทางด้านทหารแก่ไทย เช่นช่วยเหลือทาง

“... ขณะนั้นมีคำพูดอยู่สองคำที่เราพูดอยู่เสมอ ซึ่งเป็นคำพูดที่ไม่ถูกต้อง เราควรเลิก เช่น จีนแดงรุกรานไทย จีนแดงเป็นศัตรูกับไทย เมื่อมีการสนับสนุนในเรื่องสัมพันธภาพกับจีนแดงเราก็ควรจะพูดในสิ่งที่ถูกต้อง คำพูดของเราจึงจะได้รับความเคารพ...”

หลโท สายหยุด เกิดผล
กอง ม.ก. สัมภาษณ์ก่อนการรัฐประหาร
๑๗ พฤศจิกายน ๒๕๑๔

“เรื่องเป็นสมุนจักรวรรดินิยมก็เหมือนกัน เราเองก็ไม่เข้าใจที่ตัวเรียกว่า “จักรวรรดินิยม” นั้นแปลว่าอะไร แต่ถ้าแปลว่าเป็นข้าอเมริกาแล้ว เราก็รู้สึกว่ามันฟังวิหยาไปอีกนั่นแหละ - - - ทหารฝรั่งเศสเข้ามาเมืองไทยแล้ว เมื่อตอนสงครามโลกครั้งที่สองเสร็จใหม่ๆ เข้ามาทำไม เพื่อปลดอาวุธทหารญี่ปุ่น เข้ามาเพราะสงคราม! คราวนี้ก็อีกนั่นแหละ ทหารอเมริกันเข้ามาทำไม เพราะมีสงคราม สงครามกับคอมมิวนิสต์ สงครามปลดแอกของตัวเองนั่นแหละ! ถ้าไม่มีสงคราม ไม่มีการรุกรานใครจะกลัวการรุกราน และใครจะส่งทหารเข้ามาทำไม”

พ.ต.อ. วสิษฐ เดชกุญชร
ดงเย็น หน้า ๑๔๘-๔ ๕

อาวุธยุทโธปกรณ์ การฝึก การร่วมมือทางการทหารในลาวและเวียดนามเมื่อครั้งไทยส่งทหารไปรบในเวียดนามได้ นอกจากนั้นยังทำหน้าที่ติดต่อกับทางการทหารของไทยในเรื่องเกี่ยวกับ

ฐานทัพและส่วนประกอบของฐานทัพสหรัฐในประเทศไทย ส่วนทางกรมสืบราชการลับสหรัฐ (CIA) นั้นก็มีหน้าที่ตามชื่อ คือสืบราชการทั้งลับและไม่ลับ กล่าวคือบางครั้งสิ่งที่สืบมานั้นไม่

ลับ แต่เพราะไม่รู้เลยคิดว่า เป็นเรื่องลับ นอกจากนี้เป็นที่เชื่อกันว่า องค์การสืบราชการลับของสหรัฐทำงานประสานกับองค์การ ยูซอม จัสแมค แมคไทย และเจ้าหน้าที่ของกระทรวงต่างประเทศสหรัฐ ซึ่งในที่นี้ก็คือสถานทูตสหรัฐประจำไทย องค์การนี้เป็นที่รู้จักทั่วไปในวงการผู้สมทบบาทของสหรัฐในประเทศไทย ว่านอกจากจะประสานงานกับองค์การอื่น ๆ ของสหรัฐในประเทศไทยแล้ว ยังประสานงานกับองค์การของไทยที่ทำหน้าที่ปราบปรามทหารป่าและพรรคคอมมิวนิสต์แห่งประเทศไทยด้วย เท่าที่ทราบบางครั้งองค์การนี้จะส่งรายงานข่าวกรองของตนให้กับกระทรวงอื่น ๆ ของไทยด้วย กับกระทรวงการต่างประเทศของไทยนั้น แหล่งข่าวที่เชื่อถือกล่าวว่า ทางองค์การนี้ส่งรายงานข่าวกรองให้ทางกระทรวงแต่บางครั้งถ้าข่าวกรองนั้นมีบางตอนที่สำคัญ ทางองค์การสืบราชการลับสหรัฐก็จะใช้วิธีถ่ายรูปรเอากระดาษขาวปิดตอนสำคัญนั้นไว้ จนบางครั้งยั่วโมโหเจ้าหน้าที่กระทรวงต่างประเทศไทยอยู่ไม่น้อย

องค์การสืบราชการลับสหรัฐนั้นแบ่งงานของตนออกเป็นสองสาย เท่าที่ทราบคือหน่วยงานที่ปฏิบัติงานในไทยโดยเฉพาะ ซึ่งก็แบ่งออกเป็นหน่วยปฏิบัติงานและหน่วยวิจัย ส่วนอีกหน่วยหนึ่งได้แก่หน่วยงานที่ทำงานประสานกับหน่วยงานของรัฐบาลไทยในการร่วมมือปฏิบัติงานในลาว ซึ่งแยกออกจากหน่วยขององค์การที่ปฏิบัติ

งานในไทยโดยเฉพาะ ปัจจุบันหัวหน้าสายงานขององค์การซึ่งเคยประจำอยู่ในลาวได้ย้ายเข้ามาประจำที่กรุงเทพแล้ว เป็นที่เชื่อกันว่าบทบาทขององค์การนี้คงเป็นที่น่าสนใจยิ่งขึ้น

ในการกล่าวถึงโครงสร้างของหน่วยงานสหรัฐในไทยโดยไม่กล่าวถึงสำนักงานข่าวสารอเมริกัน (USIS) ก็เห็นจะไม่ได้ แต่หน่วยงานนี้ขึ้นตรงกับสถานทูตสหรัฐประจำไทย กล่าวคือเป็นส่วนหนึ่งของกระทรวงต่างประเทศสหรัฐ สำนักงานนี้เคยมีบทบาทในการให้คำปรึกษาแนะนำเกี่ยวกับการโฆษณาชวนเชื่อต่อต้านทหารป่า นอกเหนือจากงานประจำของตนในการแสดงสรรพคุณของประเทศสหรัฐ ซึ่งเป็นงานประจำ เป็นที่เชื่อกันว่า เนื่องจากเจ้าหน้าที่ชั้นผู้ใหญ่ของสถานทูตมีความเห็นว่า ทางหน่วยงานไทยควรหาประสบการณ์เอาเองในการทำโฆษณาชวนเชื่อทางสำนักข่าวสารอเมริกัน จึงได้พยายามถอนตัวจากการปฏิบัติงานดังกล่าว

เท่าที่กล่าวมานี้เป็นเพียงสรุปแสดงให้เห็นสายงานของสหรัฐในไทยโดยย่อ ๆ เท่านั้น เพื่อประกอบความเข้าใจ องค์การใด ๆ ก็ตามเมื่อมีสายงานมากมายเช่นนี้ย่อมเป็นธรรมดาที่จะต้องมีการขัดกัน มีความเห็นไม่ตรงกัน ในองค์การต่าง ๆ ของสหรัฐในไทยก็เช่นกัน ถึงแม้ว่าสถานทูตจะได้ตั้งสำนักงานประสานงานขององค์การต่าง ๆ ของสหรัฐในไทยขึ้น โดยมีหัวหน้าปฏิบัติงานอยู่ภายใต้เอกอัครราชทูตอเมริกันโดย

ตรงแล้วก็ตาม แต่การขัดกันก็ยังมีอยู่เสมอไม่สิ้นสุด กล่าวคือองค์การต่างๆ ของสหรัฐประสบปัญหาว่า อะไรคือนโยบายที่ถูกต้องสำหรับการปราบปราม ทหารป่าและพรรคคอมมิวนิสต์แห่งประเทศไทย (รวมทั้งกลุ่มบุคคลที่จะทำให้เสถียรภาพของรัฐบาลที่สหรัฐเห็นดีด้วยสันถลอน) ซึ่งปัญหาที่ถกเถียงกันมาก มีอยู่สองปัญหาใหญ่ๆ คือ **ปัญหาแรก** ในการที่รัฐบาลไทยจะได้มาซึ่งความจริง ภัยคุกคามของประชาชนนั้น อะไรมาก่อน ความปลอดภัยก่อน หรือการพัฒนาทางเศรษฐกิจก่อน บางหน่วยงานของสหรัฐถือว่าถ้าประชาชนไทย ความจังหวัดต่างๆ มีความปลอดภัยแล้วการพัฒนา เศรษฐกิจก็จะตามมา และงอกงามต่อไปเพราะ ไม่มีภัยคุกคาม บางทีว่าถ้ามีแต่ความปลอดภัย ซึ่งก็ไม่แน่ใจว่าจะปลอดภัยจริงหรือไม่ เพราะ อาจปลอดภัยจากการปฏิบัติงานของหน่วยทหารป่า แต่กลับต้องมาเผชิญกับข้าวยาจร ซึ่งมีความเสี่ยงไม่ ตีนก่เกี่ยวกับการกดขี่ข่มเหงประชาชน อย่างไรก็ตาม แต่ความปลอดภัยและการพัฒนาที่จะเกิดขึ้นอย่าง แท้จริงไม่ได้ **ปัญหาที่สอง** ในการปราบปราม ฝ่ายทหารป่า นั้น หน่วยงานใดของไทยควรเป็น หน่วยงานที่ออกปฏิบัติงานนั้นๆ

ในเรื่องของปัญหาแรก การทะเลาะกันถึง หลักปฏิบัติงานนั้นขึ้นกับบุคลิกของหัวหน้าสำนักงานประสานงานและตัวเอกอัครราชทูตอเมริกันเอง เมื่อครั้งนายฮอร์จแชนน้าอยู่ เขาพยายาม ผสมผสานผ่อนสั้นผ่อนยาวหน่วยงานต่างๆ แต่ใน

ที่สุดสำนักงานดังกล่าวต้องเปลี่ยนชื่อจาก 'สำนักงานการปราบปรามผู้ก่อการร้าย' มาเป็น 'สำนักงานพัฒนาและความปลอดภัย' แทน ทั้งนี้แสดงให้เห็นว่าแม้แต่ชื่อสำนักดังกล่าวก็ต้องเปลี่ยนเพื่อ อลุ่มอล่วยกัน ทางด้านการปฏิบัติงานต่อต้านทหาร ป่า นั้น ขอให้ผู้อ่านกลับไปอ่านงานเขียนของ เจฟฟรีย์ เรช **สงครามในภาคเหนือของไทย** จาก **สังคมศาสตร์ปริทัศน์** ฉบับเดือนสิงหาคม อีกครั้งหนึ่ง จะเข้าใจมากขึ้น ในที่นี้ขอสรุปว่า ทางยูซอมและองค์การสืบราชการลับซี.ไอ.เอ. นั้น โดยทั่วไปมีความเห็นว่า สิ่งที่เป็นหน่วยกำลัง ทางการเมืองของไทยนั้นก็คือ ทหาร ประชาชน ทหารป่า และสถาบันกษัตริย์ แต่ในปัจจุบัน ฝ่ายทหารป่ากำลังทำการขัดแย้งประชาชนกับ สถาบันทางการเมืองอื่นๆ จึงมีความจำเป็นอย่างยิ่งที่ทางรัฐบาลจะต้องต่อต้านทหารป่าอย่างมีประสิทธิภาพ ความรู้สึกทางสายงานนี้ของสหรัฐใน ไทยทราบกันว่ามีให้เห็นว่า ในการปราบปรามทหารป่า นั้นไม่จำเป็นจะต้องใช้กำลังทหาร เข้าปฏิบัติงาน เพราะระดับการต่อสู้ของฝ่าย ทหารป่ายังไม่ถึงขีดสูง อีกทั้งทางหน่วยงานทั้งสองซึ่งให้ความช่วยเหลือแก่ตำรวจชายแดน ก็มีความเห็นว่า การปฏิบัติงานโดยใช้ตำรวจชายแดน ทำการด้านข่าวกรองและออกปฏิบัติงานเงียบๆ อย่างมีประสิทธิภาพนั้นดีกว่าการเคลื่อนทัพกัน ครั้งละมากๆ แน่นนอน ทางหน่วยงานฝ่ายทหาร ของสหรัฐย่อมเห็นว่าการใช้กองทัพบกเข้าปราบ

ปรามยอมได้ผลดี จึงส่งเสริมการปฏิบัติงานด้านนี้ตลอดมา ซึ่งก็เท่ากับขัดต่อความเห็นของหน่วยงานสหรัฐสองหน่วยดังกล่าวในสมัยของรัฐบาลชุดที่แล้ว

อย่างไรก็ตาม รัฐบาลไทยชุดที่แล้วก็ได้ใช้กำลังทหารจากกองทัพบกออกปฏิบัติการปราบปรามเสียเป็นส่วนใหญ่ ซึ่งบางครั้งก็เข้าปฏิบัติการแทนตำรวจชายแดนและกองอำนาจการป้องกันและปราบปรามคอมมิวนิสต์ (ก.อ.ป.ค.) เสียเลย ทั้งภาคเหนือ ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ และภาคใต้ เป็นที่เชื่อกันว่า รัฐบาลชุดที่แล้วนอกจากเหตุผลที่ว่าเป็นรัฐบาลทหาร ย่อมเป็นของธรรมดาที่จะเห็นว่าทหารมีประสิทธิภาพ อีกทั้งเกรงว่า ถ้าหากตำรวจชายแดนได้รับการเสริมกำลังอย่างเต็มที่แล้ว อาจจะกลายเป็นขุมกำลังอีกขุมหนึ่งขึ้นมาก็ได้ ที่ปรีกษาทำรวจชายแดนคนหนึ่งซึ่งทางยูซอมจ้างมาให้คำแนะนำได้บ่นว่า “ บีน เอ็ม. ๑๖ ที่ทางรัฐบาลสหรัฐส่งมาให้รัฐบาลไทยเพื่อแจกจ่ายให้สายงานต่าง ๆ ทำการปราบปรามคอมมิวนิสต์นั้น ส่วนใหญ่ยังอยู่ในโกดัง แม้แต่ดุงพลาสติกก็ยังไม่แกะ ทั้ง ๆ ที่รู้ ๆ อยู่ว่าทางฝ่ายตำรวจชายแดนต้องการปืนที่มีประสิทธิภาพเพิ่มขึ้น.... ” อย่างไรก็ตาม เป็นที่เข้าใจกันว่าทางยูซอมและองค์การสืบราชการลับซีไอเอไม่สามารถเสนอความเห็นของตนให้กับรัฐบาลชุดที่แล้วได้อย่างเต็มที่ ทั้ง ๆ ที่รู้กันทั่วไปว่า ทางไทยถึงแม้จะมีกองอำนาจการปราบปรามและป้องกัน

กันคอมมิวนิสต์ (ก.อ.ป.ค.) ก็ตามที่ แต่นายพลผู้บัญชาการหน่วยงานนี้แม้จะมีหน้าที่ประจำการ แต่กลับไม่มีอำนาจที่จะส่งหน่วยงานอื่น ๆ ของรัฐบาลให้ปฏิบัติการได้ นอกจากจะ “ ขอร้อง ” หรือ “ ขอความร่วมมือ ” หรือไม่กี่เดินทางไปเปิด ‘ โรงเรียนมิตรภาพ ’

ความขัดแย้งนั้นมีถึงขนาดว่า ในการรายงานการปฏิบัติงานของฝ่ายทหารทางภาคเหนือเมื่อไม่นานมานี้ รายงานของทาง ยูซอม และ ซีไอเอ กับรายงานของ จัสแมค ผิดกันยังคงปะทุกับดิน

ยอมเป็นการง่าย ที่จะเข้าใจ ความเห็นของหน่วยสืบราชการลับสหรัฐ เพราะปรากฏอย่างแน่ชัดว่า ในการปราบปรามทหารป่าซึ่งคุกคามสถาบันอื่น ๆ ในไทย และคุกคามเสถียรภาพของความสัมพันธ์ระหว่างรัฐบาลไทยกับสหรัฐในระยะยวานั้น ปรากฏว่าทางทหารป่าสามารถเก็บ

โดยประโยชน์ของความขัดแย้งทางการเมืองระหว่างสถาบันต่าง ๆ มาเป็นหลายปี ในการปฏิบัติงานของรัฐบาลชุดที่แล้ว ผลปรากฏว่าทหารป่าได้ขยายเขตอิทธิพลของตนเพิ่มขึ้นได้เรื่อย ๆ ไม่ว่าฝ่ายรัฐบาลชุดที่แล้วจะโฆษณาชวนเชื่ออย่างไรก็ตาม

การเปลี่ยนแปลงรัฐบาลครั้งนี้ ผู้เขียนไม่เชื่อว่ามีหลักฐานพอที่จะทำให้เราจะต้องสะดุ้งผวาว่าองค์การสืบราชการลับซีไอเอเป็นมือที่สาม ซึ่งขอพูดกันตรง ๆ อย่างนี้จะได้หมดเรื่อง แต่ผู้เขียนมีความเชื่อว่าการเปลี่ยนแปลงรัฐบาลชุดที่แล้วมาเป็นรัฐบาลพระราชาทานครั้งนี้ พร้อมกับเปลี่ยนแปลงผู้ถือบังเหียนสายงาน บางสายของรัฐบาลเกี่ยวกับความมั่นคงของประเทศ (ซึ่งแต่

ละคนพูดภาษาอังกฤษคล่อง) นั้น จะยังไม่กระทบกระเทือนหลักสำคัญของการปฏิบัติงานของสายงานบางสายงาน ของสถานเอกอัครราชทูตอเมริกัน (ซึ่งชอบคนพูดภาษาอังกฤษคล่องเช่นเดียวกัน) แต่อย่างใด จึงเชื่อกันว่า ฐานทัพสหรัฐในไทยจะยังคงอยู่ต่อไป แต่ยุทธศาสตร์การต่อต้านทหารป่าและพรรคคอมมิวนิสต์แห่งประเทศไทยคงจะ (ในความเห็นของหน่วยงานบางหน่วยงานของสหรัฐในไทย) มีการเปลี่ยนแปลงให้มีประสิทธิภาพขึ้น พูดกันง่าย ๆ ก็คือการเปลี่ยนรัฐบาลครั้งนี้ สถานทูตสหรัฐคงจะต้องมีการปรับความเข้าใจกันบ้างนิดหน่อยระหว่างสายงานต่าง ๆ ของคนไทย ฯลฯ

พันศักดิ์ วิญญรัตน์

ปลัดอารยสาร

กลับมาเพื่อเสนอแนวคิดทางการศึกษาใหม่
ต่อมวลชนอีกครั้งหนึ่ง
ปลายเดือนมกราคม สกใหม่

การปกครองในระบอบ ประชาธิปไตยจะทำให้ สังคมได้รับความ พอใจอย่างไร

ในทุกสังคมหรือประเทศย่อมจะมีผู้นำ หรือรัฐบาลทำหน้าที่บริหาร และตัดสินใจดำเนินการต่าง ๆ ของสังคม เพื่อให้ประชาชนในสังคมหรือประเทศนั้นได้รับความสุข ผู้นำหรือรัฐบาลที่ทำหน้าที่ดังกล่าวอาจจะเป็นบุคคล หรือกลุ่มชนที่สถาปนาตนเองขึ้นเป็นผู้นำหรือได้รับเลือก หรือได้รับความเห็นชอบของชนส่วนใหญ่ในสังคมนั้น การดำเนินงานและการตัดสินใจต่าง ๆ ของรัฐบาลย่อมจะมีผลกระทบกระเทือนต่อสิทธิเสรีภาพทั้ง

ทางด้านการเมืองและเศรษฐกิจของปัจเจกชนในสังคม ขอบเขตของความกระทบกระเทือนหรือสิทธิเสรีภาพที่ประชาชนจำเป็นต้องถูกรีดรอนจากการกระทำของรัฐบาลนั้น ย่อมขึ้นอยู่กับระบอบหรือลัทธิการปกครองของสังคมนั้นเป็นสำคัญ แต่โดยหลักการแล้วรัฐบาลจะทำได้เพื่อผลประโยชน์ส่วนรวมของประเทศ มิใช่เพื่อประโยชน์ส่วนตนหรือเพื่อกลุ่มชนกลุ่มหนึ่งกลุ่มใดโดยเฉพาะ

ในบทความนี้จะกล่าวถึงการ ปกครองในระบอบประชาธิปไตย ที่รัฐบาลได้รับเลือกตั้งจากประชาชนให้ทำหน้าที่บริหารและตัดสินใจดำเนินการต่าง ๆ เพื่อผลประโยชน์ของสังคม โดยจะตั้งสมมติฐานบางประการเกี่ยวกับพฤติกรรมทางการเมืองของประชาชนในสังคม และยกองค์ประกอบบางอย่างของการปกครองในระบอบประชาธิปไตย ที่มีพรรคการเมืองขึ้นมาพิจารณา จากข้อสมมติฐานและการวิเคราะห์ที่จะกล่าวถึง จะชี้ให้เห็นว่าการปกครองในระบอบประชาธิปไตยที่รัฐบาลจำเป็นต้องรับฟังความคิดเห็นของคนส่วนใหญ่ จะทำให้ประชาชนโดยทั่วไปในสังคมได้รับความพึงพอใจมากกว่าการปกครองในระบอบอื่นที่รัฐบาลไม่จำเป็นจะต้องรับฟังความคิดเห็นของคนส่วนใหญ่

ลักษณะและพฤติกรรมทางการเมืองในระบอบประชาธิปไตย

ลักษณะและพฤติกรรมทางการเมืองของประชาชนในสังคมที่มีการปกครองในระบอบประชาธิปไตย ย่อมจะมีความสำคัญที่จะบังคับหรือชักจูงให้การปกครองของสังคมเป็น ไปในทางที่ทุกคน

ต้องการ ในที่นี้จะกล่าวถึงพฤติกรรมทางการเมืองที่ควรจะมีอยู่ในสังคมทั่วไปดังต่อไปนี้

ลักษณะของรัฐบาลในระบอบประชาธิปไตย

ลักษณะสำคัญของรัฐบาลในระบอบประชาธิปไตยจักต้องมีลักษณะดังนี้

๑. พรรคการเมืองพรรคใดพรรคหนึ่ง หรือหลายพรรคร่วมมือกัน ที่ได้รับชัยชนะจากการเลือกตั้งทั่วไป จะต้องได้รับหน้าที่เป็นรัฐบาลบริหารประเทศในช่วง ระยะเวลาตามที่กำหนด จนกว่าจะได้มีการเลือกตั้งทั่วไปครั้งต่อไป

๒. การเลือกตั้งทั่วไปต้องจัดให้มีขึ้นในกำหนดระยะเวลาที่แน่นอน ตามช่วงของกาลเวลา พรรคการเมืองพรรคหนึ่งพรรคใด หรือรัฐบาลไม่สามารถที่จะเปลี่ยนแปลงกำหนดระยะเวลาดังกล่าวได้ตามใจชอบ การเปลี่ยนแปลงจะต้องเป็นไปตามกติกากฎหรือรัฐธรรมนูญของการปกครอง

๓. ประชาชนที่บรรลุนิติภาวะทุกคนในสังคมนั้นได้รับสิทธิเท่าเทียมกันหมดในการออกเสียงเลือกตั้ง ตามกติกากฎหรือกฎหมายเลือกตั้งของสังคมนั้น

๔. พรรคการเมืองที่แพ้การเลือกตั้งจะไม่ใช้กำลังหรือวิธีการที่ไม่ชอบด้วยกฎหมาย หน่วงเหนี่ยวหรือขัดขวางการจัดตั้งรัฐบาลของพรรคการเมืองที่ได้ชัยชนะในการเลือกตั้ง

๕. พรรคการเมืองที่เป็นรัฐบาลจะต้องไม่ใช้อำนาจกลั่นแกล้งหรือรีดรอนสิทธิเสรีภาพของประชาชน และพรรคการเมืองฝ่ายตรงกันข้าม

๖. การเลือกตั้งแต่ละครั้งจะต้องมีพรรคการเมืองอย่างน้อยที่สุดสองพรรคทำการแข่งขันกัน เพื่อให้ได้รับเลือกเป็นรัฐบาลทำหน้าที่บริหารประเทศ

ลักษณะของพรรคการเมือง

ความหมายอย่างกว้าง ๆ ของพรรคการเมือง หมายถึงกลุ่มหรือคณะบุคคลที่มีความคิดเห็นคล้ายคลึงกัน หรือมีจุดมุ่งหมายทางการเมืองร่วมกัน รวมตัวกันเพื่อต่อสู้ทางการเมือง พยายามกระทำการต่าง ๆ ที่ถูกต้องตามกฎหมายเพื่อให้กลุ่มหรือพรรคของตนได้ทำหน้าที่เป็นรัฐบาล เพื่อบริหารและตัดสินใจการดำเนินงาน ของสังคมให้เป็นไปตามจุดมุ่งหมายของตน

จุดมุ่งหมายที่สำคัญของพรรคการเมืองทุกพรรคคือต้องการให้ได้รับชัยชนะในการเลือกตั้ง และได้เป็นฝ่ายจัดตั้งรัฐบาลเพื่อบริหารประเทศ พรรคการเมืองทุกพรรคจะกำหนดนโยบายต่าง ๆ และอุดมการณ์ทางการเมืองของตนให้ประชาชนทราบ และจะพยายามดำเนินการต่าง ๆ ให้เป็นไปตามนโยบายและอุดมการณ์ของตนเมื่อพรรคได้เข้าทำหน้าที่เป็นรัฐบาล

ลักษณะของผู้มีสิทธิออกเสียงเลือกตั้ง

ประชาชนที่มีสิทธิออกเสียงเลือกตั้งในแต่ละสังคมนั้นพอจะแบ่งออกเป็นสามพวกใหญ่ ๆ คือ พวกแรกคือพวกที่มีได้เป็นสมาชิกพรรคการเมือง และมีได้สังกัดกลุ่มชนที่มีผลประโยชน์ร่วมกัน กลุ่มหนึ่งกลุ่มใดโดยเฉพาะ คือเป็นผู้ออกเสียง

ทั่วไป พวกที่สองได้แก่กลุ่มที่มีผลประโยชน์ร่วมกัน และพวกที่สาม คือพวกที่เป็นสมาชิกของพรรคการเมือง

พฤติกรรมทางการเมือง และการตัดสินใจในการเลือกตั้งของกลุ่มบุคคลดังกล่าวย่อมแตกต่างกันตามความคิด และเหตุจูงใจของแต่ละคน ความสำคัญของบุคคลดังกล่าวที่มีต่อการกำหนดนโยบายและการบริหารประเทศก็ย่อมจะแตกต่างกันด้วย กลุ่มที่มีความสำคัญที่สุดคือ กลุ่มที่เป็นสมาชิกพรรคการเมือง กลุ่มนี้จะเป็นบุคคลที่กำหนดนโยบายและดำเนินกิจการต่าง ๆ ของพรรคการเมือง และเมื่อพรรคการเมืองพรรคหนึ่งพรรคใดชนะการเลือกตั้งให้เข้าทำหน้าที่เป็นรัฐบาลแล้วสมาชิกพรรคการเมืองนั้นก็เข้าทำหน้าที่บริหาร และตัดสินใจการดำเนินนโยบายต่าง ๆ ดังนั้นเขาจึงควรพิจารณาถึงพฤติกรรมและเหตุจูงใจของพวกนักการเมืองว่าเป็นอย่างไร

บุคคลที่เป็นสมาชิกพรรคการเมืองจะร่วมมือกันและใช้ความพยายามทุกอย่างที่ถูกต้องตามกฎหมายและโดยความสมัครใจช่วยเหลือพรรคการเมืองของตนให้ได้รับชัยชนะในการเลือกตั้ง และจัดตั้งรัฐบาล เช่น สมาชิกพรรคการเมืองอาจจะสละเวลา ทรัพย์สินเงินทอง ตลอดจนความคิดต่าง ๆ เพื่อช่วยเสริมสร้างพรรคการเมืองของการกระทำดังกล่าวเป็นลักษณะของการร่วมมือกันโดยสมัครใจเพื่อให้บรรลุจุดมุ่งหมายร่วมกัน แต่อย่างไรก็ตามภายในแต่ละพรรคการเมืองมิใช่ว่าทุก

คนจะมีความคิดเห็นในเรื่องต่างๆ เหมือนกันหมด แต่ละคนหรือแต่ละกลุ่มในพรรคการเมืองย่อมจะมีความคิดเห็นแตกต่างกัน และจะต่อสู้กันเพื่อให้ นโยบายและการดำเนินงานของพรรคเป็นไปตาม แนวความคิดของตน การต่อสู้ดังกล่าวเป็นลักษณะ การต่อสู้ภายในพรรคการเมือง ซึ่งมีส่วนทำให้ พรรคการเมืองดำเนินนโยบายได้ดีขึ้น แต่การ ต่อสู้ภายนอกเพื่อการเลือกตั้ง หรือการดำเนิน งานทางการเมืองสมาชิกจะต้องยึดถือแนวนโยบาย ของพรรคเป็นสำคัญ

ลักษณะและสัญชาตญาณของผู้ที่เป็นสมาชิก พรรคการเมืองหรือนักการเมืองนั้นก็ยังมีลักษณะเช่นเดียวกับมนุษย์ทั่วไป คือ มี “ความเห็นแก่ตัว” หรือ “เห็นประโยชน์ฝ่ายตน” เขาอาจจะกล่าว ได้ว่า นักการเมืองแต่ละคนจะกระทำพฤติกรรม ต่างๆ ทางการเมืองเพื่อผลประโยชน์ของตนเป็น สำคัญ คือ เพื่อที่จะทำให้ตนได้รับชื่อเสียงหรือ ความพอใจ อำนาจ และรายได้ เมื่อตนได้รับ ตำแหน่งการเมือง เช่นเป็นสมาชิกสภาผู้แทน ราษฎร หรือตำแหน่งทางการเมืองหรือได้รับ อภิสิทธิ์เมื่อพรรคของตนได้เป็นรัฐบาล ลักษณะ ดังกล่าวเป็นลักษณะโดยทั่วไปของนักการเมืองแต่ ในโลกที่เป็นจริงนั้นในทุกสังคมย่อมจะมีคนที่ไม่ เห็นแก่ตัวหรือ ยึดถือประโยชน์ส่วนตนเป็นที่ตั้ง ลักษณะดังกล่าวนี้ก็ย่อมเป็นจริง และเกิดขึ้นใน พรรคการเมืองเหมือนกัน นักการเมืองบางคน อาจจะกระทำหรือตัดสินใจทางการเมืองบางอย่าง

ที่เป็นคุณประโยชน์ต่อสังคมส่วนรวม แต่อาจจะ เป็นผลเสียแก่ตนเอง เช่น อาจจำเป็นต้องตัดสินใจ ดำเนินการหรืองดเว้นการกระทำอย่างหนึ่งอย่าง ใดที่เขาคิดว่าการกระทำดังกล่าวจะเป็นคุณประ โยชน์ต่อประเทศชาติ แต่การตัดสินใจดังกล่าว อาจไม่เป็นที่นิยมของคนทั่วไปและทำให้ต้องเสีย คะแนนนิยมและอาจพ่ายแพ้ในการเลือกตั้ง

จากลักษณะดังกล่าว ถ้าหากสมาชิกพรรค การเมืองแต่ละคนส่วนใหญ่มีความเห็นแก่ตัวแล้ว ย่อมจะทำให้ นโยบายและการกระทำของพรรค การเมืองมิได้เป็นไปเพื่อประโยชน์ของสังคมส่วน รวม แต่อย่างไรก็ตามถ้าหากเขายึดถือข้อสมมติ ฐานที่กล่าวมาแล้วข้างต้นปรากฏการณ์ดังกล่าวก็ มีโอกาสเกิดขึ้นได้น้อยมาก ทั้งนี้เพราะจุดมุ่ง หมายของพรรคการเมืองทุกพรรคคือต้องการชนะ ในการเลือกตั้ง ให้ได้เป็นรัฐบาล ดังนั้นแต่ละ พรรคย่อมจะวางนโยบาย และการดำเนินงาน พรรคการเมืองของตนให้เป็นไปตามความปรารถ นาของชนส่วนใหญ่ในสังคมเป็นสำคัญ เมื่อได้ เป็นรัฐบาลแล้วก็จะบริหาร และดำเนินนโยบาย ของประเทศให้เป็นไปตามความต้องการ ของชน ส่วนใหญ่ เพื่อให้ได้รับเลือกเป็นรัฐบาลต่อไปอีก ดังนั้นการตัดสินใจของผู้มีสิทธิออกเสียงเลือกตั้ง และการดำเนินนโยบายการบริหารงานของรัฐบาล ย่อมมีความสำคัญมากที่จะทำให้เกิดพฤติกรรมทาง การเมืองและเศรษฐกิจของสังคมนั้นว่าได้เป็นไป ตามความปรารถนาของประชาชนส่วนใหญ่ใน

สังคมนั้นหรือไม่ ซึ่งเป็นประเด็นสำคัญที่เขาคงพิจารณาต่อไป

การปกครองในระบอบประชาธิปไตยจะทำให้ประชาชนส่วนใหญ่ได้รับความพอใจอย่างไร

จากข้อสมมติฐานและลักษณะพฤติกรรมทางการเมืองของชนในสังคมที่กล่าวมาแล้วข้างต้น การดำเนินการ การตัดสินใจของผู้มีสิทธิออกเสียงเลือกตั้งรัฐบาล และของพรรคการเมือง จะมีบทบาทอย่างสำคัญที่จะทำให้คนส่วนใหญ่ในสังคมได้รับความพอใจมากน้อยเพียงใด ซึ่งเราจะแยกพิจารณาโดยแบ่งออกเป็นสองกรณี คือ (๑) กรณีที่ผู้มีสิทธิออกเสียงเลือกตั้งมีความรู้ และความเข้าใจถึงเหตุและผลของการเลือกตั้ง (๒) กรณีที่ผู้มีสิทธิออกเสียงเลือกตั้งขาดความรู้และความเข้าใจถึงเหตุและผลของการเลือกตั้ง

(๑) ผู้มีสิทธิออกเสียงเลือกตั้งมีความรู้และความเข้าใจถึงเหตุและผลของการเลือกตั้ง

ในกรณีแรกนี้เราสมมติว่าผู้มีสิทธิออกเสียงเลือกตั้งทุกคนมีความรอบรู้และมีความเข้าใจอย่างถ่องแท้ ถึงเหตุและผลของการดำเนินนโยบายและการปฏิบัติงานของรัฐบาลและพรรคการเมืองต่างๆทั้งในอดีตปัจจุบันและในอนาคต พฤติกรรมทางการเมืองของผู้มีสิทธิออกเสียงเลือกตั้งจะเป็นไปอย่างมีเหตุผล กล่าวคือผู้มีสิทธิออกเสียงเลือกตั้งจะเลือกพรรคการเมืองที่เขาเชื่อว่าจะให้ความ

พอใจแก่เขามากที่สุด ความพอใจของผู้มีสิทธิออกเสียงเลือกตั้งหรือประชาชนที่จะได้รับจากการกระทำของรัฐบาลนั้นเกิดขึ้นในลักษณะต่างๆ ที่เกี่ยวกับผลประโยชน์ สิทธิเสรีภาพทางการเมือง และเศรษฐกิจ เช่นเกี่ยวกับการป้องกันประเทศ การรักษาความสงบภายใน การใช้สิทธิเสรีภาพในการแสดงความคิดเห็นทางการเมือง และการยกมาตรฐานการครองชีพของประชาชน เป็นต้น ในทางตรงกันข้ามรัฐบาลที่เข้าทำหน้าที่บริหารประเทศย่อมทำบางสิ่งบางอย่างที่ทำให้ประชาชนหรือผู้มีสิทธิออกเสียงต้องเสียประโยชน์หรือไม่พอใจ เช่นการเก็บภาษีอากรต่างๆ และการวิตรอนสิทธิบางอย่างของประชาชนเพื่อผลประโยชน์ส่วนรวม เป็นต้น ในการเลือกตั้งผู้มีสิทธิออกเสียงเลือกตั้งจะพิจารณาดังนโยบายของพรรคการเมืองแต่ละพรรคว่าจะทำให้ตนได้รับความพอใจและเสียประโยชน์อย่างไร และจะตัดสินใจเลือกพรรคที่จะทำให้ตนได้รับความพอใจสุทธิมากที่สุด

ลักษณะการตัดสินใจในการเลือกตั้งดังกล่าวอาจจะไม่เป็นจริงสำหรับทุกคนในสังคม ผู้มีสิทธิออกเสียงบางคนอาจจะออกเสียงโดยไม่ได้คำนึงถึงนโยบายของพรรคการเมือง หรืออาจจะถูกบุคคลอื่นชักชวนให้ออกเสียงไปในทางใดทางหนึ่ง เช่นเขาอาจจะชอบนโยบายของพรรคการเมืองหนึ่ง แต่ภรรยาเขาอาจจะชักชวนให้เขาเลือกอีกพรรคการเมืองหนึ่งซึ่งพ่อตาเขาสมัครรับเลือกตั้ง เป็นต้น การออกเสียงในลักษณะดังกล่าวย่อมมีอยู่ใน

ทุกสิ่งซึ่งเขาจะถือว่าเป็นส่วนน้อยมาก ถ้าเขายึดถือข้อสมมติฐานที่ว่าผู้มีสิทธิออกเสียงเลือกตั้งส่วนใหญ่ทำการตัดสินใจเลือกตั้งอย่างมีเหตุผลแล้ว เราอาจจะสรุปถึงพฤติกรรมในการตัดสินใจเลือกตั้งของผู้มีสิทธิออกเสียงเลือกตั้งได้ดังต่อไปนี้

ประการแรก ผู้มีสิทธิออกเสียงเลือกตั้งจะตัดสินใจเลือกตั้งโดยการเปรียบเทียบความพอใจและผลประโยชน์ที่เขาได้รับจากรัฐบาลปัจจุบันกับสิ่งที่เขาคาดคิดว่าจะได้รับจากรัฐบาลที่มาจากพรรคการเมืองอื่น เป็นลักษณะของการเปรียบเทียบความพึงพอใจที่มีต่อนโยบายของพรรคการเมืองต่าง ๆ

ประการที่สอง ในกรณีที่มีพรรคการเมืองเพียงสองพรรค ผู้มีสิทธิออกเสียงเลือกตั้งจะเลือกพรรคที่เขามีความพอใจมากที่สุด แต่ในกรณีที่มีพรรคการเมืองมากกว่าสองพรรคเขาอาจจะเลือกตัดสินใจดังต่อไปนี้

ก) ถ้าเขามีความเชื่อมั่นว่าพรรคที่เขาชอบมีหวังว่าจะชนะการเลือกตั้ง เขาจะออกเสียงเลือกพรรคการเมืองนั้น

ข) ถ้าหากพรรคที่เขาชอบไม่มีหวังที่จะชนะการเลือกตั้งเขาก็จะเลือกพรรคการเมืองอื่นที่มีโอกาสชนะการเลือกตั้ง เพื่อป้องกันมิให้พรรคที่เขาไม่ชอบชนะการเลือกตั้ง

ค) ถ้าหากเขาเป็นสมาชิกพรรคการเมือง และยึดมั่นในนโยบายของพรรค เขาจะเลือกพรรคการเมืองที่เขาสังกัดอยู่โดยไม่คำนึง

ถึงว่าพรรคการเมืองนั้น จะมีโอกาสชนะหรือไม่ ทั้งนี้เพื่อเป็นการสนับสนุนพรรคการเมืองของเขา ซึ่งหวังว่าอาจจะมีโอกาสชนะการเลือกตั้งในโอกาสต่อไป

ประการที่สาม ถ้าผู้มีสิทธิออกเสียงเลือกตั้งไม่สามารถเปรียบเทียบความพึงพอใจที่มีต่อแต่ละพรรคการเมืองอย่างเห็นได้ชัด เขาอาจจะเลือกทำการออกเสียงดังต่อไปนี้

ก) ถ้าหากพรรคการเมืองที่เขาคิดว่า จะเลือกนั้น มีนโยบายและสิ่งที่เขาพอใจหรือไม่พอใจเท่ากันทุกพรรค เขาอาจจะตัดสินใจโดยไม่ทำการเลือกตั้งเลย

ข) ถ้าหากเขามีความพอใจในพรรคการเมืองแต่ละพรรคเท่าเทียมกันหมด คือระหว่างพรรคที่เป็นรัฐบาลกับพรรคฝ่ายค้าน เขาอาจจะเปรียบเทียบประสิทธิภาพการบริหารงานของรัฐบาลปัจจุบันกับรัฐบาลชุดก่อน ถ้าหากรัฐบาลปัจจุบันดีกว่า เขาก็จะเลือกพรรครัฐบาล ถ้าหากไม่ดีกว่า เขาก็จะเลือกพรรคฝ่ายค้าน หรือถ้าหากเขาไม่สามารถตัดสินใจได้ เขาก็จะงดเว้นไม่ออกเสียง

จากพฤติกรรมการตัดสินใจของผู้มีสิทธิออกเสียงเลือกตั้งดังกล่าวข้างต้น เมื่อนำมาประกอบกับการตัดสินใจของพรรคการเมืองแล้ว เขาก็จะพบว่า ภายใต้เงื่อนไขและข้อสมมติฐานของเขานั้น จะทำให้ประชาชนส่วนใหญ่ในสังคมได้รับความพอใจมากที่สุด ทั้งนี้เพราะว่าจุดมุ่งหมายของพรรคการเมืองทุกพรรคคือต้องการให้ได้รับชัยชนะในการ

เลือกตั้งเพื่อที่จะได้เป็นรัฐบาล พรรคที่มีได้เป็นรัฐบาลก็ต้องพยายามปรับปรุงนโยบาย และการดำเนินงานต่าง ๆ ของคนให้ประชาชนนิยมเพื่อที่หวังจะได้รับชัยชนะในการเลือกตั้งครั้งต่อไป ส่วนพรรคที่เป็นรัฐบาลอยู่แล้วก็ต้องพยายามดำเนินนโยบายและบริหารประเทศให้อยู่ในความนิยมของประชาชน เพื่อที่พรรครัฐบาลจะได้เป็นรัฐบาลต่อไป ดังนั้นประชาชนผู้มีสิทธิออกเสียงเลือกตั้ง และพรรคการเมืองที่มีได้เป็นรัฐบาลจึงมีบทบาทอย่างสำคัญที่จะบังคับให้การบริหารงาน ของรัฐบาลเป็นไปในทางที่ประชาชนต้องการ ซึ่งอาจจะกล่าวได้ว่า การปกครองในระบอบประชาธิปไตยแบบมีพรรคการเมืองจะทำให้ประชาชนส่วนใหญ่ของประเทศได้รับความพอใจมากกว่าการปกครองในระบอบอื่น

(๒) ผู้มีสิทธิออกเสียงเลือกตั้งขาดความรู้และความเข้าใจถึงเหตุและผลของการเลือกตั้ง

ตามเงื่อนไขที่กำหนดให้ผู้มีสิทธิออกเสียงทุกคนมีความรู้และเข้าใจถึงเหตุผลของการเลือกตั้งนั้นในทางที่เป็นจริงนั้นเป็นไปได้ยาก เขาจึงต้องตั้งข้อสมมติฐานเพิ่มเติม คือในกรณีที่มีสิทธิออกเสียงเลือกตั้งขาดความรู้และความเข้าใจถึงเหตุและผลของการเลือกตั้ง ภายใต้เงื่อนไขที่ว่าผู้มีสิทธิออกเสียงเลือกตั้งขาดความรู้ และการเข้าใจอย่างถ่องแท้เกี่ยวกับนโยบาย และการดำเนินงาน ของพรรคการเมืองทำให้พฤติกรรม การตัดสินใจ การเลือกตั้งของผู้มีสิทธิออกเสียงเลือก

ตั้งเปลี่ยนแปลงไปจากเดิมซึ่งพอสรุปได้ดังนี้

กลุ่มสมาชิกพรรคการเมืองซึ่งฝากใจในนโยบาย และอุดมการณ์ของพรรคการเมืองพรรคหนึ่ง พรรคใดอย่างมั่นคง ก็จะเลือกพรรคการเมืองของตนโดยไม่คำนึงถึงนโยบาย และอุดมการณ์ของพรรคการเมืองอื่น

กลุ่มที่มีผลประโยชน์ร่วมกัน ซึ่งเป็นกลุ่มของผู้มีสิทธิออกเสียงเลือกตั้งในอาชีพต่างๆ ที่มีผลประโยชน์ร่วมกัน เช่น กลุ่มกรรมกร กลุ่มชาวนา และกลุ่มนักธุรกิจการค้า เป็นต้น กลุ่มชนเหล่านี้ จะพยายามรวมตัวกันอย่างแน่นแฟ้น ในการออกเสียงเลือกตั้ง และใช้การรวมตัวดังกล่าวเป็นข้อต่อรองกับรัฐบาล และพรรคการเมืองอื่น เพื่อแสวงหาและรักษาผลประโยชน์ของตน การตัดสินใจออกเสียงของคนเหล่านี้อาจจะเปลี่ยนแปลงได้ตามเงื่อนไขของการต่อรอง

กลุ่มผู้มีสิทธิออกเสียงทั่วไป คือกลุ่มที่มีได้สังกัดพรรคการเมืองหรือกลุ่มที่มีผลประโยชน์กลุ่มใดกลุ่มหนึ่งโดยเฉพาะ การตัดสินใจของผู้มีสิทธิออกเสียงทั่วไปนั้นสามารถเปลี่ยนแปลงได้ง่ายเพราะไม่มีพันธะผูกพันกับสิ่งหนึ่งสิ่งใด ผู้มีสิทธิออกเสียงอาจจะมีความอ่อนไหวไปตามความรู้ที่ได้รับจากการโฆษณาหาเสียงของพรรคการเมือง หรือจากเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นเฉพาะหน้า หรือตัดสินใจเลือกตั้งโดยคำนึงถึงความนิยมในตัวผู้สมัครรับเลือกตั้งหรือผู้นำของพรรคการเมือง

ภายใต้เงื่อนไขของความไม่แน่นอนของการ

คัดสนใจในการออกเสียงเลือกตั้งในกรณีที่มีสิทธิออกเสียงเลือกตั้งขาดความรู้และความเข้าใจถึงเหตุและผลของการเลือกตั้งนั้น ทำให้พรรคการเมือง และรัฐบาลให้ความสำคัญต่อประชาชนแต่ละกลุ่มไม่เท่ากัน ซึ่งอาจทำให้การดำเนินนโยบาย และการบริหารงานของพรรคการเมืองและรัฐบาลมิได้เป็นไปในทางที่ประชาชนส่วนใหญ่อต้องการ ปรากฏการณ์เช่นนี้อาจเกิดขึ้นได้เสมอ แต่ถ้าประชาชนหรือผู้มีสิทธิออกเสียงเลือกตั้งมีความรู้ดีขึ้นในการคัดสนใจการออกเสียงเลือกตั้งก็จะทำให้ปรากฏการณ์ดังกล่าวเกิดขึ้นได้ยาก เช่น นโยบายและอุดมการณ์ของพรรคการเมืองบางพรรคอาจมุ่งทำเพื่อผลประโยชน์ของคนบางกลุ่ม แต่ถ้าหากว่าพรรคการเมืองจะต้องแข่งขันกันเพื่อให้ได้รัเลือกให้เป็นรัฐบาลแล้ว พรรคการเมืองทุกพรรคก็ต้องพยายามวางนโยบายและอุดมการณ์ทางการเมืองของตนให้ถูกใจประชาชนมากที่สุด เพื่อที่จะทำให้มีสมาชิกพรรคมากขึ้น และได้รับความสนับสนุนจากประชาชนทั่วไปเพื่อที่จะได้มีโอกาสชนะในการเลือกตั้ง

ถ้าเรายึดข้อสมมติฐานที่ว่า จุดมุ่งหมายของพรรคการเมืองทุกพรรคต้องการได้เป็นรัฐบาลโดยการเลือกตั้งแล้ว ถึงแม้ว่ากลุ่มชนบางกลุ่มจะมีอิทธิพลอยู่บ้างก็ตาม รัฐบาลและพรรคการเมืองก็จำต้องคำนึงถึงผู้มีสิทธิออกเสียงทั่วไป แต่ละพรรคจะพยายามหลีกเลี่ยงสิ่งทีกระทบกระเทือนถึงความรู้สึกไม่พอใจของผู้มีสิทธิออกเสียงทั่วไป อันที่

จริงแล้วผู้มีสิทธิออกเสียงทั่วไปนั้นจะมีจำนวนมากกว่าผู้มีสิทธิออกเสียงกลุ่มอื่น หากผู้มีสิทธิออกเสียงทั่วไปรู้จักใช้วิจารณญาณในการออกเสียงของตนแล้วก็จะสามารถบังคับให้การกระทำของรัฐบาล และพรรคการเมืองเป็นไปในทางที่ตนต้องการและเป็นคุณประโยชน์ต่อประชาชนในสังคม

แต่ในทางที่เป็นจริงแล้ว พรรคการเมืองบางพรรคอาจจะไม่มีจุดมุ่งหมายที่ต้องการเป็นรัฐบาล แต่อาจจะตั้งขึ้นเพื่อแสวงหาและรักษาผลประโยชน์ของคนบางกลุ่ม ในกรณีเช่นนี้การดำเนินนโยบายและการกระทำของพรรคการเมืองก็อาจจะไม่เป็นไปตามกลไกตามที่กล่าวไว้ข้างต้น และระบอบประชาธิปไตยที่มีพรรคการเมืองก็ไม่สามารถสร้างความพอใจให้แก่คนส่วนใหญ่ได้ แต่อย่างไรก็ตามถ้าประชาชนผู้มีสิทธิออกเสียงเลือกตั้งรู้จักใช้สิทธิการออกเสียงของตนในทางที่เหมาะสมแล้ว พรรคการเมืองเช่นนั้นก็จะมีอิทธิพลน้อยมากหรืออาจตั้งอยู่ไม่ได้ ดังนั้นการคัดสนใจของการออกเสียงหรือคุณภาพของผู้มีสิทธิออกเสียงเลือกตั้งจึงมีความสำคัญมากต่อการปกครองในระบอบประชาธิปไตย

เกริกเกียรติ พิพัฒน์เสรีธรรม

เสียชีวิต อย่าเสียสิ้น

ป่วย อังภากรณ์

เขียนเพื่อ สังคมศาสตร์ปริทัศน์

นักศึกษา นิสิต นักเรียน ประชาชน และตำรวจ
ได้เสียชีวิตเป็นจำนวนมาก และได้รับความบาดเจ็บ
ทั้งทางร่างกายและจิตใจเมื่อ ๑๔-๑๕ ตุลาคม
หลายพันคน ผมขออุทิศส่วนดี (ถ้ามี) ของข้อ
ความที่จะเขียนนี้ให้แก่ผู้ที่บาดเจ็บล้มตายทุกคน
โดยเฉพาะอย่างยิ่ง นักศึกษา นิสิต นักเรียน
และประชาชน ผู้ที่มีอาวุธต่อสู้กับผู้สั่งใช้อาวุธ
โดยไม่ชอบธรรม

อนึ่ง ขอถือโอกาสนี้สดุดี นิสิตนักศึกษา และ
นักเรียนที่มีน้ำใจกล้าหาญเด็ดเดี่ยว ร่วมกันทำ
งานใหญ่ได้โดยมีสมรรถภาพสูง และได้รับการ
ระเบียบวินัยอยู่ตลอดเวลา ใช้สันติวิธี ยึดมั่นใน
อธิษฐานนกระทงถึงจุดที่ต้องป้องกันตัวต่อสู้กับอาวุธ
และปฏิบัติงานได้ดีกว่ารุ่นผู้ใหญ่ที่ระหองระแหงอย่าง

รุ่นผม พ่อแม่ครูบาอาจารย์ควรจะมีคุณภาพภูมิ
ใจในพวกคุณ และผมขอออกตัวเสียแต่ในขั้นนี้ว่า
ที่ผมสลดนี้มิใช่เพราะพวกคุณทำงานสำเร็จได้ผล
แม้ผลจะออกมาตรงกันข้าม ก็ขอสลด เพราะ
พวกคุณได้ใช้สันติวิธี ด้วยน้ำใจกล้าหาญ จึงควร
สลด

ข้อที่ควรจะคิดในวาระนี้ก็คือ เมื่อได้เสีย
เลือดเนื้อและหยาดเหงื่อหยาดน้ำตาไปถึงเพียงนี้
แล้ว เมื่อได้รับความบาดเจ็บทั้งทางจิตใจและร่างกาย
ตลอดจนชีวิตแล้ว จะทำอะไรให้ผลงานที่
พึงได้นั้นเป็นประโยชน์แก่ชาติไทย ประชาชน
ไทยอย่างกว้างขวางและยั่งยืน ถ้าความชอบธรรม
ในชีวิตและสวัสดิสุข ตกแก่คนไทยเราทั่วถึงและ
ถาวรจริงๆ ผลที่ได้นั้นย่อมเป็นอนุสาวรีย์อันแท้
จริงแห่งวีรกรรมของพวกคุณ ชาติไทยทั้งชาติจะ

สนองคุณพวกรุ่นหนุ่มสาวและเด็กเหล่านี้ได้ก็โดย
พยายามสร้างชาติให้เป็นชาติที่มีศีลธรรม คุณ
ธรรม ให้บ้านเมืองของเรามีชื่อมีแป ให้คนทุกคน
ในประเทศไทย มีสวัสดิภาพและศักดิ์ศรีตามสิทธิ
เบื้องต้นแห่งมนุษยชน ให้เสรีภาพที่จะเกิดขึ้น
นั้นเกิดขึ้นบนฐานแห่งความชอบธรรม ยุติธรรม
และเมตตากรุณาตลอดไป มิฉะนั้นคนที่ตายไปแล้ว
ก็จะตายเปล่า คนที่บาดเจ็บก็จะได้รับความทุกข์
ทรมานโดยไร้ประโยชน์ คนที่ต้องโทษเพราะ
โหมหนัสต์ด้วยคนรักสูญเสียไป ก็จะระทมใจไปโดย
เปล่าเปลือง เมื่อวีรกรรมเกิดขึ้น และวีรยุชน
ต้องสละชีวิตและเลือดเนื้อแล้ว อย่าให้เขาต้อง
เสียชีพแล้วเสียดินทุกอย่างเลย

ในบทความนี้ ผมจะขอเสนอความเห็นบาง
ประการ ซึ่งผมเห็นว่าชาติไทยควรจะทำ

เพื่อป้องกันมิให้เสียชีพแล้วเสียสิ้น

ควรสอบสวนในลักษณะอันชอบธรรม

เหตุที่เกิดขึ้นในกลางเดือนตุลาคมนี้เป็นเหตุร้ายแรงและเป็นเรื่องใหญ่หลวง รัฐบาลควรจะต้องคณะกรรมการพิเศษขึ้นสอบสวนข้อเท็จจริง จุดประสงค์ของการสอบสวนไม่ควรจะเป็นการอาฆาตพยาบาทของเวร แต่ควรจะต้องเข้าหมายที่จะป้องกัน มิให้เกิดเหตุร้ายเยี่ยงนี้ขึ้นในอนาคต ประเด็นของเหตุร้ายมีอยู่ว่า ทำไมเมื่อนักเรียนนิสิตนักศึกษาและประชาชนจำนวนมากไม่มีอาวุธเดินขบวนทั่วทั้งรัฐบาลโดยใช้สันติวิธี ตำรวจและทหารจึงใช้อาวุธอย่างร้ายแรงประหัตประหารเขา ทำไมจึงมีผู้ขึ้นเครื่องบินเฮลิคอปเตอร์กวาดบินกลลงมาสังหารผู้ที่ไม่มีทางต่อสู้ ใครเป็นผู้ออกคำสั่ง สั่งอย่างไร ผู้ที่ออกคำสั่งซึ่งเป็นผู้บังคับบัญชาตำรวจทหารนั้นมีสภาพจิตเป็นอย่างไร ถ้ามีสภาพจิตไม่ปกติ ทำอย่างไรจึงจะป้องกันมิให้ผู้มีสภาพจิตวิกลเช่นนั้นสามารถบังคับบัญชาหน่วยงานของชาติที่ถืออาวุธเช่นนั้น ทำไมทหารตำรวจที่ยิงนักเรียน ประชาชนมือเปล่า นั้นจึงใจทรหดยิ่งเขาได้ เพราะหลงเชื่อคำเท็จในแถลงการณ์รัฐบาลหรือ ถ้าเป็นเช่นนั้นจะหาทางป้องกันอย่างไรมิให้รัฐบาลแถลงการณ์เท็จทำนองนี้ได้ อย่างนี้เป็นต้น และคงจะมีประเด็นอีกหลายประเด็นที่ผมไม่ได้กล่าวถึง ซึ่งควรหยิบยกมาพิจารณาเพื่ออนาคต

ผมได้ยื่นและได้อ่านผู้ออกความเห็นที่ รัฐ

บาลควร จะจัดการลงโทษผู้กระทำผิดอย่างเฉียบขาด และบางคนถึงกับเสนอให้ใช้มาตรา ๑๗ แห่งธรรมนูญการปกครองฯ แก่ผู้ที่กระทำทั้งที่ลี้ภัยไปแล้วและที่ยังอยู่ในประเทศ ผมเห็นด้วยว่าเมื่อได้สอบสวนโดยชอบธรรมแล้ว ปรากฏว่ามีใครกระทำผิด ก็ต้องมีการลงโทษให้สมกับความผิด แต่ไม่เห็นด้วยกับข้อเสนอมิให้ใช้มาตรา ๑๗ ของธรรมนูญฯ นั้นเป็นสิ่งที่พวกเราต่อต้านคัดค้านกันอยู่ เพราะเป็นบทกฎหมายที่ไม่ชอบด้วยขนบกาวยุติธรรมอันดี เพราะคนคนเดียวหรือกลุ่มเดียวเป็นทั้งตำรวจ อัยการ พยาน ผู้พิพากษาและผู้จัดการลงโทษเสร็จเด็ดขาดไป เมื่อเราจะเริ่มศักราชการปกครองประเทศกันใหม่ ใจนเล้าจะนำเอาวิธีการอันเลวของการปกครองแบบเก่ามาใช้ ถ้าปรากฏให้ชวนเชื่อได้ว่าผู้หนึ่งผู้ใดกระทำผิด ควรที่ฝ่ายปกครองจะนำคดีขึ้นสู่ศาลยุติธรรมโดยผู้ต้องหาสามารถตั้งทนายและเบิกพยานได้ ฝ่ายอัยการจะต้องพิสูจน์ว่าเขามีความผิดจริงและศาลเชื่อการพิสูจน์นั้น จึงจะถือว่าได้กระทำผิดจริง และมีการลงโทษตามกฎหมาย

ขณะนี้ น้ำลต คอกำลังพูด ผู้ที่เคยมีอำนาจแล้วเสื่อมอำนาจไป ย่อมดุกกล่าวหาเรื่องความทุจริต การกอบโกย การนำทรัพย์สินออกไปจากชาติ ฯลฯ และมีผู้เสนอให้ใช้มาตรา ๑๗ ยึดทรัพย์สินของผู้เสื่อมอำนาจเหล่านั้น ผมก็ไม่เห็นด้วยกับข้อเสนอนี้ด้วยเหตุผลดังได้กล่าวมาข้างต้น

แต่ก็อดคิดไม่ได้ว่า น่าจะมีวิธีแยกคายนี่จะนำเอาทรัพย์สินซึ่งมีผู้ครอบงำไปโดยไม่ชอบธรรมนั้นกลับคืนมาเป็นสาธารณประโยชน์ เพราะดูตามสภาพการณ์แล้ว ไม่น่าจะมีข้าราชการผู้หนึ่งผู้ใด ยกพื้นเอก หรือ พลเอก หรือพลอากาศเอก หรือพลเรือเอก หรือจอมพล ที่มีทรัพย์สินอย่างมหาศาลดังที่ปรากฏตาอยู่ ทั้งยังมีอิทธิพลในบริษัทอุตสาหกรรม การค้า การธนาคารต่าง ๆ เป็นอันมาก น่าจะสันนิษฐานได้ว่าคงได้มาโดยไม่ชอบธรรม ถึงกระนั้นก็ดี ก่อนที่รัฐบาลจะกระทำการใด ๆ ไป ควรพิจารณาให้รอบคอบเสียก่อนว่าจะมีวิธีการอย่างไรที่ถูกต้องเพื่อปฏิบัติกับเรื่องชนิดนี้ ถ้ามีหลักฐานพยานเพียงพอก็ควรดำเนินการไปตามขบวนการยุติธรรม แต่ถ้าหลักฐานพยานยาก หากมีเหตุแวดล้อมน่าเชื่อก็อาจจะกระทำได้อีกวิธีหนึ่ง คือ ทำเป็นร่างกฎหมายเสนอต่อสภานิติบัญญัติเพื่อดำเนินการวิบัติทรัพย์สิน แต่สภานิติบัญญัติดังกล่าวควรจะเป็นสภาที่มีผู้แทนราษฎรเลือกตั้งขึ้นมา จึงจะนับได้ว่าได้ใช้อำนาจสูงสุดมาจากประชาชนโดยชอบธรรม

มีผู้เสนอความเห็นเห็นว่า คณะกรรมการสอบสวนพิเศษ ซึ่งจะตั้งขึ้นเพื่อพิจารณาข้อเท็จจริงเกี่ยวกับเหตุการณ์ในกลางเดือนตุลาคมนี้ ควรจะมีผู้แทนของนิสิตนักศึกษาและนักเรียนรวมอยู่ด้วย ผู้ที่เสนอความเห็นเช่นนี้คงจะเป็นห่วงว่าการสอบสวนนั้นจะไม่ทำกันจริงและถ้าเมื่อมีกรรมการที่อาจจะมือกค้ำเอาเคียงด้านตำรวจหรือทหารเข้า จะ

ไม่ได้ข้อเท็จจริงที่ถูกต้อง ความกังวลเป็นเช่นว่านี้พอจะเข้าใจได้ แต่ผมก็ไม่สู้จะเห็นด้วย เพราะการสอบสวนดังกล่าวนี้ควรจะเป็นการสอบสวนชนิดเป็นกลาง ผลของการสอบสวนต้องเชื่อถือได้จริง ๆ จึงจะเป็นประโยชน์ หากตั้งผู้แทนนักเรียนเข้ามา อาจจะมีผู้ครหาได้ว่านักเรียนก็เป็นคู่กรณีในเหตุการณ์ที่ต้องการสอบสวน อาจจะไม่เป็นที่น่าเชื่อถือได้ ความจริงในประเทศไทยก็มีบุคคลที่เป็นที่เคารพนับถือ ว่าทรงไว้ซึ่งความเที่ยงตรงมิใช่น้อย ควรจะหามาได้เพียงพอเพื่อเชิญให้เป็นกรรมการสอบสวนพิเศษนี้ได้

ควรจะกวาดล้างผลของมาตรา ๑๗ ในอดีต

เมื่อเหตุการณ์ในกรุงเทพมหานครนับตั้งแต่วันที่ ๑๖ ตุลาคมเป็นต้นมา ได้มีภาพถ่ายในหน้าหนังสือพิมพ์แสดงว่า นักเรียน นิสิต นักศึกษาพากันกวาดล้างถนนและวงเวียนที่สกปรก มีขยะมูลฝอยเรี่ยราดเต็มไปหมด น่าชื่นชมนัก ความสกปรกที่ได้เกิดขึ้นจากการใช้มาตรา ๑๗ แห่งธรรมนูญการปกครอง ฯ ก็เป็นสิ่งที่น่าจะกวาดล้างให้สะอาดขึ้นเช่นเดียวกัน โดยเฉพาะอย่างยิ่งกรณีของอดีตสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร ๓ คน ซึ่งได้ต้องลงโทษโดยไม่เป็นธรรมจากการใช้มาตรา ๑๗ น่าจะได้พิจารณาหาทางปลดปล่อยเสียโดยเร็ว อย่างถูกต้องตามกฎหมายและโดยล้างมลทินให้โดยสิ้นเชิง

อนึ่ง ได้ทราบว่ามีนักโทษตามมาตรา ๑๗ อยู่อีกจำนวนหนึ่งซึ่งต้องโทษประหารชีวิต แต่ทาง

ราชการยั้งไว้ในเทศกาลเข้าพรรษา รอให้ออกพรรษาจึงจะดำเนินการประหารชีวิต นักโทษเหล่านี้ ก็ยังไม่สายเกินไปที่รัฐบาลใหม่จะดำเนินการเสียใหม่ให้ถูกต้องตามขบวนการยุติธรรม คือ นำขึ้นพิจารณาในศาลปกติ ถ้าปรากฏว่าศาลเห็นว่าทำความผิดจริงจึงลงโทษด้วยอาศัยคำพิพากษาของศาลแทนการลงโทษโดยใช้อำนาจตามมาตรา ๑๗

การร่างรัฐธรรมนูญถาวร

รัฐบาลปัจจุบันได้ให้คำมั่นว่าจะร่างรัฐธรรมนูญเสร็จภายใน ๓ เดือน ผมก็เชื่อว่ารัฐบาลจะกระทำได้ตามคำมั่นภายในกำหนดเวลา เพราะเมื่อถือว่าเรื่องนี้เป็นเรื่องสำคัญจริงๆ แล้ว ก็น่าจะกระทำได้อย่างตอกตังใจกันจริงๆ ไม่ถ่วงเวลา และไม่ต้องรีบจนเกินเหตุ

ข้าราชการ อาจารย์ และนิสิตนักศึกษา พอจะมีความเข้าใจในสาระสำคัญของกติกาประจำชาติว่าควรจะมีอะไรบ้าง และประชาชนโดยทั่วไปก็มีความคิดเห็นกันอยู่แล้ว น่าจะฟังเสียงประชาชนและเชิญให้ประชาชนออกความเห็นแล้วนำมาประมวลพิจารณาบัญญัติขึ้น

ข้อที่ผมเห็นเป็นสำคัญข้งนี้ดังนี้

- (ก) บทบัญญัติว่าด้วยสิทธิมนุษยชนเบื้องต้นอันได้แก่เสรีภาพในบุคคลและทรัพย์สิน เสรีภาพในการคิด พูด เขียน สมาคม เสรีภาพของหนังสือพิมพ์และสื่อมวลชนทั่วไป ตลอดจนการคุ้มครองมิให้ใครจำกัดหรือทำลายเสรีภาพต่างๆ น้อย่างง่าย

ตาย ซึ่งหมายความว่า การประกาศใช้กฎอัยการศึก จะต้องมีการจำกัดอย่างรัดกุม จะกระทำพร่ำเพรื่อมิได้ และเมื่อมีการประกาศใช้กฎอัยการศึกแล้วจะต้องมีกำหนดเวลาจำกัด ไม่อยู่ในดุลยพินิจของฝ่ายบริหารแต่ฝ่ายเดียว

- (ข) ควรจะมีวิธีการป้องกันมิให้มีการใช้กำลังเพื่อเปลี่ยนรัฐบาล การล้มรัฐบาล และการตั้งรัฐบาลจะต้องกระทำโดยสันติวิธี โดยความเห็นชอบของประชาชน ซึ่งใช้อำนาจทางสถาบันนิติบัญญัติ

- (ค) เพื่อป้องกันมิให้ฝ่ายการเมืองกับฝ่ายราชการประจำก้าวท้าวกัน ควรจะมีบทบัญญัติว่าข้าราชการประจำผู้ใดเมื่อได้ตำแหน่งการเมืองแล้ว จะต้องพ้นจากราชการประจำโดยเด็ดขาด เช่นผู้ที่เป็นการจังหวัด อธิบดี หรือปลัดกระทรวงก็ได้ ถ้าได้รับแต่งตั้งให้เป็น รัฐมนตรีจะต้องพ้นจากตำแหน่งนั้นๆ ไป หรือผู้ที่เป็นการแม่ทัพ นายกอง ผู้บัญชาการทหารเสนานิการ เมื่อเป็นรัฐมนตรีจะคงดำรงตำแหน่งทางทหารต่อไปมิได้ อธิบดีกรมตำรวจก็จะเป็นรัฐมนตรีพร้อมๆกันไม่ได้ เป็นต้น

บทบัญญัติอื่นในรัฐธรรมนูญที่จะร่างขึ้นมา นั้นก็ย่อมมีความสำคัญต่างๆ กันไป และคงจะมีประเด็นอื่นอีกที่ผมไม่ได้กล่าวถึง ซึ่งสำคัญมากสำหรับหลักการประชาธิปไตยผมขอนำมากล่าวข้างต้นนี้เพียงบางประเด็นเพื่อจะเน้นให้เห็นความสำคัญแห่งเสรีภาพของประชาชน ความจำเป็นที่

จะต้องแยกหน้าที่ข้าราชการประจำออกจากข้าราชการการเมืองและส่งเสริมให้มีการเปลี่ยนรัฐบาลได้โดยสันติวิธี

การพิทักษ์หลักประชาธิปไตยบางประการ

ไม่ว่าเราจะสามารถเขียนรัฐธรรมนูญไว้ดีเลิศประการใด เราทำนุทั้งหลายคงจะตระหนักใจแล้วว่ารัฐธรรมนูญเป็นเพียงตัวอักษร ซึ่งอาจจะถูกทำลาย หรือนำไปใช้ในทางที่ผิดได้โดยง่าย ถ้าหากไม่มีผู้ร่วมใจกันพิทักษ์รักษาด้วยวิธีการต่างๆ ผมจะขอเสนอความเห็นเกี่ยวกับการพิทักษ์เทิดทูนหลักประชาธิปไตย ซึ่งผมเรียกว่า *ประชธรรม* แต่เฉพาะบางประการเท่าที่นึกได้ในขณะนี้

ความสำเร็จของนิสิตนักศึกษา นักเรียน และประชาชนในเหตุการณ์ เมื่อกลางเดือนตุลาคมที่แล้วขึ้นอยู่กับความร่วมมือเพรียงของคนจำนวนมาก ซึ่งสามารถเอาชนะศาตราวุธได้ เมื่อเกิดประชาธิปไตยขึ้นแล้ว ก็ชอบที่จะใช้ความร่วมมือเพรียงเด็ดเดี่ยวนี้รักษาประชาธิปไตยและรัฐธรรมนูญสืบไปอย่างถาวร ถ้าพวกเราประชาชน นักเรียน นักศึกษา นิสิต อาจารย์ ข้าราชการต่างๆ ร่วมใจกันก่อตั้งสมาคมพิทักษ์เสรีภาพและประชาธิปไตยอย่างเข้มแข็งต่อไป โดยถือคติว่าผู้ที่สูญเสียไปครั้งหนึ่งจะต้องไม่ตายเปล่าก็คงจะพอเป็นทางป้องกันผู้ที่ปองร้ายจะทำลายประชาธิปไตยได้บ้างในอนาคตเช่นเมื่อเกิดมีผู้คิดจะทำรัฐประหาร หรือได้เริ่มทำรัฐประหารแล้ว สมาชิกสมาคมพิทักษ์เสรีภาพ ซึ่งมีจำนวนนับแสนนับล้าน ประกอบด้วยข้าราชการ

ทหาร พ่อค้า นักศึกษา อาจารย์ ช่างนา กรรมกร ฯลฯ พวกนี้ประท้วงโดยสันติวิธี และไม่ร่วมมือกับผู้ทำรัฐประหาร ผู้คิดทำรัฐประหารจะปกครองพวกเราไปได้โดยสะดวกอย่างไรได้ แต่แน่ละผู้ที่ใช้อาวุธบังคับผู้อื่นเขานั้นย่อมได้ชัยชนะบ้างบางเวลา แต่อาวุธจะชนะใจของคนหมู่มากได้อย่างไร บรรดานิสิต นักศึกษา นักเรียนได้แสดงให้เห็นประจักษ์มาแล้ว และถ้าความร่วมมือเพรียงนี้ช่วยให้บ้านเมืองมีการปกครองแบบประชาธิปไตยนานพอแล้ว หลักเสรีภาพซึ่งเราพึงได้มา ด้วยเหงื่อ น้ำตา และเลือดเนื้อ ก็จะมีเวลาปักแน่นแผ่นดินถาวรได้ ทำนองเดียวกับประเทศอื่นๆ ซึ่งใช้เป็นการประเพณีได้ผลดี อย่างประเทศในยุโรปตะวันตก และสแกนดิเนเวีย เป็นต้น

สมาคมพิทักษ์เสรีภาพประชาชนนี้หากได้รับพระมหากรุณาธิคุณโปรดเกล้าให้อยู่ในพระบรมราชูปถัมภ์ด้วย ก็จะเป็นที่นิยม และทำประโยชน์ได้มากขึ้น

ศัตรูของประชาธิปไตยอย่างหนึ่ง ซึ่งเราได้ประสบมา และซึ่งผมเองได้ประสบมาในระยะ ๒ ปีที่แล้ว คือ วิธีปฏิบัติราชการของตำรวจสันติบาล และตำรวจกองปราบ ผู้เรียกร้องรัฐธรรมนูญ ๑๓ คน ในเดือนตุลาคมนี้ ได้รับการประท้วงกล่าวโทษจากสันติบาลว่าเป็นกบฏ เพราะมีเอกสารคอมมิวนิสต์อยู่ในความครอบครอง พวกเราทั้งหลายประชาชนและนักเรียนหาได้เชื่อตำรวจไม่ เพราะเรา

เคยชินต่อการกล่าวหาเท็จของตำรวจมามาก วิธี
การข่มขู่ของตำรวจทำให้หนังสือพิมพ์ต้องงดเว้น
ไม่ลงข่าวบางอย่าง ทำให้หนังสือวารสารบางฉบับ
ต้องปิด และเฉพาะในกรณีของผมหลังจากที่ได้
เขียน จดหมายนายเข้ม เข็มยิ่ง แล้ว ทำความ
ลำบากให้แก่เพื่อนฝูงญาติพี่น้อง เพื่อนร่วมงาน
ตลอดจนศิษยานุศิษย์เป็นอย่างยิ่ง เหล่านี้เป็นตัว
อย่างการกระทำของตำรวจสันติบาลที่แล้วๆมา น่า
จะให้รัฐบาลหยิบยกขึ้นมาพิจารณาแก้ไขปรับปรุง
เสียโดยด่วน โดยถือหลักเสรีภาพและสิทธิมนุษย
ชนเป็นใหญ่ เมื่อมีสภาผู้แทนราษฎรแล้วก็หวังว่า
ผู้แทนราษฎรทั้งหลายจะช่วยป้องกันแก้ไขก้าบ
งานตำรวจได้ และอีกชั้นหนึ่งของการป้องกัน
แก้ไขได้แก่งานของสมาคมพิทักษ์เสรีภาพประชา
ชน(ในพระบรมราชูปถัมภ์) ซึ่งผมเสนอไว้ข้างต้น

น่าสังเกตจากเหตุการณ์ตุลาคมที่แล้วมาว่า
การแถลงข่าวของกรมประชาสัมพันธ์มีส่วนเกี่ยว
ข้องให้เกิด "จลาจล" อย่างสำคัญ เพราะแถลงว่า
ราษฎรและนักเรียนธรรมดาเป็นคอมมิวนิสต์ เมื่อ
นักเรียนหลบภัยจากตำรวจเข้าไปในพระราชฐาน
และทหารรักษาวังกรุณาเปิดประตูให้นักเรียนเข้า
ไปพึ่งพระบรมโพธิสมภาร รัฐบาลกลับแถลงว่า
มีผู้ก่อการร้ายบุกกรุกเข้าพระราชฐาน ชวนให้หลง
เชื่อว่าจะเกิดภัยอันตรายแก่ในหลวงเป็นต้น เดียว
นี้ใคร ๆ ก็ทราบดีว่า กรมประชาสัมพันธ์ทำหน้าที่
ที่เป็นปากเสียงให้ฝ่ายบริหารอย่างเดียว ไม่
สามารถแถลงข่าวอย่างอื่นนอกจากที่รัฐบาลสั่งให้

แถลง เพื่อสนับสนุนระบบประชาธิปไตยให้ดำเนิน
ไปได้โดยดี ผมใคร่จะเสนอให้แยกเรื่องการแถลง
ข่าวออกเสียโดยระบุว่าข่าวใดบ้างมาจากรัฐบาล
ข่าวใดบ้างมาจากแหล่งอื่น และเสนอข่าวทั้งที่
เป็นของรัฐบาลและข่าวแหล่งอื่น ถ้าจะแยกงาน
แถลงข่าวของรัฐบาลออกเสียเป็นหน่วยงานหนึ่ง
และงานสื่อสารมวลชนเป็นอีกหน่วยงานหนึ่ง มี
อิสระภาพจากรัฐบาล ทำนองเดียวกับ บี บี ซี ของ
อังกฤษ อาจจะเป็นประโยชน์แก่ประชาชน และ
ประชาธิปไตยอย่างยิ่ง

ผมสังเกตอีกข้อหนึ่ง คือ ทุกวันนี้ กฎหมายที่
บัญญัติออกมามักจะไม่น่าเสมอไปว่าเป็นกฎหมาย
ที่ตั้งรากฐานอยู่บนหลักแห่งความชอบธรรม กฎ
หมายที่รัฐบาลบัญญัติโดยสภานิติบัญญัติซึ่งรัฐบาล
เป็นผู้ตั้งสมาชิกก็ดี หรือกฎหมายที่รัฐบาลปฏิวัติ
บัญญัติออกมาในรูปประกาศคณะปฏิวัติก็ดี มักจะ
เป็นกฎหมายที่จำกัดเสรีภาพประชาชน ซึ่งขัดกับ
หลักความชอบธรรม เมื่อออกกฎหมายมาเช่นนี้ จะ
หวังให้ประชาชน ปฏิบัติตามกฎหมายอย่างไรได้
บ้านเมืองจึงกลายเป็นไม่มีชื่อมีแป่ ข้อนี้อาจจะ
แก้ไขบ้างโดยการมีสภาผู้แทนราษฎรชนิดที่ราษฎร
เลือกตั้งสมาชิก แต่ก็น่าจะวิงวอนให้หนักกฎหมาย
ทั้งหลายของเรา โดยเฉพาะอย่างยิ่ง สมาคมของผู้
ประกอบวิชาชีพกฎหมายได้สำเนียงถึงอันตราย
จากการช่วยรัฐบาลร่างกฎหมายที่ห่างไกลเป็น
ปฏิปักษ์ต่อสิทธิมนุษยชน และความชอบธรรม
จงหนัก

สมัยแห่งความประนีประนอมในชาติ

อันตรายนภายในชาติไทยเราในขณะนี้ ได้แก่เรื่องที่รัฐบาลเผด็จการที่แล้วๆ มา เรียกว่า “การก่อการร้ายคอมมิวนิสต์” เราพอจะเคยชินต่อมุสวาฟาในแถลงการณ์ของรัฐบาลเผด็จการแล้วว่า ผู้ที่รัฐบาลเรียกว่าคอมมิวนิสต์นั้นหาใช่คอมมิวนิสต์ทุกคนไม่ ที่เป็นราชฎรฎกเจ้าหน้าที่เข้มแข็งแล้วต่อสู้เจ้าหน้าที่ ถูกประณามว่าคอมมิวนิสต์ก็มี ที่เป็นโจรผู้ร้ายธรรมดาที่มี ที่เป็นชนกลุ่มน้อยต้องการสิทธิเสรีภาพตามขนบธรรมเนียมของเขาที่มี และที่เป็นชาวเขาต้องการอิสรภาพอีกแบบหนึ่งก็มี แน่ละที่เป็นคอมมิวนิสต์แท้ๆ ก็มี รัฐบาลเผด็จการพยายามเรียกรวมกันไปหมดว่าเป็นผู้ก่อการร้าย เพื่อให้ราชฎรฎกเกลียดชัง และเกลียดกลัว และรัฐบาลได้ใช้วิธีปราบปรามอย่างรุนแรงทางทหาร ใช้อาวุธที่น่าสยดสยอง และทารุณ แต่ไม่ได้ผลเพราะวิธีรุนแรงก็ต้องปะทะกับวิธีรุนแรงโต้ตอบ ผลสุดท้ายจนตราบทุกวัน รัฐบาลเผด็จการหาได้มีความสามารถแก้ไขปัญหาใหญ่ของชาติเรื่องนี้ได้ไม่ ความสงบเรียบร้อยของประชาชนลดน้อยลงทุกที และอันตรายของชาติอันเกี่ยวข้องกับอันตรายของประชาธิปไตยในชาติทวีมากขึ้นทุกที

เป็นโอกาสแล้วที่ประชาชนไทยเราเปลี่ยนศักราชใหม่ มีรัฐบาลใหม่ เรื่องสำคัญเช่นนี้รัฐบาลใหม่ควรถือโอกาสแก้ไขด้วยนโยบายใหม่ วิธีการใหม่ ผมมีความเห็นว่านโยบายใหม่น่าจะเป็น

นโยบายประนีประนอมในชาติไทย โดยคำนึงว่า ผู้ที่เราเรียกว่าผู้ก่อการร้ายกันจนชินนั้นก็เป็นคนไทยด้วยกัน จะมีชาติอื่นก็เพียงส่วนน้อย การใช้อาวุธประหัตประหารกันย่อมไม่น่ากระทำ และถึงกระทำแบบเดิมต่อไป ก็น่าจะไม่ได้ผลนำความสงบกลับคืนมาได้ นโยบายประนีประนอมในชาติไทยนี้หมายความว่ารัฐบาลควรจะหาทางเจรจากับหัวหน้า “ผู้ก่อการร้าย” ในภาคต่างๆ โดยใช้หลักเมตตาเป็นที่ตั้ง ผมได้รับทราบจากปลัดอำเภอ นายอำเภอ ผู้ว่าราชการจังหวัดบางท่านที่ได้รับราชการในเขต “ก่อการร้าย” ว่าท่านเหล่านั้นเคยใช้วิธีละม่อมเจรจาได้ผลดีมาแล้วเป็นบางแห่ง “ผู้ก่อการร้าย” ที่ต้องการเสรีภาพสำหรับชนกลุ่มน้อยนั้นน่าจะเจรจากันผ่อน ท่ยอน ตามกันได้ไม่ยากนัก ผู้ที่เป็นโจรผู้ร้ายธรรมดา ก็อาจจะหาวิธีเกลี้ยกล่อมให้กลับ มาประกอบสัมมาชีวะโดยปกติได้ แม้ผู้ที่เป็นคอมมิวนิสต์โดยความเชื่อดีก็คงจะไม่เหลือกำลังที่จะเจรจากัน เพราะเราเจรจาหรือเล่นก็หากับคอมมิวนิสต์ชาติอื่นก็ยังทำได้ จะเจรจากับคอมมิวนิสต์ชาติไทยด้วยกันไม่ได้ทีเดียว หรือ

พลังเยาวชนเพื่อสร้างชาติ

ปัญหายิ่งใหญ่อีกปัญหาหนึ่งของไทย คือ ปัญหาเศรษฐกิจ และปัญหาทางเศรษฐกิจประเด็นที่สำคัญที่สุด คือ ความยากจนของคนส่วนใหญ่ และความเหลื่อมล้ำระหว่างคนมีกับคนจน ความแตกต่างระหว่างชาวเมืองกรุงเทพฯ กับชาวชนบท

ความเหลื่อมล้ำและความแตกต่างเช่นว่านั้นนับวัน
ยิ่งกว้างขวางขึ้นทุกที วิธีแก้ไขที่จะแก้ตรงจุดคือ
ความพยายามมุ่งพัฒนาชนบทให้ได้ผลจริง ๆ

การพัฒนาชนบทจะต้องใช้ความพยายามติด
กับการพัฒนาเศรษฐกิจในเมืองเพราะต้องอาศัย
เงินทอง ความเมตตา เข้าถึงประชาชน มีความ
เห็นอกเห็นใจเป็นกันเอง กับต้องใช้คนที่ตั้งใจทำ
งานชนิดนี้เป็นจำนวนมาก ข้าราชการของเรา
มักจะไม่ชอบไปทำงานในชนบท และถึงไปก็มี
จำนวนน้อยจะเข้าถึงประชาชนเป็นกันเองนั้น
ยากนัก

เราเห็นประจักษ์แล้วว่าคนรุ่นหนุ่มรุ่น
สาวของเรานั้นมีใจเด็ดเดี่ยวมากเพียงใด และ
พลังของนิสิตนักศึกษา นักเรียนมีมากเพียงใด ถ้า
จะหันเหเบนไปทำงานทางด้านสร้างสรรค์ขึ้นจะ
มีประโยชน์แน่นอน นิสิตนักศึกษาได้มีหน่วย
อาสาพัฒนาไปพัฒนาชนบทกันบ่อยๆ ในระหว่าง
หยุดเรียน มีจิตใจที่อยู่แล้วนำสนับสนุน และใน
โครงการบัณฑิตอาสาสมัคร ที่มหาวิทยาลัยธรรม
ศาสตร์ก็ได้มีการบำเพ็ญประโยชน์ในชนบทเห็น
ประจักษ์อยู่แล้ว ยังขาดอยู่แต่การอำนวยความสะดวก
สนับสนุนให้เป็นเรื่องแน่นอนกว้างขวางขึ้นเท่า
นั้น และถ้ายังได้ผสมกับพลังของรัฐบาลและขั

วราชการด้านต่าง ๆ โดยมีนักเรียน นิสิตนักศึกษา
ร่วมกับอาจารย์ไปใกล้ชิดกับชาวบ้าน เพื่อให้เขา
ช่วยตัวเองได้ และรัฐบาลกับข้าราชการสนับสนุน
อยู่เบื้องหลังร่วมกัน ก็น่าจะเป็นผลดีแก่เศรษฐกิจ
ของชาวชนบทเป็นผลดีแก่นิสิตนักศึกษาและนัก
เรียนเองก็เป็นผลดียิ่งสำหรับรัฐบาลและชาติไทย

เมื่อเราได้กระทำการต่าง ๆ ตามที่เสนอมา
ข้างต้นนี้ คือ

- สอบสวน ข้อเท็จจริงในเหตุการณ์จลาจล
เมื่อกลางเดือนตุลาคมนี้ เพื่อป้องกันมิให้
เกิดการทำร้ายซึ่งกันและกันขึ้นได้อีก
- ลดล้างการใช้อำนาจอันไม่เป็นธรรมตาม
มาตรา ๑๗ แห่งรัฐธรรมนูญการปกครอง
- มีรัฐธรรมนูญที่ส่งเสริมเสรีภาพและทำให้
การเปลี่ยนรัฐบาลเป็นไปโดยสันติวิธีได้
สะดวก
- มีภาวะพิทักษ์ปกป้องรัฐธรรมนูญ และเสรี
ภาพประชาชนอย่างระมัดระวัง
- มีการประนีประนอมในชาติไทย
- ใช้พลังงานเยาวชนเพื่อสร้างชาติไทย

เมื่อเราได้กระทำการต่างๆ นี้แล้ว ผมเชื่อว่า
นักเรียน นิสิตนักศึกษา ประชาชนที่ได้เสียชีพ
ไปเมื่อวันมหาวิปโยคนั้น จะไม่เสียดินไปโดยไร้
ประโยชน์ ๗๑

เทมบริจ ๒๕ ตุลาคม ๒๕๑๖

บทเรียนและข้อสรุป จากการต่อสู้เดือน

ตุลาคม

อุดม ศรีนามไทย

การเคลื่อนไหวต่อสู้ของนักเรียน นิสิต นักศึกษา และประชาชนจากวงการต่างๆ เพื่อเรียกร้องรัฐบาลเผด็จการ ถนอม-ประภาส ให้ปล่อยนักศึกษาและประชาชนรวม ๑๓ คนที่ถูกทางการจับกุมขังในข้อหาชุมนุมทางการเมือง ขบถ และคอมมิวนิสต์ และเพื่อเรียกร้องรัฐธรรมนูญ ซึ่งเกิดขึ้นระหว่างวันที่ ๖-๑๖ ตุลาคมที่ผ่านมา นับเป็นการต่อสู้ครั้งใหญ่ที่สุดอย่างไม่เคยมีมาก่อนในประเทศไทย เพราะมีผู้เข้าร่วมต่อสู้ร่วมแสนคน มีขอบเขตกว้างขวางเกือบทั่วประเทศ และสามารถโจมตีการปกครองของรัฐบาล ถนอม

ประภาสอย่างหนักหน่วง จนทำให้ต้องลาออกและเดินทางหนีไปต่างประเทศ นอกจากนี้ยังเป็นการต่อสู้ถึงขั้นปะทะกันด้วยกำลังอาวุธ โดยฝ่ายรัฐบาลเป็นผู้กระทำก่อน สั่งให้ทหารตำรวจเข้าปราบปราม เช่นฆ่านักเรียน นักศึกษา ประชาชนอย่างโหดร้ายป่าเถื่อน มีคนล้มตายและบาดเจ็บนับพันคน

การต่อสู้ในเดือนตุลาคมนั้นจึงเป็นประวัติศาสตร์อันยิ่งใหญ่อีกครั้งหนึ่ง เนื่องจากทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงในด้านการเมือง เศรษฐกิจ สังคม

และวัฒนธรรมของประเทศตั้งที่เห็นกัน รัฐบาลใหม่ซึ่งนำโดยนายสัญญา ธรรมศักดิ์ มีผลทำให้ประชาชนส่วนใหญ่ของประเทศตื่นตัวทางการเมืองมากขึ้นอย่างไม่เคยมีมาก่อน นักเรียนนักศึกษาได้ก้าวหน้าขึ้นมาถึงขั้นจัดตั้งเป็นองค์การแทบทุกจังหวัดทุกภาคของประเทศ การมีศูนย์นักเรียน ศูนย์นักเรียนอาสาสมัคร ศูนย์นิสิตนักศึกษาในจังหวัดต่างๆ คือตัวอย่างที่เห็นชัดเนื่องมาจากการต่อสู้เดือนตุลาคมนี้

กล่าวสำหรับบ้านประชาชนที่มีการตื่นตัวทางการเมืองอย่างสูง และกำลังเคลื่อนไหวต่อสู้เรียก

ร้องอยู่ในจังหวัดต่างๆ เช่นเดินขบวนขับไล่ผู้ว่าราชการจังหวัด ประท้วงเรื่องข้าวของแพง ฯลฯ ถือเป็นการต่อสู้ที่ก้าวหน้าและเป็นธรรม เราปฏิเสธไม่ได้ว่า การต่อสู้ของประชาชนเหล่านั้นเป็นผลมาจากการต่อสู้ครั้งยิ่งใหญ่เมื่อเดือนตุลาคมที่เป็นเช่นนี้เพราะประชาชนส่วนใหญ่ได้ถูกปลุกระดมรุกเร้าให้มีความสำนึกทางการเมืองอย่างขนานใหญ่ ตลอดเดือนตุลาคมที่ผ่านมาเราได้เรียนรู้จากบทเรียนในการต่อสู้ครั้งนี้อย่างมาก ประชาชนในปัจจุบันได้ยกระดับความคิด และทฤษฎีการต่อสู้ขั้นสูงแล้ว

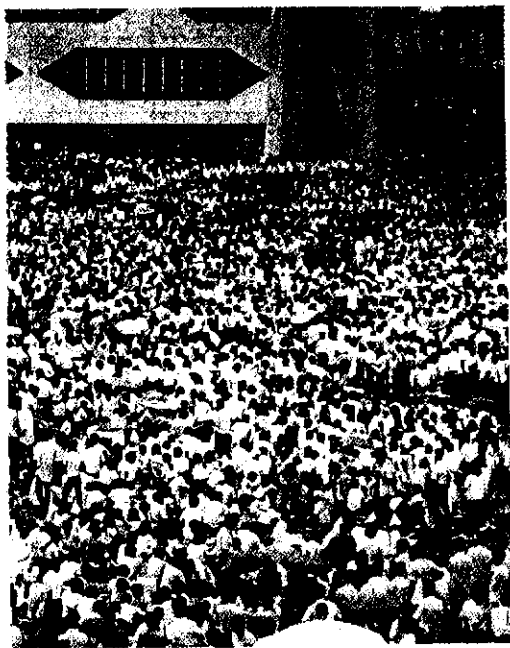
ดังนั้น เราจึงต้องศึกษาวิเคราะห์การต่อสู้เดือนตุลาคมนี้อย่างจริงจังและเป็นระบบ เพื่อที่สามารถสรุปความคิดเห็น บทเรียน และทฤษฎีการต่อสู้ให้ได้อย่างถูกต้อง แล้วนำไปบอกกล่าวแก่ประชาชนทั่วไป นั่นคือ สะท้อนความคิดทัศนคติที่ได้จากความจริงครั้งนี้ให้เป็นระบบการกระทำเช่นนี้จะช่วยยกระดับความคิด และทฤษฎีการต่อสู้ของประชาชนให้พัฒนาก้าวหน้ายิ่งขึ้น อันจะทำให้ประชาชนสามารถนำผลชัยชนะใหม่ที่ใหญ่หลวงกว่าครั้งนี้ เพื่อเป็นประโยชน์แก่เขาอย่างแท้จริง

จากการศึกษาและวิเคราะห์เหตุการณ์ที่เกิดขึ้นครั้งนี้ เราสามารถสรุปเป็นข้อได้หลายประการ โดยเฉพาะที่เกี่ยวกับเหตุแห่งชัยชนะและบทเรียนจากการต่อสู้ ส่วนที่ว่าจะเป็นการปฏิบัติหรือไม่เรื่องนี้เกินสติปัญญาของผู้เขียนที่จะไม่ขอกล่าวถึง

๑) ข้อสรุปบางประการ

ชัยชนะเพราะใคร นี่เป็นปัญหาแรก คือถ้าเราไม่รู้ว่าจะได้ชัยชนะครั้งนี้เพราะใครกันแน่ หรือถ้าคิดกันง่าย ๆ ว่า เป็นเพราะพระสยามเทวาริราชบ้าง เพราะดวงบ้าง หรือเหตุบังเอิญบ้าง การต่อสู้ครั้งนี้จะไร้ความหมายในการยก ระดับความคิด ทฤษฎีการต่อสู้ของประชาชนลงทันที การต่อสู้เมื่อเดือนตุลาคมนั้นได้รับชัยชนะ เพราะเหตุสำคัญ ๔ ประการ กล่าวคือ

ก. **ประชาชน** เป็นเหตุหลัก การต่อสู้ครั้งนี้ถ้าไม่มีประชาชนเข้าร่วมเป็นเรือนแสนแล้ว ก็จะไม่มีความหมาย ประชาชนในที่นี้หมายถึงประชาชนที่เข้าร่วมการต่อสู้อย่างเด็ดเดี่ยว ไม่ว่าจะที่มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ หรือเข้าร่วมเดินขบวนในวันที่ ๑๓—๑๔ ตุลาคม และที่ชุมนุมอยู่ตามจังหวัดต่าง ๆ ร่วมกับนักเรียนนักศึกษา

โดยเฉพาะที่เข้าร่วมยืนหยัดสู้กับทหารตำรวจในวันนองเลือด ๑๔—๑๕ ตุลาคม ซึ่งประชาชนในท้องถนนมีปริมาณมากกว่านักเรียนนักศึกษา เราจะเห็นได้ว่าประชาชนได้ร่วมต่อสู้อย่างกล้าหาญเด็ดเดี่ยว ไม่ว่าจะระดับสู้รบ ยิงตอบโต้ ขวางป่าอาวูธ ขั้วรถชนรถถัง และเผาทำลายสถานที่ราชการ ตลอดจนการสมทบสนับสนุนด้านเครื่องมือเครื่องใช้ อาหาร เงินทอง และสิ่งสำคัญที่สุดให้กำลังใจ ประชาชนจึงเป็นเหตุหลักที่ทำให้ได้รับชัยชนะอย่างแท้จริง

ข. **นักเรียนนักศึกษา** ที่เป็นกองหน้าสู้รบนั้นเป็นเหตุรอง (ประชาชนที่ร่วมได้รับบาดเจ็บล้มตายอยู่ในข้อแรก) ส่วนใหญ่ที่ปะทะกับทหารและตำรวจนั้นเป็นนักเรียนช่างกล ช่างก่อสร้าง ซึ่งต่อสู้อย่างอาภัพ เสียสละชีวิตและเลือดเนื้อ ทำให้สถานการณ์ร้ายแรงปั่นป่วนไปทั่ว ทำให้เพิ่มจำนวนประชาชนเข้าร่วมในท้องถนนต่อสู้ครั้งนี้ ทำให้เกิดภาวะขัดแย้งอย่างรุนแรงทางฝ่ายทหาร เหล่านี้ทำให้การต่อสู้ได้รับชัยชนะรวดเร็วยิ่งขึ้น

ค. **พระเจ้าอยู่หัว** ทรงเป็นเหตุหนุนช่วยให้การต่อสู้ได้รับชัยชนะในครั้งนี้ เพราะพระองค์ทรงเป็นที่พึ่งทางใจ เป็นขวัญให้นักเรียนนักศึกษาและประชาชนที่กำลังต่อสู้ และทำให้ฝ่ายรัฐบาลเผด็จการ ดอนม — ปรึกษาต้องยับยั้งชั่งใจมากกว่าปรกติ โดยเฉพาะทำให้การขัดแย้งภายในคณะรัฐบาลและฝ่ายทหารถึงขั้นแตกหัก อันเป็น

เหตุให้ถนอม—ประภาส—ณรงค์ บัญชาการอะไร
ไม่ได้จนต้องลาออกแล้วเดินทางหนีไปต่างประเทศ
ทำให้เหตุการณ์เคลีคลายได้รับชัยชนะใน
ที่สุด

ง. การขัดแย้งภายในคณะรัฐบาลและฝ่าย
ทหาร เป็นเหตุตัดสิน การขัดแย้งภายในรัฐบาล
หรือฝ่ายทหารความจริงมีมานานแล้ว แต่ยังเป็น
การขัดแย้งที่เป็นเอกภาพ คือประนีประนอมกัน
ได้ แต่เมื่อมีการต่อสู้ครั้งใหญ่เดือนตุลาคมนั้นขึ้น
และมีการปะทะกันด้วยกำลังอาวุธ มีผู้ล้มตายและ
บาดเจ็บจำนวนมาก ทำให้การขัดแย้งภายในฝ่าย
ทหารแตกหัก ยังมีพระเจ้าอยู่หัวทรงพยายามแก้
ปัญหาสถานการณ์นี้ด้วย ยิ่งทำให้การแตกหักมี
เร็วขึ้น ระหว่างฝ่ายถนอม—ประภาส—ณรงค์
กับฝ่ายพลเอก กฤษณ์ สีวะรา เนื่องจากฝ่ายหลัง
ไม่ต้องการให้คนไทยฆ่ากันเอง และจงรักภักดีต่อ
พระเจ้าอยู่หัว (เหตุจริง ๆ เหมือนนี้หรือไม่
ไม่มีใครรู้) และเป็นฝ่ายคุมกำลังมากกว่า
ถนอม—ประภาส—ณรงค์ จึงสามารถบีบบังคับ
ให้ฝ่ายแรกจำต้องลาออก และต้องเดินทางหนี
ไปต่างประเทศอย่างหัวซุกหัวซุน

เหตุทั้ง ๔ ประการนี้เท่านั้นที่ทำให้ได้รับ
ชัยชนะ ไม่ใช่เพราะดวงหรือเพราะพระสยาม
เทวาธิราช ถ้าเพราะสองสิ่งนี้ คราวหน้าก็ให้
รัฐบาลมาสู่เองเถอะ ประชาชนไม่ต้องต่อสู้ การ
รอดวงและพระสยามเทวาธิราช ซึ่งเป็นเรื่องไร้
สาระเชื่อดื้อไสยศาสตร์เกินไป ซึ่งเป็นกรรม
๔๘

นักเรียน นักศึกษา ประชาชน โดยเฉพาะผู้
ที่ตายและบาดเจ็บนับพัน เอาชีวิตเลือดเนื้อเข้า
แลกเพื่อนำประชาธิปไตยมาให้แก่พวกเรา

๒) บทเรียนจากการต่อสู้

เราเรียนรู้อะไรบ้างจากการต่อสู้เดือนตุลาคม
นี้ นี่เป็นอีกปัญหาหนึ่งที่เรายังสรุปไม่ได้ ถ้า
เราไม่ได้เรียนรู้อะไรเลยจากการต่อสู้ครั้งนี้ เช่น
ไม่รู้ว่า การต่อสู้ครั้งนี้อะไรผิด อะไรถูก อะไร
เป็นหลักยุทธศาสตร์ ฯลฯ ก็ย่อมจะไม่มีประโยชน์
ในการยกระดับความคิดทฤษฎีในการต่อสู้ให้บัง
เกิดแก่หมู่ชนนักเรียน นักศึกษา และประชาชน ได้
กล่าวซ้ำซัดลงไปจะไม่มีประโยชน์ในการต่อสู้ครั้ง
ต่อไปที่ต้องมีความยากลำบากมากยิ่งขึ้น - ขอยก
ตัวอย่างเช่นเมื่อคราวที่นักศึกษาเคลื่อนไหวต่อสู้
กรณีนายศักดิ์ ผาสุกนิรันดร์ อดีตอธิการบดี
มหาวิทยาลัยรามคำแหง ไล่นักศึกษา ๔ คน
ออกในเดือนมิถุนายน ครั้งนั้นเราเรียนรู้ว่ามีข้อ
บกพร่องหลายอย่าง เช่น ไม่มีหน่วยคุ้มกัน
หน่วยปะทะ หน่วยข่าวกรอง และหน่วยการเมือง
พอมาคราวนี้เราจะเห็นว่าไม่มีหน่วยเหล่านี้พร้อม
อันทำให้การต่อสู้ดำเนินไปอย่างมีประสิทธิภาพยิ่ง
ขึ้น การเรียนรู้สามารถสรุปเป็นบทเรียนได้จึง
เป็นสิ่งจำเป็นอย่างมาก เพื่อจักได้นำไปเป็นหลัก
วางยุทธวิธีและปฏิบัติการต่อสู้ครั้งต่อไป

บทเรียนจากการต่อสู้เดือนตุลาคม กล่าวโดย
เฉพาะบทเรียนด้านยุทธวิธี และแนวการต่อสู้
หรือหลักการใหญ่ ๆ นั้นมีดังนี้

ประชาชนเป็นพลังต่อสู้อันแท้จริง ประชาชนเป็นผนังทองคำแห่งเหล็กที่แท้จริง การต่อสู้เมื่อเดือนตุลาคม ถ้าไม่สามารถปลุกระดมมวลชนประชาชนอย่างดุเดือดและไม่มีประชาชนเข้าร่วมอย่างเด็ดเดี่ยวแล้ว ก็จะไม่มีการต่อสู้ของปวงประชาชนนั่นเองที่ขุดค้นต่อความเลวร้ายทั้งปวงในสังคม โดยร่วมมือกับนักเรียน นักศึกษาช่วยกันขับรัฐบาลทรราชย์ไปได้ในที่สุด

แนวทางการต่อสู้ต้องรุนแรง การต่อสู้เมื่อเดือนตุลาคมถ้าไม่มีความรุนแรงเกิดขึ้นในการปะทะกันด้วยกำลังอาวุธ (ฝ่ายรัฐบาลเป็นผู้กระทำก่อน ฝ่ายนักเรียนนักศึกษาประชาชนตอบโต้) ชัยชนะจะไม่เป็นของประชาชน เพราะการใช้ความรุนแรงทำให้เกิดสภาวะปั่นป่วนทั่วไป สถานการณ์จึงเครียดผลักดันให้ประชาชนออกมาร่วมต่อสู้เพราะโกรธแค้นทหารตำรวจ ทำให้การขัดแย้งภายในรัฐบาลและทหารแตกหักเร็วขึ้น จนทำให้ถนน—ประกาศ—ฉกรรจ์ ต้องหนีออกไป ถ้าไม่ใช้ความรุนแรงแล้วจะสำเร็จได้อย่างไรยังเป็นปัญหา เพราะการต่อสู้นับแต่วันแรกถึงวันสุดท้าย (๖—๑๓ ตุลาคม) โดยใช้หลักอหิงสาจะมีอะไรเกิดขึ้น ถ้ายังใช้ต่อไปบ้านนี้ ถนน — ประกาศ ก็ยังครองเมืองต่อไปอีกแน่นอน

รัฐบาลปฏิกริยาล้วนเป็นเสื่อกระดาน จาก การต่อสู้ครั้งนี้ทำให้ได้บทเรียนว่า รัฐบาลปฏิกริยาถนน—ประกาศ ซึ่งกดขี่ข่มเหงประชาชน ขัดขวางความก้าวหน้าของประชาชนนั้น ที่แท้ก็ไม่

อาจทนได้ เพียงแต่มีการเดินขบวนก่อจลาจลไม่กี่วันก็แผ่หนีไปแล้ว

มีแค่ชนชั้นผู้ใช้แรงงานเท่านั้นที่ขยับสู้จนขั้นสุดท้าย นี่เป็นอีกบทเรียนหนึ่งที่ได้จากการต่อสู้เดือนตุลาคม เราจะเห็นว่ากองหน้าที่สู้รบและปะทะเป็นผู้ใช้แรงงานเป็นส่วนใหญ่ เช่น นักเรียนนักศึกษาที่เรียนทางด้านวิชาชีพทางใช้แรงงาน อันมีนักเรียนช่างกล ช่างก่อสร้าง และประชาชนที่เป็นคนงานและลูกจ้าง ซึ่งวีรชนเหล่านี้ให้นำหน้าสู้จนนาทีสุดท้าย

การต่อสู้แบบลูกธนูของมวลชนถึงแม้จะได้รับชัยชนะ ก็ไม่มีส่วนร่วมในการจัดตั้งรัฐบาล ซึ่งเป็นแบบ 'ตั้งให้กากิน' กล่าวคือ การต่อสู้ของมวลชนครั้งนี้ เป็นการต่อสู้แบบลูกธนูโดยความโกรธแค้น หรือสะสมความโกรธแค้นไว้เป็นเวลานาน และเข้าร่วมต่อสู้อย่างกล้าหาญ โคนล้มรัฐบาลทรราชย์ลงไปได้ แต่เนื่องจากมวลชนเหล่านี้ไม่ได้เตรียมตัวเป็นรัฐบาล จึงจำ

เป็นต้องจัดตั้งรัฐบาลใหม่แล้วประกาศว่าเป็น
รัฐบาลของประชาชน ความจริงแล้วยังไม่มี
ลักษณะเป็นรัฐบาลของประชาชนจริงเพราะไม่มี
ตัวแทนของประชาชนเข้าร่วมเป็นรัฐบาล การ
ต่อสู้ของมวลชนที่ดำเนินไปและได้ชัยชนะแล้ว
สามารถจัดตั้งรัฐบาลได้หรือคุมอำนาจรัฐได้ จะ
ต้องเป็นการต่อสู้ที่มวลชนมีส่วนร่วมในการจัดตั้ง
องค์การที่เข้มแข็งและเป็นองค์การมวลชนอันแท้
จริง นั่นคือ พรรคการเมือง เป็นต้น

นักเรียน นักศึกษา หรือประชาชนธรรมดา
สามารถจัดงานบริหารบ้านเมืองได้ เป็นอีก
บทเรียนหนึ่งที่ได้จากการต่อสู้เมื่อตุลาคม กล่าวคือ
ในวันที่ ๑๔-๑๕-๑๖ ตุลาคม นักเรียน นัก
ศึกษา ได้เข้าจัดการบริหารบ้านเมืองเป็นบาง

ส่วน เช่นงานจราจร ทำงานบนสถานีตำรวจ
และอื่น ๆ อย่างดียิ่ง บทเรียนนี้สอนว่า ประชาชน
ธรรมดาสามารถจัดการงานของบ้านเมืองได้ หรือ
ปกครองบ้านเมืองได้ การที่ชนชั้นปกครองชอบ
พูดว่า ประชาชนโง่ ไร้ความสามารถปกครอง
ประเทศเป็นคำกล่าวที่ตูดประชาชนและไม่จริง

ก่อนจบบทความนี้ ผู้เขียนใคร่ขอสดุดีวีรชน
ที่เสียชีวิตและบาดเจ็บเนื่องจากการต่อสู้ครั้งนี้
อย่างจริงใจและขอคารวะมวลชนผู้เป็นวีรชนที่
แท้จริงในการต่อสู้ทั้งปวง หวังว่าการต่อสู้ครั้ง
ต่อไปจะเกิดขึ้นเพื่อสร้างสรรให้ประชาชนก้าวหน้า
มีชีวิตที่ดีขึ้นและสร้างสังคมไทยใหม่ที่มีเอกราช
ประชาธิปไตย และเจริญรุ่งเรือง

โดยความร่วมมือของ		
<p>Non Fiction</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. <i>Jonathan Livingston Seagull.</i> 2. <i>Marx before Marxism.</i> 3. <i>Portrait of India.</i> 4. <i>Mao Tse-tung & I were Beggars.</i> 5. <i>The Marxists.</i> 6. <i>Mao Tse-tung.</i> 7. <i>Open Secret : The Kissinger-Nixon Doctrine in Asia.</i> 8. <i>Red China Today.</i> 9. <i>The Chinese Road to Socialism.</i> 10. <i>You Forever.</i> 	<p>by Bach. by Melellan. by Mehta. by Siao-yu. by Mills. by Schram. by Brodine & Selden. by Snow. by Wheelwright & Mcfarlane. by Rampa.</p>	
<p>Fiction</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. <i>The Odessa File.</i> 2. <i>The Lavi Lancers.</i> 3. <i>The Naked I.</i> 4. <i>Confederate General From Big Sur.</i> 5. <i>Rosshalde.</i> 6. <i>I Never Promised You Rose Garden.</i> 7. <i>A Clockwork Orange.</i> 8. <i>Binary.</i> 9. <i>Trout Fishing in America.</i> 10. <i>One Flew Over the Cuckoo's Nest.</i> 	<p>by Forsyth. by Masters. by Karl & Hamation. by Brautigan . by Hesse. by Green. by Burgess. by Lange. by Broutigan. by Kesey.</p>	

๓ อดต ส.ส.กับการใช้ สิทธิทางศาล

ชวน หลีกภัย

เมื่อบ้านเมืองมีการปกครองในระบอบประชาธิปไตย สิทธิเสรีภาพขั้นมูลฐานของบุคคลจะได้รับการรับรองไว้โดยบทบัญญัติของกฎหมายรัฐธรรมนูญ การจำกัดสิทธิเสรีภาพ จะกระทำได้อีกต้องโดยกฎหมาย และเฉพาะเพื่อการบางอย่างที่สำคัญตามที่กฎหมายรัฐธรรมนูญระบุไว้เท่านั้น

การใช้สิทธิเสรีภาพตามรัฐธรรมนูญ ภายในขอบเขตของกฎหมาย อาจจะเป็นปฏิปักษ์ต่อผู้อื่น เช่น ฟ้องบุคคลใดบุคคลหนึ่งที่มาโต้แย้งสิทธิที่ย่อมกระทำได้ รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. ๒๕๑๑ กำหนดห้ามไว้ในมาตรา ๔๔ ว่า

บุคคลจะใช้สิทธิและเสรีภาพตามรัฐธรรมนูญนี้ ให้เป็นปฏิปักษ์ต่อชาติ ศาสนา พระมหากษัตริย์ และรัฐธรรมนูญมิได้

นอกจากสิทธิเสรีภาพตามกฎหมายแล้ว กฎหมายรัฐธรรมนูญทุกฉบับจะกำหนดหน้าที่ของประชาชนชาวไทยไว้ด้วย และกฎหมายถือว่าประชาชนในระบอบประชาธิปไตยมีหน้าที่จะต้องรักษาการปกครองระบอบนี้ไว้

รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. ๒๕๑๑ มาตรา ๔๗ บัญญัติไว้ว่าบุคคลมีหน้าที่รักษาไว้ซึ่งการปกครองระบอบประชาธิปไตย อัน

มีพระมหากษัตริย์เป็นประมุขตามรัฐธรรมนูญ เพราะรัฐธรรมนูญเป็นหลักของการปกครองนี้เอง การกระทำการใดๆ เพื่อล้มเลิกรัฐธรรมนูญ จึงถือว่าเป็นความผิดที่ร้ายแรงประมวลกฎหมายอาญา มาตรา ๑๑๓ บัญญัติว่า ผู้ใดใช้กำลังประทุษร้ายหรือขู่เข็ญว่าจะใช้กำลังประทุษร้ายเพื่อ

- (๑) ล้มล้างหรือเปลี่ยนแปลงรัฐธรรมนูญ
- (๒) ล้มล้างอำนาจนิติบัญญัติ อำนาจบริหาร หรืออำนาจตุลาการแห่งรัฐธรรมนูญ หรือให้ใช้อำนาจดังกล่าวแล้วไม่ได้ หรือ
- (๓) แบ่งแยกราชอาณาจักรหรือยึดอำนาจปกครองในส่วนหนึ่งส่วนใดแห่งราชอาณาจักร

ผู้นั้นกระทำความผิดฐานเป็นกบฏ ต้องระวางโทษประหารชีวิต หรือจำคุกตลอดชีวิต

การปฏิวัติตัวเองของจอมพลถนอม กิตติขจร กับพวก เมื่อวันที่ ๑๗ พ.ย. ๒๕๑๔ ได้ประกาศให้รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ.๒๕๑๑ สิ้นสุด ให้วุฒิสภา สภาผู้แทนและคณะรัฐมนตรี สิ้นสุดลงพร้อมกับรัฐธรรมนูญ โดยมีได้รับความเห็นชอบจากประชาชน การกระทำดังกล่าวจึงเป็นการล้มล้างรัฐธรรมนูญ และล้มล้างอำนาจอธิปไตย

ดังนั้นเมื่อวันที่ ๙ มีนาคม ๒๕๑๔ นายอุทัย พิมพ์ใจชน อดีต ส.ส. ชลบุรี นายบุญเกิด หิรัญ

คำ อดีต ส.ส. ชัยภูมิ นายอนันต์ ภักดีประไพ อดีตส.ส.พิษณุโลกได้ร่วมกันยื่นฟ้องจอมพลถนอม กิตติขจรกับพวกรวม ๑๗ คน เป็นจำเลยต่อศาลอาญา ในข้อหาฐานกบฏ โดยบรรยายคำฟ้องว่า เมื่อวันที่ ๑๗ พ.ย. ๒๕๑๔ จอมพลถนอม กับพวก เรียกตัวเองว่าคณะปฏิวัติ ได้บังอาจร่วมกันกระทำความผิดต่อกฎหมาย โดยเป็นกบฏ คือร่วมกันใช้กำลังประทุษร้าย และขู่เข็ญคนทั้งประเทศว่า จะใช้กำลังประทุษร้ายเพื่อล้มล้างรัฐธรรมนูญ ล้มล้างอำนาจนิติบัญญัติ อำนาจบริหาร อำนาจตุลาการแห่งรัฐธรรมนูญ ให้ใช้อำนาจดังกล่าวแล้วนั้นไม่ได้ ในคืนดังกล่าวจอมพลถนอม ได้ออกประกาศทั่วประเทศทั้งทางวิทยุและโทรทัศน์ ให้ทุกคนอยู่ในความสงบ และให้ผู้บังคับบัญชาหน่วยกำลังทั้งหลายต้องฟังคำสั่งจากตนแต่ผู้เดียว ในวันเกิดเหตุยังได้บังอาจสั่งให้ทหารม้ายานเกราะ และทหารหน่วยอื่นบางส่วนนำรถถังติดอาวุธ พลประจำปืนครบทั้งอาวุธ และกระสุนปืน เคลื่อนย้ายกำลังประจำจุดต่างๆ ทำให้เจ้าหน้าที่ผู้ปฏิบัติราชการของประเทศชาติตามรัฐธรรมนูญเกรงกลัว การกระทำของจอมพลถนอมกับพวกเป็นกบฏให้ลงโทษจอมพลถนอม กับพวกตามมาตรา ๑๑๓ (๑) (๒) และมาตรา ๘๓

หลังจากยื่นฟ้องและเจ้าหน้าที่ศาลได้รับคำฟ้องไว้เพื่อนัดวันไต่สวนมูลฟ้องต่อไปแล้ว ในวันเดียวกันนั้นเอง เจ้าหน้าที่ตำรวจก็ได้จับกุม ๓ อดีต ส.ส. ทันทิ แล้วนำไปแยกขังไว้ตามสถานี

คำร้องต่าง ๆ รวมกับผู้ต้องหาอื่น ๆ ชาว ๓ อดีต ส.ส. ยื่นฟ้องจอมพลदनอมกับพวก ถูกสั่งห้าม เผยแพร่ในหน้าหนังสือพิมพ์ ก็มีหนังสือพิมพ์ ชาวพาณิชย์ของทางราชการฉบับเดียวที่ลงข่าว และต่อมาหนังสือพิมพ์ฉบับนั้นก็ถูกสั่งหยุด

ในการจับกุม ๓ อดีต ส.ส. ตำรวจมิได้แจ้งข้อหาให้ทราบ เมื่อนักข่าวหนังสือพิมพ์ไปตามพลเอกประภาส จารุเสถียรว่า การจับกุม ๓ อดีต ส.ส. นั้นเนื่องจาก ๓ อดีต ส.ส. ยื่นฟ้องคณะปฏิวัติใช่หรือไม่ พลเอกประภาสตอบว่า การจับกุม ๓ อดีต ส.ส. ไม่เกี่ยวกับการที่ ๓ อดีต ส.ส. ยื่นฟ้องคณะปฏิวัติแต่มีสาเหตุอย่างอื่น

ทางด้านศาลสถิตยุติธรรม ปรากฏว่า ภายหลังจากที่ ๓ อดีต ส.ส. ยื่นฟ้องคณะปฏิวัติแล้ว ในวันนั้นเอง คณะปฏิวัติได้เรียกตัวปลัดกระทรวงยุติธรรม อธิบดีผู้พิพากษาศาลอาญา ผู้พิพากษาอื่นอีกบางนาย พร้อมกับเจ้าหน้าที่แผนกรับฟ้องของศาลอาญา เข้าไปพบในกองบัญชาการคณะปฏิวัติ พวกปฏิวัติก็ไปที่ปรึกษากฎหมายของพวกปฏิวัติได้พูดขู่เชิญเจ้าหน้าที่แผนกรับฟ้องที่รับคำฟ้องของ ๓ อดีต ส.ส. ไว้ ต่อมาเมื่อวันที่ ๑๓ มีนาคม ๒๕๑๕ ศาลอาญาได้มีคำพิพากษาในคดีที่ ๓ อดีต ส.ส. ยื่นฟ้องจอมพลदनอมกับพวก โดยพิพากษาให้ยกฟ้องทั้งหมดด้วยเหตุผลสำคัญคือ โจทก์มิใช่ผู้เสียหายตามประมวลกฎหมาย วิธีพิจารณาความอาญามาตรา ๒ (๔)

ในระหว่างการควบคุมตัว ๓ อดีต ส.ส. ได้รับ

การปฏิบัติเหมือนผู้ต้องหาอุกฉกรรจ์อื่นทั้ง หลาย เจ้าหน้าที่ตำรวจสันติบาลผู้สอบสวนได้พยายามให้ ๓ อดีต ส.ส. ยอมรับผิด ได้มีการสร้างพยานหลักฐานต่างๆ เพื่อปรักปรำ ๓ อดีต ส.ส. เช่น การขอร้องอดีต ส.ส. บางคนให้ปรักปรำ และมีการส่งจดหมายจากพรรคคอมมิวนิสต์มาถึง ๓ อดีต ส.ส. เนื่องจากพยานหลักฐานไม่สามารถจะเอาผิดได้ตำรวจจึงขอให้ ๓ อดีต ส.ส. ส่งผู้ใหญ่ภายในพรรคการเมืองที่เคยไปสังกัด ไปเจรจากับคณะปฏิวัติ โดยให้ยอมรับว่าได้กระทำผิดไปโดยรู้เท่าไม่ถึงการณ์ และได้สำนึกผิดแล้ว ๓ อดีต ส.ส. ยืนยันไม่ยอมรับผิดโดยอ้างว่า ได้กระทำไปตามกฎหมาย เป็นการใช้สิทธิโดยชอบ

ในที่สุดเมื่อวันที่ ๒๒ มิถุนายน ๒๕๑๕ จอมพลदनอม กิตติขจร หัวหน้าคณะปฏิวัติได้มีคำสั่งที่ ๓๖/๒๕๑๕ ให้ลงโทษจำคุกนายอุทัย ๑๐ ปี นายบุญเกิด และนายอนันต์ คนละ ๗ ปี ด้วยเหตุผลอันเป็นสาระสำคัญว่า การกระทำของ ๓ อดีต ส.ส. ในการยื่นฟ้องคณะปฏิวัติกับพวก ไม่เป็นการใช้สิทธิโดยสุจริต แต่เจตนาเพื่อให้เกิดความปั่นป่วนและกระด้างกระเดื่องในหมู่ประชาชน ถึงขนาดจะก่อความไม่สงบขึ้นในบ้านเมือง และเป็นการต่อต้านขัดขวางล้มล้างคณะปฏิวัติ

ถ้าจะโต้แย้งคำสั่งที่ ๓๖/๒๕๑๕ ของจอมพลदनอม กิตติขจร ไม่ว่าจะด้วยข้อเท็จจริง หรือข้อกฎหมาย มีเหตุผลโดยสมบูรณ์ที่จะลบล้างคำสั่งแบบอันธพาลฉบับนี้ได้ (ผู้เขียนได้เขียนโต้แย้ง

ไว้แล้วในหนังสือ กต—หมาย ในวันที่ ๗ ส.ค. ๑๖) แต่โดยที่เป็นที่สำนักกันตลอดมาว่า คำสั่งฉบับนี้ไม่ได้อาศัยเหตุผลและความจริงเป็นมาตรฐานในการวินิจฉัย เป็นคำสั่งที่ต้องการแก้แค้น และเป็นคำสั่งที่ผู้ถูกกล่าวหาว่าเป็นจำเลยกลับมาเป็นผู้พิพากษาคัดสินคดีลงโทษโทษตัวเอง จึงไม่มีประโยชน์อันใดที่จะแสวงหาเหตุผลไปได้แม้คำสั่งนี้ คงจะเห็นได้จากการจับกุม ๓ อดีต ส.ส. แม้ผู้สั่งจับกุมเองยังปฏิเสธว่าสาเหตุของการจับกุมไม่ได้เกี่ยวข้องกับกรณีที่ ๓ อดีต ส.ส. ยื่นฟ้องคณะปฏิวัติแต่ในเวลาลงโทษกลับนำเรื่องนี้มาเป็นข้ออ้างโดยตลอด

ที่น่าสังเกตเกี่ยวกับคำสั่ง จำคุก ๓ อดีต ส.ส. คือเหตุผลที่เป็นข้ออ้างในการลงโทษว่า การกระทำของ ๓ อดีต ส.ส. ไม่เป็นการใช้สิทธิโดยสุจริต แต่เจตนาเพื่อให้เกิดคนบั่นบ่วน และกระต้างกระตือองในหมู่ประชาชน ถึงขนาดจะก่อความไม่สงบขึ้นในบ้านเมือง เหตุผลนี้เป็นถ้อยคำในประมวลกฎหมายอาญามาตรา ๑๑๖ ซึ่งบัญญัติว่า ผู้ใดกระทำให้ปรากฏแก่ประชาชนด้วยวาจา หนังสือหรือวิธีอื่นใดอันมิใช่เป็นการกระทำภายในความมุ่งหมายแห่งรัฐธรรมนูญ หรือมิใช่เพื่อแสดงความคิดเห็นหรือติชมโดยสุจริต

- (๑) เพื่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงในกฎหมายแผ่นดินหรือรัฐบาล โดยใช้กำลังข่มขืนใจหรือใช้กำลังประทุษร้าย

- (๒) เพื่อให้เกิดความปั่นป่วนหรือกระด้างกระเดื่องในหมู่ประชาชนถึงขนาดที่จะก่อความไม่สงบขึ้นในราชอาณาจักรหรือ

- (๓) เพื่อให้ประชาชนล่วงละเมิดกฎหมายแผ่นดิน ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินเจ็ดปี

จะเห็นว่ามาตรา ๑๑๖ นี้ วางโทษไว้ให้จำคุกไม่เกินเจ็ดปี และทั้ง ๆ ที่จอมพลถนอม ใช้องค์ประกอบของมาตรานี้เป็นบทลงโทษ แต่เวลาลงโทษกลับจำคุกนายอุทัยถึง ๑๐ ปี เกินกว่าอัตราโทษชั้นสูงที่กฎหมายกำหนดไว้เสียอีก

การฟ้องร้องบุคคลใดต่อศาล ไม่ว่าจะทางแพ่งหรือทางอาญา เป็นการใช้สิทธิทางศาลตามคำสั่งของกฎหมาย เป็นวิธีที่สงบเรียบร้อยที่สุดแล้วสำหรับการใช้สิทธิโดยสุจริต อย่างไรก็ตาม ผู้ถูกฟ้องร้องก็ได้รับการคุ้มครองตามกฎหมาย ถ้าคำฟ้องหรือข้อกล่าวหาของโจทก์ไม่เป็นความจริงหรือฟ้องเท็จ ซึ่งถือว่าเป็นการใช้สิทธิโดยไม่สุจริต ผู้ถูกฟ้องก็ย่อมจะฟ้องกลับและตั้งข้อกล่าวหาได้ว่าเป็นการฟ้องเท็จ การที่ ๓ อดีต ส.ส. ยื่นฟ้องจอมพลถนอมกับพวก ถ้าคำฟ้องของ ๓ อดีต ส.ส. ไม่มีมูลความจริง เพราะจอมพลถนอมกับพวกไม่ได้ล้มล้างรัฐธรรมนูญ ไม่ได้ล้มล้างอำนาจอธิปไตย และจอมพลถนอมกับพวกไม่ผิดจริงตามข้อกล่าวหาของ ๓ อดีต ส.ส. จอมพลถนอมกับพวกก็น่าจะฟ้องกลับ หรือดำเนินคดีกับ ๓ อดีต ส.ส.

ในข้อหาฟ้องเท็จ

โดยข้อเท็จจริงและข้อกฎหมาย แม้คณะ
ปฏิวัติจะได้ยกเลิกกฎหมายรัฐธรรมนูญเสียแล้ว
แต่ประมวลกฎหมายอาญายังมีผลใช้บังคับอยู่ มิ
ได้เลิกไปด้วย การกระทำใดที่เข้าลักษณะความ
ผิดตามกฎหมาย ผู้กระทำความผิดยังต้องรับผิดชอบไป
เว้นแต่การกระทำนั้น จะขาดอายุความฟ้องร้อง
หรือได้มีกฎหมายนิรโทษกรรมกระทำคามผิดนั้น
แล้ว ดังนั้นการกระทำของจอมพลถนอมกับพวก
ตามประมวลกฎหมายอาญามาตรา ๑๑๓ ตราบเท่า
ที่ยังไม่ออกกฎหมายนิรโทษกรรมการกระทำจอม
พลถนอมกับพวก ก็ยังต้องมีความผิดอยู่

มาตรา ๑๑๖ แห่งประมวลกฎหมายอาญา มัก
จะตกเป็นเครื่องมือของรัฐบาลประเภทราชาธิปไตย
ใช้ขู่เข็ญประชาชน ที่มีปากมีเสียงในทางการเมือง
เสมอมา วัตถุประสงค์ของมาตรานี้ป้องกันมิให้มีการ
กระทำใด ๆ อันเป็นการทำให้เกิดการใช้กำลัง
ประทุษร้ายในการเปลี่ยนแปลงกฎหมายแผ่นดิน
หรือเกิดความกระต้างกระเตื่องในหมู่ประชาชน
หรือการล่องละเมิดกฎหมายแผ่นดิน แต่กฎหมาย
มาตรานี้ ก็คุ้มครองผู้แสดงออกในความมุ่งหมาย
แห่งรัฐธรรมนูญและผู้สุจริต นำเสียดายที่ผู้ตี
ความกฎหมายมาตรานี้ มักจะเป็นฝ่ายบริหารผู้มี
อำนาจซึ่งตีความตามที่ต้องการมากกว่าจะตีความ
ตามเจตนารมณ์อันแท้จริงของกฎหมาย ดังนั้น
การกระทำหรือแสดงความคิดเห็นหรือติชมโดย
สุจริตในทัศนะของประชาชน มักจะไม่สุจริตใน

ทัศนะของผู้ใช้อำนาจ การใช้สิทธิในทางศาล
เพื่อรักษาไว้ซึ่งการปกครองในระบอบประชาธิปไตย
จึงกลายเป็นการใช้สิทธิโดยไม่สุจริตใน
ทัศนะของจอมพลถนอมกับพวกทั้ง ๑๗ คน เช่น
เดียวกับการใช้สิทธิเรียกร้องรัฐธรรมนูญโดยสุจริต
และสงบ กลับเป็นการกระทำของคอมมิวนิสต์และ
กบฏในทัศนะของคนพวกนี้

ในอนาคตกการเมืองในระบอบประชาธิปไตย
ของคนไทย เมื่อมีกฎหมายรัฐธรรมนูญแล้ว ไม่
แน่ว่าจะไม่มีกบฏพยายามที่จะล้มล้างกฎหมาย
รัฐธรรมนูญกันอีก ซึ่งก็ไม่ยากที่จะหาเหตุผลมา
เป็นข้ออ้าง แต่ก็ยังมีความหวังว่าคนในยุคนั้น
จะไม่ยินยอมกันง่าย ๆ และถ้าจะมีผู้ใช้สิทธิใน
ทางศาลแบบที่ ๓ อดีต ส.ส. กระทำมาแล้ว อย่าง
น้อยก็คงจะไม่มีคนคอยซ้ำเติมคนกล้าสู้ในยามที่
ทรวราชย์มีอำนาจ

ประชาชนชาติ
หนังสือประมวลและวิเคราะห์ข่าวเล่มใหม่

ที่ให้ข้อเท็จจริง
และการวิเคราะห์อย่างละเอียด

รายสัปดาห์

วิเคราะห์และประเมินผล รัฐธรรมนูญฉบับต่างๆ ของไทย

กระมล ทองธรรมชาติ

ข้อความเบื้องต้น

นับตั้งแต่มีการเปลี่ยนแปลงการปกครองในเดือนมิถุนายน ๒๔๗๕ เป็นต้นมาจนถึงปัจจุบัน ประเทศไทยได้ประกาศใช้รัฐธรรมนูญลายลักษณ์อักษรมาแล้ว ๙ ฉบับ และได้เลิกแล้วไปแล้ว ๘ ฉบับ ส่วนฉบับที่ ๙ ที่ยังใช้บังคับอยู่ในปัจจุบัน ก็คงจะถูกเลิกแล้วไปในปี ๒๕๑๗ โดยจะมีการประกาศใช้รัฐธรรมนูญฉบับที่ ๑๐ (ซึ่งคณะกรรมการร่างรัฐธรรมนูญกำลังยกร่างอยู่ในขณะนี้)

รัฐธรรมนูญของไทยทั้ง ๙ ฉบับที่ประกาศใช้มาแล้วนั้น แบ่งออกได้เป็น ๒ ประเภทคือประเภท

ประเภทที่รัฐบาลผู้ประกาศใช้ตั้งใจจะใช้เป็นหลักการและแนวทางในการปกครองประเทศเป็นการชั่วคราว มีอยู่ทั้งหมด ๔ ฉบับ ซึ่งได้แก่ฉบับที่ประกาศใช้เมื่อวันที่ ๒๗ มิถุนายน ๒๔๗๕ ฉบับที่ประกาศใช้เมื่อวันที่ ๙ พฤศจิกายน ๒๔๙๐ ฉบับที่ประกาศใช้เมื่อวันที่ ๒๘ มกราคม ๒๕๐๒ และฉบับที่ประกาศใช้เมื่อวันที่ ๑๔ ธันวาคม ๒๕๑๕ กับประเภทที่รัฐบาลผู้ประกาศใช้ตั้งใจจะใช้เป็นหลักการและแนวทาง ในการปกครองประเทศอย่างถาวร มีอยู่ทั้งหมด ๕ ฉบับ ซึ่งได้แก่ฉบับที่ประ

ภาศใช้เมื่อวันที่ ๑๐ ธันวาคม ๒๔๗๕ ฉบับที่
ประกาศใช้เมื่อวันที่ ๑๐ พฤษภาคม ๒๔๘๘
ฉบับที่ประกาศใช้เมื่อวันที่ ๒๓ มีนาคม ๒๔๙๒
ฉบับที่ประกาศใช้เมื่อวันที่ ๘ มีนาคม ๒๔๙๕
และฉบับที่ประกาศใช้เมื่อวันที่ ๒๐ มิถุนายน
๒๕๑๑ ข้อที่น่าสังเกตก็คือว่า รัฐธรรมนูญที่รัฐบาล
ผู้ประกาศใช้ตั้งใจจะใช้เป็นการชั่วคราวนั้น บาง
ฉบับใช้บังคับอยู่นานกว่า รัฐธรรมนูญที่ตั้งใจจะ
ใช้เป็นการถาวรเสียอีก ตัวอย่างเช่น รัฐธรรมนูญ
ชั่วคราวที่ประกาศใช้เมื่อวันที่ ๒๘ มกราคม ๒๕๐๒
เป็นต้น ใช้บังคับอยู่นานถึง ๙ ปีกับ ๕ เดือน
นานกว่ารัฐธรรมนูญถาวรทุกฉบับ ยกเว้นฉบับ
ถาวรฉบับแรก คือฉบับที่ประกาศใช้เมื่อวันที่ ๑๐
ธันวาคม ๒๔๗๕

ความแตกต่างที่สำคัญ ระหว่างรัฐธรรมนูญ
ฉบับชั่วคราวกับฉบับถาวรมีอยู่ ๒ ประการ คือ

ประการแรก รัฐธรรมนูญฉบับชั่วคราวทุก
ฉบับถูกสร้างขึ้นให้แทนฉบับถาวรที่คณะปฏิวัติรัฐ
ประหารประกาศยกเลิกไป โดยคณะปฏิวัติรัฐ
ประหารต้องการใช้รัฐธรรมนูญที่ว่าเป็นเครื่องมือใน
การรักษาอำนาจที่คณะของตนได้มาโดยไม่ถูกต้อง
ตามกฎหมายในระยะแรกให้มั่นคง ก่อนที่จะ
อนุญาตให้มีการประกาศใช้รัฐธรรมนูญฉบับถาวร
ต่อไป ด้วยเหตุนี้ รัฐธรรมนูญฉบับชั่วคราวแทบ
ทุกฉบับจึงมีบทบัญญัติให้อำนาจแก่รัฐบาลของ
คณะปฏิวัติรัฐประหารนั้น ๆ อย่างมาก และจำกัด
สิทธิทางการเมืองของประชาชนอย่างมากเช่นกัน

ตัวอย่างเช่น รัฐธรรมนูญชั่วคราวฉบับที่ประกาศ
ใช้เมื่อวันที่ ๒๗ มิถุนายน ๒๔๗๕ ยกฐานะของ
“คณะราษฎร” ไว้สูง เท่ากับพระมหากษัตริย์
สามารถใช้อำนาจแทนราษฎร ได้เท่ากับพระ
มหากษัตริย์ หรือเช่นรัฐธรรมนูญชั่วคราว ฉบับ
ที่ประกาศใช้เมื่อวันที่ ๒๘ มกราคม ๒๕๐๒ หรือ
ฉบับปัจจุบัน ให้อำนาจพิเศษแก่นายกรัฐมนตรี
อย่างกว้างขวาง ส่วนรัฐธรรมนูญฉบับถาวรทุก
ฉบับ จะมีบทบัญญัติที่เป็นหลักประกันสิทธิเสรี
ภาพของประชาชน และจำกัดการใช้อำนาจของ
รัฐบาล ด้วยเหตุนี้คณะบุคคลที่ขึ้นกับการใช้
อำนาจพิเศษตามรัฐธรรมนูญฉบับชั่วคราวจึงยอม
ไม่ขอรับรัฐธรรมนูญฉบับถาวร

ประการที่สอง รัฐธรรมนูญฉบับชั่วคราว
มีกำหนดเวลาในการใช้อย่างแจ้งชัดว่าจะใช้บังคับ
อยู่เป็นการชั่วคราวเท่านั้น และจะต้องยกเลิกไป
เมื่อมีการประกาศใช้รัฐธรรมนูญฉบับถาวรแล้ว
ส่วนรัฐธรรมนูญฉบับถาวรนั้น ไม่มีกำหนดเวลา
ในการใช้ และโดยเจตนารมณ์ก็มักจะถูกหวัง “ให้
ยืนยงคงอยู่คู่กับสยามรัฐราชสีมา ควบแทบเท่ากลา
วสาน...” ด้วยเหตุนี้ บทบัญญัติของรัฐธรรมนูญ
ฉบับถาวร จึงมีความละเอียดละออ และบางฉบับ
เช่นฉบับที่ประกาศใช้เมื่อวันที่ ๑๐ ธันวาคม
๒๔๗๕ หรือ ๒๓ มีนาคม ๒๔๙๕ เป็นต้น มี
ลักษณะเป็นแผนพัฒนาการเมืองอยู่ด้วย คือกำ
หนดระยะเวลาในการถ่ายถอดอำนาจปกครองให้
แก่ประชาชนเป็นขั้น ๆ ไป

อย่างไรก็ตาม ข้อที่น่าจะต้องกล่าวไว้ ณ
 ที่นี้ก็คือว่า รัฐธรรมนูญของไทย ๔ ฉบับไม่ว่าจะ
 เป็นฉบับชั่วคราวหรือฉบับถาวร ดูเหมือนจะไม่
 มีความหมายต่อประชาชนส่วนใหญ่ของไทยนัก
 นอกจากนั้นประชาชนไทยส่วนใหญ่ไม่รู้สึกว่
 รัฐธรรมนูญมีความสัมพันธ์ ต่อชีวิตของเขาแต่
 อย่างไรก็ดี ดังจะเห็นได้ว่าประชาชนส่วนใหญ่ของ
 ไทยไม่ได้แสดงอาการยินดียินร้าย ต่อการประ
 กาศใช้หรือการเลิกล้มรัฐธรรมนูญแต่ อย่างไร
 ที่เห็นเช่นนี้ น่าจะเนื่องจากเหตุสำคัญ ๒ ประ
 การ คือ

๑. รัฐธรรมนูญของไทยทุกฉบับมิได้เกิดมา
 จากความต้องการ และไม่เคยได้รับความเห็นชอบ
 ของคนไทยส่วนใหญ่เลย แต่เกิดจากความต้อง
 การและความเห็นชอบของคนกลุ่ม น้อยที่ได้ประ
 โยชน์จากรัฐธรรมนูญนั้น ๆ ดังเป็นที่ทราบกัน
 ติว่า คนไทยส่วนใหญ่ไม่ได้มีส่วนร่วมในการ
 เปลี่ยนแปลงการปกครองแบบราชาธิปไตยมาเป็น
 แบบกษัตริย์อยู่ใต้รัฐธรรมนูญ ด้วยเหตุนี้แม้เมื่อ
 มีรัฐธรรมนูญออกใช้บังคับเป็นหลักในการปกครอง
 ๕๘

ประเทศแล้ว คนไทยส่วนใหญ่ซึ่งเคยชินกับการ
 ปกครองโดยมืองค์พระมหากษัตริย์เป็นหลักมาเป็น
 เวลานาน จึงไม่สามารถจะเข้าใจได้ว่า การปก
 ครองแบบมิกษัตริย์ ในสมัยก่อนกับแบบมิกษัตริย์
 อยู่ใต้รัฐธรรมนูญแตกต่างกันอย่างไร เมื่อไม่
 สามารถจะเข้าใจความแตกต่าง ระหว่างการปก
 ครอง ๒ แบบนี้ ก็ย่อมจะไม่สามารถเข้าใจความ
 สำคัญของรัฐธรรมนูญ จริงอยู่รัฐบาลไทยในสมัย
 หลังเปลี่ยนแปลงการปกครองใหม่ ๆ ได้พยายาม
 ชี้ให้ประชาชนไทยเห็นถึงความสำคัญของรัฐธรรม
 นูญอยู่เหมือนกัน แต่ก็มักจะเป็นเพียงการสร้าง
 ภาพพจน์ที่ผิด ๆ ให้ประชาชนเข้าใจว่า รัฐธรรม
 นูญมีความสำคัญเท่ากับชาติ ศาสนา และพระ
 มหากษัตริย์ ซึ่งประชาชนจะต้องป้องกันรักษาไว้
 ด้วยชีวิต การให้ภาพพจน์ที่ผิด ๆ เช่นนี้ ไม่
 ปรากฏว่าได้ช่วยทำให้คนไทยส่วนใหญ่เข้าใจรัฐ
 ธรรมนูญดีขึ้นเลย ยิ่งมีการนำเอารัฐธรรมนูญไป
 ใส่พานเข้าอีกด้วย ก็ยิ่งทำให้รัฐธรรมนูญกลายเป็น
 เป็นสิ่งศักดิ์สิทธิ์ที่อยู่เหนือความเข้าใจของคนธรรมดา
 ด้วยเหตุนี้ คนไทยจำนวนไม่น้อยในปัจจุบัน

จึงยังไม่เข้าใจในความสำคัญของรัฐธรรมนูญ ทั้งๆ ที่ได้มีการประกาศใช้รัฐธรรมนูญมาแล้วในประเทศไทยถึง ๙ ฉบับ

ในการทำงานเดียวกัน แม้ว่าหนังสือพิมพ์รายวันหรือรายสัปดาห์ที่สนใจในการช่วยเพิ่มความเข้าใจในเรื่องของการเมืองและรัฐธรรมนูญก็มียุ่อย่างเหมือนกัน แต่ก็มีจำนวนน้อยเกินไปที่จะช่วยทำให้คนไทยส่วนใหญ่ได้มีความเข้าใจใน ความสำคัญของรัฐธรรมนูญมากขึ้น นอกจากนั้น ในสมัยที่รัฐธรรมนูญใช้บังคับอยู่นั้น ประชาชนส่วนใหญ่ก็มิได้มีโอกาสใช้สิทธิเสรีภาพที่รัฐธรรมนูญบัญญัติรับรองไว้อย่างเต็มที่ และไม่สามารถจะใช้รัฐธรรมนูญเป็นเครื่องมือในการป้องกันมิให้เจ้าหน้าที่ของรัฐใช้อำนาจตามอำเภอใจได้มากนัก ตัวอย่างเช่น ประชาชนที่ตกเป็นผู้ต้องหาไม่เคยจะมีโอกาสได้ใช้สิทธิในการปรึกษาทนายในชั้นสอบสวนได้อย่างจริงจังเลย หรือขอให้ศาลสั่งปล่อยตัวเขาออกจากที่คุมขังในเมื่อเขาเห็นว่าเขาถูกคุมขังโดยมิชอบ ทั้งๆ ที่รัฐธรรมนูญฉบับถาวรหลายฉบับจะได้บัญญัติรับรองสิทธิดังกล่าวไว้อย่างแจ่มชัด ทั้งนี้ก็เพราะประชาชนส่วนใหญ่ไม่เข้าใจและไม่ได้รับการบอกกล่าวให้รู้ถึงวิธีการที่จะใช้สิทธิดังกล่าวนั้น

๒. รัฐธรรมนูญไม่ได้ช่วยแก้ปัญหาเศรษฐกิจและสังคม อันเป็นปัญหาเฉพาะหน้าของคนไทยส่วนใหญ่ กล่าวคือ แม้ว่าจะได้มีการประกาศใช้รัฐธรรมนูญทั้งฉบับชั่วคราวและฉบับถาวรกัน

ฉบับแล้วฉบับเล่า แต่รัฐธรรมนูญดังกล่าวก็ไม่ได้ช่วยทำให้ฐานะและความเป็นอยู่ของประชาชนดีขึ้นแต่อย่างใด ตรงกันข้ามคนไทยส่วนใหญ่กลับยากจนลงและมีหนี้สินพอกพูนเพิ่มขึ้นเรื่อยๆ ชาวนาที่เคยมีที่ดินของตนเองเป็นที่ทำกินก็ต้องกลายเป็นคนเช่านาเช่าทำ ด้วยเหตุนี้รัฐธรรมนูญฉบับถาวรซึ่งเป็นกฎหมายสำคัญ ที่รับประกันสิทธิเสรีภาพของประชาชน และป้องกันมิให้ผู้ปกครองใช้อำนาจตามอำเภอใจ จึงมิได้ทำให้คนไทยส่วนใหญ่ซึ่งต้องต่อสู้กับความยากจน มีความรู้สึกหวงแหนและต้องการพิทักษ์รักษาไว้ ยังผลให้คนไทยส่วนน้อยสามารถใช้รัฐธรรมนูญเป็นเครื่องมือค้ำจุนอำนาจของตน และเปลี่ยนรัฐธรรมนูญที่ใช้บังคับอยู่ในสมัยหนึ่งๆ ได้ตามอำเภอใจ โดยไม่ได้รับการต่อต้านหรือคัดค้านจากคนไทยส่วนใหญ่

ฉะนั้น จึงน่าจะกล่าวได้ว่ารัฐธรรมนูญถาวรฉบับใหม่ของไทยที่กำลังยกร่างอยู่นี้ก็อาจจะถูกยกเลิกได้ก็โดยประชาชนส่วนใหญ่ไม่คัดค้าน เว้นเสียแต่ว่าประชาชนไทยที่ได้เรียกร้องเพื่อให้ได้มาซึ่งรัฐธรรมนูญ จะต้องพยายามขจัดมูลเหตุทั้ง ๒ ประการที่ทำให้คนไทยส่วนใหญ่ไม่เห็นความสำคัญของรัฐธรรมนูญ และจะต้องพยายามทำให้คนไทยส่วนใหญ่ได้ตระหนักว่า รัฐธรรมนูญคือหลักประกันสิทธิของเศรษฐกิจ สิทธิทางสังคม และสิทธิทางการเมืองของประชาชนอย่างแท้จริง รวมทั้งจะต้องพยายามทำให้คนไทยส่วนใหญ่ได้รับประโยชน์จากการมีสิทธิดังกล่าวอย่างแท้

จริงด้วย

อย่างไรก็ตาม สิ่งที่ประชาชนคนไทยจำนวนมากไม่น้อยกำลังสนใจกันมากก็คือว่ารัฐธรรมนูญฉบับใหม่ของไทยจะกำหนดรูปแบบและหลักการของการปกครองของไทยในรูปใด และรัฐธรรมนูญฉบับนี้จะใช้เป็นแนวทางในการปกครองประเทศได้ราบรื่นหรือไม่ ขณะนี้เราได้รับการยืนยันจากคณะกรรมการร่างรัฐธรรมนูญว่า ได้ใช้รัฐธรรมนูญฉบับปี ๒๕๕๒ เป็นหลักในการร่างรัฐธรรมนูญฉบับใหม่ ซึ่งก็หมายความว่าประเทศไทยเราก็จะมีการปกครองในระบอบประชาธิปไตยโดยมีพระมหากษัตริย์เป็นประมุข และจะดำเนินไปตามคําสั่งของระบบรัฐสภา ซึ่งถือว่ารัฐสภาโดยเฉพาะสภาผู้แทนเป็นสถาบันหลักในการปกครองประเทศ

และอนุญาตให้รัฐมนตรีเป็นสมาชิกรัฐสภาได้ในขณะเดียวกัน

แต่ก็เป็นที่น่าทึ่งกันดีแล้วว่า รัฐธรรมนูญฉบับปี ๒๕๕๒ นี้ ใช้เป็นหลักการและแนวทางในการปกครองประเทศอยู่เพียง ๒ ปีกับ ๘ เดือนเท่านั้น ก็ถูกคณะรัฐประหารทำ “รัฐประหารเงี้ยว” เป็นผลสำเร็จและประกาศเลิกฉันทธรรมนูญฉบับนี้เมื่อเดือนพฤศจิกายน ๒๕๕๔ โดยคณะรัฐประหารได้ประกาศนำเอารัฐธรรมนูญฉบับแรก คือฉบับ ๑๐ ธันวาคม ๒๕๓๕ กลับมาใช้บังคับอีกครั้งหนึ่ง ซึ่งเป็นรัฐธรรมนูญที่กำหนดหลักการและวางแนวทางของการปกครองประเทศไทยไว้ แตกต่างไปจากแนวทางของรัฐธรรมนูญฉบับปี ๒๕๕๒ อยู่บ้าง ฉะนั้น จึงเป็นการสมควรที่จะได้กล่าวถึงความแตกต่างและความ

คล้ายคลึงของรัฐธรรมนูญฉบับต่างๆ ไว้พอเป็น
สังเขป ณ ที่นี้ เพื่อจะได้เป็นแนวทางในการทำ
นายแนวโน้มนของการปกครอง และการเมืองของ
ไทยในอนาคตได้บ้าง

รัฐธรรมนูญฉบับที่ ๑ มีชื่อว่า “พระราช
บัญญัติธรรมนูญการปกครองแผ่นดินสยามชั่วคราว
พุทธศักราช ๒๔๗๕” เป็นรัฐธรรมนูญที่คณะ
ปฏิวัติซึ่งเรียกตัวเองว่า “คณะราษฎร” เป็นผู้จัด
ร่างขึ้น แล้วนำขึ้นทูลเกล้าฯขอให้พระบาทสมเด็จพระปกเกล้าเจ้าอยู่หัว ซึ่งทรงยอมรับเป็นกษัตริย์
ภายใต้รัฐธรรมนูญ ทรงประกาศใช้เมื่อวันที่ ๒๗
มิถุนายน ๒๔๗๕ มีบทบัญญัติรวมทั้งสิ้น ๓๔
มาตรา

เนื่องจากรัฐธรรมนูญฉบับนี้ร่างโดยคณะปฏิ
วัติ และตั้งใจจะใช้บังคับเป็นการชั่วคราว จึงมี
บทบัญญัติที่ให้ประโยชน์แก่คณะปฏิวัติ และต่อ
ด้านสถาบันที่คณะปฏิวัติต้องการจะลดอำนาจ ด้
อย่างเช่น มาตรา ๑๐ ใต้บัญญัติไว้ว่า สมัยที่ ๑
นั้นให้คณะผู้รักษาพระนครฝ่ายทหารของคณะ
ราษฎรเป็นผู้ใช้อำนาจแต่งตั้งสมาชิกสภาผู้แทน
ราษฎรทั้งหมดจำนวน ๗๐ คน

ถ้าจะพิจารณาในด้านหลักการปกครอง ก็จะ
กล่าวได้ว่า รัฐธรรมนูญฉบับนี้กำหนดหลักการ
ปกครองตามแนวของระบบ “รัฐบาลโดยรัฐสภา”
(Assembly Government) หรือจะเรียกว่า
“เผด็จการโดยรัฐสภา” ก็ได้ เนื่องจากสภาผู้
แทนราษฎรตามรัฐธรรมนูญฉบับนี้มีอำนาจมาก

กว่าสถาบันอื่น ๆ ทั้งหมด กล่าวคือ สภาผู้แทน
ราษฎรมีอำนาจที่จะถอดถอนรัฐมนตรี (ซึ่งรัฐ
ธรรมนูญฉบับนี้เรียกว่า “กรรมการราษฎร”)
และพนักงานของรัฐบาลผู้หนึ่งผู้ใดก็ได้ รวมทั้งมี
อำนาจที่จะวินิจฉัยชี้ขาดคดีอาญาที่มหากษัตริย์
ถูกกล่าวหาได้อีกด้วยโดยที่คณะรัฐมนตรีและพระ
มหากษัตริย์ไม่มีอำนาจที่จะยุบสภา เพื่อให้ราษฎร
เลือกตั้งสมาชิกใหม่แต่อย่างใด แต่เนื่องจากสภา
ผู้แทนราษฎรในขณะนั้น ประกอบด้วยบุคคล
สำคัญของคณะราษฎรทั้งนั้น ฉะนั้นถ้าจะเรียก
การปกครองของไทยตามรัฐธรรมนูญฉบับนี้ว่าเป็น
การปกครองโดยคณะราษฎร เพื่อคณะราษฎร
ก็คงจะไม่เกินความจริงไปนัก

จริงอยู่แม้ว่ารัฐธรรมนูญฉบับนี้จะบัญญัติให้
ราษฎรมีสิทธิเลือกผู้แทนของตนเข้าไปนั่งในสภา
ผู้แทนราษฎรได้มีจำนวนเท่ากับผู้แทน ราษฎรที่
คณะราษฎรแต่งตั้งภายใน ๖ เดือน หรือจนกว่า
ประเทศจะกลับมีภาวะปกติแล้ว และแม้ว่าจะได้
บัญญัติต่อไปอีกว่าเมื่อครบกำหนด ๑๐ ปีแล้วผู้แทน
ราษฎรที่แต่งตั้งโดยคณะราษฎรจะหมดไป เหลือ
แต่ผู้แทนราษฎรที่มาจากการเลือกตั้งเท่านั้นอยู่ใน
สภา แต่ก็ไม่ปรากฏว่าราษฎรได้มีโอกาสใช้สิทธิ
ดังกล่าวเลย เนื่องจากรัฐธรรมนูญฉบับนี้ได้ถูก
เลิกไปเมื่อวันที่ ๑๐ ธันวาคม ๒๔๗๕ ซึ่งเป็นวัน
ที่มีการประกาศใช้รัฐธรรมนูญฉบับแรกของ
ไทย ด้วยเหตุนี้รัฐธรรมนูญชั่วคราวฉบับนี้จึงใช้
บังคับอยู่เพียง ๕ เดือนกับ ๑๒ วันเท่านั้น ซึ่งถ้า

ดูจากเจตนารมณ์ของบทบัญญัติในมาตรา ๑๐ แล้ว จะเห็นได้ชัดว่าคณะราษฎรต้องการที่จะใช้เป็นแนวทางในการปกครองประเทศนานกว่า ๖ เดือน

รัฐธรรมนูญฉบับที่ ๒ มีชื่อว่า “รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรสยาม” ประกาศใช้เมื่อวันที่ ๑๐ ธันวาคม ๒๔๗๕ มีบทบัญญัติรวมทั้งสิ้น ๖๘ มาตรา แม้ว่ารัฐธรรมนูญฉบับนี้จะร่างโดยสภาผู้แทนราษฎรก็ตาม แต่ตั้งได้กล่าวแล้วว่า สภาผู้แทนราษฎรในครั้งนี้ประกอบด้วยสมาชิกที่เป็นบุคคลสำคัญของคณะราษฎรทั้งสิ้น จึงยังผลให้หลักการและแนวทางในการปกครองประเทศไทยที่กำหนดไว้ในรัฐธรรมนูญฉบับนี้ มีความคล้ายคลึงกับรัฐธรรมนูญฉบับที่ ๑ อย่างมากดังจะเห็นได้ว่า รัฐธรรมนูญฉบับนี้ได้นำเอามาตรา ๑๐ ของรัฐธรรมนูญฉบับที่ ๑ มาบัญญัติไว้ในมาตรา ๖๕ ซึ่งเป็นบทเฉพาะกาลว่า สภาผู้แทนราษฎรจะประกอบด้วยสมาชิก ๒ ประเภท มีจำนวนเท่ากันคือสมาชิกประเภทที่ ๑ ได้แก่ผู้ที่ราษฎรเลือกตั้ง สมาชิกประเภทที่ ๒ ซึ่งพระมหากษัตริย์ทรงตั้ง ในระหว่างที่ราษฎรมีสติธิเลือกตั้งกว่าครึ่งยังมีการศึกษาไม่จบประถมศึกษาแต่อย่างช้าจะต้องไม่เกิน ๑๐ ปี หมายความว่าถ้าราษฎรมีสติธิเลือกตั้งจบการศึกษาชั้นประถมศึกษามากกว่าครึ่งเมื่อใดภายใน ๑๐ ปี สมาชิกภาพของสมาชิกประเภทที่ ๒ จะต้องสิ้นสุดลงทันที และถึงแม้ว่าราษฎรมีสติธิเลือกตั้งเกินครึ่งยังไม่จบการศึกษาระดับประถมศึกษาก็ตาม สมาชิกภาพของ

สมาชิกประเภทที่ ๒ ก็จะต้องสิ้นสุดลงเมื่อครบกำหนด ๑๐ ปี นับแต่วันใช้รัฐธรรมนูญฉบับที่ ๑

จริงอยู่ ถ้าคำนึงถึงสภาพความเป็นจริงในสมัยนั้น ก็เห็นจะต้องยอมรับว่าระยะเวลา ๑๐ ปีที่คณะราษฎรได้กำหนดไว้สำหรับควบคุมแนวทางการเมืองและการปกครอง ให้เป็นไปตามที่คณะของตนปรารถนาเป็นระยะเวลาที่ไม่ยาวนานเลย ทั้งนี้ก็เพราะคนไทยในสมัยนั้นขาดทั้งการศึกษาสามัญและการฝึกอบรมทางการเมืองคณะราษฎรจึงหวังจะใช้เวลาดังกล่าวขยายการศึกษาสามัญให้ไปสู่ราษฎรมีสติธิเลือกตั้งอย่างกว้างขวาง และใช้การเลือกตั้งเป็นเครื่องมือในการฝึกอบรมให้ราษฎรได้เข้าใจการเมือง และการปกครองในระบอบใหม่ ซึ่งก็คงจะมีการเลือกตั้งที่วันเพียง ๒ หรือ ๓ ครั้งเท่านั้น

แต่การกระทำของคณะราษฎรในระยะต่อมาไม่ได้แสดงว่า คณะราษฎรต้องการจะใช้รัฐธรรมนูญฉบับนี้เป็นเครื่องมือในการพัฒนารัฐให้เข้าใจการเมืองและการปกครองในระบอบใหม่ และมอบอำนาจให้แก่ราษฎรเลือกผู้ปกครองประเทศเอาเองโดยเสรี ตามที่ตนได้กำหนดระยะเวลาไว้ แต่ต้องการใช้รัฐธรรมนูญฉบับนี้เป็นเครื่องมือในการรักษาอำนาจ ของคณะของตนเสียมากกว่า เพราะเมื่อครบกำหนด ๑๐ ปีแล้วรัฐบาลของคณะราษฎรก็ได้จัดให้มีการแก้รัฐธรรมนูญขยายอายุของสมาชิกประเภทที่ ๒ ออกไปอีก ๑๐ ปี

นอกจากนั้น เครื่องชี้ชัดถึงเจตนาของคณะ

ราชฎว่า ต้องการจะใช้รัฐธรรมนูญฉบับนี้เป็นเครื่องมือในการรักษาอำนาจของตน ก็คือการบีบบังคับโดยทางอ้อมให้พระมหากษัตริย์ตั้งพรรคพวกของตนเป็นสมาชิกประเภทที่ ๒ เกือบทั้งหมด ซึ่งยอมทำให้คณะราษฎรสามารถคุมสถาบันทางการเมืองและการปกครองที่สำคัญได้เกือบเด็ดขาดและเนื่องจากสภาผู้แทนราษฎรตามรัฐธรรมนูญฉบับนี้เป็นสถาบันที่มีอำนาจในการควบคุมการบริหารงานของคณะรัฐมนตรีได้อย่างเต็มที่ รวมทั้งสามารถปลดคณะรัฐมนตรีหรือออกจากตำแหน่งได้ จึงยังผลให้คณะราษฎรซึ่งเป็น คณะ พรรคการเมืองอยู่คณะเดียวในสมัยนั้นคุมวิถีทางของการเมืองและการปกครองของประเทศได้เกือบเด็ดขาด

ยิ่งกว่านั้น เครื่องชี้ที่สำคัญที่แสดงถึงเจตนาของคณะราษฎรที่ต้องการผูกขาดอำนาจการเมืองโดยใช้รัฐธรรมนูญฉบับนี้เป็นเครื่องมือก็คือ การไม่บัญญัติรับรองสิทธิของราษฎรที่จะรวมตัวกันเป็นพรรคการเมือง เพื่อดำเนินกิจกรรมทางการเมือง ซึ่งคณะราษฎรอาจเกรงว่าจะถูกฝ่ายที่เป็นปฏิปักษ์รวมราษฎรทำลายล้างอำนาจของตนก็ได้ นอกจากนั้น ในขณะที่รัฐธรรมนูญฉบับนี้มีบทบัญญัติ (มาตรา ๑๑) ห้ามพระบรมวงศานุวงศ์ตั้งแต่ชั้นหม่อมเจ้าขึ้นไปยุ่งเกี่ยวกับการเมือง แต่กลับไม่มีบทบัญญัติห้ามข้าราชการประจำเกี่ยวกับการเมืองแห่งรัฐ ซึ่งได้ยังผลให้บุคคลสำคัญของคณะราษฎรที่เป็นข้าราชการประจำสามารถเข้าคุมตำแหน่งทางการเมืองทั้งในสภาผู้แทนและคณะรัฐมนตรี

ตรี โดยไม่มีบุคคลอื่นที่มีความสามารถจะถ่วงดุลอำนาจของคณะราษฎรได้ มากอภัยต่อท่านวิถีทางรัฐธรรมนูญเลย

อย่างไรก็ตาม รัฐธรรมนูญฉบับนี้ได้กำหนดหลักการและกระบวนการในการปกครองบางอย่างไว้แตกต่างจากรัฐธรรมนูญฉบับแรกอยู่บ้างเหมือนกัน ซึ่งน่าจะต้องกล่าวถึงไว้ก็คือ ประการแรก รัฐธรรมนูญฉบับนี้กำหนดหลักการปกครองไว้ตามแนวของ “รัฐบาลในระบบรัฐสภา” (Parliamentary system of government) ซึ่งถือว่าแม้คณะรัฐมนตรีจะต้องบริหารงานแผ่นดินโดยรับผิดชอบต่อรัฐสภาก็ตาม แต่คณะรัฐมนตรีก็มีอำนาจที่จะขอให้พระมหากษัตริย์ยุบสภา เพื่อให้ราษฎรเลือกตั้งสมาชิกสภาใหม่ทั้งหมดได้ ซึ่งยอมจะทำให้เกิดดุลอำนาจระหว่างคณะรัฐมนตรีผู้ใช้อำนาจบริหาร กับรัฐสภาผู้ใช้อำนาจควบคุมการบริหารงานแผ่นดิน

นอกจากความแตกต่างในหลักการปกครองดังกล่าว รัฐธรรมนูญฉบับที่ ๒ ยังแตกต่างจากรัฐธรรมนูญฉบับที่ ๑ ในเรื่องอื่นๆ อีก เช่น เรื่องฐานะของพระมหากษัตริย์และเรื่องสิทธิของประชาชน ดังปรากฏอยู่ในบทบัญญัติ มาตรา ๓ ถึง ๙ ซึ่งบัญญัติไว้ว่าองค์พระมหากษัตริย์ดำรงอยู่ในฐานะอันเป็นที่เคารพสักการะ ผู้ใดจะละเมิดมิได้ และทรงดำรงตำแหน่งจอมทัพไทย ทรงใช้อำนาจอธิปไตยผ่านทางสภาผู้แทน อำนาจบริหารผ่านทางคณะรัฐมนตรี และอำนาจตุลาการผ่านทาง

ศาล บัญญัติดังกล่าวนี้ไม่มีปรากฏในรัฐธรรมนูญฉบับแรก แต่เนื่องจากคณะรัฐมนตรีและสภาผู้แทนราษฎรซึ่งอยู่ใต้อิทธิพลของคณะราษฎรไม่จำเป็นต้องยอมและไม่เคยจะยอมรับฟังคำแนะนำและตักเตือนของพระมหากษัตริย์ในการใช้อำนาจต่าง ๆ เลย จึงทำให้บทบัญญัติดังกล่าวนี้ไม่มีความสำคัญแต่อย่างใด ตัวอย่างเช่น รัฐธรรมนูญให้อำนาจพระมหากษัตริย์เป็นผู้แต่งตั้ง สมาชิกสภาผู้แทนประเภทที่ ๒ แต่ในทางปฏิบัติกลับปรากฏว่านายกรัฐมนตรีซึ่งเป็นผู้ถวายรายชื่อบุคคลที่สมควรได้รับแต่งตั้งไม่เปิดโอกาสให้พระมหากษัตริย์ใช้พระบรมราชวินิจฉัยเลย ว่าสมควรจะแต่งตั้งหรือไม่ เนื่องจากเสนอจำนวนรายชื่อบุคคลเท่ากับจำนวนที่จะแต่งตั้งพอดี ยังผลให้พระมหากษัตริย์ไม่มีโอกาสได้เลือกเฟ้นคนที่สมควรจริง ๆ ด้วยเหตุนี้พระปกเกล้าเจ้าอยู่หัวจึงไม่พอพระทัยอย่างยิ่ง และได้เคยตำหนิคณะราษฎร ในเรื่องนี้อย่างรุนแรง

ในการทำงานเดียวกัน แม้ว่ารัฐธรรมนูญฉบับนี้จะได้บัญญัติรับรองสิทธิของชนชาวไทยไว้หลาย

อย่าง เช่น เสรีภาพในการพูด การเขียน การโฆษณา การศึกษาอบรม และการตั้งสมาคม แต่เนื่องจากรัฐธรรมนูญฉบับนี้ไม่รับรองสิทธิในการตั้งพรรคการเมืองไว้ด้วย จึงยอมทำให้ชนชาวไทยไม่สามารถรวมพลังกันเพื่อใช้เสรีภาพเรื่องอื่น ๆ ให้มีประสิทธิผลได้ นอกจากนั้นรัฐบาลยังได้ออกกฎหมายจำกัดเสรีภาพที่รัฐธรรมนูญรับรองไว้อีกด้วย เช่น พ.ร.บ. บัญญัติว่ารัฐธรรมนูญ เป็นต้น จำกัดเสรีภาพ ในการวิจารณ์รัฐธรรมนูญฉบับนี้อย่างมาก

โดยเหตุที่รัฐธรรมนูญฉบับนี้ให้ประโยชน์แก่คณะราษฎร และคตินิยมของบุคคลอื่นที่คณะราษฎรต้องการจำกัดอิทธิพลทางการเมืองดังกล่าวแล้ว รัฐธรรมนูญฉบับนี้จึงเป็นที่เกลียดชังของบุคคลดังกล่าวนี้ ซึ่งคณะราษฎรก็ตระหนักถึงความรู้สึกของบุคคลเหล่านั้นเป็นอย่างดี จึงได้จัดการให้มีการออก พ.ร.บ. บัญญัติว่ารัฐธรรมนูญ ยังผลให้มีบุคคลจำนวนไม่น้อยต้องถูกจับกุมและลงโทษเพราะละเมิด พ.ร.บ. ดังกล่าว และหลายคนต้องเสียชีวิต เพราะต้องการให้มีการแก้ไขบท

บัญญัติที่ให้ประโยชน์กับคณะราษฎร แม้แต่พระบาทสมเด็จพระปกเกล้าเจ้าอยู่หัวก็ไม่ทรงพอพระทัยใน พ.ร.บ. บัญญัติรัฐธรรมนูญ และในรัฐธรรมนูญฉบับนี้อย่างมาก เมื่อไม่สามารถที่จะขอให้คณะราษฎรยกเลิก พ.ร.บ. บัญญัติรัฐธรรมนูญ และแก้ไขบทบัญญัติว่าด้วยการแต่งตั้งสมาชิกสภาผู้แทนประเภทที่ ๒ และเรื่องการให้อำนาจสภาผู้แทนล้มล้างการใช้พระราชอำนาจยับยั้งร่าง พ.ร.บ. โดยใช้คะแนนเสียงข้างมากธรรมดาเหมือนเมื่อตอนผ่านร่าง พ.ร.บ. ฉบับนั้น พระองค์จึงตัดสินใจพระทัยสละราชสมบัติ โดยได้ให้เหตุผลแสดงถึง การที่พระองค์ทรงไม่พอพระทัยการปกครองตามรัฐธรรมนูญฉบับนี้ไว้ว่า

“ข้าพเจ้าเห็นว่า คณะรัฐบาลและพวกพ้องใช้วิธีปกครองซึ่งไม่ถูกต้องตามหลักการของเสรีภาพในตัวของบุคคลและความยุติธรรม ตามความเข้าใจและยึดถือของข้าพเจ้า ข้าพเจ้าไม่สามารถที่จะยินยอมให้ผู้ใดคณะใดใช้วิธีปกครองประเทศชาติอย่างนั้นในนามของข้าพเจ้าต่อไปได้

ข้าพเจ้ามีความเต็มใจที่สละอำนาจอันเป็นของข้าพเจ้าอยู่เดิมให้แก่ราษฎรโดยทั่วไป แต่ข้าพเจ้าไม่ยินยอมยกอำนาจทั้งหลายของข้าพเจ้าให้แก่ผู้ใดคณะใดโดยเฉพาะ เพื่อใช้อำนาจนั้นโดยสิทธิขาด และโดยไม่ฟังเสียงอันแท้จริงของอาณาประชาราษฎร์”

ฉะนั้น จึงอาจกล่าวได้ว่า รัฐธรรมนูญฉบับที่ ๒ นี้เป็นรัฐธรรมนูญของคณะราษฎร และเพื่อ

คณะราษฎรโดยแท้ จึงทำให้คณะราษฎรพยายามป้องกันรักษารัฐธรรมนูญฉบับนี้ไว้ทุกวิถีทางโดยไม่ยอมประนีประนอมแม้แต่กับองค์พระมหากษัตริย์ ฉะนั้นเมื่อผู้นำฝ่ายทหารของคณะราษฎร โดยเฉพาะจอมพล ป.พิบูลสงคราม เสื่อมอิทธิพลลงเมื่อสิ้นสงครามโลกครั้งที่สอง เนื่องจากต้องตกเป็นอาชญากรสงคราม รัฐธรรมนูญฉบับนี้จึงไม่มีผู้ปกป้องรักษา และถูกเลิกใช้โดยผู้นำฝ่ายพลเรือนของคณะราษฎร เมื่อวันที่ ๘ พฤษภาคม ๒๔๘๙ ผู้นำฝ่ายพลเรือนของคณะราษฎรที่เวลานั้นคือ นายปรีดี พนมยงค์ และนายควง อภัยวงศ์ ซึ่งเป็นกำลังสำคัญ ในการยกร่างรัฐธรรมนูญฉบับใหม่ขึ้นและประกาศใช้เมื่อวันที่ ๑๐ พฤษภาคม ๒๔๘๙

รัฐธรรมนูญฉบับที่ ๓ มีชื่อว่า “รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย” เริ่มใช้บังคับตั้งแต่วันที่ ๑๐ พฤษภาคม ๒๔๘๙ มีบทบัญญัติรวมทั้งสิ้น ๘๖ มาตรา รัฐบาลของ นายปรีดี พนมยงค์ ได้ให้เหตุผลในการนำรัฐธรรมนูญฉบับนี้ขึ้นใช้แทนรัฐธรรมนูญฉบับที่ ๒ ว่า ต้องการทำให้ “การปกครองประชาธิปไตย เป็นผลสมบูรณ์ยิ่งขึ้น” เนื่องจากบทเฉพาะกาลว่าด้วยการแต่งตั้งสมาชิกประเภทที่ ๒ ของรัฐธรรมนูญฉบับที่ ๒ ซึ่งได้รับการต่ออายุจนถึงปี ๒๔๙๕ ไม่เหมาะสมกับสถานการณ์ของบ้านเมืองในเวลานั้น

ด้วยเหตุนี้ จึงปรากฏว่า แม้ว่ารัฐธรรมนูญฉบับนี้จะได้ให้หลักการของการปกครองแบบ “รัฐบาลในระบอบรัฐสภา” เหมือนกับรัฐธรรมนูญฉบับ

ที่ ๒ แต่แนวทางในการดำเนินการปกครอง เป็นประชาธิปไตยมากกว่ารัฐธรรมนูญฉบับที่ ๒ อย่างมาก ดังจะเห็นได้ว่า รัฐธรรมนูญฉบับนี้ได้บัญญัติให้มี ๒ สภา คือสภาผู้แทนราษฎร กับ พุทธสภา ประกอบด้วยสมาชิกที่มาจาก การเลือกตั้งทั้งสิ้น ยกเว้นในวาระเริ่มแรกเท่านั้นที่อนุญาตให้สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรตามรัฐธรรมนูญฉบับที่ ๒ เป็นผู้เลือกตั้งสมาชิกของพุทธสภา นอกจากนี้ แม้ว่าพุทธสภาจะทำหน้าที่เป็นเพียงสภายับยั้งร่างกฎหมายของสภาผู้แทน และควบคุมการบริหารงานของคณะรัฐมนตรีได้น้อยกว่าสภาผู้แทน แต่รัฐธรรมนูญฉบับนี้ก็กำหนดคุณสมบัติของผู้ที่จะเป็นสมาชิกพุทธสภาสูงกว่าของผู้ที่จะเป็นสมาชิกสภาผู้แทน กล่าวคือ ในขณะที่ผู้ที่จะสมัครเป็นสมาชิกสภาผู้แทนนั้นจะต้องมีอายุตั้งแต่ ๒๐ ปีขึ้นไปและมีคุณวุฒิจบประถมศึกษาปีที่ ๖ ผู้ที่จะสมัครเป็นสมาชิกพุทธสภาจะต้องมีอายุตั้งแต่ ๔๐ ปีขึ้นไป และมีคุณวุฒิไม่ต่ำกว่าปริญญาตรี หรือเทียบเท่า หรือเคยเป็นข้าราชการไม่ต่ำกว่าหัวหน้ากองหรือเทียบเท่ามาแล้วไม่น้อยกว่า ๕ ปี ซึ่งแสดงว่ารัฐธรรมนูญฉบับนี้ต้องการให้ พุทธสภาเป็นสภาของผู้ซึ่งมีวัยวุฒิและคุณวุฒิสูง

นอกจากนี้ รัฐธรรมนูญฉบับนี้ยังได้มีบทบัญญัติห้ามมิให้ข้าราชการประจำ เข้าดำรงตำแหน่งทางการเมืองในขณะเดียวกัน คือข้าราชการประจำจะเป็นรัฐมนตรีหรือสมาชิกรัฐสภาในขณะเดียวกันไม่ได้ ซึ่งย่อมหมายความว่ารัฐธรรมนูญ

ฉบับนี้ต้องการให้แยกข้าราชการประจำกับข้าราชการการเมืองออกจากกันโดยเด็ดขาดนั่นเอง อันเป็นหลักการที่ประเทศประชาธิปไตยส่วนมากในโลกยึดถือกันมานานแล้ว

ยิ่งกว่านั้น รัฐธรรมนูญฉบับนี้ยังได้บัญญัติรับรองว่าชนชาวไทยมีเสรีภาพที่จะรวมตัวกันเป็นพรรคการเมืองเพื่อดำเนินกิจกรรมทางการเมืองได้ ซึ่งรัฐธรรมนูญฉบับที่ ๒ ไม่ได้บัญญัติรับรองไว้ การที่รัฐธรรมนูญฉบับนี้อุญาตให้ชนชาวไทยใช้เสรีภาพในเรื่องนี้ได้ ย่อมจะช่วยทำให้ชนชาวไทยมีโอกาสที่จะรวมกลุ่มกันเพื่อปกป้องรักษาผลประโยชน์ของตน และดำรงคุณอำนาจของกลุ่มชนอื่น หรือโดยเฉพาะกลุ่มที่มีอำนาจตามกฎหมาย เช่นกลุ่มข้าราชการ เป็นต้น

อย่างไรก็ตาม ถ้าวิเคราะห์ผลของการใช้รัฐธรรมนูญฉบับนี้แล้ว ก็เห็นจะต้องกล่าวว่า แม้รัฐธรรมนูญฉบับนี้ จะแสดงเจตนาของรัฐบาลผู้ประกาศใช้ว่า ต้องการทำให้การปกครองของประเทศไทยเป็นประชาธิปไตยที่สมบูรณ์ แต่ก็เห็นรัฐธรรมนูญที่ให้ประโยชน์แก่บุคคลสำคัญ ที่มีส่วนการสร้างรัฐธรรมนูญฉบับนี้ ไม่น้อยเหมือนกัน กล่าวคือบทบัญญัติเฉพาะกาลที่อนุญาตให้สมาชิกสภาผู้แทนตามรัฐธรรมนูญฉบับที่ ๒ เลือกตั้งสมาชิกพุทธสภาได้ เป็นการเปิดโอกาสให้สมาชิกสภาผู้แทนที่สนับสนุน นายปรีดี พนมยงค์ ซึ่งเป็นนายรัฐมนตรีอยู่ในขณะนั้น เลือกผู้ที่นิยม นายปรีดี เป็นสมาชิกพุทธสภาได้เป็นจำนวน

มาก นอกจากนั้นการที่รัฐธรรมนูญฉบับนี้ห้าม
ข้าราชการประจำเข้ายุ่งเกี่ยวกับการเมือง ย่อมจะ
ช่วยให้นายปรีดี พนมยงค์ สามารถปฏิบัติผลใน
รัฐบาลได้ตลอดไป โดยที่ผู้นำของหมู่ข้าราชการ
ประจำฝ่ายทหารไม่มีทาง จะมาแข่งขันโดยชอบ
ด้วยวิถีทางรัฐธรรมนูญ แต่เนื่องจากนายปรีดี
พนมยงค์ ต้องการเล่นการเมืองแบบรัฐบุรุษมาก
กว่าแบบนักการเมืองทั่วไป ท่านจึงไม่ดำเนินการ
แปรสภาพ "ขบวนการเสรีไทย" ที่ท่านเป็นหัว
หน้า ให้กลายเป็นขบวนการทางการเมือง เพื่อค้ำ
เนินการทางการเมืองและพิทักษ์รัฐธรรมนูญฉบับ
นี้ให้ดำรงอยู่นานเท่านั้น คงเพียงปล่อยให้ผู้ที่
สนับสนุนท่านจัดตั้งพรรคการเมืองกันเอาเอง และ
นำเอาแนวคิดทางเศรษฐกิจของท่าน ไปใช้เป็น

นโยบาย โดยท่านไม่ยอมเป็นหัวหน้า จึงยังผลให้
ผู้ที่สนับสนุนท่านแบ่งออกเป็นสองกลุ่มคือ พรรค
สหชีพซึ่งมีนายทองอินทร์ ภูริพัฒน์ เป็นหัวหน้า
กับพรรคแนวรัฐธรรมนูญ ซึ่งมี พล.ร.ต. หลวง
ธำรงนาวาสวัสดิ์ เป็นหัวหน้า

เมื่อรัฐธรรมนูญฉบับนี้ขาดขบวนการเมืองที่
เข้มแข็งที่จะคอยพิทักษ์เสียแล้ว ประกอบกับรัฐ
ธรรมนูญฉบับนี้ได้ถูกใช้บังคับในระหว่างที่ประชา
ชนกำลังเผชิญกับภาวะเศรษฐกิจที่แร้นแค้น โดย
ที่รัฐบาลก็แก้ไม่ตก จึงยังผลให้รัฐธรรมนูญฉบับ
นี้เป็นรัฐธรรมนูญฉบับดาวที่มีอายุสั้นที่สุด คือ
มีอายุเพียง ๑๘ เดือนเท่านั้นก็ถูกประกาศยกเลิก
โดยคณะรัฐประหารเมื่อวันที่ ๘ พฤศจิกายน
๒๔๙๐

[ฉบับหน้า ตีพิมพ์สารวิจารณ์รัฐธรรมนูญ ตั้งแต่
ฉบับที่ ๔-๘ ต่อ]

ทำไมจะต้องหวาดศัตรู
อย่างคิมนก็แค่ฆ่าแก
ทำไมจะต้องระแวงเพื่อน
อย่างคิมนก็แค่หักหลังแก
คนที่ไม่สนใจอะไรเลยนั้นซี น่ากลัว
เขาจะไม่ฆ่าไม่หักหลังแก
แต่ไม่ใช่เพราะความไม่สนใจของคนเหล่านั้นหรอกหรือ
ที่ทำให้โลกเกิดฆ่าล้างหักหลังกัน

บทกวีของ กลุ่มเซนกะกุเรน

พรรคการเมืองต่างกัน อย่างไร : ตัวอย่างจาก อินเดีย

บุญสนอง บุญโยทยาน

๑

เป็นที่เข้าใจกันว่า ความหมายอันหนึ่งของประชาธิปไตยที่คนไทยจำนวนมากร่วมกันต่อสู้และหวังกันว่าจะได้มาในเร็ววันนี้ คือโอกาสและเสรีภาพที่จะเสนอหลักและวิธีดำเนินการในการเมืองเพื่อก่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลง และนำสังคมของเราไปสู่อนาคตที่แจ่มใสกว่าและดีกว่า โอกาสและเสรีภาพที่ว่านี้คือโอกาสและเสรีภาพที่จะรวมพลังเป็นพรรคการเมือง แล้วพรรคการเมืองแต่ละพรรคก็จะเสนอแนวนโยบายของตนให้มหาชนเป็นผู้ชี้ขาดว่าเขาต้องการอะไร กล่าวคือต้องการให้พรรคที่สัญญาว่าจะจัดการสังคมวิธีไหนและวางรากฐานเพื่ออนาคตแบบใดเข้ามาเป็นผู้ใช้อำนาจบริหารโดยเป็นรัฐบาล

ที่ผ่านมาแล้ว คนไทยเราแทบจะไม่มีโอกาสที่จะทราบแนวความคิดและข้อเสนอของคนหรือกลุ่มบุคคลที่อยู่นอกวงการของรัฐบาลเผด็จการเลย หลักวิธีและจุดหมายของการดำเนินการทางการเมืองที่เราต้องรับฟัง และไม่มีสิทธิโต้แย้งแต่อย่างใด ก็คือหลักวิธีและจุดหมายในทางการเมืองที่ผู้เผด็จการบีบบังคับให้แก่เราเท่านั้น ในสภาพ

สังคมอย่างนั้น ผู้มีอภิสิทธิ์ที่ทำอะไรก็ได้ แล้วคนอื่นจำต้องถือว่าสิ่งที่เขาทำเป็นสิ่งถูกต้องคืออยู่ตลอดเวลาที่มีอยู่เพียงกลุ่มเดียวเท่านั้น คือกลุ่มคนที่ใช้อำนาจกดขี่ผู้อื่นอยู่โดยทุกวิถีทาง ถ้าจะว่าไปกลุ่มผู้เผด็จการก็คือพรรคการเมืองเดียวหรือพรรคผูกขาดที่ไม่มีใครจะคัดค้านหรือหักท้วงได้ ไม่ว่าจะด้วยเหตุผลหรือด้วยประชามติก็ตาม

ความคับแค้นของมหาชนต่อการชาติสิทธิเสรีภาพและโอกาสที่จะเลือกวิถีทางและอนาคตแบบที่ตัวต้องการเป็นสิ่งที่มีมหาชนไม่ได้เก็บไว้แต่ในใจของคนแต่ละคน มหาชนมีการแสดงออกซึ่งการต่อต้านสภาพสังคมที่กดขี่ในรูปแบบต่าง ๆ ในด้านนักศึกษา การปฏิวัติเดือนตุลาคม ๒๕๑๖ มิใช่อุบัติเหตุหรือไม่ใช่สิ่งที่เกิดขึ้นอย่างไม่มีพื้นฐาน แต่เป็นจุดสำคัญอีกจุดหนึ่งของการดิ้นรนเพื่อการเปลี่ยนแปลงที่ได้ก่อตัวขึ้นมาตามธรรมชาติ เพราะความไม่พอใจในสภาพที่เป็นอยู่

นอกจากนักศึกษาและประชาชนส่วนอื่น ๆ ในชุมชนนคร มหาชนในชนบทก็ได้แสดงออกทั้งโดยการรวมกลุ่มเพื่อต่อต้านทางการเมืองและทางอาวุธเช่น ในนามของพรรคคอมมิวนิสต์แห่งประเทศไทยเป็นต้น ที่มีได้รวมกลุ่มก็แสดงออกในฐานะเอกชนคือการเคลื่อนย้ายที่อยู่และละทิ้งอาชีพเดิมไปหาอาชีพใหม่ทั้งที่ถูกกฎหมายและศีลธรรมและที่ไม่ถูก

๒

ทั้งผู้ก่อการร้ายคอมมิวนิสต์ และนิสิต นัก

ศึกษาต่างก็ต้องต่อสู้ดิ้นรนกับอำนาจเผด็จการอย่าง *ผิดกฎหมาย* ศูนย์นิสิตนักศึกษาเคยถูกผู้เผด็จการโจมตีว่าเป็นกิจกรรมเดือน เช่นเดียวกับกิจกรรมของพรรคคอมมิวนิสต์แห่งประเทศไทย เห็นได้ว่าทั้งสองกลุ่มมีลักษณะร่วมกันอยู่บางอย่าง คือ ต่างก็มีองค์กรและกลไกในการดำเนินงาน เพื่อโค่นล้มอำนาจเผด็จการของรัฐบาลไทยชุดก่อน ๑๔ ตุลาคม และต่างก็มีการเคลื่อนไหวในด้านแสวงหาความนิยม ด้านขยายอิทธิพลในหมู่ประชาชน และด้านบั่นทอนความมั่นคงของรัฐบาลเผด็จการ ที่ต่างกันก็คือขบวนการนิสิตนักศึกษาเป็นขบวนการที่เกิดขึ้น และเติบโตในเมืองใหญ่และดำเนินการได้อย่างเปิดเผยพอควร ฝ่ายพรรคคอมมิวนิสต์มีอาณาเขตการทำงานส่วนใหญ่อยู่ในชนบทโดยไม่มีการเผยตัวผู้นำ และที่สำคัญก็คือนิสิตนักศึกษาไม่เคยต่อสู้ด้วยอาวุธ แต่ใช้วิธีประท้วงและเรียกร้อง คือใช้อำนาจที่มาจากจำนวนคนมากกว่ากำลังคน แต่คอมมิวนิสต์ใช้อาวุธ เป็นเครื่องมืออยู่ตลอดเวลา ถึงแม้จะมีกลวิธีอย่างอื่นอยู่ด้วยก็ตามที่ รัฐบาลเผด็จการที่หมดอำนาจไปแล้วยืนยันอยู่ตลอดเวลา ว่าพรรคคอมมิวนิสต์แห่งประเทศไทยมีต่างชาติสนับสนุนและมีผู้นำอยู่ในต่างประเทศ ในทำนองเดียวกัน รัฐบาลชุดนั้นก็โจมตีนิสิตนักศึกษาว่าได้รับอิทธิพลมาจากภายนอก หรือมีผู้ร่วมมืออยู่นอกประเทศ

การที่ประชาชนไทยอย่างเช่นนิสิตนักศึกษา และคอมมิวนิสต์ถูกกดขี่กันไม่ให้มีส่วนร่วมในทาง

การเมือง และไม่มีสิทธิเสรีภาพที่จะแสดงออกโดย ถูกต้องตามกติกาสังเนวนความคิดและเจตนารมณ์ ของตนเองนับว่าเป็นปัจจัยสำคัญที่ทำให้ประชาชน ทั้งสองกลุ่มนี้ ต้องใช้วิธีรุนแรงเพื่อให้คนที่ เป็นสมาชิกในสังคมโดยส่วนรวม โดยเฉพาะอย่างยิ่งผู้ ควบคุมอำนาจในรัฐ ได้ทราบถึงความต้องการของ ตน การที่นิสิตนักศึกษาได้รับความสนับสนุนอย่าง ท่วมท้นจากนักเรียน และประชาชนทั่วไปใน กลางเดือนตุลาคม ก็นับได้ว่าแนวความคิดและ เจตนารมณ์ในทางการเมืองของนิสิตนักศึกษา เป็นสิ่งที่ประชาชนเหล่านั้นเห็นชอบด้วย ในด้าน พรรคคอมมิวนิสต์ซึ่งในปัจจุบันก็ยังคงเป็นพรรค เดือดหรือพรรคที่ไม่เป็นไปตามกฎหมายอยู่ การ ที่มีคนไทยทั้งในชนบทและในกรุงเทพฯ ให้ความ สนับสนุนอยู่ ถึงแม้ว่าจะจะเป็นเพียงคนจำนวน น้อยก็กล่าวได้ว่าผู้สนับสนุนเหล่านั้นมีความนิยม และเห็นด้วยกับแนวทางของพรรคคอมมิวนิสต์ ครอบงำที่คอมมิวนิสต์ยังเป็นบุคคลหรือเป็นการ กระทำที่ผิดกฎหมายอยู่ ผู้สนับสนุนคอมมิวนิสต์ ก็จำเป็นต้องสนับสนุนด้วยวิธีการนอกกฎหมายซึ่งย่อม รวมไปถึงการใช้วิธีรุนแรงด้วย

๓

ถ้าการเป็นประชาธิปไตยจะมีความหมายด้วย ว่า ประชาชนมีสิทธิและเสรีภาพบริบูรณ์ที่จะเชื่อ จะกระทำ หรือจะเลือกแนวนโยบายทางการเมือง ใด ๆ ที่คนแต่ละคนเห็นดีหรือเห็นชอบด้วยก็น่า จะเป็นของแน่นอนว่าประชาชนคนไทยคงเกือบ

๔๐ ล้านคนจะต้องมีความคิดความเห็นแตกต่าง กันอย่างมากมาย โดยเฉพาะอย่างยิ่งถ้าสิทธิเสรี ภาพขั้นมูลฐานนี้มีหลักประกันอยู่ในกฎหมายรัฐ ธรรมนูญ ประชาชนคงจะเต็มใจแสดงออกอย่าง ไม่ปิดบัง

การแสดงออกนั้นก็จะเป็นไปในทางรวมบุคคล ขึ้นเป็นพรรคการเมือง และโดยให้ความสนับ สนุนพรรคการเมืองแต่ละพรรค เมื่อเป็นดังนี้ ประชาชนทั่วไปก็จะมีโอกาสทราบแนวความคิด วิธีดำเนินการและจุดหมายของพรรคแต่ละพรรค แล้วแต่ละพรรคก็อาจจะ หรือน่าจะสร้างลักษณะ สำคัญเฉพาะอย่างเป็นของตัวเองให้มีอะไรแน่นอน พอควรไว้เสนอต่อประชาชนเพื่อพิจารณาสนับสนุนหรือคัดค้าน

เพราะระบบพรรคการเมืองยังไม่เจริญใน ประเทศไทย คนไทยจึงมีประสบการณ์น้อยใน เรื่องการชิงชัยอย่างโจ่งแจ้งของพรรค ที่คนไทย เคยเห็นหรือเคยมีส่วนร่วมมาบ้างแล้วนั้นก็ เป็นเพียงการต่อสู้กันในวงจำกัด และส่วนมากพรรค ที่เป็นรัฐบาลอยู่ที่ใช้อิทธิพลของตัวเข้าบังคับหรือ ชักจูงให้ทั้งทหารตำรวจและข้าราชการพลเรือน แม้แต่นักเลงนอกราชการเอาเปรียบพรรคอื่นอย่าง อยู่ติธรรม จึงกล่าวได้ว่าการรณรงค์ระหว่างพรรค การเมืองของไทย แทบจะไม่เคยเป็นไปในแบบ ที่ประชาชนส่วนใหญ่มีโอกาสแสดงเจตนารมณ์ที่ แท้จริงของตนเลย ยิ่งกว่านั้น พรรคการเมืองที่ เคยมีก็แทบจะมีได้เสนอแนวทางการบริหารและ

การเปลี่ยนสังคมในชั้นมูลฐานแต่อย่างใด ทั้ง
พรรครัฐบาลพรรคฝ่ายค้านมักจะฝักใฝ่อยู่เฉพาะ
ประเด็นของความขัดแย้งของคนในพรรคอื่น โดยมี
ได้ให้ความสนใจหรือแสดงว่ามีความเข้าใจต่อเนื้อ
แท้หรือสาเหตุที่ทำให้เกิดปัญหาขัดแย้ง และรวบรวม
อำนาจเหล่านั้น เพื่อระดมพรรคที่เคยมีมาจึงจะมี
ลักษณะเหนียวกันเสียมากกว่าต่างกัน คือส่วนใหญ่
มุ่งเน้นการเปลี่ยนตัวบุคคล หรือเปลี่ยนพรรค
แต่ไม่ได้เสนอให้แก้ไขโครงสร้างของสังคมโดยส่วน
รวมแต่อย่างใด

ความไม่แตกต่างกันของพรรคการเมืองนั้นไม่
ใช้มีแต่เฉพาะในเมืองไทย ในประเทศอื่นหลาย
ประเทศที่มีพรรคการเมืองหลายพรรค เช่น ญี่ปุ่น
และอินเดียซึ่งต่างก็มีพรรคอยู่ประเทศละห้าพรรค
พรรคการเมืองบางพรรคแทบจะเหมือนกันทั้งใน
ด้านนโยบายและเป้าหมายทางการเมือง ในอเมริ
กาพรรคเดโมแครตกับรีพับลิกันซึ่งผลัดกันเข้าครอง
อำนาจบริหารต่างก็เป็นพรรคนายทุน ซึ่งได้รับ
ความสนับสนุนจากวงการค้าธุรกิจ เพราะฉะนั้นจึง
ตกอยู่ใต้อิทธิพลของบรรษัทการเงิน และอุตสาหกรรม
กรรมเหมือน ๆ กัน ขณะเดียวกันวงการกรรม
กรของอเมริกาที่พยายามส่งอิทธิพลต่อพรรคที่เป็น
รัฐบาลทั้งในทางการเงินและทางการเมือง ทั้ง
สองพรรคก็มีเป้าหมายสำคัญอยู่ที่การรักษาระบบ
เศรษฐกิจเอกชนซึ่งแท้ที่จริงมีการผูกขาดกันอย่าง
กว้างขวาง แนวนโยบายต่างประเทศก็ไม่มื่อไร
ต่างกัน เพราะต่างก็ต้องการธำรงความเป็นมหา

อำนาจของอเมริกาในทางทหาร และไม่ปรากฏว่า
พรรคหนึ่งพรรคใดเคยแสดงความจริงจังต่อการให้
อเมริกาเลิกไปวุ่นอยู่กับเรื่องของประเทศอื่น ๆ ทั่ว
โลก จนคนโจมตีกันตลอดมาว่าอเมริกาเป็นจักร
วรรดินิยมทั้งทางทหารและเศรษฐกิจ

การพิจารณาความจริงเกี่ยวกับพรรคแต่ละ
พรรคจะมองจากชื่อพรรคเท่านั้นก็ได้ เช่น
พรรคสังคมนิยมในบางประเทศอาจจะเป็น พรรค
ที่สนับสนุนโครงสร้างเศรษฐกิจแบบทุนนิยมก็ได้
แม้แต่พรรคคอมมิวนิสต์อย่างในฝรั่งเศสและญี่ปุ่น
ก็ปรากฏว่ามีแนวโน้มไปในทางอนุรักษนิยมมาก
กว่าทางการเปลี่ยนโครงสร้างเศรษฐกิจและสังคม
อย่างแท้จริง พรรคกรรมกรในอังกฤษก็ปรากฏว่า
มีแต่คนชั้นสูงเป็นผู้นำ ด้วยเหตุนี้พรรคการเมือง
ใดจะมีอะไรเสนอและมีความมุ่งมั่น ต่ออะไรอย่าง
แท้จริงจึงเป็นเรื่องที่ประชาชนจะต้องติดตามสอด
ส่องอยู่อย่างใกล้ชิด และต้องพิจารณาประเด็นใน
ทางการเมืองเป็นประเด็น ๆ ไป

๔

ในโอกาสที่เมืองไทยเราจะมีรัฐธรรมนูญฉบับ
ใหม่และมีความหวังกันว่าจะมีการเลือกตั้ง และมี
การก่อตั้งพรรคการเมืองขึ้นหลายพรรคโดยมีเสรี
ภาพที่จะกำหนดแนวทางต่าง ๆ ให้ประชาชน
พิจารณา ผู้เขียนขอเสนอตัวอย่างของพรรคการเมือง
เมืองทั้งห้าพรรคในประเทศอินเดีย ที่เลือกแล้ว
เรื่องพรรคการเมืองอินเดีย ก็โดยที่อินเดียเป็น
ประเทศอาชียที่ยังล้าหลังเช่นเดียวกับไทย แต่ถึง

แม้อินเดียจะมีปัญหาพิเศษในทางประชากร และในทางประเพณีการจัดวรรณะ โดยถือชาติ กำเนิดเป็นเกณฑ์ ทั้งประชาชนก็ยากจนเป็นส่วน มาก และยังมีภาษาแตกต่างกันนับร้อยภาษา แต่การเมือง และการปกครองของอินเดียไม่เคย ถูกผู้เผด็จการทหารเข้าควบคุมเลย นับตั้งแต่ ได้รับเอกราชจากนักล่าอาณานิคมอังกฤษเมื่อ พ.ศ. ๒๔๘๐ เป็นต้นมา รัฐบาลทุกชุดของ อินเดียเป็นรัฐบาลพลเรือน แม้ว่าพรรค กองเกรสจะกุมอำนาจตลอดมา แต่นายกรัฐมนตรี ของอินเดียทุกคนซึ่งเป็นสมาชิกพรรคนี้ก็เข้าสู่ตำแหน่งเพราะได้รับเลือกตั้งและที่คงอยู่ในตำแหน่ง ได้ก็เพราะสมาชิกโลกสภา (รัฐสภาอินเดีย) ซึ่ง ราษฎรเลือกให้เข้าไปเป็นผู้แทนยังสนับสนุนอยู่

ข้อเท็จจริงเกี่ยวกับพรรคการเมืองของประ เทศอินเดียข้างล่างนี้น่าจะเป็นประโยชน์อยู่บ้าง แก่คนไทยในระหว่างที่เรากำลังช่วยกันสร้างประชาธิปไตยในสังคมเราอยู่ทุกวันนี้*

ก. เบ้าหมาย

พรรคกราดีย์ ชนะสังห์ (ช.ส.)

ยอมรับความเหลื่อมล้ำระหว่างส่วนต่าง ๆ

* ถอดความมาจากสารนิพนธ์ของ ศาสตราจารย์ รามาโกชณา มุเคอร์จี นายคณบดีสังคมวิทยา แห่งประเทศอินเดีย *Systematization of Value - load of Social Development* ซึ่งเสนอต่อ ชุมชมทางวิชาการสังคมวิทยา ว่าด้วยการพัฒนาทาง สังคมในเอเชีย ณ กรุงโคกเก็ว ประเทศญี่ปุ่น ระหว่างวันที่ ๑๖ - ๒๒ ตุลาคม ๒๕๑๖

ของสังคมและในการดำรงชีวิตของประชาชน แต่ ในขณะที่เดียวกันก็แสวงหาหนทาง หรือปัจจัยที่จะ ก่อให้เกิดความสามัคคี แนวคิดเรื่องความขัดแย้ง ระหว่างชนชั้นจะมาขัดขวางความร่วมมือกันอย่าง ถาวรของประชาชนไม่ได้

๒. พรรคคองเกรสแห่งชาติอินเดีย - พรรครัฐบาล (พ.ท.ช.อ.)

พรรคคองเกรสปฏิญาณอีกครั้งหนึ่งที่จะนำ การปฏิวัติแบบสังคมนิยมโดยสันติและประชาธิปไตย จะอุ้มชูปวงชนทั้งผอง และจะเข้าร่วมกับวิถี ชีวิตของประชาชนชาติในทุกด้าน

๓. พรรคสังคมนิยม (พ.ส.)

พรรคสังคมนิยมเชื่อว่า การที่จะบรรลุเป้าหมายทางสังคมนิยมด้วยสันติวิธี และตามครรลอง ประชาธิปไตยนั้น ไม่ใช่เป็นเพียงสิ่งที่ทำได้ แต่อย่างเดียว หากยังเป็นสิ่งที่น่าทำด้วย พรรคสังคมนิยมปฏิญาณอย่างจริงจังว่าจะขจัดความเหลื่อมล้ำทั้งหลายทางสังคมและเศรษฐกิจ และจะก้าวไปสู่สังคมที่เป็นสังคมนิยมซึ่งหมายถึงสังคมที่ สิทธิและเสรีภาพของสามัญชนทุกคนจะต้องได้รับการพิทักษ์คุ้มครองและประชาชนส่วนที่เสียเปรียบ จะได้รับการปลดปล่อยจากการกดขี่ทางสังคม และการขูดรีดทางเศรษฐกิจ ของทรวาษย์เก่าแก่ของ สังคม

๔. พรรคคอมมิวนิสต์แห่งประเทศไทย (พ.ท.อ.)

ล้มการปกครองโดยพรรคคองเกรสหรือโดย รัฐบาลศักดินาชุดอื่น ๆ แล้วสถาปนารัฐบาลซึ่ง ประกอบด้วยชนชั้นและพลังที่ต่อต้านจักรวรรดินิ

ยม คักตินิยมและทุนนิยมผูกขาด และมุ่ง
มาตรการที่จะก่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงแบบปฏิวัติ
เพื่อทวนกระแสธารแห่งการพัฒนาระบบนายทุน

๕. พรรคคอมมิวนิสต์-มาร์กซิสต์แห่งประเทศไทย (ท.ค.ม.อ.)

จัดการสถาปนาประชาธิปไตยของประชาชน
ขึ้นบนพื้นฐานของการรวมพลังที่แท้จริงที่ต่อต้าน
ศักดินาและจักรวรรดินิยม และโดยการนำของ
ชนชั้นกรรมาชีพ

ข. แนวคำเนิการ

๑. พรรคกรรมาชีพ ชนะสังห์ (ช.ส.)

มนุษย์สามัคคีธรรม: บั้แจกชนครองตำแหน่ง
แห่งสุดยอดในระบบของเรา บั้แจกชนย่อมมี
ศักยภาพที่จะอยู่ร่วมกับบั้แจกชนคนอื่น หมู่
รวมทั้งคณะบุคคลทั้งหลายด้วย

๒. พรรคกองเกรสแห่งชาติอินเดีย (ท.ค.ช.อ.)

ประชาชนมีอำนาจที่จะปฏิเสธฝ่ายปฏิกริยา
และฝ่ายเล่นพวกค้ำขาจัดที่หันเข้าหาวิธีรุนแรง
เพื่อก่อกวณ และพยายามทำลายพลังแห่งความ
ก้าวหน้า แล้วอ้างว่าตัวเองเป็นพวกฝ่ายซ้าย

๑. พรรคสังคมนิยม (ท.ส.)

สังคมนิยมคือการยุติการปกครองของชนชั้น
และการสถาปนาสังคมที่เสมอภาคและเสรี แต่ทว่า
สังคมนิยมมีชนชั้นทุกแห่ง ในประวัติศาสตร์มักจะมี
แนวโน้มกลายเป็นสังคมนิยมวรรณะ วรรณะคือ
ชนชั้นที่แข็งตัวแล้ว ในอินเดียการพัฒนาดำเนิน
เป็นไปอย่างกว้างไกล ระเบียบสังคมของอินเดีย
จึงแท้จริงต่างเป็นระบบวรรณะสูงต่ำ การดิ้นรน

จะต้องเป็นไปอย่างไม่หยุดยั้งเพื่อทำลายระบบ
วรรณะ เพื่อที่จะทำให้สังคมของเราเคลื่อนไหวแล้ว
เราก็จะได้รับความเสมอภาคในที่สุด

๕. พรรคคอมมิวนิสต์แห่งประเทศไทย (ท.ค.อ.)

เปิดทางพัฒนาให้แก่ประชาชนของเรา การ
พัฒนาหมายถึงการพัฒนาแบบที่ไม่ใช่ทุนนิยมใน
การพัฒนาแบบนี้ ชนชั้นที่จะสนใจจะกระทำมาได้
แก่ **หนึ่ง** ชนชั้นกรรมาชีพซึ่งเป็นชนชั้นที่สำคัญ
ที่สุด **สอง** มวลชนชาวนาอันไพศาล รวมทั้งชาว
นาผู้มีฐานะ (นายทุนน้อย) และแรงงานเกษตร
สาม ปัญญาชนในนครและชนบทซึ่งเติบโตขึ้น
ทุกวัน **สี่** กฎุมภี (หรือนายทุน) ชาติแต่ไม่รวม
พวกผูกขาด พวกที่สิ้นสนใจที่จะหาทางสัมฤทธิ์ผล
ในงานหลักคืองานปฏิวัติเพื่อล้มล้างจักรวรรดินิยม
และศักดินานิยม

๕. พรรคคอมมิวนิสต์-มาร์กซิสต์แห่งประเทศไทย (ท.ค.ม.อ.)

จุดประสงค์ขั้นแรกกำหนดไว้อย่างแน่นอน
ว่า คือ การล้มล้างรัฐและรัฐบาลปัจจุบันของกฎุม
ภีเศรษฐกิจที่ดิน แล้วให้มีประชาธิปไตยและรัฐบาล
ของประชาชนซึ่งนำโดยชนชั้นกรรมาชีพบนพื้น
ฐานของการเป็นพันธมิตรอย่างแน่นแฟ้นระหว่าง
กรรมกรกับชาวนา

ก. การให้ความสำคัญก่อน-หลัง

๖. พรรคกรรมาชีพ ชนะสังห์ (ช.ส.)

๑. จัดตั้งอุตสาหกรรมเพื่อการป้องกันประเทศ
๒. เพิ่มผลผลิตทางเกษตร และถือว่าชาว

นาเป็น “ผู้ที่เสี่ยงภัย ผู้ที่ลงทุนและแรงงาน และเป็นผู้ทำงานทั้งปวง” ๓. ขยายอุตสาหกรรมที่ต้องจ้างแรงงานมาก เพื่อผลิตเครื่องอุปโภคบริโภคที่จำเป็นจริง ๆ ๔. จัดตั้งสาธารณูปการและอุตสาหกรรมพื้นฐาน แต่จะไม่ให้รัฐเป็นเจ้าของและควบคุมบ้างจัดการผลิตทั้งหมดเพราะรัฐจะควบคุมอำนาจทั้งทางเศรษฐกิจและการเมืองทุกอย่างไว้ในส่วนกลาง เป็นหน้าที่ของรัฐที่จะป้องกันการค้าขายติดต่อกัน และการรวบรวมอำนาจไว้กับส่วนกลาง การโอนกิจการทุกอย่างให้แก่รัฐไม่ช่วยให้ทุนเพิ่มขึ้น มันเป็นแค่เพียงการย้ายกรรมสิทธิ์และการควบคุมเท่านั้น การที่ทุนภายในของเราไม่พอ เราอาจจะแก้ไขเป็นบางส่วนโดยอาศัยทุนต่างประเทศ

๑. พรรคคอมมิวนิสต์แห่งชาติอินเดีย - พรรครัฐบาล (พ.ค.ช.อ.)

ในประการแรก เราต้องขจัดความไร้สมรรถภาพทุกอย่างในระบบเศรษฐกิจของเราความไร้สมรรถภาพ เหล่านี้เป็นผลมาจากความเฉื่อยชาของส่วนสำคัญบางส่วนของระบบนั่นเอง ข้อที่สอง เราจำเป็นต้องวางโครงสร้างการผลิตของเราโดยเน้นด้านเครื่องอุปโภคบริโภคที่จำเป็นจริง ๆ รวมทั้งผลิตสินค้าที่เป็นการลงทุนเพื่อที่เราจะได้ขยายปริมาณงานของประชากร และเตรียมป้องกันประเทศไปพร้อมๆกัน การปฏิรูปที่ดินเป็นกุญแจดอกสำคัญที่จะนำเราไปสู่ความมีสมรรถภาพในทางสิทธิกรรมและการเพิ่มพูนความเสมอภาคในท้อง

ที่ชนบท การจำกัดปริมาณที่ดินควรกำหนดโดยหน่วยครอบครัว การทำงานของระบบเศรษฐกิจไม่ควรเป็นไปในทางที่จะทำให้เกิดการรวบรวมที่ดินหรือการรวมทรัพย์สินไว้ ณ ส่วนกลาง เพราะจะทำให้มหาชนต้องเสียหาย รัฐจะดำเนินการเฉพาะในกิจกรรมที่สำคัญต่อส่วนรวมเท่านั้น

๓. พรรคสังคมนิยม (พ.ส.)

หลายอำนาจ การรวบรวมอำนาจทางการเมืองและเศรษฐกิจไว้กับส่วนกลาง เป็นการข้อยแย้งอำนาจของมหาชน *ต่อต้านการพัฒนาจอมปลอม* คนเพียง ๗๕ ตระกูล เท่านั้นผูกขาดความร่ำรวยและคุมอำนาจทางเศรษฐกิจอยู่ *คืนที่ดินให้แก่ผู้ไร้สมบัติ* ที่ดินที่ไม่ได้ทำประโยชน์จะต้องนำมาให้ชาวนาที่ไม่มีที่ดินเป็นของตัวเองเพาะปลูก และจะให้โอกาสแก่ผู้เสียเปรียบก่อนคนอื่น เช่น ชาวนาชาวจีนและอัตราลี เป็นต้น *ให้คนไร้งานมีงานทำ* จะต้องเน้นในการสร้างอุตสาหกรรมที่ใช้แรงงานมากทั้งในชนบทและในเมือง *เปลี่ยนระบบเศรษฐกิจเป็นแบบสังคมนิยม* ปัญหาเศรษฐกิจของเราจะไม่มันแก้ได้ ถ้าระบบเศรษฐกิจยังคงเป็นแบบผสม อุตสาหกรรมขนาดใหญ่ทุกอย่างจะต้องเป็นของรัฐ โดยการยึดอย่างไม่ให้ค่าตอบแทน *ความเสมอภาค* เป็นค่านิยมที่ยิ่งใหญ่อยู่ตลอดเวลาของสังคมนิยม

๔. พรรคคอมมิวนิสต์แห่งประเทศไทย (พ.ค.อ.)

ประการแรก และที่สำคัญที่สุด เราจะทำลายกองเล็บบ้างการผูกขาดของนายทุนต่างชาติที่กดขี่

เศรษฐกิจของเรา *ประการสอง* เราจะเพิ่มความแข็งแกร่งในทางอำนาจของรัฐเพื่อให้เป็นเอกราชจากการผูกขาดของนายทุนต่างชาติเพื่อให้เกิดกิจการต่าง ๆ ดำเนินไปตามทางประชาธิปไตยและโดยการพึ่งตัวเองทางอุตสาหกรรมและเศรษฐกิจ *ข้อที่สาม* การผูกขาดของคนอินเดียด้วยกันเองที่ครอบงำพลังทางอุตสาหกรรม ทางเศรษฐกิจ การค้า และการธนาคารเข้าไปในมือคนเพียงส่วนน้อยจะต้องถูกตีให้แตกหัก และเราจะป้องกันแนวโน้มใดๆที่จะทำให้คนส่วนน้อยผูกขาดได้อีก *ข้อที่สี่* อำนาจของเจ้าของที่ดินและคนศักดินาจะถูกขจัดโดยสิ้นเชิง เราจะจัดการปฏิรูปทางเกษตรอย่างไม่รักษาสถาบันเก่าเพื่อให้ประชาชนแก่ชวนา เราจะล้มล้างกงเล็บของนายทุนการค้าและธนาคารผู้เอารัดเอาเปรียบ

๕. พรรคคอมมิวนิสต์ - มาร์กซิสต์แห่งประเทศไทย เดิม (ท.ค.ม.ธ.)

การปฏิวัติประชาธิปไตยของประชาชนซึ่งต่อต้านศักดินานิยม และจักรวรรดินิยม จำต้องถือเป็นหลักการว่าจะแก้ไขปัญหาที่ดินโดยเด็ดขาดเพื่อประโยชน์ของชวนา และเพื่อขจัดซากเดนของศักดินาและกึ่งศักดินา ที่ควบคุมพลังการผลิตด้านเกษตรกรรมและอุตสาหกรรมของเราอยู่ เราจำต้องดำเนินมาตรการขั้นเด็ดขาดเพื่อปฏิรูปสังคม สังคมปัจจุบันเป็นสังคมที่แรงเฉื่อยทางวรรณะและแรงเฉื่อยอื่น ๆ บีบบังคับชาวบ้านให้จมปรักอยู่ในความด้อยพัฒนาชั่วกัปชั่วกัลป์ แรงเฉื่อย

เหล่านี้เป็นเนื้อหาของระบบที่มีอยู่ก่อนจะเกิดทุนนิยม การดำเนินมาตรการดังกล่าวนี้จะต้องเกี่ยวข้องอย่างใกล้ชิดกับการปฏิวัติทางเกษตรกรรมให้สำเร็จสมบูรณ์ การปฏิวัติทางเกษตรเป็นแกนสำคัญของการปฏิวัติประชาธิปไตย งานรับด่วนขั้นที่สองของเราคือการ ขจัดและไล่ นายทุนต่างประเทศที่มีบริดเศรษฐกิจของเราอยู่ให้ออกไปให้สิ้น เมื่อเราทำสำเร็จ เราจะปลดปล่อยประชาชนของเราออกจากอิทธิพลทั้งหมดที่มีต่อชีวิตทางการเมือง เศรษฐกิจและสังคมของเรา งานสองอย่างขั้นมูลฐานนี้ เราจำต้องปฏิบัติให้สำเร็จเพื่อประชาธิปไตย มาตรการอีกประการหนึ่งที่ต้องทำคือการล้มอำนาจผูกขาดของนายทุนภายในประเทศ ~~๒๕~~

หนังสือชุดความรู้ทั่วไป
ของ สำนักพิมพ์เกิดไทย

สันติประชาธรรม
ปวย อิงภากรณ์

นิสิตนักศึกษาควรมีบทบาทอย่างไรในระยะนี้

ส. ศิวรักษ์

การศึกษาอย่างที่เราเริ่มกันขึ้นในรัชกาลที่ ๕ มาจนถึงปัจจุบันนี้ เป็นการเตรียมคนไว้รับราชการ และข้าราชการก็คือบุคคลซึ่งเป็นเครื่องมือของนักการเมือง เพราะฉะนั้น โดยนัยนี้ นักเรียน นักศึกษา คือผู้ที่ได้รับการอบรมสั่งสอนให้เป็นผู้ตาม ให้เป็นผู้ว่านอนสอนง่าย ให้รู้จักประจบนาย ประจบงาน จะได้มีความเจริญรุ่งเรือง เป็นเจ้าคนนายคน แต่ก็ทำหันไปจากความเป็นทาสได้ทีเดียวไม่

ท่านทั้งหลายย่อมทราบกันอยู่แล้วว่า จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ซึ่งเป็นสถาบันชั้นอุดมศึกษาเก่าแก่ที่สุดของเรา เริ่มขึ้นด้วยการเป็นโรงเรียนข้าราชการพลเรือน ก่อนหน้านั้นขึ้นไป ผู้ที่ศึกษาเล่าเรียนก็ล้วนมุ่งแต่วิชาชีพของตน เช่น เพื่อเป็นกสิกร เป็นแพทย์ เป็นนายช่าง เป็นต้น คนที่รู้หนังสืออย่างลึกซึ้งและกว้างขวาง มีอยู่แต่ในวงการคณะสงฆ์ ซึ่งถ้ายังดำรงสมณเพศอยู่ หากไม่ปฏิบัติตนจนไม่ข้องแวะกับโลกนี้เสียเลยแล้ว ก็ย่อมมีบท

บาทอยู่บ้างกับทางการเมือง เช่นคอยถ่วงดุลย์แห่งอำนาจของราชอาณาจักรไว้ให้รัฐบุรุษมีศีลมีธรรม หรือคอยเทศนาสั่งสอน อย่างที่เรียกว่าเป็นมโนธรรมของนักการเมืองก็ได้ ในขณะที่ทางโลกกับทางธรรมใกล้เคียงสนิทสนมกัน และพระภิกษุสงฆ์ทรงไว้ซึ่งความเป็นผู้นำทางธรรมและรู้เท่าทันในทางโลก นักศึกษาในวงการคณะสงฆ์ หรือใช้ศัพท์ภาษาบาลี ที่ว่าท่านที่ยังเป็นเสขบุคคล คือผู้ที่ยังต้องศึกษาอยู่ ล้วนมีส่วนร่วมอยู่ในบทบาททางการเมืองแทบทั้งสิ้น มากหรือน้อย ดีหรือเลว ดังจะเห็นได้จากกรณีเจ้าพระฝาง สมเด็จพระสังฆราช (ศรี) และพระพนรัตน์ (ชื่น) ในสมัยกรุงธนบุรี เป็นต้นว่า ท่านพวกนี้สึกหาลาเพศออกมา ถ้ามีสติปัญญาความสามารถ ก็มักมารับราชการ เป็นเครื่องมือของนักการเมืองต่อไป แม้เมื่อแรกตั้งมหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ขึ้น แรกเริ่มเดิมทีจะมีคำว่าการเมืองห่างอยู่ด้วยก็ตาม แต่แล้วก็จำต้องตัดออกเสีย เพราะมหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์หรือมหาวิทยาลัยอื่นใด ก็ยังคงตั้งใจในอันที่จะผลิตข้าราชการเป็นสำคัญ หาไม่ไหนเลยจะกลัวเกรงการตีราคาของ ก.พ. อยู่เล่า ว่าปัญญานั้น ต้องได้อัตราเงินเดือนจากทางราชการเท่านั้นๆ ทั้งๆ ที่ตั้งมหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ขึ้น บัณฑิตของท่านนั้นก็พอเข้ารับราชการยิ่งกว่าไปเป็นเกษตรกร มหาวิทยาลัยตลาดวิชาที่เพิ่งตั้งขึ้นใหม่ ก็ดูไม่มีแนวทางอะไรที่ใหม่ไปกว่านี้ ทั้งๆ ที่เปิดโอกาสให้ได้เรียนกันเป็นเรือนหมื่น โดยที่ทางราชการรับรองให้ได้ปีละไม่เกินเรือนพัน และการบรรจุตำแหน่งใหม่ๆ นั้น นับปีจะลดลงไปทุกที ในขณะที่มหาวิทยาลัยจำต้องผลิตบัณฑิตเพิ่มขึ้นทุกปี ปัญหาที่มีใครคิดแก้ไขอย่างจริงจังในทางใดบ้างหรือไม่ ข้าพเจ้าไม่ทราบ

ก็ถ้าโดยความเป็นมา จนทราบเท่าทุกวันนี้ นักศึกษาของเราได้รับการสั่งสอนอบรมให้เป็นผู้ตามอยู่เช่นนั้นแล้ว บทบาทในทางการเมืองของแก่อมจะมีได้น้อย หรือไม่อยากมีเอาเลยด้วยซ้ำ กิจกรรมของนักศึกษาส่วนใหญ่ย่อมเป็นไปเพื่อการเรียน ที่แสนจะน่าเบื่ออย่างไร ก็ต้องจำใจเรียน เพื่อจำเอาไปคืนให้ครูอาจารย์เวลาสอบ เพราะการสอบเป็นสิ่งสำคัญสุด ด้วยผลจากการสอบได้จักเป็นใบเบิกทางให้ได้ไปมีวิถีชีวิตอันมั่นคง มีหน้ามีตา และมีอภิสิทธิ์กว่าราษฎรสามัญ ทั้งยังมีช่องทางให้โกงให้กิน อีกด้วยก็ได้ กิจกรรมนอกเหนือไปจากนี้ก็ ได้แก่การเที่ยว การเล่น การช้อปปิ้งและร้องเพลงเชียร์ที่หน้าหูกต่างๆ และพิธีการอันฟุ่มเฟือยอย่างไร้สาระนานปีการ โดยที่นักศึกษาพวกนี้ ไม่ยอมสนใจว่าประชาชนส่วนใหญ่อยากได้เพียงไร ใครถูกกดขี่อย่างไร ใครใช้อภิสิทธิ์เพียงใด เพราะตนต้องการอยู่ฝ่ายอภิสิทธิ์ชน ต้องการออกไปเป็นเจ้าของคนนายคน แม้จะมีนายเหนือหัวตนขึ้นไป ก็จะไปกดขี่คนอื่น ๆ ต่อไป จะมีก็แต่ นักศึกษาจำนวนน้อย

เท่านั้น ที่สนใจแสวงหาสิ่งจะ แสวงหาความดี ความงาม ความถูกต้องต้องแท้ ซึ่งย่อมเป็นไปในรูปของการเรียกร้องต้องการความยุติธรรมในสังคม ต้องการให้มีกฎหมายเป็นใหญ่กว่าบุคคล ไม่ว่าจะคนไหนจะมีหน้าอินทร์หน้าพรหมเป็นประการใด โดยที่ต่างก็ต้องการพบในศักดิ์ศรีของกันและกัน จะว่านี่คือเสรีภาพทางวัฒนธรรมของกันและกันก็ได้ นักศึกษาจำนวนน้อย พวกนี้แหละที่แลเห็นว่า ครูอาจารย์บางคนมิได้ทำหน้าที่สมกับเป็นครูฐานียบุคคล คือเป็นคนที่ดีขยันไหว้ได้ไม่สนิทใจ เพราะจับได้ว่าแกดลบบดแปลง ประจบประแจงนักการเมืองถึงกับยอมบิดข้อเท็จจริง ยิ่งกว่าที่จะถือตามความสัตย์จริง หรือนัยหนึ่งก็คือครูอาจารย์บางคนถือตนว่าเป็นข้าราชการ ยิ่งกว่ายึดมั่นในอุดมคติแห่งการแสวงหาสิ่งจะ เพื่อนำมาบอกกล่าวแก่อนุชน และตีแผ่ให้มหาชนรับทราบกันในวงกว้าง ครูอาจารย์พวกนี้ไม่เคยวิจยค้นคว้าหาข้อมูลอย่างบริสุทธิ์ใจ ไม่ตั้งใจสั่งสอนอย่างจริงจัง แม้กระทั่งที่คอยหักหลังศิษย์ โดยกล่าวหาว่าเป็นคอมมิวนิสต์ก็มี

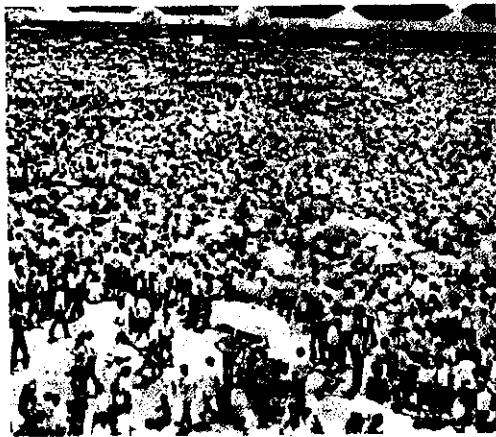
ทั้งๆ ที่การศึกษา ถ้าว่ากันโดยหลักการแล้ว ควรเป็นการแสวงหาสิ่งจะ ควรเป็นการแสวงหาสิ่งซึ่งประเสริฐสุด แม้ที่เคยค้นหากันมาได้ในอดีตว่า สิ่งนี้ดี สิ่งนี้งาม เราก็ไม่จำเป็นต้องเห็นพ้องต้องด้วยหากนำมาวิเคราะห์ใคร่ครวญ ตามปัญหา เพื่อแสวงหาสิ่งที่เหมาะสมสำหรับเรา ก็เมื่อสภาพปัจจุบันหาได้เป็นดังอุดมคติที่ตั้งไว้ ก็ควรวิพากษ์วิจารณ์ หรือประนามเอาด้วยซ้ำ แต่นั่นแหละ สิ่งซึ่งว่าโดยหลักการ กับสิ่งซึ่งเป็นไปโดยปฏิบัติการ บางครั้งก็ตรงข้ามกันอย่างดำเป็นขาว ตราบใดที่เรายังไม่มีปรัชญาการศึกษาที่เป็นของเราเอง ตราบใดที่เรายังไม่แสวงหาอุดมคติทางการศึกษาของเรา เราก็ได้แต่ระบบอันผลิตข้าราชการอย่างซังกะตายไปเช่นนั้นเอง

นักศึกษาจำนวนน้อยที่แสวงหาอุดมคติ ที่แสวงหาความถูกต้องต้องแท้ ย่อมถูกหาว่าเป็นพวกหัวรุนแรง เป็นที่น่ารังเกียจ ไม่แต่ในหมู่ครูอาจารย์บางคน หากในหมู่นักศึกษาคด้วยตนเองเสียซ้ำ เพราะทั้งอาจารย์และนักศึกษาเหล่านี้สนใจในความเป็นข้าราชการ ยิ่งกว่าในการแสวงหาสิ่งจะ แม้การเอ่ยคำเช่นนี้ ก็ทนกันแทบไม่ได้เสียด้วยซ้ำ

การเป็นข้าราชการของเรา ถ้าลองพิจารณาตักกันแล้ว จะเห็นได้ว่าแบ่งเป็นสองพวก พวกหนึ่งคือพวกขุนนาง อย่างที่ฝรั่งเรียกว่า *Mandarin* พวกนี้เป็นพวกที่คอยควบคุมเครื่องยันต์กลไกของรัฐให้ทำการงานได้ ช้าหรือเร็ว อ้อยอัยหรือทันใจก็สุดแท้ แต่ต้องมีนายเหนือหัวคอยบงการอีกที ในสมัยโบราณ เมื่อพระราชามหากษัตริย์มีอำนาจโดยตรง ก็ทรงเป็นรัฐบุรุษหรือนักการเมืองเสียเอง ขุนนางข้าราชการทั้งหมดคอยแต่รับใช้พระองค์คล้าย *Civil Servants* ของฝรั่ง ดังจะเห็นได้จากกลาราชการที่ ๕ มาจนถึงรัชกาลที่ ๗ อันเป็นเวลาที่มีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นองค์มหาเสนาบดี หรือนายกรัฐมนตรีเสียเองเลย บุคคลนอกนั้น ไม่ว่าจะ เป็นเจ้าหรือขุนนาง ล้วนเป็นข้าราชการ ที่ต้องคอยรับคำสั่งในทางนโยบายจากพระมหากษัตริย์อยู่เนื่องเนิ่นอัย อาจทรงปรึกษาหารือ แต่การตัดสินใจขั้นสุดท้ายอยู่ที่ในหลวงพระองค์เดียว ถ้าขัดกัน ขุนนางข้าราชการ แม้จนพระบรมวงศ์หมู่ใหญ่ ก็ต้องยอมแพ้หรือลาออกไปในที่สุด ส่วนในสมัยต้นรัชกาลที่ ๕ ย้อนไปจนถึงปลายรัชกาลที่ ๓ เป็นเวลาที่ขุนนางบางพวกมิได้เป็นข้าราชการตั้งว่า หากพวกนี้มีความเป็นนักการเมืองอยู่ด้วย จนถึงกับทอนอำนาจของพระมหากษัตริย์ลงจนเกือบจะหมดไปที่เดียวก็ว่าได้ ยิ่งพวกราชินิกุลบุ๋นนาดด้วยแล้ว เคยเป็นนักการเมืองที่ยิ่งใหญ่กว่าองค์ พระมหา

กษัตริย์มาแล้วด้วยซ้ำ

การเปลี่ยนแปลงการปกครองในพ.ศ. ๒๔๗๕ มองในแง่หนึ่ง ก็คือเป็นการแย่งอำนาจทางการเมืองจากองค์พระมหากษัตริย์ กลับมาสู่มือข้าราชการนั่นเอง แม้ผู้ก่อการจะเรียกตัวเองว่าคณะราษฎรแท้ที่จริงพวกนี้ประกอบไปด้วยข้าราชการ ทหาร พลเรือนและตำรวจ ต่างหาก ที่น่าสนใจยิ่งไปกว่านี้ก็คือ แต่นั้นมาจนตลอดรัชกาลที่ ๘ ไม่แต่อำนาจแม้ราชศักดิ์ ก็ปลาสนาการไปจากสถาบันพระมหากษัตริย์ จนเกือบจะหมดสิ้น หรืออย่างน้อยนักการเมืองชุดนี้ก็พยายามทำลายราชศักดิ์กันอย่างออกหน้าออกตา ในหมู่ข้าราชการ ทหารบกกับทหารเรือ

แตกกัน เลียดวงศุขย์อำนาจของกันและกันไว้ เป็นเหตุให้ข้าราชการพลเรือนแสดงบทบาทของความ เป็นนักการเมืองได้อย่างคล่องตัวพอสมควร ต่อเมื่อ คณะรัฐประหารขึ้นครองอำนาจได้ในพ.ศ. ๒๔๙๐ แล้ว ทหารบกจึงค่อยเพิ่มอำนาจสูงขึ้นทุกที จนมีอำนาจอย่างสูงสุดเมื่อปราบทหารเรือได้อย่างราบคาบ และก็คงสภาพนั้นต่อมาจนเมื่อเร็ว ๆ นี้ (แม้ ตำรวจจะเคยอำนาจขึ้นมาระยะหนึ่ง ก็ไปได้ไม่กี่หน้า) แต่รัฐบาลคณะรัฐประหารก็ได้ฟังข้าราชการพลเรือนที่เป็นนักการเมืองอยู่มีใช้น้อย โดยที่พวกนี้ มีประสบการณ์มาแต่พ.ศ. ๒๔๗๕ หรือก่อนนั้น ต่อ

มาถึงสมัยจอมพลสฤษดิ์ ธนะรัชต์ ต่างหาก ที่นักการเมืองมีแต่ทหารเท่านั้น ข้าราชการพลเรือนที่ขึ้นไปดำรงตำแหน่งทางการเมือง ล้วนเป็นข้าราชการประจำจำพวก *mandarin* ทั้งสิ้น พวกนี้ไม่กล้าตัดสินใจ ได้แต่ทำตามคำสั่งนาย กลัวกฎเกณฑ์ต่างๆ ยิ่งกว่าจะคิดวางนโยบายหลัก และแต่นั้นมาก็ได้ขจัดนักการเมืองฝ่ายตรงกันข้ามจนหมดสิ้นไปเลยก็ว่าได้ และทหารปกครองบ้านเมืองได้อย่างไร ก็เห็นได้อย่างตาตาอยู่ทั่วไป ยังไม่มีนักการเมืองฝ่ายตรงข้ามที่คอยถ่วงดุลย์เอาไว้ ทหารก็ได้แต่ฟังข้าราชการประจำ ที่อย่างเก่งก็เป็นได้แต่เพียงผู้เชี่ยวชาญหรือ *technocrats* กับ *bureaucrats* ชนิดที่ชนะไหนเล่นด้วยช่วยกระพือเสียงแทบทั้งนั้น แม้นักหนังสือพิมพ์ส่วนมากก็เป็นพวกที่เอาตัวรอด ยิ่งกว่าจะต่อสู้กับฝ่ายที่มีอำนาจ

ความถูกต้องชีวิต ในทางการเมือง ก็เป็นอันเลิกพูดกัน พูดกันแต่การพัฒนาประเทศ โดยที่พัฒนาไปแล้ว ใครจะได้ประโยชน์ ใครจะเสียประโยชน์ ก็เห็น ๆ กันอยู่แล้ว พูดกันแต่เสถียรภาพของรัฐ และสถาบันพระมหากษัตริย์ หรือนัยหนึ่งเป็นการนำเอาสถาบันหลักของบ้านเมืองมาเชิดชูขึ้นอย่างจอมปลอม เพื่อประโยชน์ของทหารที่กลายเป็นสภาพมาเป็นนักการเมืองที่เห็นแก่ตัวนั่นเอง ขบวนการยุติธรรม เสรีภาพ ประชาธิปไตย รัฐธรรมนูญ และรัฐสภา เป็นอันเลิกพูดกัน เพราะกฎอัยการศึก ประกาศของคณะปฏิวัติและถ้อยคำชนิด “ข้าพเจ้าขอรับผิดชอบแต่ผู้เดียว” คือสิ่งสำคัญเหนืออื่นใด จะจับใครไปขังคุกโดยไม่ต้องขึ้นศาล นานเท่าไร จะยิงพลเมืองทิ้ง หรือถีบลงจากเขลิคอปเตอร์ โทษฐานที่สงสัยว่าเป็นคอมมิวนิสต์ จะปิดหนังสือพิมพ์ โดยยุบแทนพิมพ์ที่เสียอย่างไร ไม่มีใครนำพา เพราะพวกนี้กลัวภัยจากภายนอก ที่หลอกล่อกับ

เป็นเรื่องจริง เสียยิ่งกว่าจะแลเห็นว่าพิษภัยที่แท้
นั่นคือการสร้างคุณค่าอย่างผิดๆ ของจอมพลสฤษดิ์
และพลพรรคต่างหาก

มีงานทฤษฎีอันหนึ่งแล ที่สร้างความไม่แยแสทาง
การเมืองขึ้นในสังคมไทย ต่างคนต่างคิดเอาตัวรอด
ต่างคนต่างไม่สนใจในเรื่องของส่วนรวม ก็เมื่อหัว
หน้าคณะปฏิวัติ ซึ่งเป็นนายกรัฐมนตรื รับผิดชอบ
แต่เพียงผู้เดียวแล้ว ใครจะไปรับผิดชอบกับการ
เมืองด้วยได้ ถ้าประชุมกันเกิน ๕ คน ก็กลายเป็น
มั่วสุมทางการเมืองไป พรรคการเมืองก็ไม่ได้
หนังสือพิมพ์ใหม่ๆ ก็ไม่มีได้ แม้เทศบาลก็พุดเกี่ยว
กับการเมืองอันเป็นเรื่องของรัฐไม่ได้ มีโยต้องเอ่ย
คำว่าสมาคม มูลนิธิ และโรงเรียน แม้จนมหา
วิทยาลัยก็ต้องไม่เกี่ยวกับการเมือง

เราจะพูดได้ใหม่ว่า บัดนี้ประชาชนของเรา
ส่วนใหญ่ สนใจในเรื่องปัญหาฐานทัพอเมริกันใน
ประเทศไทย เราจะพูดได้ใหม่ว่า นักศึกษาส่วนใหญ่
มีความเห็นผิดถูกหรือไม่ ในการที่มีทหารไทยไป
รบในเมืองลาวและเมืองเขมร จริงอยู่ มีการอภิ
ปรายปัญหาที่กันอยู่บ้าง และบางครั้งก็มีคนมาฟัง
กันมาก แต่เราต้องไม่ลืมว่าคนที่เอาใจจริงเอาใจกับ
เรื่องนี้ มีน้อยมาก แม้เขาเหล่านั้นรู้ข้อเท็จจริงลึกซึ้ง
เพียงใด ก็ยังน่าสงสัย คนที่มาฟังนั้น เขามาหาความ
สำราญหรือมาหาความรู้ทั่วๆ ไป มากกว่าที่จะเอา
ใจจริงเอาใจกับปัญหาเช่นนี้เสียด้วยดอกกระมัง เวลา
นักศึกษาเดินขบวนตำรัฐบาลแรงๆ ประชาชนรอบ
แต่ไม่ได้แปลว่าประชาชนสนใจการเมือง แม้จำอาวต
หรือล้าตติที่ใช้คำแรงๆ คนก็ชอบเช่นกัน

เหตุการณ์เมื่อ ๖ - ๑๔ ตุลาคม ๒๕๑๖ นั้น
แท้ที่จริงเกิดขึ้นเพราะคนจำนวนน้อยที่พยายาม
แสวงหาและกระทำในสิ่งซึ่งคนส่วนใหญ่ไม่สนใจ
ต่างหาก และแล้วแรงดำ แรงหนุน ประกอบกับ

อาการที่ถูกกดดันไว้โดยทรราช ต่างหาก ที่รวม
ตัวกันเข้าจนเป็นมติมหาชนขึ้นมา และแล้วพลัง
อันนี้กลับถูกต่อต้านอย่างปราศจากสติสัมปชัญญะ
ของฝ่ายผู้ที่มีอำนาจ ซึ่งมีแต่ความบ้าคลั่ง และทฤษฎี
มานะกับความเชื่ออย่างผิดๆ ผลจึงเกิดขึ้นดังที่
เห็นกันอยู่ แต่ถ้าจะถามกันโดยส่วนลึกลงไป ก็จะ
เห็นได้ว่าโครงสร้างของสังคมยังหาได้เปลี่ยนแปลง
ไปแต่ประการใดไม่ เราอาจเอาชนะคนได้เพียง ๓
คน โดยที่นักศึกษาและประชาชนต้องตายและบาดเจ็บ
ทั้งทางร่างกายและจิตใจเป็นจำนวนมิใช่น้อย
ในขณะที่ศัตรูของนักศึกษาและประชาชนก็ยังคงอยู่
ตามเดิม ในรูปของข้าราชการประจำที่สีกว่าทำงาน
ไปวัน ๆ ไม่ว่าจะข้าราชการทหาร ข้าราชการพล
เรือน ทั้งในและนอกมหาวิทยาลัย พวกนี้ก็คือคนที่
ชนะไหนเข้าด้วย ที่คอยประจบนายใหม่ต่อไป ที่
กะล่อนมาก ก็ออกนอกหน้ามาก ถึงกะล่อนน้อย
ก็ยังคงถือระบบตัวใครตัวมัน เพราะยังไม่ยอมแก้ไข
ทัศนคติขั้นพื้นฐานทางจริยธรรมอยู่นั่นเอง

ก็ถ้าการศึกษาของเรา การเมืองของเรา เลี่ยง
ปัญหาหลัก ที่ว่าด้วยความถูกต้อง ดังาม เสียแล้ว
เราก็อมมออยู่กันไปวันๆ ปากกตติณถิบ เอาตัวรอด
เฉพาะตัวกันเท่านั้น ถ้าถิบคนอื่นแล้วเราอาจขึ้นไป
สู่ที่สูงได้ เราก็อพอใจจะถิบหมอนั้น ถ้าเราโกงใคร
ได้ เราก็อโกง ถ้าโกงใครได้ เราก็อทำ นักการ
เมืองก็ทำเช่นนั้นโดยไม่บัดสีใจ ในแ่งนั้นนักศึกษา
กับนักการเมืองก็ไม่สู้จะต่างกันเท่าใดนัก จริงอยู่
ยังคงมีการสอนศีลธรรมจรรยาอยู่ในโรงเรียน พุทธ
ศาสนาก็ยังคงอยู่ที่ในประเทศนี้ แต่แม้สังฆมนตรี
ว่าการองค์การปกครอง ยังถูกจองจำอยู่จนตลอด
สมัยจอมพลสฤษดิ์ ๓๖ รัชต์ ทั้งๆ ที่ศาลก็บอกว่า
ท่านไม่ผิด หากถูกกลั่นแกล้ง แต่รัฐบาลก็หายอม
รับผิดชอบหรือถวายสมณศักดิ์คืนท่านไม่ แล้วจะว่าการ

พระศาสนายังมีอิทธิพลอยู่ไกลหรือ ขอให้ย้อน
 เทียบดูกับสมัยกรุงธนบุรี เมื่อคราวที่สมเด็จพระ
 สังฆราช (ศรี) ถูกถอด แล้วก็เห็นได้ว่าสมัยไหน
 ศาสนจักรมันคงหรืออ่อนเปลี้ยเพียงใด ยิ่งการ
 สอนจริยธรรมในระบบโรงเรียนด้วยแล้ว ถ้าการ
 สอนนั้นๆ ขัดกับความเป็นไปในสังคม ก็เท่ากับ
 เป็นการนำมาสอนกันเล่นๆ อย่างน่าเบื่อหน่ายเท่า
 นั้นเอง แม้การสอนวิชาอื่นๆ ในทางพุทธศึกษา
 สถาบันการศึกษาของเราซึ่งทำกันอย่างไร ประสิทธิภาพ
 แล้วจะมหาหวังอะไรในการสอนจริยศึกษาได้
 เลย เพราะอย่างหลังนี้ต้องสอดคล้องกับศาสนธรรม

และการเมืองอย่างยากที่จะหลีกเลี่ยงได้

ขอท่านอย่าได้แย้งว่าจริยธรรมกับการเมือง
 เป็นคนละเรื่อง ทั้งสองนี้เป็นเรื่องเดียวกัน จริย
 ธรรมคือแนวปฏิบัติอันเราพึงมีกับคนอื่น ๆ แนว
 ปฏิบัติอันนั้นอาจดีมากหรือดีน้อย และเราปฏิบัติ
 ตามแนวนั้นเพียงใดหรือไม่ ในขณะที่การเมืองก็
 คือเรื่องของพฤติกรรมทางจริยธรรมที่มนุษย์ควร
 มีในสังคมนี้เอง ด้วยเหตุฉะนั้นริสโตเติลจึงเขียน
 เรื่อง Ethics ขึ้นเป็นต้นฉบับมาแล้วตามด้วยเรื่อง

Politics Ethics เป็นการปูพื้นฐานให้ Politics
 โดยที่ Politics มองย้อนกลับไปหาหลักการและ
 เหตุผลในเรื่อง Ethics

การที่เราขาดหลักการหรืออุดมคติ มิได้หมาย
 ความว่าเราขาดจริยธรรม เป็นแต่จริยธรรม หรือ
 ความประพฤติของเรา ไขว้เขว ไม่คงเส้นคงวา
 มุ่งหาประโยชน์ตนยิ่งกว่าประโยชน์ท่าน นั้นันใด
 ในทางการเมืองก็ฉนั้นนั่น ถ้าขาดหลักการหรืออุดม
 การเสียแล้ว ก็สีกแต่ทำๆ ไป โดยไม่ยอมถามถึง
 ความผิดชอบชั่วดี ที่เป็นตัวแก่นของปัญหาเอาเลย
 ยิ่งการเมืองมีสถาบันและองค์ประกอบอื่นๆ เข้ามา
 พัวพันซับซ้อน ยิ่งกว่าจริยธรรมส่วนตัวด้วยแล้ว
 ถ้ารู้ไม่เท่าทัน ยิ่งจะถูกเอาเปรียบได้ง่ายๆ ไม่จำ
 เพาะแต่จากนักการเมือง หากจากนักการค้าและ
 จากชาวต่างประเทศอีกด้วย

ว่ากันโดยหลักแล้ว การเมืองย่อมเป็นเรื่อง
 ของรัฐ โดยที่เราต้องตามปัญหาขึ้นว่า รัฐคืออะไร
 ทำไมเราต้องอยู่ในอำนาจของรัฐ รัฐมีเพื่อเราหรือ
 ว่าเรามีเพื่อรัฐ คำตอบก็คงจะหาไม่ได้ง่ายๆ ถ้า
 ง่าย คงไม่ต้องเรียนปรัชญาการเมืองกันเป็นปี ๆ
 (ดูปรัชญาการเมือง ของมอริส แกรนสตัน ที่
 ข้าพเจ้าแปล)

ในที่นี้จะขอฟุดแต่เพียงว่านักการเมือง หรือ
 รัฐบุรุษก็คือผู้ที่รัฐยอมสมมุติขึ้นให้ว่ามีอำนาจ ทำ
 หน้าที่ปกครองดูแลรัฐ ดังที่เรียกกันว่ารัฐบาล
 อำนาจอันนั้นได้มาแต่ไหน ก็แล้วแต่จะตั้งทฤษฎี
 ขึ้นอธิบาย เช่น ในยุโรปสมัยโบราณ ถือว่าพระ
 เจ้าแผ่นดินได้อำนาจนั้นมาแต่พระเจ้าเป็นเจ้า ซึ่ง
 ทรงฤทธาศักดานุภาพทุกประการ พระเจ้าแผ่นดิน
 จึงเสวยราชย์ By Divine Rights ครั้นต่อมา
 ที่อังกฤษ ประชากรราษฎรไม่ยอมเห็นตามทฤษฎีนั้นก็
 ก็เลยต้องยอมยอม ว่าพระราชาไม่มีอำนาจในการปก

ครอง ด้วยความยินยอมของประชาชน แม้ประชาชนจะมีอำนาจสักเพียงใดก็ยังอาศัยทฤษฎีเดิม ดังว่าอำนาจอธิปไตยของอังกฤษในบัดนี้อยู่ที่ The Queen in Parliament แม้การออกพระราชบัญญัติต่าง ๆ ในเวลานี้ก็ยังใช้คำว่า *By The Grace of God, Elizabeth, Queen of . . .* แล้วว่า *By advice and consent of Lords Spiritual & Temporal & The Commons, hereby decree . . .*

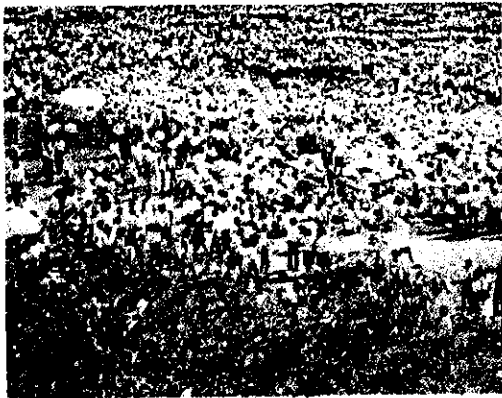
ของเราเอง ตามทฤษฎี พระมหากษัตริย์ต้องทรงไว้ซึ่งพระราชอำนาจอันสูงสุด แม้บางครั้งจะมีปากว่าอำนาจอันนั้นมาแต่ปวงชนชาวไทย ก็ตามที่ และเวลามีรัฐธรรมนูญ ทรงใช้อำนาจบริหารทางคณะรัฐมนตรี อำนาจนิติบัญญัติทางรัฐสภา และอำนาจตุลาการทางศาล เพราะฉะนั้นเวลามีการปฏิวัติกันขึ้น ว่าโดยทฤษฎี ต้องถือว่าเป็นการแย่งชิงพระราชอำนาจ พอเสร็จการปฏิวัติก็ต้องขอพระราชทานโรยธรรมกันที่ เว้นเสียแต่จะปฏิวัติ โดยสลัดสถาบันกษัตริย์เสียเลย อย่างกรณี นายพลลอนนอลกับราชาธิปไตยเยอรมัน นั่นถือเป็นเรื่องหนึ่ง

ถ้าจะถามว่าพระมหากษัตริย์ทรงไว้ซึ่งพระราชอำนาจได้อย่างไร ก็ต้องกลับไปหาทฤษฎีทางการเมือง ว่ากันโดยทางไสยศาสตร์ พระราชาธิบดีของเรา มิได้ทรงได้รับการแต่งตั้งอย่างพระนางเจ้าเมืองอังกฤษ ซึ่ง อาร์คบิชอปคอนเตอเบอริอิกให้ ได้ปกครองประเทศโดยเทวโองการเท่านั้น ของเรา พระเจ้าแผ่นดิน เมื่อสรทมุทธาภิเษกแล้ว ทรงสถานะเป็นพระเป็นเจ้าเลยทีเดียว ดังจะเห็นได้ว่าทรงใช้พระราชาโองการ อันเป็นคำสั่งซึ่งใช้ได้โดยพระเป็นเจ้าทั้งสามพระองค์เท่านั้น พระนามพระเจ้าแผ่นดิน ก็ถือว่าเป็นนามพระเป็นเจ้า

ในศาสนาพราหมณ์ เครื่องหมาย ที่ประทับและราชยานพาหนะ ก็ล้วนเหมาะสำหรับพระเป็นเจ้า เช่น เรือพระที่นั่งสุพรรณหงส์ อมรินทร์มหาปราสาท ไชยยนต์ราชรถ แม้จนสัญลักษณ์ประจำพระองค์ ก็ล้วนเป็นสัญลักษณ์ของพระเป็นเจ้า เช่น ตราครุฑ จักร และธงกบฏ เป็นต้น เรื่องราวของพระองค์ก็กลายเป็นพงศาวดาร คือเรื่อง การที่พระเป็นเจ้าอวดคารมาปรายอุกเข็ญ เพื่อความร่มเย็นเป็นสุข เวลาสิ้นพระชนม์ชีพ ก็เสด็จขึ้นสู่สวรรค์ (สวรรค์) ประทับในพระโกศ ถวายพระเพลิง ณ เขาพระสุเมรุ มีสัตว์บรรพตล้อมรอบ ฯลฯ

จะว่าบัดนี้ เราไม่รับทฤษฎีนี้ก็ไม่ได้ เพราะพระราชพิธีราชาภิเษกยังสำคัญสำหรับเรา เท่าๆ กับ coronation ของกวีอังกฤษ แม้ในทางพุทธศาสนา จะไม่มีความสำคัญเกี่ยวข้องกับงานบรมราชาภิเษก (คือถึงไม่มีพิธีสงฆ์เลย พระเจ้าแผ่นดินก็เสวยราชย์ได้ แต่ถ้าไม่มีพิธีพราหมณ์ ทรงใช้พระราชาโองการไม่ได้ ไครขึ้นใช้ถ้อยกันว่าอปริยกิน ทั้งพระก็ถวายอดิเรกให้พระเจ้าแผ่นดินองค์ใหม่ไม่ได้จนกว่าจะได้สรทมุทธาภิเษก) แต่โดยทฤษฎีแล้ว พุทธศาสนาถือว่าพระเจ้าแผ่นดินทรงเป็นสมมุติเทวราชทรงประกอบไปด้วยบุญบารมีในอดีตชาติอย่างสูง ที่เรียกกันว่า *ปุพเพกตปุณณตา* จึงได้มาเสวยราชสมบัติ แต่ก็ต้องทรงประกอบไปด้วยทศพิธราชธรรม และพระคุณธรรมอื่นๆ อีกมาก จึงจักยั่งยืนในราชสมบัติโดยสวัสดิ์ โดยที่ทางสถาบันสงฆ์ก็คอย ถ่วงดุลย์แห่งอำนาจทางราชอาณาจักรอยู่ด้วยกลายๆ แม้ในกฎหมายโบราณถึงกับถือตามทฤษฎีฝ่ายมหายานว่าพระมหากษัตริย์เป็นพระโพธิสัตว์ที่จะได้ตรัสรู้เป็นพระพุทธเจ้าเลยด้วยซ้ำ ดังมีคำเรียกพระราชโอรส องค์รัชทายาท ว่าหน่อพระพุทธเจ้า เป็นพยานปรากฏอยู่

ที่ว่ามานั้น ท่านอาจจะเห็นว่าไกลตัวอย่างเหลือเชื่อ แต่ก็เพื่อที่จะชี้ให้เห็นว่า การเมืองและผู้ที่มิอำนาจในทางการเมืองนั้น จำต้องอาศัยทฤษฎีหรือหลักการบางประการหนุนหลังเสมอไป โดยที่ทฤษฎีหรือหลักอันนั้นอาจเป็นข้อเท็จจริงทางประวัติศาสตร์ ทางปรัชญา หรือทางลัทธิศาสนา ย้อนหลังไปไกลแสนไกลเหยียดไกลก็ตาม พวกท่านทั้งหลายอาจไม่เห็นว่าการกระทำของพระมหากษัตริย์มีอำนาจ

ทางการเมืองเสียแล้วก็ได้ แต่เมื่อนักศึกษามาหาวิทยาลัยต่างๆ เดินขบวนคราวที่แล้ว พอจะรวมเรกัน ร้องเพลงสรรเสริญพระบารมีขึ้น ก็บังเกิดพลังทางการเมือง ช่วยให้รวมตัวได้เป็นพักๆ มิใช่หรือ ทั้งๆ ที่ผู้ร้องเพลงบางคนได้เคยประกาศตนว่าไม่นิยมระบบกษัตริย์ก็ตามที่ ยังคำว่า "ข้าราชการ" ที่เอ่ยถึงมาแต่ต้น โดยรูปศัพท์ก็ยังคงว่าเป็นคนของพระราชา ยิ่งกว่าของคณะรัฐมนตรี แล้วที่จะให้ชาวบ้านชาวเมืองทั่วไปๆ เข้าใจว่าอย่างไร และที่จอมพลสฤษดิ์ทำการได้ผลมาแล้ว ในอดีต ก็โดยใช้สถาบันพระมหากษัตริย์เป็นเครื่องมือหรือมิใช่ ทั้งจากการวิจัยของชาวต่างประเทศบางคน ปรากฏผลว่าความเชื่อของประชาชนที่โยงองค์พระมหากษัตริย์ไปยังบุญบารมี ยังมีอีกมาก ทั้งความคิดในเรื่องบุญกับเรื่องของอำนาจ ก็ยังเกี่ยวข้องกันอยู่ (ดู *The Power of Merit* by Charles

F. Keyes ใน *Visakha Puja* ๒๕๑๖) กบฏผีบุญในรัชกาลที่ ๕ และการที่คอมมิวนิสต์ใช้เรื่องศาสนาพระศรีอริย์มาเพื่อแสวงหาความยุติธรรมในสังคม ดูจะเป็นรอยคล้ายๆ กัน

ที่กล่าวมาต่อนี้ เห็นพอที่จะสรุปได้ว่า นักการเมืองหรือผู้ที่มิอำนาจทางการเมืองนั้น มีอำนาจอยู่ได้ โดยอาศัยรากฐานบางประการ ที่สำคัญคือ

ทฤษฎี และหรือความยอมรับของประชาราษฎร์ ถ้าราษฎรไม่ยอมรับอำนาจอันนั้น ก็ต้องกดขี่กันหรือทำกันกัน จะเรียกราษฎรพวกนั้นว่าผู้ก่อการร้าย หรือส่งไปขังยังโรงพยาบาลบ้าอย่างกรณีรัสเซียก็แล้วแต่ จะอย่างไรก็ตาม การที่นักการเมืองจะคงอำนาจอยู่ได้ก็ด้วย

- (๑) มีอำนาจ อันมักได้แก่อาวุธและกองทัพ
- (๒) มีเงินหรือทรัพย์สิน
- (๓) มีสติปัญญาหรือได้ผู้ที่มีสติปัญญาเป็นบริษัทรวิวาร
- (๔) กำจัดฝ่ายตรงกันข้ามได้ หรือพวกนั้นยอมอยู่ในอำนาจ

ในสมัยโบราณ ฐานที่รองรับอำนาจทางการเมือง แม้จะแคบสักปานใด ก็รวมปัจจัยทั้งสี่ที่กล่าวมานี้ไว้อย่างครบถ้วน ไม่ว่านักการเมืองหรือรัฐบุรุษจะเป็นพระราชามหากษัตริย์หรือจะเป็นขุน

นางที่รวบรวมอำนาจมาดำเนินการใน พระปรมาภิไธย ก็ย่อมคุมอาวุธยุทธโปกรณ์ตลอดจนพลทั้งทางทหาร ไว้ได้ในกำมือ กรณีพระเพทราชาตั้งราชวงศ์ที่บ้านพลหลวงชั้นกิติ กรณีเจ้าพระยาโกษาธิบดีศรีวิวงศ์ตั้งพระองค์ขึ้นเป็นพระเจ้าปราสาททองกิติ แม้ที่สุดจนพระพุทธยอดฟ้าปราบดาภิเษกชั้นกิติ ท่านเหล่านั้นย่อมมีพลังทางทหารหนุนหลัง และกำจัดฝ่ายตรงกันข้าม จนสิ้นเสี้ยนหนามแล้ว นอกไปจากนี้แล้วการค้าขายกับต่างประเทศ ไม่ว่าจะกับเมืองจีน เมืองแขกหรือเมืองฝรั่ง กรมพระคลังสินค้าย่อมผูกขาดอยู่ทั้งสิ้นโดยอาศัยกรมท่าซ้าย กรมท่าขวาและกรมท่ากลางเป็นตัวจักรกล ชาวจีน ชาวแขก ชาวฝรั่งที่เข้ามามีอิทธิพลทางการเศรษฐกิจ ก็มักได้รับยศถาบรรดาศักดิ์ แม้นจะมาเป็นอัครมหาเสนาบดีก็ยังมีพวกที่มีสติปัญญา ก็ล้วนรับราชการสนองพระเดชพระคุณอยู่แทบทั้งสิ้น ถ้าเป็นพระก็ได้ทรงสมณศักดิ์ ด้วยเหตุฉะนั้น นักวิจัยชาวต่างประเทศคนหนึ่งจึงกล่าวว่าปัญญาชนของไทยในอดีตเป็นแต่พวกบาริเยน *Literati* ที่เข้ากับระบบของสังคมและการเมือง โดยปราศจากปัญญาชนชนิด *intelligentsia* คือพวกที่รู้สึกว่าตนทนระบบสังคมและการเมืองนั้นๆ ไม่ได้ ต้องการจะปฏิรูปหรือปฏิวัติระบบนั้นเสียเลย (ดูปัญญาชนสยาม ของข้าพเจ้า) ทั้งนี้ได้หมายความว่าไม่มีปฏิกิริยาต่อนักการเมืองที่ทรงอำนาจอยู่ในขณะนั้น เป็นแต่ฝ่ายปฏิกิริยานั้น ถ้าได้อำนาจมาสู่ตน ก็ย่อมดำเนินการปกครองโดยนัยของผู้ที่ตนแย่งอำนาจมานั้นเอง โดยไม่ยอมปฏิรูปหรือปฏิวัติรูปแบบของการปกครองอย่างจริงจัง การเมืองในระบบที่ว่านี้ มีการถ่วงดุลย์อำนาจกันได้น้อย แต่ผู้ที่ปกครองก็ไม่มีทางที่จะเหลิงอำนาจได้มาก เพราะฐานแห่งการรองรับอำนาจมีอยู่จำกัดเฉพาะในเมืองใหญ่ๆ และ

ในแต่ละเมืองเขาก็ปกครองตัวเขาเองโดยมาก มีกิจติดต่อกับเมืองหลวงน้อย แม้การเก็บภาษีอากรก็มอบให้เจ้าเมืองย่อยหรือเจ้าภาษีอากร ซึ่งมักเป็นชาวต่างด้าว รับผิดชอบไปทำ ถึงประชากรราษฎรส่วนใหญ่จะไม่ได้มีส่วนร่วมกับขบวนการทางการเมือง เขาก็ไม่รู้สึกเดือดร้อน หรือรู้สึกมีส่วนได้ส่วนเสียกับระบบการปกครองมากนัก ถ้าเจ้าภาษีซูดริคเจ้าเมืองเลวร้าย ก็ฟ้องร้องขึ้นมายังเมืองใหญ่เมืองหลวง อีกที่ ถ้าผู้ที่มีอำนาจอยู่ในเมืองหลวงพลอยเลวร้ายไปด้วย ก็ย่อมคุมอำนาจไว้ไม่ได้นาน ตั้งจะเห็นได้ว่า นักการเมืองในอดีตที่ปกครองบ้านเมืองได้โดยสืบสันตติวงศ์กันหลายชั่วรัชกาลนั้น เป็นเพราะนักการเมืองหรือรัฐบุรุษนั้นๆ มีความเป็นผู้นำ กล้าเสียสละประโยชน์ส่วนตัว เพื่อมหาชน ดังที่เรียกกันอย่างเก่าว่าบำบัตทุกข บำรุงสุข เพื่อสมณพรหมณ์ประชากรราษฎร นอกไปจากนี้แล้ว ยังต้องรู้จักการควร ไม่ควร อะไรรควรวิเริ่มอย่างใหม่ๆ อะไรรควรดำเนินรอยตามจารีตประเพณีอย่างเก่า ทั้งยังต้องประพฤติตัวอยู่ในขอบเขตของศีลธรรมจรรยา โดยระมัดระวังการกระทบกระทั่งกับสถาบันต่างๆ เช่น ศาสนจักร ทัพบก ทัพเรือพระอัยการ หลีกเลี่ยงความเชื่อของประชากรราษฎร และกลุ่มอิทธิพลอื่นๆ ที่อาจตั้งตัวเป็นศัตรูหรือฝ่ายค้าน เป็นต้น

ในรัชกาลที่ ๕ ที่ถือกันว่าอำนาจของราชาธิปไตยแข็งแรงมากทั้งๆ ที่มีมหาอำนาจตะวันตกเป็นศัตรูจากภายนอกอยู่ตลอดเวลานั้นก็เพราะกิจการด้านทหารเจริญรุดหน้า ปราบจลาจลต่างๆ ได้ภายในประเทศ อย่างทั่วถึง สถานะทางเศรษฐกิจของรัฐบาลก็มั่นคงและร่ำรวยขึ้นกว่าเก่ามาก ประกอบกับการใช้สติปัญญาความสามารถจากทุกฝ่ายอย่างจริงจัง ถึงราษฎรจะยังไม่มีส่วนร่วมในการปกครอง

เว้นแต่ในท้องถิ่นย่อยๆ ของตน และถึงเจ้าเมือง
ต่างๆ ที่สืบสกุลกันมา จะเสียอำนาจทางการเมือง
ให้ไปแก่รัฐบาลกลาง แต่ก็พอใจกับระบบการเมือง
ของรัฐบาลกลางโดยมาก ด้วยผู้นำทางการเมืองถือ
เอาประโยชน์สุขของมหาชนเป็นเกณฑ์ กับใครที่มีความ
รู้ดี ก็เอามามีส่วนร่วม ไม่แต่ในฐานะเป็น
ข้าราชการ ชั้นผู้น้อย หากมีทางให้ได้เข้าขึ้นถึง
เป็นชั้นผู้ใหญ่ด้วย คือรู้จักใช้ความสามารถทางการเมือง
เมืองของแต่ละคนอย่างเต็มที่ที่สุด แต่ทั้งนี้มิได้
หมายความว่า ในรัชกาลที่ ๕ ปรวศจากฝ่ายค้าน
กรณีพระองค์เจ้าปฤษฎางค์กิติ กรณีเทียนวรรณกิติ
ย่อมเห็นได้ชัดว่ามีการ ขัดแย้งทาง การเมือง อยู่ด้วย
แต่การขัดแย้งนั้นๆ มิได้ปรากฏขึ้นเป็นเหตุใหญ่
ดังในกรณี ร.ศ. ๑๓๐ แห่งรัชกาลที่ ๖ และ พ.ศ.
๒๔๗๕ แห่งรัชกาลที่ ๗

ดังได้กล่าวแล้วว่า การเปลี่ยนแปลงการ
ปกครองในรัชกาลที่ ๗ นั้น ในแง่หนึ่งก็เป็นการ
แย่งอำนาจจากสถาบันพระมหากษัตริย์ กลับมาไว้
ในมือของขุนนางข้าราชการ โดยมีได้มีการเปลี่ยน
แปลงทาง การ เมือง อย่าง ที่เรียกกันว่า ปฏิวัติ หรือ
“อภิวัฒน์” เลยก็ว่าได้ พร้อมกันนั้น เราก็ต้อง
ตราไว้ด้วยว่า ผู้ที่เป็นตัว ตังตัวตีใน บรรดา พวกก่อ
การเหล่านี้ ล้วนเป็นผู้มีการศึกษามาจากต่าง
ประเทศทั้งสิ้น ตามคำกล่าวอ้างของคณะราษฎร
นั้น คือต้องการขยายฐานแห่งอำนาจทางการเมือง
ให้ออกถึงมวลชน แต่โดยข้อเท็จจริง พวกก่อการ
ได้เข้ากุมอำนาจนั้นไว้อย่างเหนียวแน่น โดยให้ตัว
แทนของมวลชนได้เข้ามามีส่วนด้วยบ้าง และถ้า
พวกนี้ไม่แตกกันจนประหัดประหารกันเอง ก็เห็น
จะยังกุมอำนาจนั้นไว้จนตราบเท่าทุกวันนี้ หรือ
อย่างน้อยพวกก่อการได้กุมอำนาจไว้ ไม่ทางใดก็
ทางหนึ่ง อยู่จนสิ้นสมัยจอมพล ป. พิบูลสงคราม

เป็นเวลาทั้งสิ้น ๒๕ ปี (ในสมัยจอมพลสฤษดิ์ มีผู้
ก่อการเข้าไปร่วมอยู่ด้วยก็จริง แต่ไม่ใช้ในฐานนัก
การเมือง)

เท่าที่กล่าวมานี้ นักศึกษาไม่เคยมีบทบาท
ทางการเมืองอย่างไรเลย แม้พวกที่เรียกตัวเองว่า
คณะราษฎร ก็หาได้เอ่ยรวมถึงนักศึกษาอยู่ด้วยใน
กลุ่มของตนไม่ จริงอยู่ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์
ตั้งขึ้นเพื่อจะฝึกให้นักศึกษามีบทบาททางการเมือง
เมื่อเวลาตั้ง ก็ตั้งหวังผลจากผู้ที่สำเร็จการศึกษา
แล้ว จะได้ไปเป็นนักการเมือง กันมากกว่า หรือ
อย่างน้อย ก็เพื่อหาสมัครพรรคพวกไว้สนับสนุนผู้
ประธาณการ ผู้ตั้งสถาบันการศึกษาแห่งนั้น จะ
ได้มีการส่งสอนปรัชญาการเมือง อย่างตรงไปตรง
มา จะได้มีการฝึกหรือให้รู้เท่าทันเล่ห์เหลี่ยมของ
นักการเมืองจากทุกค่าย ทุกฝ่าย รวมทั้งนโยบาย
ของพรรคสหชีพและแนวรัฐธรรมนูญด้วยหรือไม่
ไม่ทราบได้ จริงอยู่ ในสมัยเสรีไทยกิติ ในสมัย
เดินขบวนไปขับจอมพล ป. พิบูลสงครามกิติ นิสิต
นักศึกษา ได้มีบทบาททางการเมืองมากอยู่ แต่
บทบาทนั้นๆ มีความคิดริเริ่มมาแต่เขาตนเอง
หรือว่านักการเมืองมาใช้ นิสิตนักศึกษาเป็นเครื่องมือ
ออกจะน่าสงสัยอยู่ อาจจะเป็นเพราะผู้ใหญ่แต่
ก่อนเคยให้คนรุ่นเยาว์เป็นเครื่องมือทางการเมือง
มาจนเคยตัว นั่นเอง ที่ในระยะหลังๆ นี้ พอมิ
เหตุการณทางการเมืองเกิดขึ้นในหมู่นักศึกษา ผู้
หลักผู้ใหญ่จึงมักหาว่ามีมือที่สามคอยยุยงอยู่รำไป

ข้าพเจ้าได้กล่าวมาก่อนแล้วว่า นักศึกษาที่สนใจ
ในทางการเมืองนั้นมี และที่มีกิจกรรมทางการเมือง
เมืองก็มี แต่ก็มีเป็นส่วนน้อย พร้อมกันนั้น เราก็
อยากเห็นว่าส่วนน้อยนี้ปราศจากความสำคัญ เหตุ
การณ์ทางการเมืองต่างๆ ที่เกิดขึ้นในระยะหลังๆ
นี้ ข้าพเจ้าเชื่อโดยบริสุทธิ์ใจว่า ไม่มีมือที่สามอะไร

ที่ไหนดอก หากเกิดจากนักศึกษาจำนวนน้อยนี้เอง
ถึงจะมีผู้ใหญ่บางคนอยากเข้าไปมีบทบาท นักศึกษา
จำนวนน้อยนี้ก็คงไม่ยอมให้ลุบคมได้ง่ายๆ

จริงอยู่ นักศึกษาส่วนใหญ่ยังไม่สนใจในทาง
การเมือง ยังต้องการจะเป็นอภิสิทธิ์ชน ด้วยการ
ออกไปรับราชการ หรือไปทำงานที่สบายๆ ทำ
ยิ่งกว่าที่จะออกไปรับใช้สังคม แต่ถ้านักศึกษาส่วน
น้อยสามารถทำให้คนส่วนใหญ่เห็นและเข้าใจ ใน
เรื่องความผิดชอบชั่วดี อันมีผลสะท้อนมาถึงความ
เป็นความตายของนักศึกษาส่วนใหญ่ นักศึกษา
ส่วนใหญ่ย่อมยอมสมทบหรือเข้าไปมีส่วนด้วย

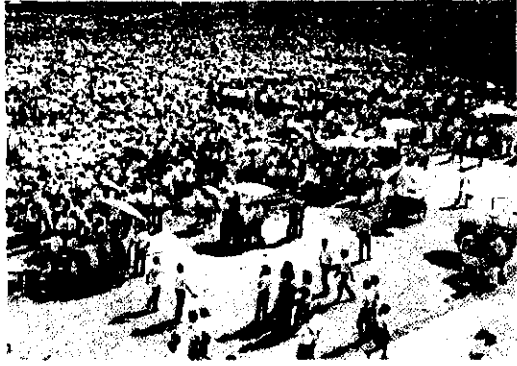
ทราบมาจนเมื่อเร็วๆ นี้ ผู้ที่มีอำนาจ มีอาวุธ
ยุทธโศภนและทหารอยู่พร้อมสรรพ ทั้งทัพไทย
ทัพอเมริกัน และทัพจีนก็กมิดัง เงินเขาก็มีอยู่
พร้อม จนต้องทะเลาะไปฝากไว้ในธนาคารต่าง
ประเทศ โดยที่พวกเขาถ่วงสองเสวนาอยู่กับ
พ่อค้าอย่างใกล้ชิด ต่างก็ให้อามิสแก่กันและกัน
ไม่ว่าจะเป็นพ่อค้าไทย พ่อค้าจีน พ่อค้าฝรั่งหรือ
พ่อค้าญี่ปุ่น ทางด้านสติปัญญาอันแล้ว ผู้มีอำนาจก็มี
บริษัทบริวารที่เป็นข้าราชการประเภท *mandarin*
ที่แฝงตัวมาในรูปของอาจารย์มหาวิทยาลัยเอเย ใน
รูปสมาชิกสภานิติบัญญัติเอเย และผู้เชี่ยวชาญต่างๆ
เอเย โดยสถาบันอันจะถ่วงดุลย์แห่งอำนาจของพวก
นี้ก็เกือบจะไม่มีเอาเลย เพราะสื่อสารมวลชนก็อยู่ใน
อำนาจของเขาแทบทั้งสิ้น สถาบันการศึกษาที่
สยบยอมเขาแทบทั้งหมด ยิ่งปราศจากรัฐสภาและ
ปราศจากเสรีภาพด้วยแล้ว จะหาฝ่ายค้านมาแต่ไหน
นอกไปเสียจากผู้อกรารร้ายและวิทยุเสียงประชาชน
ซึ่งก็เป็นที่น่าเสียใจที่มีกบขัดข้อเท็จจริง เพื่อประ
โยชน์ในทางโฆษณาชวนเชื่อให้แก่อุดมการทาง

การเมืองของฝ่ายตน ยิ่งกว่าที่จะมุ่งสั่งจะ

จริงอยู่ ผลจนวนันมหาวิปโยค เราสามารถ
ขับไล่ไสส่งผู้ที่มีอำนาจสูงสุดไปได้แล้วทั้ง ๓ คน
แต่ในเมื่อโครงสร้างทางการเมืองยังคงรูปเดิมอยู่
โดยผู้ที่ต้องเสวนา “หากิน” รวมอยู่กับคน
ทั้งสามนั้นก็ยังมีอำนาจอยู่ในทุกระดับ ข้อความที่
กล่าวไว้ในย่อหน้าช่วงบนนี้ จึงน่าที่จะยังคงต้อง
สำเนียงกันให้จงหนัก

นิมิตคืออย่างเดียวกับที่เรา มีอยู่ในตอนนี้ ก็คือ
นายกรัฐมนตรีนับปัจจุบัน มีความจริงใจในอันที่จะ
บำบัดทุกข์บำรุงสุขเพื่อราษฎรส่วนใหญ่ ซึ่งที่แล้วๆ
มา เรามีความจริงใจกันไม่ กับพยายามเปิดโอกาส
ให้ได้เป็นประชาธิปไตยกันอย่างเต็มที่ ในรูปแบบ
การปกครองที่เป็นปฏิบัติกับต่อระบอบประชาธิปไตย
นั้น เราตราไว้ได้เลยว่า นักศึกษาจะมีบทบาททาง
การเมืองได้น้อยมาก นักศึกษาทำได้ก็แต่เป็น
เครื่องมือของนักการเมือง หรือทำความเข้าใจให้
นักการเมืองบ้างเท่านั้น จำเพาะแต่ระบอบการเมือง
ที่ต้องการขยายฐานแห่งการปกครอง ให้กว้างขวาง
ออกไปเรื่อยๆ เท่านั้น ที่นักศึกษาจึงจะมีโอกาส
เข้าไปคลุกคลีกับ อำนาจทางการเมือง อย่างตรงไป
ตรงมา

ข้าพเจ้าใช้คำว่านายกรัฐมนตรีนับปัจจุบัน
“พยายามเปิดโอกาสให้ได้เป็นประชาธิปไตยอย่าง
เต็มที่” ความพยายามอันนี้จะสัมฤทธิ์ผลได้หรือไม่
น่าสงสัยนัก เพราะผู้ที่เป็นอภิสิทธิ์ชนมาจนเคยชิน
ย่อมต้องขัดขวางต่อระบบนี้อย่างแน่นอน ไม่ทาง
ตรง ก็ทางอ้อม โดยที่คนพวกนี้มีทั้งพ่อค้าและข้าราชการที่ทรงอำนาจยิ่งกว่าราษฎรสามัญอยู่ด้วยแล้ว
การขัดขวางของเขาจึงเป็นสิ่งที่น่าเกรงขามอยู่มิใช่น้อย ยังมีพลังจากภายนอกคอยชักใยอยู่อีกด้วยเล่า

ยอมทำให้สภาพการณ์น่าสพึงกลัวยิ่ง ซึ่ขึ้นอีกเป็นอันมาก ลำพังคณะรัฐมนตรีซึ่งประกอบไปด้วยคนแก่และคนอ่อน อย่างเช่นชุดปัจจุบันด้วยแล้ว ย่อมยากที่จะเอาชนะเหล่าเหล่าเหลี่ยมของพวกอภิสิทธิ์ชนเหล่านั้นได้ มีหน้าซำ นักศึกษาส่วนใหญ่ก็ได้รับการฝึกปรือมาให้คิดตั้งตัวเป็นอภิสิทธิ์ชนกันอยู่ด้วยแล้ว ก็ยอมถูก "ซื้อ" ไปเป็นพวกของคนส่วนน้อยได้ง่าย จะโดยรู้ตัวหรือไม่รู้ตัวก็ตามที แต่แล้วโอกาสนั้นก็เป็นที่โอกาสเดียวที่เราอาจแสวงหาประชาธิปไตยได้ หากไม่เราก็ตองกลับไปสู่หยุค ซึ่งเป็นทมิฬหินชาติ ยิ่งกว่าที่แล้วๆ มา จึงนำที่คนส่วนน้อย โดยเฉพาะในหมู่นักเรียน ที่ยังไม่ได้ขายตัวไปให้กับระบบหรือกับความสะดักสะบาย อันได้แก่ลาภยศอันจอมปลอมต่างๆ จะได้คิดกันให้จงหนัก ว่าตนจะมีบทบาททางการเมืองได้อย่างไร มีบทบาททางการศึกษาได้อย่างไร และจะมีบทบาทในการสร้างสรรค์สังคมไทยขึ้นมาใหม่ให้สมศักดิ์ศรีแห่งสังคมมนุษย์อารยะได้อย่างไร เท่าที่กล่าวมาทั้งหมดนี้ ข้าพเจ้าขอสรุปเป็นข้อเสนอนี้

(๑) คำนี้ถึงปัญหาทางจริยธรรมให้จงหนัก ต้องระวังอาการอันกลิ้งกลอนต่างๆ แม้การประกาศบวช โดยไม่มีศรัทธาปราศหะ หรือประกาศว่าทุกคนจะบวชโดยไม่เคยถามเขาเลยว่าเขาต้องการทำเช่นนั้นหรือไม่ ก็ควรเอาใจใส่ศึกษา นี้ในแง่ของศาสนา

ในแง่พระมหากษัตริย์ ก็ควรมีความจริงใจกว่าที่แล้วๆ มา ถ้าจะสนับสนุน ก็ควรรู้แน่แกใจว่าสถาบันนี้มีอะไรที่มีอะไรบกพร่อง ไม่ใช่มายกย่องกันเพื่อประโยชน์ที่จะคุ้มเกล้าหัวตนเท่านั้น

กล่าวอย่างกว้างๆ จริยธรรมคือการเอาใจเขาใส่ใจเรา พูดอย่างภาษาสหประชาชาติก็คือเราต้องเคารพในสิทธิของเพื่อนมนุษย์ว่าเสมอกับเรา โดยไม่คำนึงถึงชาติวุฒิ วยวุฒิ หรือคุณวุฒิของเขา เขา

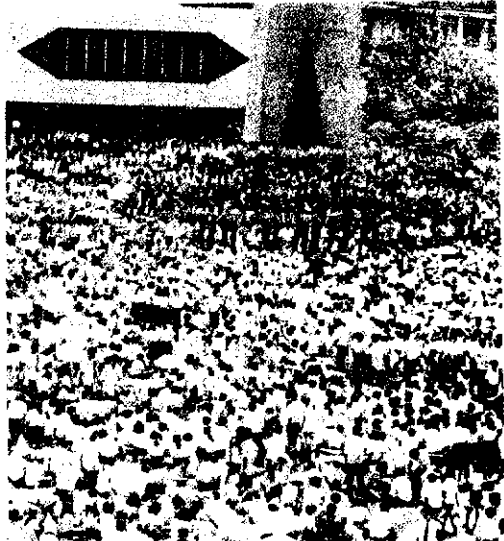
มีสิทธิที่จะได้เสรีภาพ สวัสดิภาพ และการคุ้มครองทางกฎหมาย ไม่ยิ่งหย่อนไปกว่าเรา ถ้าเราเข้าใจความซื่ออย่างถ่องแท้ ก็มีทางที่จะปฏิบัติตนด้วยความเมตตากรุณา ด้วยความชอบธรรมและยุติธรรม เพื่อผลประโยชน์อันร่วมกัน อาการอันหน้าไหว้หลังหลอกต่างๆ เพียงเพื่อเอาตัวรอดหรือจะถึบเราให้สูงกว่าผู้อื่น ก็ย่อมหมดไป ย่อมเกิดความเคารพตนเองขึ้น เมื่อเคารพตัวเองได้ ย่อมเคารพผู้อื่นได้ มิใช่ว่าเขาจะไม่มีหัวใจอันสวยหรูใ้อยู่เลยก็ตาม นี้แลคือรากฐานทางคุณธรรมซึ่งคงเห็นได้แล้วว่าจริยธรรมเกี่ยวเนื่องกับการเมืองอย่างไร

(๒) ศึกษาหาความรู้ถึง ความ ชับ ช้อน และกลไกในสังคมอันเกี่ยวโยงไปถึงการเมือง แลให้เห็นถึงฐานแห่งอำนาจ และการใช้อำนาจไปในทางที่ผิดหรือถูกอย่างไร ทั้งในระดับที่ใกล้ตัวเรา จากโรงเรียน มหาวิทยาลัย ออกไปจนระดับท้องถิ่น ประเทศชาติ ภูมิภาคและโลก ที่ว่ามานี้ อาจฟังดู

กว้างและไกลเกินไป แต่ก็เป็นเรื่องที่ต่อเนื่องกัน
 อันเราต้องเข้าใจให้เห็นชัด จึงจักแก้ปัญหาได้เป็น
 เปาะๆ ยกตัวอย่างเรื่องประชาธิปไตย ต้องเข้าใจ
 ทั้งในด้านสิทธิและหน้าที่ ต้องเข้าใจในเรื่องของ
 เสรีภาพว่าควบคู่กันไปกับความมั่นคงของรัฐ การ
 ปราศจาก จริยธรรมมีอันตรายฉับไฉน การอ้าง
 จริยธรรมบังหน้า ก็มีอันตรายฉับไฉน พูดให้ใกล้
 ตัวเข้ามา ประชาธิปไตยไม่ได้ขึ้นอยู่กับรัฐธรรมนูญ
 และรัฐสภาเท่านั้น หากขึ้นอยู่กับความร่วมมือกันปก
 ครองอย่างเสมอภาคเสมอไหล่กัน ทำอย่างไรจึงจะ
 เอาผู้ว่าราชการและนายอำเภอออกได้ สำคัญเท่าๆ
 กับการเอารัฐบาลออกได้ แต่ถ้าไม่เปลี่ยนโครง
 สร้างทางสังคม โดยไม่คำนึงถึงปัญหาขั้นพื้นฐาน
 ทางคุณธรรม ให้เห็นเกี่ยวเนื่องกันไปให้ตลอดเรา
 จะทำอะไรไม่ได้เลย การจะแก้ปัญหาคือๆ ได้ต้อง

(๓) หากทางรวมตัวกันเป็นพลังในสังคม หาก
 รวมกันได้ใหม่ นิสิตกับนักศึกษาและนักเรียน ได้
 ก่อเกิด แล้วพยายามขยายตัวออกไปได้เรื่อยๆ
 จนรวมพลังเข้ากับครูอาจารย์ ตลอดจนกรรมกร
 และกสิกรได้เป็นดีที่สุด โดยอาจเริ่มจากจุดเล็กๆ
 ชนิดที่ทำอย่างเงียบๆ แต่โดยมีเมตตาการ ด้วยต้องม
 ความรู้จากข้อ (๑) และ ข้อ (๒) เป็นหลัก แม้
 ตัวเองจะเป็นนักศึกษา ก็ควรหาความรู้เกี่ยวกับตัว
 เอง ให้เห็นข้อดี ข้อเสีย จุดอ่อน จุดแข็ง และ
 ควรหาความรู้เกี่ยวกับกลุ่มคนอื่น รวมทั้งชนกลุ่ม
 น้อยด้วย โดยยึดหลักสิทธิและศักดิ์ศรีแห่งอารยชน
 อยู่ด้วยเสมอไป หากไม่ขาดความมีใจกว้างและ
 ความอดทน ตลอดจนเมตตากรุณาธรรม

(๔) พยายามแสวงหาเอกลักษณ์ของความ
 เป็นไทย อันตั้งอยู่บนรากฐานแห่งคุณธรรมของ
 ความเป็นมนุษย์ โดยรู้จักมองย้อนหลังไปยังอดีต
 รู้จักพิจารณาวัฒนธรรม ศิลป วรรณกรรม ตลอด

จนธรรมชาติ แล้วนำมาประยุกต์ให้เหมาะกั
 บปัจจุบัน โดยเข้าใจถึงการกระทบกระทั่งทาง
 วัฒนธรรมกับกระแสอื่น ๆ จากภายนอกประเทศด้วย
 เพื่อหาทางสร้างสรรค์สังคมขึ้นใหม่ในอนาคต ให้
 สมกับความภาคภูมิใจของคนรุ่นใหม่

ทั้งสี่ข้อนี้ล้วนเป็นเรื่องสำคัญ อันที่แล้วๆ มา
 เราให้ความสนใจกันอย่างไม่เพียงพอ ถ้าแสวงหา
 เองไม่ได้ จะหากัลยาณมิตร หรือครูบาอาจารย์
 มาช่วยแนะนำ เพื่อคลี่คลายบ้าง ก็ได้ แต่การ
 ตัดสินใจด้านคุณค่าและการดำเนินงานต่างๆ เขา
 ชนควรทำเอง และถ้าทำได้ดังนี้ โดยที่เมื่อเข้าใจ
 ได้ชัดแล้ว พยายามแพร่ความคิดและการกระทำ
 ให้กว้างขวางออกไป ก็มีทางที่ประเทศชาติของเรา
 จะก้าวไปข้างหน้าได้อย่างมีความหวัง โดยรู้จักแล
 ไปข้างหลังอย่างรู้เท่าทันการณ์ หากไม่ ความคิด
 พลาดอันเกิดขึ้นในระยะนี้ มีทางที่จะทำลายคุณ
 ธรรม ตลอดจนชีวิตและสิทธิเสรีภาพของเรา
 ได้ยิ่งกว่าที่แล้วๆ มา ปัญหาที่นำวิกฤตก็คือจะทำ
 หนักหรือ ในช่วงระยะเวลาอันสั้นนี้ ในขณะที่
 ศัตรูยังมีอยู่รอบด้าน โดยที่เยาวชนส่วนใหญ่ยังไม่
 เห็นพิษภัยจากศัตรูนั้นๆ ด้วยซ้ำ

ข้อเสนอต่อรัฐบาลใหม่ สำหรับนโยบายต่าง ประเทศของไทย

ชาตุมรงค์ เตชะรัชต์กิจ

จากชัยชนะในการปฏิวัติของประชาชนที่ผ่านมา นับเป็นนิมิตอันดีที่ทำให้เราหวังได้ว่าประเทศไทยอาจจะพัฒนาไปในทางที่จะก้าวหน้ามากขึ้น ทั้งนี้เพราะการปฏิวัติของประชาชนครั้งนี้เป็นครั้งแรกของประวัติศาสตร์การปกครองแบบประชาธิปไตยของไทย ซึ่งประชาชนมีความสำนึกทางการเมืองอย่างสูงและพร้อมจะสละเลือดและชีวิตเพื่อต่อสู้ให้ได้มาซึ่งระบอบการปกครองที่ให้ความเสมอภาค เสรีภาพและความยุติธรรมทางการเมืองแก่ประชาชน ในโอกาสที่ทรวราชย์ดกล่มล้างไป และ

มีรัฐบาลพลเรือนชุดใหม่ขึ้นแทน ผู้เขียนหวังเห็นการเปลี่ยนแปลงในนโยบายปกครองประเทศ ซึ่งจะเอื้ออำนวยต่อการพัฒนาประเทศในหลายๆ ด้าน ที่ผู้เขียนใคร่จะขอเสนอคือ การเปลี่ยนแปลงนโยบายต่างประเทศของไทย

นับแต่ปี ค.ศ. ๑๙๔๒ เป็นต้นมา นโยบายต่างประเทศของไทยเป็นไปตามแนวที่ต่อต้านคอมมิวนิสต์และผูกพันกับประเทศสหรัฐอเมริกาอย่างมั่นคง นโยบายดังกล่าววางอยู่บนสมมุติฐานสำคัญ ๔ ประการคือ สมมุติฐานตามทฤษฎีโดมิ

โน (Domino Theory) ว่าลาวและเขมรมีความสำคัญต่อความมั่นคงของไทย สมมติฐานการผูกพันกับประเทศที่แข็งแกร่งที่สุด คือสหรัฐอเมริกา และสมมติฐานตามโครงสร้างการเมืองระหว่างประเทศในทศวรรษ ๑๙๕๐ ซึ่งวางขึ้นตามสถานการณ์การเมืองระหว่างประเทศในขณะนั้น หลังจากนั้นเป็นต้นมา เราไม่เคยมีการเปลี่ยนข้อสมมติฐาน ไม่ว่าสถานการณ์การเมืองระหว่างประเทศในทศวรรษ ๑๙๖๐ และ ๑๙๗๐ จะเปลี่ยนแปลงไปเช่นใด การนำข้อสมมติฐานในทศวรรษ ๑๙๕๐ มาใช้กับการวางนโยบายต่างประเทศในทศวรรษ ๑๙๗๐ ก่อให้เกิดผลเสียต่อประเทศไทย คือ ทำให้นโยบายต่างประเทศของไทยขาดความคล่องตัวและความฉับไวที่จะเปลี่ยนตามสถานการณ์การเมืองระหว่างประเทศ ซึ่งส่งผลถึงการสูญเสียผลประโยชน์ของประเทศไทยโดยตรง ดังเราจะได้พิจารณาให้ละเอียดต่อไป

สมมติฐานในการวางนโยบายต่างประเทศของไทย

(๑) นโยบายต่างประเทศของไทยวางอยู่บนสมมติฐานตามทฤษฎีโดมิโน กล่าวคือ ทฤษฎีโดมิโนเชื่อว่า ประเทศที่มีการปกครองแบบคอมมิวนิสต์จะเป็นประเทศที่พยายามขยายตัวและรุกรานประเทศเพื่อนบ้าน เหมือนรัสเซียระหว่างปี ๑๙๔๕-๑๙๕๐ ซึ่งพยายามขยายตัวและยึดครองประเทศในยุโรปตะวันออกและประเทศในแถบทะเลเมดิเตอร์เรเนียน การที่ประเทศจีนปกครองด้วยระ

บอบคอมมิวนิสต์ก่อให้เกิดความเชื่อว่าประเทศจีนจะเป็นประเทศที่ชอบขยายตัวและรุกรานประเทศเพื่อนบ้าน โดยเฉพาะอย่างยิ่งจีนจะรุกรานมาทางใต้ คือ ทางแถบเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ เพราะเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ จัดได้ว่าเป็นเขตอู่ข้าวอู่น้ำของโลก จีนจะพยายามยึดครองเวียดนาม ถ้าจีนยึดครองเวียดนามได้ ก็จะมียึดครองลาวและเขมรได้อย่างง่ายดาย หากจีนยึดครองเขมรและลาวได้ ก็จะมีรุกรานประเทศไทย และในที่สุดสหพันธ์มลายา ฟิลิปปินส์ อินโดนีเซีย ก็จะตกอยู่ภายใต้อำนาจของคอมมิวนิสต์

ทฤษฎีโดมิโนวางขึ้นโดยนักวิชาการและนักการทูตของอเมริกัน ซึ่งมีประสบการณ์จากการขยายตัวของรัสเซียในยุโรป เขาเชื่อว่าสหรัฐอเมริกาควรเข้าไปมีบทบาทในการปกป้องประเทศเอเชียอาคเนย์ให้ปลอดภัยจากการรุกรานของคอมมิวนิสต์ สหรัฐอเมริกาพยายามเกลี้ยกล่อมรัฐบาลไทยสมัยจอมพล ป. พิบูลสงคราม ให้เห็นตามทฤษฎีนี้ ในกลางเดือนกุมภาพันธ์ ๑๙๕๐ เอกอัครราชทูตสหรัฐประจำประเทศต่าง ๆ ในเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ประชุมกันที่กรุงเทพฯ เพื่อพิจารณาผลกระทบของประเทศคอมมิวนิสต์จีนที่มีต่อเอเชียอาคเนย์ และวิธีป้องกันการขยายตัวของคอมมิวนิสต์ ซึ่งต่อมาได้วิวัฒนาการเป็นนโยบายจำกัดวงล้อมของจีน (Containment Policy) ภายหลังจากการประชุม เอกอัครราชทูตฟิลิป เจสซูป (Philip Jessup) ได้ชักชวนรัฐบาลจอมพล ป.

ให้เห็นด้วยกับนโยบายจำกัดวงล้อมจีนโดยให้ไทย
รับรองรัฐบาลเบาไตในเวียดนามใต้ ซึ่งเป็นรัฐ
บาลหุ่นเชิดของฝรั่งเศส เจสสุปให้เหตุผลว่าถ้า
ประเทศเสรีต่าง ๆ ประกาศรับรองรัฐบาลหุ่นเบา
ไต รัฐบาลเบาไตจะมีความมั่นคงมากขึ้นและจะ
สามารถป้องกันการยึดครองของคอมมิวนิสต์ใน
เวียดนามใต้ รัฐบาลจอมพล ป. เห็นตามข้อเสนอ
ของสหรัฐและประกาศรับรองรัฐบาลเบาไตเมื่อวันที่
๒๘ กุมภาพันธ์ ๑๙๕๐^(๑) นับแต่นั้นมาประเทศ
ไทยก็ดำเนินนโยบายต่อต้านคอมมิวนิสต์อย่างรุนแรง

หากเราพิจารณาความสัมพันธ์ระหว่าง
สาธารณรัฐประชาชนจีนกับประเทศต่าง ๆ ใน
เอเชียตะวันออกเฉียงใต้นับแต่ปี ๑๙๔๙ เป็นต้น
มาจนถึงปัจจุบัน เราจะเห็นว่าสมมุติฐานตาม
ทฤษฎีโคมิโนไม่ได้เป็นไปตามที่สันนิษฐาน จีน
ไม่ได้แสดงท่าทีที่จะใช้กำลังอาวุธของตนเองรุกราน
ประเทศในเอเชียอาคเนย์ ไม่ว่าจะเป็นเวียดนาม
ลาว หรือ เขมร การให้ความช่วยเหลือ
ทางทหารของจีนต่อเวียดนามเหนือเพื่อต่อต้าน
จักรวรรดินิยมฝรั่งเศสและอเมริกันนั้น จีนไม่ได้
ส่งกองทัพประจำของตนเข้าไปช่วยรบ ยกเว้นใน
ปี ๑๙๖๔ ที่จีนได้ส่งกองทหารฝ่ายโยธาเข้าไปช่วย
ซ่อมแซมถนนและสิ่งก่อสร้างต่าง ๆ ของเวียดนาม
เหนือซึ่งเสียหายจากการทิ้งระเบิดของสหรัฐ หลัง
จากเสร็จงานแล้ว กองทหารดังกล่าวก็ถอนออก

จากเวียดนามทันที กรณีจีนส่งทหาร ๒๐,๐๐๐
คนเข้าไปในลาว ก็เป็นไปตามสนธิสัญญาที่ทำ
กับรัฐบาลเจ้าสุวรวณภูมา ซึ่งจีนตกลงช่วยสร้าง
ถนนให้ลาว กองทหารจีนไม่ได้แสดงท่าทีที่จะยึด
ครองดินแดนลาวแต่อย่างใด

กรณีพิพาทชายแดนระหว่างจีนกับพม่าในปี
๑๙๕๖ และการบุกรุกของกองทหารจีนประมาณ
๕๐๐ คนเข้ายึดดินแดนของพม่าในเขตรัฐวา และ
คะฉิ่น (Wa and Kachin States) นั้นไม่อาจ
พิสูจน์ได้ว่าจีนต้องการขยายดินแดนของตนหรือ
ต้องการจะยึดครองพม่า กองทหารจีนไม่ได้รุก
เกินกว่าเขตแดนที่เกิดกรณีพิพาท และภายหลัง
การลงนามในสนธิสัญญาปัญหาชายแดนระหว่าง
จีนกับพม่าในปี ๑๙๖๐ ทั้งจีนและพม่าต่างก็ได้
รับดินแดนเพิ่มและเสียดินแดนด้วยกันทั้งสอง
ฝ่าย จุดมุ่งหมายสำคัญของจีน คือจีนต้องการจะ
รักษาความปลอดภัยทางภาคใต้ของตน โดยการ
ยึดหมู่บ้านยุทธศาสตร์บีมอ ก่อหลุม และกางฟาง
(Hpimaw, Gawlum and Kangfang) ทั้งนี้
เพราะหมู่บ้านทั้ง ๓ มีความสำคัญในฐานะเป็น
จุดยุทธศาสตร์ เป็นประตูที่เปิดผ่านเข้าไปยังภาค
ใต้ยูนนานของจีน หรือไปยังอัสสัมตะวันออกเฉียง
อินเดีย หรือไปยังภาคเหนือของพม่า หรือไป
ยังเขตตะวันออกของธิเบต^(๒) นอกจากนี้กรณี
พิพาทระหว่างจีนกับพม่าในปี ๑๙๖๗ ซึ่งสืบ
เนื่องมาจากนโยบายส่งการปฏิวัติวัฒนธรรมออก

(๑) Donald E. Nuechterlein, *Thailand and the Struggle for Southeast Asia* (New York : Cornell University Press, 1965) p. 106

นอกประเทศจีนนั้นเป็นไปใน ช่วงสมัยที่กิจการต่างประเทศของจีนอยู่ในระยะจลาจล คือ ช่วงระหว่างเดือนมิถุนายนถึงสิงหาคม ๑๙๖๗ พวกขบวนการแดง (Red Guard) ได้เข้าควบคุมกระทรวงการต่างประเทศของจีนและดำเนินนโยบายตามผลการโดยไม่ได้ผ่านความเห็นชอบจากรัฐบาลจีนชั้นสูง เช่น จู เอนไล (๓) หลังจากพวกขบวนการแดงสงบลงแล้ว ความสัมพันธ์ระหว่างจีนกับพม่าก็พัฒนาดีขึ้น และไม่ปรากฏว่าจีนได้ส่งทหารเข้ารุกรานพม่าอีก

ข้อโต้แย้งสำคัญอีกประการหนึ่งที่ว่า ถึงแม้จีนจะไม่ได้ส่งกองกำลังอาวุธของตนรุกรานประเทศในแถบเอเชียอาคเนย์โดยตรง แต่จีนได้ให้ความสนับสนุนต่อขบวนการปลดแอกของคอมมิวนิสต์ประเทศต่างๆ ในเอเชียอาคเนย์ ซึ่งอาจพิสูจน์ได้ว่าจีนยังปรารถนาที่จะรุกรานหรือยึดครองเอเชียอาคเนย์ การสนับสนุนของจีนต่อขบวนการปลดแอกในเอเชียอาคเนย์นั้น เป็นไปตามจุดมุ่งหมายสำคัญหลายประการ คือ

(๑) จีนหวังที่จะมีอิทธิพลทางการเมืองเหนือขบวนการปลดแอกต่างๆ ในเอเชียอาคเนย์ เพื่ออาศัยการสนับสนุนจากขบวนการดังกล่าวใน

การต่อสู้ซึ่งตั้งเด่นกับรัสเซีย ความขัดแย้งทางด้านอุดมการณ์และการต่อสู้ซึ่งตั้งเด่น เพื่อเป็นผู้นำของโลกคอมมิวนิสต์ระหว่างรัสเซียกับจีน ทำให้จีนต้องสนับสนุน ขบวนการปลดแอกของคอมมิวนิสต์ต่อไป เพราะถ้าขบวนการดังกล่าวไม่ได้รับความช่วยเหลือจากจีน ก็อาจไปขอความช่วยเหลือจากรัสเซีย ซึ่งหมายความว่าขบวนการดังกล่าวต้องตกอยู่ภายใต้อิทธิพลทางการเมืองของรัสเซีย โดยให้การสนับสนุนแก่ขบวนการปลดแอกต่าง ๆ จีนจะกล่าวอ้างได้ว่าขบวนการดังกล่าวสนับสนุนตน ในการทำสงครามอุดมการณ์กับรัสเซีย

(๒) จีนสนับสนุนขบวนการปลดแอกต่าง ๆ ในเอเชียอาคเนย์ เพราะจีนไม่ต้องการเห็นเวียดนามเหนือมีอิทธิพลทางการเมืองเหนือพรรคคอมมิวนิสต์ต่างๆ ในเอเชียอาคเนย์ ถ้าจีนไม่ให้ความช่วยเหลือขบวนการปลดแอก ๆ ถ้าไม่ได้ความช่วยเหลือจากรัสเซีย ก็ต้องไปขอความช่วยเหลือจากเวียดนามเหนือ ซึ่งอาจทำให้เวียดนามเหนือมีอิทธิพลทางการเมืองแข่งกับจีนได้ จีนจึงสนับสนุนขบวนการต่าง ๆ เสียเอง

(๓) จีนหวังที่จะใช้การสนับสนุนของตน

(๒) Harold C. Hinton, *China's Relations with Burma and Vietnam : A Brief Survey* (New York : Institute of Pacific Relations, 1953), pp. 53 **ดูเพิ่มเติมจาก** "The Burma-China Frontier Dispute" *The World To-day*, XIII (February, 1957), Richard J. Kozick "The Sino-Burmese Frontier Problem," *Far Eastern Survey*, XXVI (March, 1957) Daphne E. Whittam, *The Sino-Burmese Boundary Treaty*, *Pacific Affairs*, XXXIV (Summer, 1961)

(๓) Melvin Gurtov, "The Foreign Ministry and Foreign Affairs During the Cultural Revolution," *The China Quarterly*, (October - December, 1967,) pp. 50-53

ต่อขบวนการปลดแอกต่าง ๆ ในเอเชียอาคเนย์ เป็นเครื่องมือในการเพิ่มอำนาจต่อรองกับรัฐบาล ประเทศต่าง ๆ ในเอเชียอาคเนย์ การที่จีนให้ความช่วยเหลือแก่พรรคคอมมิวนิสต์ไทย จีนก็หวังจะใช้การสนับสนุนพรรคคอมมิวนิสต์ไทยเป็นเครื่องมือต่อรองกับรัฐบาลไทย เช่นบีบให้รัฐบาลไทยลดความผูกพันกับสหรัฐ ลดบทบาทแทรกแซงกิจการภายในของประเทศลาว เขมร และเวียดนามจีนเคยใช้วิธีนี้ในการต่อรองกับรัฐบาลพม่าสมัยปฏิวัติวัฒนธรรมจีน

ในความเห็นของผู้เขียน การสนับสนุนของจีนต่อขบวนการปลดแอกต่าง ๆ เป็นไปตามจุดมุ่งหมาย ๓ ประการข้างต้น มากกว่าที่จีนจะหวังว่าขบวนการปลดแอกต่าง ๆ จะสามารถล้มล้างรัฐบาลที่ถูกตั้งตามกฎหมาย ยึดอำนาจทางการเมืองของประเทศได้ และยอมอยู่ภายใต้อำนาจทางการเมืองของจีน พรรคคอมมิวนิสต์ของเวียดนามเหนือหรือลาว ก็ไม่ได้แสดงท่าทีว่าอยู่ภายใต้การครอบงำ หรืออิทธิพลโดยตรงจากจีน นอกจากนี้ประสิทธิภาพของขบวนการปลดแอกอื่น ๆ ในเอเชียอาคเนย์ก็ต่ำเกินกว่าที่จีนจะหวังได้ว่าขบวนการดังกล่าวจะสามารถยึดอำนาจทางการเมืองได้อย่างแท้จริง หากเราพิจารณาการสนับสนุนของจีนต่อขบวนการปลดแอกต่อคอมมิวนิสต์ของไทย เราจะเห็นว่าจีนมีจุดมุ่งหมายที่จะบีบบังคับให้รัฐบาลไทยลดการดำเนินนโยบายที่เป็นปรปักษ์กับจีน ลดความผูกพันกับสหรัฐอเมริก

และลดการแทรกแซงในสงครามอินโดจีน มากกว่าที่จีนจะหวังเห็นขบวนการปลดแอกที่ไร้ประสิทธิภาพของไทยสามารถล้มล้างรัฐบาลไทยและยึดอำนาจทางการเมืองได้

จากท่าทีของจีนต่อเอเชียอาคเนย์ เราอาจกล่าวได้ว่าจุดมุ่งหมายสำคัญของจีน คือจีนต้องการสถาปนาความเป็นผู้นำของตนในเอเชียอาคเนย์ อย่างน้อยจีนหวังให้ประเทศต่าง ๆ ยอมรับความเป็นพี่เฒ่าของจีนในเอเชีย จีนไม่ได้หวังจะครอบงำนโยบายทางการเมืองของประเทศต่าง ๆ หรือรุกรานหรือยึดครองประเทศต่าง ๆ ในเอเชียตามที่ทฤษฎีโตมิโนสันนิษฐานไว้

(๒) นโยบายต่างประเทศไทย คือ การสมมุติว่าลาวและเขมรมีความสำคัญยิ่งต่อความมั่นคงของประเทศไทย

ถ้าลาวและเขมรมีระบบการปกครองที่มีเสถียรภาพมั่นคง ประเทศลาวและเขมรจะเป็นรัฐกันชนของไทยช่วยป้องกันไทยจากการรุกรานของจีนและเวียดนามเหนือ สมมุติฐานนี้ถือว่าเวียดนามเหนือพยายามจะรุกรานและครอบครองลาวและเขมร และอาจแผ่อำนาจเข้ามารุกรานไทย

ถึงแม้สมมุติฐานว่าลาวและเขมรมีความสำคัญต่อความมั่นคงของไทยจะมีน้ำหนัก แต่วิธีการที่ประเทศไทยใช้ในการประกันความมั่นคงของรัฐบาลลาวและเขมร เป็นไปอย่างไม่ต้องสงสัยว่าสมมุติฐานว่าระบอบการปกครองที่มีเสถียรภาพมั่นคง คือการมีรัฐบาลทหารปกครอง เป็นรัฐ

บาททหารที่นิยมฝ่ายขวา และรับใช้สหรัฐอเมริกา
ต่อต้านคอมมิวนิสต์อย่างรุนแรง การมีความคิดดัง
กล่าวทำให้ไทยพยายามแทรกแซงกิจการภายใน
ของประเทศเพื่อนบ้านคือลาวและเขมร เช่นสมัย
จอมพลสฤษดิ์ไทยสนับสนุนรัฐบาลฝ่ายขวาของ
นายพลภูมิ หน่อสุวรรณ สนับสนุนขบวนการ
เขมรเสรีภายใต้การนำของนายชันยอกทัน ซึ่ง
พยายามล้มล้างสีหนุ สนับสนุนรัฐบาลลอนนอล
และท้ายที่สุดสนับสนุนการปฏิวัติเขียวของท้าวมา
และ พ.อ. บุญเลิศ ไชยโกสีย์ แท้ที่จริงแล้ว **รัฐ
บาลที่มีเสถียรภาพมั่นคง เราย่อมไม่คำนึงว่า
รัฐบาลนั้นจะใช้ระบอบการปกครองแบบประชาธิปไตย
หรือคอมมิวนิสต์ ความมั่นคงน่าจะอยู่ที่
ว่ารัฐบาลนั้นสามารถควบคุมระเบียบทางการ
เมืองภายในรัฐ สามารถพัฒนาประเทศได้รวดเร็ว
ทั้งทางเศรษฐกิจ สังคม การเมือง การ
ศึกษา ฯลฯ ประเทศลาวและเขมรจะมีรัฐบาลแบบ
ประชาธิปไตยหรือคอมมิวนิสต์ไม่ใช่หน้าที่ของเรา
จะเข้าไปเกี่ยวข้องหรือแทรกแซง สิ่งที่เราควร
พิจารณาพร้อมกับลาวและเขมร คือทำอะไรประเทศทั้ง ๓
จึงจะร่วมมือพัฒนาเศรษฐกิจ สังคม
การเมือง การศึกษา ฯลฯ ให้เท่าเทียมกับอารย
ประเทศได้ เพราะถ้าลาวและเขมรมีการพัฒนา
เศรษฐกิจ สังคม การเมือง การศึกษา ในระดับ
สูง นั้นย่อมแสดงว่าประเทศทั้งสองมีความมั่นคง
การกล่าวรัฐบาลเจ้าสุภานุวงศ์ หรือรัฐบาลเจ้า
สีหนุจะเป็นคอมมิวนิสต์และยินยอมอยู่ใต้การครอบ**
๕๔

งำทางการเมืองของเวียดนามเหนือหรือจีนนั้น
เป็นข้อสมมุติที่ไร้ความจริง ทุกคนย่อมทราบว่า
เจ้าสุภานุวงศ์และเจ้าสีหนุเป็นนักชาตินิยม มากกว่า
เป็นคอมมิวนิสต์ การจะยอมอยู่ใต้อำนาจ
ทางการเมืองของเวียดนามเหนือหรือจีนนั้นย่อม
ไม่น่าจะเป็นไปได้

ต่อข้อสันนิษฐานว่าเวียดนามเหนือเป็นประเทศ
ทรูกรานและมีเจตนายึดครองเขมรและลาว
เพื่อรุกรานไทยนั้น เหตุการณ์เท่าที่ผ่านมาพิสูจน์
ว่าเวียดนามเหนือไม่ได้มีเจตนาเช่นนั้น การบุก
รุกของทหารเวียดนามเหนือในลาวและเขมรเป็น
ไปเพื่อรักษาความมั่นคงของเส้นทางโฮจิมินห์ ซึ่ง
จะเอื้ออำนวยต่อการทำสงครามปลดแอกในเวียดนาม
ใต้เท่านั้น เวียดนามเหนือไม่ได้มีเจตนาโจมตี
ยึดครองลาวและเขมร จะเห็นได้จากการที่กอง
ทัพปลดแอกเจ้าสีหนุไม่สามารถล้มล้างรัฐบาล
นายพลลอนนอล และยึดอำนาจทางการเมืองใน
เขมรได้ ทั้งนี้เพราะเวียดนามเหนือไม่ได้ส่งทหาร
เข้าสนับสนุนเจ้าสีหนุอย่างแท้จริง และเวียดนาม
เหนือไม่ได้มีเจตนายึดครองเขมรเป็นเมืองขึ้น
กรณีการลงนามในสนธิสัญญาจัดตั้งรัฐบาลผสมของ
ลาวเมื่อวันที่ ๑๔ กันยายน ๒๕๑๖ ก็ไม่ได้มีเหตุ
การณ์แสดงว่าเวียดนามเหนือพยายามแทรกแซง
หรือขัดขวางการเจรจาจัดตั้งรัฐบาลผสมของลาว
แต่อย่างใด

(๓) นโยบายของประเทศไทยวางอยู่บนสมมุติ
ฐานที่จะผูกพันกับประเทศเข้มแข็งที่สุดคือสหรัฐ

อเมริกา เพื่อต่อต้านการรุกรานของคอมมิวนิสต์
ประเทศไทยหวังว่าสหรัฐจะช่วยเป็นโล่ป้องกัน
กันประเทศไทยในกรณีที่มีการรุกรานด้วยกำลัง
อาวุธจากจีนหรือเวียดนามเหนือโดยตรง สมมุติ
ฐานที่วางตามสถานการณ์เมืองระหว่างประเทศ
ในทศวรรษที่ ๑๙๕๐ ซึ่งนโยบายต่อต้านคอมมิวนิสต์
ของไทยสอดคล้องกับนโยบายจำกัดวงล้อมจีนของ
สหรัฐทำให้ประเทศไทยและสหรัฐอเมริกามีความ
สัมพันธ์ใกล้ชิดตลอดมา นับแต่การลงนามใน
โครงการแลกเปลี่ยนทางการศึกษาในเดือน
กรกฎาคม ๑๙๕๐ สนธิสัญญาความร่วมมือทาง
เทคนิคและทางเศรษฐกิจระหว่างไทยกับสหรัฐ
อเมริกาในเดือนกันยายน ๑๙๕๐ และสนธิสัญญา
ความช่วยเหลือทางทหาร ลงนามในเดือนตุลาคม
ปีเดียวกัน จนถึงสนธิสัญญาว่าจัดตั้งองค์การ
ส.ป.อ. ในปี ๑๙๕๔ ข้อตกลง ดนัต—วัลส์ ในปี
๑๙๖๒ และแผนร่วมไทย—อเมวิกัน ปี ๑๙๖๗

ประเทศไทยคิดว่าข้อตกลงดังกล่าวข้างต้นจะ
สามารถผูกพันสหรัฐอเมริกา ให้มาช่วยไทยใน
การที่มีการรุกรานด้วยกำลังอาวุธโดยตรง แต่
ความเข้าใจดังกล่าวเป็นความเข้าใจของ ประเทศ
ไทยฝ่ายเดียว สหรัฐอเมริกาไม่ได้ถือว่าตนเองผูก
พันที่จะต้องป้องกันประเทศไทยทุกกรณี ข้อตกลง
ดนัต—วัลส์ ในปี ๑๙๖๒ ก็เป็นข้อตกลงส่วนตัว
ของรัฐมนตรีต่างประเทศ ไม่ได้รับการรับรอง
จากรัฐสภาอเมริกันแต่อย่างใด แผนร่วมไทย—
อเมวิกัน ปี ๑๙๖๗ ก็ต้องได้รับความเห็นชอบจาก

รัฐสภาอเมริกันก่อนนำออกใช้ สนธิสัญญา ส.ป.อ.
ก็หลวมมาก ในกรณีที่เกิดหวัดหวังว่าสหรัฐจะช่วย
ไทยในเวลาคับขันจริง ๆ

นอกจากนั้นภายหลังที่นายนิคสันได้รับเลือก
ตั้งเป็นประธานาธิบดี นายนิคสันได้เปลี่ยน
นโยบายของสหรัฐอเมริกาโดยเลิกการจำกัดวงล้อม
จีน และเริ่มเจรจาเปิดความสัมพันธ์กับจีน การ
เปลี่ยนท่าทีของสหรัฐเป็นไปโดยมิได้มีการแจ้ง
ให้รัฐบาลไทยทราบล่วงหน้าทั้ง ๆ ที่รัฐบาลไทย
ถือตัวเองว่าเป็นมิตรประเทศทำสงครามรุกร่วม
รบกับสหรัฐอเมริกาอย่างใกล้ชิดที่สุด การเปลี่ยน
ท่าทีของสหรัฐแสดงให้เห็นดีว่า สมมุติฐานของ
นโยบายต่างประเทศไทยข้อนี้ ใช้ไม่ได้แล้วกับ
สถานการณ์ในทศวรรษที่ ๑๙๗๐

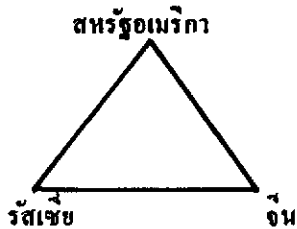
(๔) นโยบายต่างประเทศของไทยวางอยู่บน
สมมุติฐานตามโครงสร้างทางการเมืองและเศรษฐกิจ
ระหว่างประเทศ ในทศวรรษที่ ๑๙๕๐

ช่วงทศวรรษที่ ๑๙๕๐ เป็นระยะที่สงครามเย็น
กำลังแผ่กระจายไปทั่วโลก ประเทศต่าง ๆ ใน
โลกถูกแบ่งออกเป็น ๒ ฝ่าย คือฝ่ายคอมมิวนิสต์
ภายใต้การนำของรัสเซียและฝ่ายเสรีประชาธิปไตย
ภายใต้การนำของสหรัฐอเมริกา การทำ
สงครามเย็นระหว่างสองฝ่ายเป็นไปอย่างรุนแรง
ประเทศไทยในฐานะประเทศเล็ก ๆ ย่อมหลีกเลี่ยง
พ้นต่อผลกระทบของสงครามเย็น การเลือกอยู่ข้าง
ใดข้างหนึ่งอาจเหมาะสมในสภาพการณ์เช่นนั้น

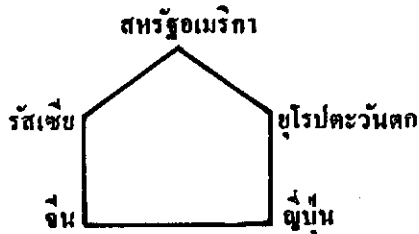
อย่างไรก็ดี โครงสร้างทางเศรษฐกิจและการ
เมืองระหว่างประเทศได้เปลี่ยนไปมากในช่วง

ทศวรรษที่ ๑๙๖๐ และ ๑๙๗๐ ในทางการเมือง โลกไม่ได้แบ่งออกเป็น ๒ ฝ่ายภายใต้การนำของมหาอำนาจสหรัฐอเมริกา และรัสเซียแต่โลกแบ่งออกเป็น ๓ ฝ่ายภายใต้การนำของสหรัฐอเมริกา รัสเซียและจีนแดง นอกจากนี้ถ้าพิจารณาโครงสร้างทางเศรษฐกิจระหว่างประเทศ มหาอำนาจทางเศรษฐกิจก็ไม่ได้มีเพียง ๒ ฝ่าย คือสหรัฐอเมริกาและรัสเซีย แต่โลกปัจจุบันประกอบด้วยประเทศมหาอำนาจทางเศรษฐกิจถึง ๕ ฝ่ายด้วยกัน คือสหรัฐอเมริกา รัสเซีย จีนแดง ญี่ปุ่น และยุโรปตะวันตก

โครงสร้างทางการเมืองระหว่างประเทศ

โครงสร้างทางเศรษฐกิจระหว่างประเทศ

การที่โครงสร้างทางเศรษฐกิจและการเมืองระหว่างประเทศในทศวรรษที่ ๑๙๗๐ เปลี่ยนแปลงไปเป็นหลายฝ่ายเช่นนี้ นโยบายต่างประเทศ

ของไทยควรจะเปลี่ยนแปลงให้สอดคล้องกับโครงสร้างใหม่ แต่ปัจจุบันเรายังถือตามโครงสร้างสมัยทศวรรษที่ ๑๙๕๐ คือการผูกพันทางการเมืองและทางเศรษฐกิจกับสหรัฐอเมริกาและญี่ปุ่น ซึ่งเหมือนกับที่เราอาศัยอยู่ในทศวรรษที่ ๗๐ แต่วางนโยบายต่างประเทศบนสมมุติฐานตามโครงสร้างทางการเมืองและเศรษฐกิจระหว่างประเทศในทศวรรษที่ ๑๙๕๐

ข้อเสนอสำหรับนโยบายต่างประเทศไทย

๑) ประเทศไทยควรจะดำเนินนโยบายอย่างอิสระและเป็นกลางมากขึ้น ถ้าเราพิจารณาโครงสร้างทางเศรษฐกิจและการเมืองระหว่างประเทศในปัจจุบัน จะเห็นได้ว่าโอกาสที่ประเทศเล็กๆ จะดำเนินนโยบายเป็นกลางนั้นมีมากขึ้น การที่โลกแบ่งออกเป็น ๓ ฝ่าย ประเทศไทยอาจใช้โอกาสนี้ดำเนินนโยบายโดยอาศัยมหาอำนาจทั้ง ๓ มาด่วงดุลย์ซึ่งกันและกัน สหรัฐอเมริกาดังนี้แม้จะพยายามลดบทบาทของตนในเอเชียอาคเนย์ แต่สหรัฐก็จะไม่ยอมถอนตัวจากเอเชียอาคเนย์ เพราะสหรัฐยังต้องการรักษาเอเชียอาคเนย์ให้อยู่ภายใต้เขตอิทธิพลทางการเมืองของตน ทั้งยังอาจใช้เป็นตลาดทางเศรษฐกิจสำหรับสินค้าเหลือใช้ของสหรัฐ สหรัฐไม่อยากจะเห็นรัสเซียหรือจีนมีบทบาทควบคุมเส้นทางผ่านช่องแคบมะละกา รัสเซียพยายามจะเข้ามามีอิทธิพลในเอเชียอาคเนย์ เพราะรัสเซียมีแผนการที่จะวางแผนวางแนวจำกัดวงล้อมจีนใหม่ โดยเริ่มจากฝั่งไซบีเรียตะวันออก คือ

จากเวลาตีวอดสต็อคมายังญี่ปุ่น เกาหลี อาเซียนอาคเนย์ อินเดี๋ย ตะวันออกกลาง จนจรดทะเลดำ รัสเซียพยายามรุกเข้ามาแถบอาเซียนอาคเนย์โดยผูกมิตรกับทุกประเทศ รวมทั้งรัฐบาลลอนดอนของเขมร รัสเซียพยายามใช้นโยบายที่จีนเรียกว่า Gunboat Diplomacy ในช่วงแคมเปญทะเลคาบะเตียวกันจีนก็กลัวการจำกัดวงล้อมของรัสเซียและพยายามดำเนินนโยบายผูกมิตรกับประเทศอาเซียนอาคเนย์มากขึ้น ในสถานการณ์เช่นนี้ประเทศไทยอาจใช้ ความต้องการและความกลัวของประเทศมหาอำนาจทั้ง ๓ ต่อรองและถ่วงดุลย์ซึ่งกันและกัน อันจะทำให้เราดำเนินนโยบายเป็นอิสระได้มากขึ้น

๒) ประเทศไทยควรจะลดความผูกพันกับสหรัฐอเมริกาให้น้อยลง โดยให้สหรัฐถอนทหารออกจากประเทศไทยให้หมด และประเทศไทยควรดำเนินนโยบายที่เป็นอิสระจากอิทธิพลทางการเมืองของสหรัฐ เป็นที่ทราบกันว่าจุดมุ่งหมายสำคัญประการหนึ่งของการวางนโยบายต่างประเทศ คือผลประโยชน์ของชาติ การที่สหรัฐอเมริกามาตั้งฐานทัพในไทยอาจกล่าวได้ว่าสหรัฐได้รับผลประโยชน์มากกว่าประเทศไทย การที่สหรัฐพยายามย้ายฐานทัพ บี - ๕๒ ของตนมาตั้งอยู่ที่ตะกั่วป่า สัตหีบ เป็นไปเพื่อผลประโยชน์ของสหรัฐ คือ สนามบินอยู่ตะกั่วป่าช่วยย่นระยะบินของเครื่องบินอเมริกันที่ไปทิ้งระเบิดในเวียดนามจาก

เกาะกวม ๒,๕๕๐ ไมล์ เป็น ๔๒๕ ไมล์ ซึ่งช่วยลดค่าใช้จ่ายของสหรัฐอย่างมากมาย นอกจากนี้ยังอยู่ตะกั่วป่ายังเป็นจุดยุทธศาสตร์ที่สำคัญ คือจากอยู่ตะกั่วป่าเครื่องบินสหรัฐสามารถบินถึงเมืองนานกิง (Nanking) ชมทางรถไฟสำคัญในทางภาคใต้ของจีนในระยะ ๘๕๐ ไมล์ ถึงลอปนอร์ (Lopnor) สถานที่ทดลองระเบิดนิวเคลียร์ของจีนเพียง ๒,๐๐๐ ไมล์ และถึงปักกิ่งในระยะ ๒,๑๐๐ ไมล์ (๔) การตั้งฐานทัพเรือที่สัตหีบช่วยให้สหรัฐสามารถควบคุมช่องแคบมะละกาได้ ปัจจุบันนี้ประเทศต่างๆ พยายามขับไล่ทหารสหรัฐออกจากประเทศตนเช่นฟิลิปปินส์ เสนอให้อเมริกาถอนฐานทัพออกจาก Subic Bay ญี่ปุ่นให้ถอนจากโอกินาวา ฯลฯ ทำให้สหรัฐไม่มีฐานทัพสำคัญในอาเซียนอาคเนย์ ดังนั้นสหรัฐจึงพยายามยึดครองอยู่ตะกั่วป่า

ถ้าเราพิจารณาถึงผลดีและผลเสียที่ไทยได้รับจากการให้สหรัฐเข้ามาตั้งฐานทัพ เราเห็นว่าไทยได้รับผลเสียมากกว่าผลดี คือ

๑) การให้ทหารต่างชาติเข้ามาตั้งฐานทัพในประเทศ ทำให้ประเทศไทยเสียเกียรติภูมิ เอกราช และอธิปไตยของชาติ ไม่มีชาติไหนยอมรับความเป็นเอกราชอย่างแท้จริงครบเท่าที่ประเทศไทยยังมีทหารสหรัฐอเมริกายู่ถึง ๔๐,๐๐๐ คน ประเทศสหรัฐเองคำนึงถึงประเทศไทยไม่ใช้ในฐานะมิตรประเทศ แต่ในฐานะลูกกะโล่ที่ยอม

(๔) *New York Times*, April, 8, 1967 p. 3

ให้อเมริกาตั้งฐานทัพ สหรัฐจะทิ้งระเบิดเมืองไทย เมื่อไหร่ก็ได้ถ้ารัฐสภาเห็นตามข้อเสนอ ของนาย โกลด์วอเตอร์ ประธานาธิบดีคนสั่นเองในการ เปิดความสัมพันธ์กับจีนก็ไม่เคยให้เกียรติประเทศไทย ถึงขนาดจะแย้มพรายการเคลื่อนไหวของ สหรัฐให้เรวทรอบ

๒) ข้ออ้างที่ว่าทหารสหรัฐในไทยจะช่วย รักษาความมั่นคงปลอดภัยทางกรรมเมืองของไทยจากการรุกรานภายนอกนั้น ไม่เป็นความจริง ตามที่กล่าวมาข้างต้น การรุกรานด้วยกำลังอาวุธโดยตรงของจีนและเวียดนามคู่ออกจะก่อให้เกิดการคาดคะเน ทหารสหรัฐในไทยเป็นหน่วยที่เตรียมทำสงครามในอินโดจีน และไม่ได้มีบทบาทเกี่ยวข้องกับ การแก้ไขปัญหาคารก่อกความไม่สงบภายในประเทศ การแก้ไขปัญหาคารก่อกความไม่สงบภายในประเทศถือเป็นปัญหานโยบายทางการเมือง และเป็นหน้าที่ของรัฐบาลไทยโดยตรง ทหารสหรัฐไม่เกี่ยว ดังนั้นการยอมให้ทหารสหรัฐตั้งฐานทัพในไทยจึงไม่ให้ประโยชน์กับประเทศไทย ในกรณีนี้เลย

๓) การที่มีทหารสหรัฐอเมริกานในไทย ทำให้ประเทศไทยต้องเป็นปรปักษ์กับ ประเทศเพื่อนบ้านโดยตรง การที่ทหารสหรัฐทำสงครามในอินโดจีนโดยอาศัยดินแดนไทยเป็นฐานทัพ ทำให้เราต้องเป็นศัตรูกับเวียดนามเหนือ ลาว เขมร รวมทั้งจีนอย่างหลีกเลี่ยงไม่ได้ สหรัฐปัจจุบัน ให้ความช่วยเหลือทางเศรษฐกิจแก่เวียดนามเหนือ

ขณะที่ประเทศไทยยังไม่ได้ประกาศยกเลิกสถานะ ภาพสงครามที่ไม่ประกาศกับเวียดนามเหนือ ภาย หลังสหรัฐถอนทหารออกไปแล้ว เรายังต้องเจรจา เพื่อยุติภาวะสงครามกับเวียดนามเหนืออีก

๔) ข้ออ้างที่ว่า การตั้งฐานทัพของสหรัฐ ในไทยช่วยพัฒนาเศรษฐกิจของไทย ทำให้รายได้ ประชาชาติของไทยสูงขึ้น ถ้าเราพิจารณาให้ ดีจะเห็นว่าบุคคลที่ได้ประโยชน์ จากการตั้งฐาน ทัพของสหรัฐมีเพียงส่วนน้อยเท่านั้น ปัญหาการว่างงานของคนไทยในฐานทัพสหรัฐก็ไม่อาจกล่าว ได้ว่าจะกระทบคนส่วนใหญ่ของประเทศ นอกจากนี้ถ้าพิจารณาถึงผลเสีย เราจะเห็นว่า การตั้ง ฐานทัพของสหรัฐ ทำให้ประเทศไทยต้องเผชิญ ปัญหาภาวะเงินเฟ้อ เศรษฐกิจฟุ่มเฟือยตามระบบ นายทุน ศีลธรรมของประเทศเสื่อม รวมทั้งปัญหา สังคม เช่น เด็กผมแดง เด็กผมหก เมียเช่า ฯลฯ

๕) ความช่วยเหลือของสหรัฐ ำประเทศไทย เท่าที่ผ่าน มาล้วนเป็นความช่วยเหลือเพื่อจุด มุ่งหมายทางทหารเท่านั้น ซึ่งในทางกลับกันก็ เป็นประโยชน์แก่สหรัฐ เช่นการให้ความช่วยเหลือทางเศรษฐกิจโดยการสร้างทาง แต่ทางที่ สร้างล้วนเป็นทางยุทธศาสตร์ ที่สหรัฐใช้ลำเลียง อาวุธยุทโธปกรณ์ของตนไปยังลาวและเขมร ยิ่ง กว่านั้นการให้ความช่วยเหลือทางทหารของสหรัฐ เป็นการช่วยให้รัฐบาลทหารราชย์มีอำนาจปกครอง กติประชาชนและฆาตกรรมหมู่ประชาชน การ ตั้งฐานทัพของสหรัฐจึงไม่ได้มีประโยชน์ต่อประชา

ชนชาวไทยเลย

(๓) ประเทศไทยควรเปิดความสัมพันธ์ทางการทูตทุกประเทศ โดยเฉพาะอย่างยิ่งประเทศเวียดนามเหนือและจีนแดง

ภายหลังที่เราไล่ทหารอเมริกันออกไปแล้ว เรายังต้องเผชิญปัญหาการเจรจาเพื่อเลิกภาวะสงครามที่ไม่ประกาศกับเวียดนามเหนือและจีนเหนือไซเต๋มของไทยที่ประกาศว่าจีนและเวียดนามเหนือต้องเลิกสนับสนุนผู้ก่อความไม่สงบภายในประเทศไทยเสียก่อน ไทยจึงจะยอมเจรจาเปิดความสัมพันธ์ทางการทูตนั้น นับเป็นเงื่อนไขที่ได้รับการสนองตอบได้ยาก เราควรแยกพิจารณาว่าปัญหาการก่อความไม่สงบภายในประเทศเป็นการดำเนินนโยบายทางการเมืองภายในประเทศของรัฐบาล การก่อความไม่สงบเกิดขึ้นเนื่องจากการดำเนินนโยบายที่ผิดพลาด และกตธิ์ของรัฐบาลชุดดอนม—ประภาส การสนับสนุนของต่างประเทศย่อมไม่อาจมีประสิทธิภาพหรือไม่อาจเป็นไปได้ถ้าประชาชนภายในประเทศไม่ได้เป็นผู้ดำเนินการเอง ตามทฤษฎีการทำสงครามกองโจรของจีนถือว่าสถานการณ์ทางการเมืองภายในประเทศต้องสุกงอมเต็มที่ คือประชาชนถูกกดขี่ข่มเหงจนทนไม่ได้และเกิดความสำนึกที่จะต่อสู้ทางการเมืองเสียก่อน ต่างประเทศจึงจะสามารถสนับสนุนได้ ถ้าประชาชนในประเทศไม่ร่วมมือการสนับสนุนจากต่างประเทศก็ไม่มี ความหมาย รัฐบาลไทยชุดใหม่ควรจะตระหนักถึงปัญหานี้ และ

เปลี่ยนแปลงนโยบายทางการเมืองภายในประเทศให้เหมาะสม

การประกาศนโยบายอิสระและเป็นกลางมากขึ้น รวมทั้งการขับไล่ทหารอเมริกันออกจากประเทศไทย จะช่วยให้เราเจรจากับรัฐบาลจีนและเวียดนามเหนือได้สะดวกและง่ายตายยิ่งขึ้น อย่างน้อยรัฐบาลชุดใหม่ก็อ้างได้ว่าการกระทำที่ผ่านมาเป็นการดำเนินนโยบายที่ผิดพลาดของรัฐบาลชุดดอนม—ประภาส รัฐบาลชุดใหม่ย่อมไม่ต้องรับผิดชอบกับนโยบายที่ผิดพลาดนั้น

นักศึกษามือเมืองระหว่างประเทศชาวอเมริกันคนหนึ่งเคยให้เหตุผลกับผู้เขียนว่าการที่สหรัฐสามารถมีบทบาทและอิทธิพลทางเศรษฐกิจและการเมืองเหนือประเทศไทยนั้น ไม่ใช่ความผิดของสหรัฐฝ่ายเดียว ต้องถือเป็นความผิดของรัฐบาลไทยด้วยที่ยอมคนเป็นสุนัขรับใช้อเมริกัน (American Running — Dog) กรณีที่เป็นความจริงที่เราต้องพิจารณาว่าถึงเวลาหรือยังที่เราจะดำเนินนโยบายต่างประเทศที่เป็นอิสระและเป็นกลางมากขึ้น พื้นฐานการวางนโยบายต่างประเทศคือผลประโยชน์ของประเทศ สหรัฐอเมริกาจะไม่คำนึงถึงผลประโยชน์ของประเทศไทยมากกว่าผลประโยชน์ของสหรัฐอเมริกา ซึ่งเช่นเดียวกับที่ประเทศไทยต้องคำนึงถึงผลประโยชน์ของตนเองมากกว่าของสหรัฐอเมริกา ในกรณีเช่นนี้การวางนโยบายที่ยืนอยู่บนสองขาของเราเองย่อมได้ประโยชน์ที่สุด

สิบสามตุลา ๗ วันประชาธิปไตย

สิบสามตุลา ๗ วันประชาธิปไตย
นำนักเรียนนิสิตอนานา
หญิงน้ำใจแก้วอยู่แถวหน้า
ภริยาแหวตানাเทอดทูน
รองมาชายทวยธงธรรมจักร
เมตตารวมคำจูนโลกไป
ถัดมานิสิตาถอร่มใหญ่
เทอดรูปมหากษัตริย์ราชินี
แต่รัฐธรรมนูญห้ามไม่
ปล้นสิทธิอิสระเสรีครอน
พอสิบสามนอกก็เกลอนขบวน
ขอพรวังหน้าฟ้าอวยชัย
เพื่ออิสระเสรีที่เป็นไทย
ถ้ออหิงสาสันติทั้งขบวน
อย่าให้ใครใหญ่เหนือกฎหมาย
สามเผด็จการอันธพาลเกรียงไกร

มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์กล้า
มาร่วมพลังหวังรัฐธรรมนูญ
ถ้อธงชาติสง่าพรายแสงสุริย์
ปุ่นเทวีที่นำโชคชัย
เป็นหลักอหิงสาศาสนาใหญ่
เพื่อชาติไทยสุขเกษมเปรมปรีดิ์
แทนจักรชัยปกอรันสุริย์ศรี
น้องพี่ตาดีคำนำกันจร
เพราะสัตว์ร้ายเผด็จการทุกขรอน
เพิกถอนสิทธิของคนไทย
ถวรแต่ศุภมงคลวิเศษสมชัย
เพื่อประชาธิปไตยไทยทั้งมวล
ไม่ให้ใครข่มหัวหัวถ้วน
ชวนกันขอรัฐธรรมนูญชัย
ใช้ไทยเป็นทาสอำนาจบาทใหญ่
เร็วไวรู้ค่าขาดบาดตาย

แสนนิตินักศึกษาประชาชน
ก้อยก้อยรวมร่วมพลังมากมาย
แสนนิตินักศึกษาสง่างาม
ก้อยก้อยหรือสระเสวี
เพื่อปกครองพี่น้องทั้งชาติ
รัฐบาลเผด็จการไม่เกตุกล
ถนนับแสนจนแน่นนับล้าน
หยุดคอนสารวิชัยประชาธิปไตย
รัฐบาลเผด็จการคุดอำนาจ
ประกาศณรงคัดนอมใจนกัน
คำแร่นามนฝนเดือนเดือนหน้า
กอร์รัปชั่นขูดรีดทั้งชาติไทย
โลกที่คืนบ้ำทรพย์สิ้นเงินทอง
กอบโกยทุกอย่างเพื่อแต่ตัว
เสียงณรงคัดตัวร้ายให้อันธพาล
พ่อแม่ไม่สั่งสอนไอ้ทมิฬ
ขอร้องรัฐบาลอุบถว้อปรีช
จับสืบสามคนปล่อยเร็วไว
เปล่าสิ้นประกาศนอมณรงค
ส่งบ้ำหาวยราบสืบเอ็ดทวักณ
นครบาลพิทักษ์สันติราษฎร์
ผู้สมักภักคัดณรงคัดกอมนต์ชัย
ลวดหนามรูดเกราะบนไอพิช
เตรียมมาตรการเค็ดขาดน้าคน
นิตินักศึกษาประชาชน
บ้อมพระกาพผ่านฟ้าเร็วไว
กระสอบพันเพองก้อยจับหมา
พันเพองเสอหมเคลือบพันทไว
ปกบ้องกันศูนย์บัญชาการ
ให้ทรเหี้ยปลอมคนป่นมา

ถันพันนักรเียนเล็กหลากหลาย
มากคุดสายอุทกทุกนท
ทำตามอคมคตวิสุทธศรี
ให้ไทยนมีรัฐธรรมณ
อย่าเป็นทาสสันสิทธิ์เปล่าสูญ
ประชาชนเพิ่มพูนขบวนชัย
เต็มลานเวงราชค้ำเนินใหญ่
ไทยเริ่มพูดเพื่อไทยไปนวันคร
ไทยทั้งชาติทนได้อย่างไรน
งคสืบพันธุ้ทางประชาธิปไตย
ชั่วช้ำค้ำอวูธแรงร้ายใหญ่
กำไรหมันล้านสราญกรอกรวิ
กนองล้อราษฎ์รังหลวงไปทัว
ไม่กลัวใครใครในแผ่นดิน
สร้างบริวารอำนาจบาทใหญ่สิ้น
หินชาติอุบาทว์ร้ายจัญไร
คัลยาคัดอำนาจลงค้ำใหม่
ทงเมื่อใดจะได้รัฐธรรมณ
ประสงค์ปราบเค็ดขาดสันสุญ
พุนรังบินกลน้าคนไทย
แท้พิทักษ์ประกาศพร้อมกันใหญ่
รับค้ำส่งไปน้าประชาชน
อุทธร้ายพร้อมไว้ทุกแห่งน
ล้อมวลชนเซ็นเซอร์เซอไป
มากถันพันยังเดินขบวนใหญ่
ขบวนชัยนำหน้าอย่างกล้าตาย
เตรียมบัดหน้ากะตุงปลาตึกหลาย
รอรับอันตรายแก้สน้าตา
จากบริวารรัฐบาลอุบถว้อบ้ำ
คอบแทงน้าประชาชาติไทย

บิ่อมพระกาฬผ่านฟ้าศักดิ์สิทธิ์
 นามนขันขมทรราชย์วินาศไป
 ตรงหน้าหาพระปิยมหาราช
 พระเลิกลาสมคบแล้วทุกนคร
 ประชาชนนับแสนแน่นเมือง
 ไอ้ประกาศไ้อัดนอมไ้อัณรงค์เอ๋ย
 โจรร้ายได้แต่กินนอนชำระ
 เร็วคืนให้ประชาชนท่รัก
 ปฏิวัติตัวเองบ้คชบร่าย
 งกจะสับพันธ้อ่านจากกาล
 โคตรพ่อแม่มันมีสอนสั่ง
 จะสับพันธ้เผด็จการไม่ได้
 จงทำค้ศอบาทว้อปรีช
 แท้ทำช้อบาทว้เลวร้ายหนัก
 ไอ้ประกาศอบาทว้สัตว์ช้อวร้าย
 จ้อรราชฎ์บ้งหลวงทงตบ
 ความสามารถทางทหารไม่มี
 นำวิจัยวิจารณ์ขสทหารไทย
 สงครามอะไรรบที่ไหนบ้ง
 ท้อรบคอร้ป้ช้ออันกาล
 ตามสัตว์มันมีความรู้อะไร
 งก กิน ช้เราแล้วนอนกล้ง
 กวรออดยศรับทรัพย์เงินทอง
 ว่ามาตกระช้บ้บ้สามานย์
 เร็วบ้คิร้จงานนบ้นหัว
 คุนเล้งสนแล้วช้งเลอศไทย
 เลิกสอพลอเผด็จการก้นท
 บ้วาทุกวิญญาณต่นพื้นบ้น

ค้งนิมิตม้งนหมางกลใหญ่
 ขบวณช้ช้นำหน้าปากันจร
 จงช่วยชาติไทยค้บทุกช้อรอน
 โศครทรราชย์บ้หอนร้เลข
 หนุนเนองน้บ้ล้านแล้วโลกเหวย
 เฉยเมยอยูน้บ้จัญไรน้ก
 งกเอาช้อจอมพลสูงศักดิ์
 สัตว์บาปหนักเร้งวินาศท้นท
 สำเร็จความไคร้ทางธรรมนุญศ
 หนจกกลน้ค้วยช้อยงมงาย
 จ้งบ้หลังไ้อัณรงค์เลวร้าย
 ง่ายง่ายหรอศสัตว์บ้คชบร่าย
 ทำค้บ้งหน้าบ้ยศศักดิ์
 บ้กถกขพะช้อว้อปรีช
 ไม่ใช่ช้อชาติทหารหรอศกากล
 โลกไม่มีการศีกษาอะไร
 แต่กากลน้บ้ขศใหญ่
 ทำส้งโตเลือนช้นก้นทุกบ้
 ฤารบทางช้องตลอดอดีต
 อย่างน้แหละหนาบ้งจริงจริง
 ขาดในการศีกษาทุกส้ง
 ต้ย้งกว่าหมาบ้บ้สาธารณ
 บ้วอองรู้ทว้หลามหาสถาน
 โจรอันธพาลปล้นชาติจัญไร
 เอาเลอศชวล้างเท้ส้งเวชสมย์
 เขยบบ้ประชธิป้โตยจมนสน้ต่น
 เลิกไม่ม้สตัย ไม่ม้ศล
 ช้นพื้นฆ่าสัตว์บ้บ้สฤลเอ๋ย

อังการ กัลยาณพงศ์

พลังนักศึกษาจีน

นักศึกษาจีนได้มีบทบาททางการเมืองมานานแล้ว นับแต่ก่อตั้งมหาวิทยาลัยปักกิ่งในปี ค.ศ. ๑๙๑๙ พร้อมกับมีคำขวัญว่า **เรียนของจีนเพื่อสร้างพื้นฐาน เรียนของตะวันตกเพื่อนำมาประยุกต์** และที่มหาวิทยาลัยปักกิ่งนี้เอง ที่ขบวนการนักศึกษาจีนอันทรงพลังได้เกิดขึ้น ด้วยการเดินขบวนประท้วงญี่ปุ่นที่บีบบังคับเอาดินแดนจีนบางส่วนไป ในวันครบรอบ **ข้อเรียกร้อง ๒๑ ประการ** เมื่อวันที่ ๔ พฤษภาคม ๑๙๑๙ หรือที่รู้จักกันในนาม **ขบวนการ ๔ พฤษภาคม** ซึ่งได้กลายเป็นรากกำเนิดของขบวนการทางการเมือง

เมืองอื่น ๆ มากมาย ทั้งนี้เหตุประกอบที่สำคัญคือ สภาพการณ์สังคมที่เหลวไหลของจีนในสมัยนั้นไม่อาจปรับตัวสนองตอบความเปลี่ยนแปลงได้ทันทั่วถึง

ภายหลังจากพรรคคอมมิวนิสต์จีนได้ชัยชนะแล้ว ก็เริ่มมีการปฏิรูปการศึกษาเป็นการใหญ่ จำนวนนักศึกษาในมหาวิทยาลัยเพิ่มจาก ๑๑๗,๐๐๐ ในปี ๑๙๔๙-๕๐ เป็น ๔๔๑,๐๐๐ ในปี ๑๙๕๘-๕๙ อัตราของนักศึกษาที่มีพื้นเพจากกรรมกรและชาวนาเพิ่มจาก ๑๙.๑% ในปี ๑๙๔๙-๕๐ เป็น ๔๘% ในปี ๑๙๕๘-๕๙ เพื่อตอบสนอง

เป้าหมายในการพัฒนาประเทศ จึงมีการกำหนดปริมาณของนักศึกษาในแต่ละสาขา เช่น ในปี ๑๙๕๘ มีนักศึกษาวิศวกรรมศาสตร์ถึง ๔๑% แต่มีเพียง ๒% เท่านั้นที่เรียนรัฐศาสตร์และนิติศาสตร์

การรณรงค์ในมหาวิทยาลัยระยะแรกนั้น มุ่งที่ตัวอาจารย์เป็นหลัก มีการฟื้นฟูแนวความคิด กำจัดความคิดแบบนายทุน และพวกโต้อภิวัฒน์ จากนั้นก็อบรมแนวคิดใหม่ทางสังคมนิยมของเมาโดยเฉพะ

การรณรงค์ดังกล่าวไม่อาจกล่าวว่าได้ผลเต็มที่นัก ระบบการเรียนการสอนและสอบยังไม่มีการเปลี่ยนแปลงอะไรมากนัก อย่างดีก็เพียงแต่เปลี่ยนรูปแบบภายนอก เช่น เลิกสอนแบบฝรั่ง แต่หันไปสอนแบบรัสเซีย เป็นต้น ปัญหาพื้นฐานมากมายในวงการศึกษาก็ยังคงมีอยู่มาเรื่อย จนมาระเบิดออกในการปฏิวัติทางวัฒนธรรมกล่าวได้ว่า บทบาทของนักศึกษาก่อนหน้าการปฏิวัติวัฒนธรรมนั้นยังไม่มีพลังทางการเมืองมากนัก ส่วนใหญ่ยังถูกฝ่ายบริหารและอาจารย์ควบคุมเอาไว้อยู่

ในปี ค.ศ. ๑๙๖๖ การขัดแย้งระหว่างสองแนวความคิดภายในพรรคคอมมิวนิสต์ และในวงผู้บริหารชั้นสูงก็ปรากฏออกมาอย่างชัดเจน ฝ่ายหนึ่งต้องการเดินตามรอยรัสเซีย อีกฝ่ายต้องการยกระดับประชาชน และถือเอาผลประโยชน์ประชาชนเป็นใหญ่ การต่อสู้ของสองแนวความคิดแม้จะมีอยู่ทั่วไป แต่จุดเริ่มต้นสำคัญในการ

ต่อสู้ ได้แก่ภายในมหาวิทยาลัยปักกิ่ง เริ่มด้วยการวิพากษ์วิจารณ์บทละครที่โจมตีเมาเซตง จากนั้นคณะกรรมการกลางของพรรคฯ จึงตั้งคณะกรรมการปฏิวัติวัฒนธรรมขึ้นซึ่งคุ่แต่แรกคล้ายกับเข้าไปสอบสวนถึงเรื่องราวทางวัฒนธรรมที่ไม่สอดคล้องกับนโยบายของพรรคฯ ในที่สุดขอบเขตของการขัดแย้งและต่อสู้ ก็ขยายไปสู่เรื่องการเมือง ตอนนั้นขบวนการนักศึกษาจีนก็สามารถรวมตัวกันได้ โดยมีอุดมการณ์แน่นอนเพื่อประชาชน ฝ่ายต่อต้านประชาชนคือหลิวเซาฉี ได้ถูกปลดออกไป นักศึกษาจากมหาวิทยาลัยปักกิ่งได้ร่วมกับมหาวิทยาลัยชิงหัว จัดตั้ง *ขบวนการยามแดง* ขึ้น พร้อมกับส่งตัวแทนออกไปทุกภาคของเมืองจีน เพื่อทำการต่อสู้พร้อมกันไป ผู้บริหารระดับต่างๆ ในท้องถิ่นต่างๆ ได้ถูกพวกยามแดงวิจารณ์ จนต้องถูกปลดและโยกย้ายกันจ้าละหวั่น

เหตุการณ์ทำท่าจะดีแต่แรก แต่แล้วความที่อ่อนต่อประสบการณ์ ขบวนการยามแดงของนักศึกษากลับมาแตกแยกกันเอง เพราะตีความแนวคิดของเมาต่างกัน ประกอบกับมีความระแวงและไม่ไว้วางใจกัน เรื่องเล็กๆ เช่น ชื่อของกลุ่มควรจะเป็นอย่างไรก็ไม่อาจตกลงกันได้ จึงแตกกันออกมา แต่ยังคงคุมเชิงกันอยู่ในระยะแรก เพราะยังมีภาระร่วมกัน คือกำจัดผู้ที่เป็นศัตรูของประชาชนก่อน

เมื่อเสร็จสิ้นภาระการกำจัดศัตรูประชาชนแล้วนักศึกษาสองฝ่ายก็หันเข้าปะทะกันเอง เริ่ม

ต้นด้วยการใช้กำลังกายทุบตีกัน ต่อจากนั้นก็หันไปใช้อาวุธเย็น คือ มีด ก้อนหิน ไม้ เมื่อยังไม่อาอาชนะกันได้อีก จึงหนีไปหาอาวุธร้อนเป็นขั้นสุดท้าย คือ อาวุธปืน ระเบิดมือ ซึ่งไปแอบลักขโมยจากอาวุธที่กำลังลำเลียงไปส่งให้เวียดนามเหนือ

ก่อนหน้าที่จะใช้กำลังรุนแรงนี้ คณะกรรมการปฏิวัติวัฒนธรรมก็เฝ้ามองดูอยู่ และเห็นว่าการขัดแย้งด้านอุดมการณ์นั้น เป็นของธรรมดาสามัญและเห็นว่าควรส่งเสริมให้เกิดขึ้น เพราะนักศึกษาจะได้สามารถวิเคราะห์และประยุกต์แนวคิดของเมาให้ถูกต้องกับความเป็นจริงของสภาพสังคมนั้น แต่ก็มีได้คาดว่า จะมีการใช้อาวุธร้อนเกิดขึ้น เมื่อการต่อสู้สามปามมาถึงขั้นเลือดตกยางออก เมาเซซุง ได้เรียกหัวหน้าคนหนึ่งเข้าไปหา แล้วบอกให้ใช้เหตุผลอย่าใช้แต่กำลัง นายคนนั้นก็ยกคอกกลับไปบิดคำพูดเสียใหม่ว่า เมาสนับสนุนการต่อสู้ทุกวิถีทางว่าถูกต้อง จนทำให้นักศึกษาต้องล้มตายลงไปอีกมาก ผลสุดท้าย คณะกรรมการฯ ต้องส่งกลุ่มคนงานกับทหารประชาชนเข้าไปยุติการสู้รบในมหาวิทยาลัย เหตุการณ์จึงสงบเรียบร้อยลงไปได้ นักศึกษาคนหนึ่งกล่าวหลังจากเหตุการณ์สงบแล้วว่า พวกนักศึกษานั้นก็ดีแต่เฉพาะการต่อสู้ทางอุดมการณ์เท่านั้น แต่พอหลังจากนั้นแล้ว การปฏิรูปสิ่งใหม่ที่เรียกร้องกันมา จำต้องอาศัยความร่วมมือจากประชาชน เพราะขอบเขตความรู้สึกรับผิดชอบของนักศึกษา

แต่ละคน จะว่าไปแล้วก็กว้างใหญ่ราวกับห้วงมหาสมุทร แต่ที่จะทำได้จริงๆ นั้นได้เพียงบึงหนองลำคลองเล็กก็พอแล้ว อีกประการหนึ่ง นักศึกษาก็ไม่ใช่สถานะตลอดชีพ แต่เป็นทางผ่านช่วงเวลาเพียง ๓-๔ ปีเท่านั้น จากนั้นพวกเขาก็ต้องไปเป็นประชาชนอีกกว่าครึ่งชีวิต ซึ่งบทบาทตอนนี้ต่างหากที่จะมีความสำคัญอย่างมากต่อสังคม

เหตุการณ์รุนแรงระหว่างการปฏิวัติวัฒนธรรมนั้น แม้จะยุ่งเหยิงจนเป็นจลาจลไปทั่ว แต่งานบริหารราชการส่วนหนึ่งยังคงสามารถดำเนินงานอยู่ได้ ทั้งนี้เพราะ โจวเอินไหล คอยกำชับมิให้พวกยามแดงเข้ามาเพ่นพ่านมาก กับคอยปฏิบัติงานด้านนี้อยู่ตลอดเวลา ช่วงนี้ บรรดานักการทูตต่างประเทศจึงถูกเรียกกลับหมด นักศึกษาต่างชาติก็ถูกส่งกลับประเทศของตน เพราะกลัวจะถูกลูกหลงเข้า เพราะเหตุการณ์ตอนนั้นก็มียี่มือที่สามและฝ่ายตรงข้ามอยู่เป็นอันมาก ที่คอยยุแหย่ให้นักศึกษาคิดกันมากๆ เข้าจะได้ฉวยโอกาสทำลายพรรคคอมมิวนิสต์เสียเลย

หลังจากเหตุการณ์สงบเรียบร้อย ระบบการศึกษาที่เปลี่ยนแปลงใหม่หมดทุกระดับชั้น การเข้าศึกษาในมหาวิทยาลัย ไม่ได้ดูแต่เฉพาะคะแนนสอบเข้า แต่ต้องพิจารณาถึงความสำคัญทางการเมือง ประสบการณ์ในท้องถิ่นและในโรงงาน และความประพฤติโดยทั่วๆ ไปว่าเป็นคนของประชาชนแท้จริงหรือไม่

บทบาทของนักศึกษาในการปฏิวัติวัฒนธรรม
จึงได้รับการยกย่อง ว่าเป็นพลังสำคัญในการ
เปลี่ยนแปลงสังคม และเมื่อก่อนก็กล่าวไว้ว่า ควร
จะมีการปฏิวัติวัฒนธรรมทุก ๆ ๔-๕ ปี เพื่อให้

คนรุ่นใหม่ได้มีโอกาสตรวจสอบความคิดของตน
เอง และป้องกันมิให้สังคมจีนเดินถอยหลังเข้า
คลองนั่นเอง ๗๑๘

ทันคอน หุ่นบัวสี

โลกที่สาม

OPEC สหภาพการค้า ที่ยิ่งใหญ่แห่งโลกที่สาม

ในปี ๑๙๖๐ ผู้แทนจากประเทศด้อยพัฒนา
เล็ก ๆ ๕ ประเทศ ได้เปิดประชุมกันที่เมืองแบก
แดดโดยที่ไม่มีใครได้รู้ข่าวคราวนัก แต่ภายใน ๕
ปีข้างหน้าองค์การที่พวกเขาได้จัดตั้งกันขึ้นได้
บีบบังคับให้ประเทศพัฒนาต้องจ่ายค่าตอบแทน
ให้แก่ประเทศด้อยพัฒนาเพิ่มขึ้นถึง ๓๐,๐๐๐ ล้านดอลลาร์
เหริยณัฐรัฐ

ประเทศทั้ง ๕ นั้นคือ อิรัก อิหร่าน คูเวต
เวเนซุเอลา และซาอุดีอาระเบีย และองค์การที่
พวกเขาจัดตั้งคือ Organization of Petroleum
Exporting Countries (องค์การประเทศผู้ส่ง
น้ำมันออกนอก) หรือที่มีชื่อย่อว่า OPEC ซึ่ง

๑๐๖

ต่อมาได้รับสมาชิกเพิ่มขึ้นอีก ๖ ประเทศ คือ
ควาตาร อินโดนีเซีย ลิเบีย อาบูดาบี อัลจีเรีย
และไนจีเรีย องค์การนี้เป็นสหภาพการค้าแห่ง
แรกของกลุ่มประเทศด้อยพัฒนาและเป็นสหภาพ
การค้าที่มีอำนาจต่อรองมากที่สุด เนื่องจากเป็น
ผู้ผลิตและผู้ส่งน้ำมันออกมากกว่าครึ่งหนึ่งของโลก

ถ้าจะว่าไปแล้ว องค์การดังกล่าวได้เกิดขึ้น
เพราะการกดขี่ขูดรีดของบริษัทน้ำมันจากประเทศ
พัฒนาอย่างลึมหฤหรรษ์ไม่ขึ้นนั่นเอง ในปี ๑๙๖๑
สหรัฐได้ไปลงทุนขุดน้ำมันในตะวันออกกลาง
๑,๑๙๔ ล้านดอลลาร์ และได้กำไร (ที่เปิดเผย)

หลังจากหักภาษีแล้ว ๖๑๐ ล้านดอลลาร์ ขณะที่
คนงานเหมืองน้ำมันชาวอาหรับได้ค่าจ้างวันละ
๑-๒ เหรียญ และรัฐบาลอาหรับได้ค่าตอบแทน
จากการขายน้ำมันดิบเพียงส่วนย่อยของน้ำมันมูลค่า
สามหมื่นล้านดอลลาร์ในปีที่องค์การตั้งกล่าวจำ
ต้องตั้งขึ้น บริษัทน้ำมันตะวันตกยังลดราคาซื้อ
น้ำมันดิบลงอีก ๑๐% มีผลให้ประเทศผู้ผลิตน้ำมัน
ต้องเสียรายได้ไป ๒๕๐ ล้านดอลลาร์ ทั้งนี้โดย
บริษัทตั้งกล่าวอ้างเหตุผลของการที่เปิดเดินเรือ
คลองสุเอซได้ใหม่ การค้นพบแหล่งน้ำมัน
ขนาดใหญ่ที่อ่าวคาซัค และชายฝั่งออสเตรเลีย
รวมทั้งการที่รัฐบาลโอเชียนอ่าวประกาศควบคุม
การนำน้ำมันเข้าประเทศสหรัฐ

การต่อสู้ในระยะแรกของ OPEC ต้องประสบ
กับปัญหาหนัก พวกเขาไม่อาจที่จะเรียกร้องให้
บริษัทน้ำมันให้ราคาเท่าเท่าได้ แม้จะประสบ
ความสำเร็จในการป้องกันไม่ให้ราคาต้องลดลงไป
อีก ในปี ๑๙๖๕ ลิเบียประสบความสำเร็จใน
การเรียกร้องผลตอบแทนจากบริษัทน้ำมันอิสระ
บริษัทเล็กๆ โดยการขู่ว่าถ้าไม่ยอมจะไม่ให้
สัมปทานการเจาะขุดแหล่งใหม่

ภายในองค์การเองก็มีปัญหา ต่างคนต่าง
เห็นแก่ประโยชน์และสถานะตลาดโดยทั่วไปก็ไม่
เป็นใจ จากปี ๑๙๖๐-๑๙๖๘ ราคาน้ำมันขึ้น
จากบารลละ ๗๐ เซนต์เป็นเพียง ๗๗ เซนต์
ขณะที่เงินเฟ้อในประเทศพัฒนาทำให้เงินที่ประ
เทศผู้ผลิตน้ำมันได้มาซื้อของได้น้อยลงไปใน

ห้า ความยากลำบากในการเจรจากับบริษัท
น้ำมันอย่างหนึ่งคือการขาดข้อมูล เพราะบริษัท
น้ำมันใหญ่ๆ ต่างปิดกั้นไว้ที่แท้จริงไว้เป็นความ
ลับ ซึ่งองค์การต้องแก้ด้วยการตั้งฝ่ายวิจัยขึ้น

อย่างไรก็ตามสภาวะการค้าน้ำมันได้เริ่ม
เปลี่ยนไปในปลายทศวรรษ ๑๙๖๐ เพราะใน
ช่วงปี ๑๙๖๐-๑๙๗๐ นั้นสหรัฐใช้น้ำมันเพิ่มขึ้น
ถึง ๔๑% (ในปี ๑๙๗๐ คนอเมริกันเฉลี่ยแล้วใช้
พลังงานคนละ ๑๐,๗๗๔ กิโลกรัม เมื่อเทียบกับ
อิตาลี ขณะที่คนอังกฤษใช้ ๕,๑๓๕ กิโลกรัม
คนสเปนใช้ ๑,๓๕๕ กิโลกรัม และคนคีนียใช้
เพียง ๑๔๘ กิโลกรัม) ซึ่งมีผลให้ปริมาณน้ำมัน
ของสหรัฐร่อยหรอไปอย่างรวดเร็ว แต่เดิมสหรัฐ
เคยผลิตน้ำมันใช้เองได้เพียงพอ ในปี ๑๙๗๐
สหรัฐใช้น้ำมันมากกว่าที่ผลิตได้เองถึง ๓๐% และ
คาดว่าภายในปี ๑๙๘๐ สหรัฐต้องส่งน้ำมันเข้า
ประเทศมากกว่าครึ่งหนึ่งของความต้องการใช้

ทางด้านประเทศผู้ผลิตเองก็มีการเปลี่ยนแปลง
เกิดขึ้นเหมือนกัน ประเทศสมาชิกรุ่นแรกรัฐบาล
เป็นพวกหัวเก่าซึ่งมีความสัมพันธ์ที่สนิทกับสหรัฐ
เสี่ยงในองค์การเริ่มแข่งขัน เมื่ออัลจีเรียเข้าเป็น
สมาชิกในปี ๑๙๖๕ และนายพันเอกกัตตาฟีทำ
การปฏิวัติโค่นล้มรัฐบาลชุดเก่าของลิเบียลงได้
อิรักก็เป็นประเทศที่ต้องการเห็นการเปลี่ยนแปลง
โดยเร็วเช่นกัน

ลิเบียภายใต้การนำของพันเอกกัตตาฟีได้เริ่ม
เรียกร้องให้บริษัทน้ำมันขึ้นราคาซื้อขายน้ำมันดิบ

เมื่อบริษัทเหล่านั้นไม่ยอม ผลิตได้ลดการผลิต น้ำมันที่เคยส่งให้บริษัท Occidental ลง ๔๕% โดยกล่าวหาว่า บริษัทน้ำมันแห่งนั้นเร่งเจาะขุด น้ำมันเร็วเกินไป ทำให้ปริมาณน้ำมันดิบสำรอง ได้รับผลเสียหาย การลดการผลิตของลิเบียอย่าง ไม่ยอมแพ้ ทำให้ยุโรปซึ่งต้องพึ่งน้ำมันจากลิเบีย ประมาณ ๑ ใน ๔ เริ่มสั่นสะเทือน ปรจวบ เหมาะกับที่ถอนน้ำมันจากซาอุดีอาระเบียผ่านซีเรีย ไปออกทะเลเมดิเตอร์เรเนียน เกิด "อุบัติเหตุ" ชำรุดลงในซีเรีย และรัฐบาลซีเรียถือเป็นโอกาส ไม่ยอมให้มีการซ่อมแซมจนกว่าจะมีการตกลงราคากันใหม่ ในที่สุดบริษัทน้ำมันก็ต้องยอมแพ้ ลิเบีย ขายน้ำมันได้ราคาเพิ่มขึ้นบาเรลละ ๒๗ เซนต์ และได้ค่าภาษีอากรเพิ่มจาก ๕๐% เป็น ๕๕% ของราคาน้ำมัน ทั้งหมดคิดเป็นเงินปีละ ๕๐๐ ล้านดอลลาร์

ชัยชนะของลิเบียนับเป็นจุดเริ่มต้นของการเปลี่ยนแปลง ในเดือนธันวาคม สมาชิก OPEC ได้ประชุมกันและเห็นพ้องว่าควรจะเปลี่ยนระบบ ซึ่งปล่อยให้บริษัทน้ำมัน ขูดรีดมาช้านานเสียที่ ทาง OPEC ได้ตั้งข้อเรียกร้องกับบริษัทน้ำมัน ให้ขึ้นราคาน้ำมันดิบโดยทันที ให้เทียบราคาที่แตกต่างกันระหว่างประเทศผู้ผลิตน้ำมันให้อยู่ใน ระดับเดียวกัน (โดยหักค่าขนส่งและเหตุผลอื่นๆ ไว้แล้ว) และให้มีกฎเกณฑ์ที่จะใช้ค่าเสียหาย เวลาที่มีกรณีพิเศษ เช่น การลดค่าเงินดอลลาร์ ซึ่งทำให้พวกเขาขายได้ตกต่ำไปเกิดขึ้น

คราวนี้บริษัทน้ำมันไม่ได้ต่อสู้ตามลำพัง แต่ ไปหารัฐบาลนิกสันมาช่วยทีเดียว นิกสันได้ส่ง ทูตพิเศษไปยังประเทศที่มีรัฐบาลหัวเก่าหน่อยคือ อิหร่าน คูเวต และซาอุดีอาระเบีย เพื่อเรียกร้อง ให้ประเทศเหล่านั้นยอมผ่อนปรน ข้อเรียกร้อง ขณะเดียวกัน บริษัทน้ำมันที่ใหญ่ที่สุด ๒๒ แห่ง ก็รวมหัวกันเจรจา OPEC ได้ขอขึ้นราคาน้ำมันดิบบาเรลละ ๔๕ เซนต์ แต่บริษัทน้ำมันเสนอ ให้เพียง ๙ เซนต์ ต่อมาเพิ่มเป็น ๑๖ เซนต์ OPEC ยื่นข้อเสนอล่าสุดท้ายเป็น ๓๐ เซนต์ บริษัทน้ำมันปฏิเสธ OPEC ตัดสินใจเด็ดขาดว่า ถ้าบริษัทไม่ยอมจะไม่ส่งน้ำมันให้โดยสิ้นเชิง เจอ กับความเป็นน้ำหนึ่งใจเดียวกันของประเทศผู้ผลิต คราวนี้เข้า ในที่สุดบริษัทน้ำมันก็ต้องทำตามข้อ เรียกร้องเป็นส่วนใหญ่ ราคาน้ำมันดิบซึ่งแทบ ไม่เปลี่ยนแปลงนักในรอบสิบปี ได้ขึ้นจากบาเรล ละ ๙๐ เซนต์ในปี ๑๙๗๐ เป็นบาเรลละ ๑.๓๔ ดอลลาร์ ในปี ๑๙๗๑ และจะต้องขึ้นเป็น ๑.๖๖ ดอลลาร์ ในปี ๑๙๗๕ ในการเจรจาขั้นต่อมาตกลง ให้ประเทศผู้ผลิตเข้าไปมีหุ้นส่วน ๒๕% และจะ เพิ่มเป็น ๕๑% ในปี ๑๙๘๓ ตามสัญญาภายใน ๕ ปีข้างหน้า บริษัทน้ำมันต้องจ่ายผลตอบแทน ให้กับสมาชิก OPEC ถึง ๓๐,๐๐๐ ล้านดอลลาร์

ความสำเร็จในการต่อรองของ OPEC อาจ เป็นกรณีพิเศษ แต่อย่างน้อย ก็ได้พิสูจน์ให้เห็น ว่า ถ้าหากประเทศด้อยพัฒนาจะผนึกกำลังกัน อย่างเหนียวแน่น ก็ย่อมมีทางที่จะป้องกันไม่ให้

ประเทศพัฒนา มาชดวีตจนเกินไปได้ OPEC ได้
เป็นตัวอย่างให้ประเทศด้อยพัฒนาอื่น ๆ ได้ฝึก
กำลังกันบ้างแล้วเช่น สภาผู้ส่งทองแดงออกนอก
(CIPEC) ซึ่งได้ตั้งขึ้นเมื่อปี ๑๙๖๗ แม้จะยัง

ไม่ประสบความสำเร็จในการต่อรองนัก แต่
OPEC ในระยะแรกก็มีปัญหาเช่นกัน

พิทักษ์ บัญญาบุตร

เก็บความจาก *Oil Power* ตีพิมพ์ใน
Internationalist ฉบับ เดือนตุลาคม ๑๙๗๓

คนกับตั้งแควคลุ้ม

พอลลูชัน-อเมริกัน สไตล์

ในลำธารที่เงียบสงบเรียงรายด้วยพันธุ์ไม้
นานาชนิดริมฝั่ง อินเดียนแดงพายเรือไถลเข้ามา
คนกับธรรมชาติเข้ากันได้อย่างสมบูรณ์ แต่ขณะ
ที่เขาพายเรือเข้าเทียบฝั่งนั้น ชักจะเห็นว่ามီးอะไร
บางอย่างแปลกไป ในน้ำมีสิ่งสกปรกลอยอยู่เกาะกะ
บรยอากาศรอบข้างดูจะเปลี่ยนไปอย่างรวดเร็ว
ขณะที่อินเดียนแดงเดินขึ้นบก พักหนึ่งต่อมาเขา
มายืนอยู่ริมทางหลวง มีรถยนต์วิ่งอยู่ขวักไขว่
คนในรถคันหนึ่งที่ผ่านมาไปโยนเศษขยะออกมากอง
อยู่ตรงเท้าของเขา กล้องเล็งเข้าไปใกล้ใบหน้า
ถ่ายให้เห็นน้ำตาของอินเดียนแดง

นี่เป็นภาพยนตร์ทางโทรทัศน์ในอเมริกา ชัก
ชวนให้ประชาชนหันมาสนใจรักษาสภาพของสิ่ง
แวดล้อมมากยิ่งขึ้น ข้อคิดเบื้องหลังภาพยนตร์
โฆษณานี้คือสิ่งที่คนอเมริกันทราบดีอยู่แล้ว แต่
ฟังจะมามีความวิตกเพิ่มขึ้นเรื่อยๆ ในระยะหลังนี้

ทวีปอเมริกาเมื่อก่อนจะมีคนผิวขาวมาตั้งหลักแหล่ง เป็นดินแดนที่ธรรมชาติและมนุษย์อยู่ด้วยกันอย่าง มีสมคูลย์ หลังจากคนผิวขาวเข้ามาได้เพียงไม่กี่ร้อยปี สิ่งแวดล้อมก็เปลี่ยนไปอย่างรวดเร็ว แรกทีเดียวน้อยคนสงสัยว่าการเปลี่ยนแปลงเหล่านี้จะมีข้อเสียอยู่ด้วยมาก คนอเมริกันมีนิสัยชอบบุกเบิก และเมื่อได้เปลี่ยนป่าเขาเป็นทุ่งนา หมู่บ้าน หรือเมือง แล้วก็มีแต่ความยินดี ไม่นานนักความก้าวหน้าทางอุตสาหกรรมก็ทำให้อเมริกาเป็นประเทศที่ร่ำรวยมหาศาล แต่ในขณะเดียวกันผลสะท้อนของการเปลี่ยนแปลงเหล่านี้ต่อสิ่งแวดล้อมก็ยังมีมากขึ้นเรื่อย ๆ

ชีวิตของคนอเมริกัน มีแต่ความสะดวกสบาย มีบ้านที่ปรับให้อุ่นหรือเย็นได้ตามต้องการ ไม่ว่าอากาศภายนอกจะหนาวหรือร้อนเพียงใด มีเครื่องอำนวยความสะดวกเพลิตเพลิตสารพัด นับตั้งแต่เครื่องสเตรโอ โทรทัศน์ ไปจนถึงชุดกอล์ฟ หรือเรือใบส่วนตัว จะเดินทางไปไหนก็รวดเร็วทันใจ เพราะมีรถยนต์ส่วนตัว หรือใช้บริการเครื่องบินได้สะดวก कुณิน ๆ แล้วเป็นชีวิตที่น่าอิจฉา แต่ที่จริงแล้ว คนอเมริกันได้ความสะดวกสบายเหล่านี้ มาด้วยราคาที่สูง บ้างจ่ายสองอย่างที่ต้องนำมาใช้จากสิ่งแวดล้อม คือพลังงานและวัตถุดิบ นอกจากนี้ในการผลิตสินค้าต่าง ๆ เพื่อสนองความต้องการของทั้งตลาดในประเทศเองและประเทศอื่น นอกจากจะได้อินคัมมาแล้ว ยังได้ของเสียจากกระบวนการอุตสาหกรรม ซึ่งเป็นสิ่งที่ไม่พึงประสงค์มาด้วย

ของเสียเหล่านี้ ไม่ใช่มีเฉพาะแต่น้ำทิ้งหรือไอเสียเท่านั้น แต่ยังรวมไปถึงสารเคมีที่เป็นพิษ และสารกัมมันตภาพรังสีอีกด้วย

ความต้องการด้านพลังงานสำหรับเครื่องอำนวยความสะดวกสบายต่าง ๆ ของคนอเมริกันนับวันมีแต่เพิ่มขึ้นเรื่อย คนอเมริกันใช้ไฟฟ้าทำงาน จุกจิกต่าง ๆ เช่น ชักผ้า ดูดฝุ่น ล้างชาม หรือแม้แต่ทำผ้าห่มให้อุ่น ใช้น้ำมันเชื้อเพลิงจำนวนมาก เพราะนิยมใช้รถยนต์ส่วนตัวมากกว่าบริการขนส่งสาธารณะ จำนวนคนอเมริกันมีเพียง ๖% ของชาวโลกทั้งหมด แต่ใช้พลังงานถึงประมาณ ๓๓% ของทั้งโลก ในการใช้พลังงานสิ่งที่ตามมาด้วยคือผลร้ายต่อสิ่งแวดล้อม นับตั้งแต่ความสกปรกที่เกิดจากการขุด และกลั่นน้ำมัน การขนส่งเชื้อเพลิงทางเรือ ไปจนถึงผลเสียต่ออากาศซึ่งเกิดจากการเผาไหม้ ดังนั้นจึงเกิดความขัดแย้งกันระหว่างคนสองกลุ่มในประเทศ คือกลุ่มคนที่ต้องการได้พลังงานมาจากแหล่งต่าง ๆ ให้มากที่สุดเพื่อใช้อำนวยความสะดวกสบายต่าง ๆ ในการดำรงชีวิต กับคนกลุ่มใหม่ที่ต้องการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม ถึงแม้ว่าจะต้องยอมลดความสะดวกสบายจากการใช้เครื่องจักรกลทำงานแทนตัวไปบ้างก็ตาม

คนอเมริกันมีอัตราการใช้วัตถุดิบสูงกว่าชาติอื่น เช่นเดียวกับอัตราใช้พลังงาน อันเห็นได้จากความฟุ่มเฟือยในชีวิตประจำวัน ตัวอย่างเช่น หนังสือพิมพ์มีความหนาอย่างไม่น่าเชื่อ หนังสือพิมพ์ *ลอสแอนเจลิสไทมส์* ฉบับวันอาทิตย์แบ่ง

ออกเป็นสิบส่วน แดมรายการโทรทัศน์ นิตยสาร สำหรับแม่บ้าน ฯลฯ รวมทั้งสิ้นแล้วหนาดังเกือบ ๕๐๐ หน้า คนอเมริกันนิยมใช้เครื่องดื่มใส่กระป๋องที่ทิ้งได้เลย แม้แต่ของใหญ่ เช่น รถยนต์เฟอร์นิเจอร์ หรือเครื่องใช้ในบ้านอื่น ๆ ก็มักจะเปลี่ยนกันบ่อย ๆ เหล่านี้ทำให้วัตถุบิดบอยหรือลงไปอย่างรวดเร็ว และของเสียเพิ่มขึ้นมาก ถึงแม้ว่าจะมีผู้พยายามของบางอย่าง เช่น กระดาษและกระป๋องอลูมิเนียมกลับไปใช้ใหม่ก็ตาม ของเสียที่ก่อปัญหามากที่สุดอย่างหนึ่ง คือไอเสียจากรถยนต์ และโรงงานอุตสาหกรรม ซึ่งก่อให้เกิดหมอกควันพิษตามเมืองใหญ่ ๆ ทั่วไป

ปัญหาค้นสิ่งแวดล้อมที่กล่าวมาทำให้เกิดการเคลื่อนไหวในกลุ่มคนจำนวนมากขึ้นเรื่อย ๆ การต่อต้านเพิ่มกำลังขึ้น แรกทีเดียวจากคนหนุ่มสาวจำนวนน้อยที่ถูกคว่ำว่า เป็นพวกบ้าเรื่องนิเวศวิทยา (eco freaks) บ้าง เป็นฝ่ายเหยียงซ้ายจัดบ้าง จนในที่สุดกลายเป็นพลังทางการเมืองที่สำคัญ การรักษาสิ่งแวดล้อมเป็นเรื่องสำคัญที่นักการเมืองและผู้บริหารต้องสนใจ เพราะได้รับเสียงสนับสนุนจากประชาชนเป็นจำนวนมาก ปัญหาสำคัญที่ประเทศอเมริกาซึ่งเคยต่อชีวิตทรูทรู่มเพื่อจะต้องประสบอยู่เนื่อง ๆ คือ ทำอย่างไรจึงจะมีการประนีประนอมกันได้ระหว่างฝ่ายที่ต้องการพลังงานและวัตถุเพิ่มขึ้น เพื่อให้ได้มาซึ่งความสะดวกสบายอย่างที่เคยมีมา หรืออย่างมากขึ้นกว่าเดิม กับฝ่ายที่ต้องการสงวนการใช้พลังงานและ

วัตถุ เนื่องจากไม่ประสงค์จะเห็นสิ่งแวดล้อมถูกทำลายไปมากขึ้นกว่านี้อีก ผลประโยชน์ของทั้งสองฝ่ายนี้ขัดกันโดยตรง และสมมุติของอำนาจทั้งสองฝ่ายก็กำกวมกันอยู่ ในระยะ ๓-๔ ปีที่ผ่านมาฝ่ายอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมได้ชัยชนะในหลายด้านด้วยกัน อาทิเช่น ประธานาธิบดีนิกสันได้ตั้งองค์การคุ้มครองสิ่งแวดล้อม (Environment Protection Agency) ขึ้น มีอำนาจมากในการควบคุมมาตรฐานของสินค้าและสิ่งอื่น ๆ เพื่อให้รักษาสภาพของสิ่งแวดล้อม วุฒิสภาได้ตั้งคณะกรรมการ ซึ่งมีวุฒิสมาชิก มัลลีย์ เป็นประธาน สำหรับดูแลในการออกกฎหมายป้องกันสิ่งแวดล้อม นอกจากนี้ยังมีองค์การอื่น ๆ ที่มีหน้าที่รักษาคุณภาพของสิ่งแวดล้อม และสงวนการใช้พลังงานอย่างไรก็ดี ถึงแม้ว่าฝ่ายอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมจะมีกำลังทางการเมืองมากอยู่ก็ตาม แต่ความต้องการพลังงานของประเทศก็ยังเพิ่มมากขึ้นอยู่เรื่อยๆ และบางครั้งความต้องการนี้ ก็สามารถชนะความประสงค์ที่จะรักษาสิ่งแวดล้อมได้

ตัวอย่างของการขัดกันระหว่างความต้องการพลังงาน และความต้องการรักษาสิ่งแวดล้อม มีเช่น อเมริกามีแหล่งน้ำมันและถ่านหินอยู่มากแต่ไม่สามารถนำมาใช้ได้ ไม่ใช่เพราะขาดเทคโนโลยี แต่เพราะมีเสียงประท้วงอยู่มากกว่า น้ำมันที่ขุดจากทะเลจะทำให้ชายหาดสกปรก แกสพิษที่เกิดจากการเผาไหม้น้ำมันและถ่านหินที่คุณภาพไม่ดีถึงขนาดจะทำให้อากาศเสียมากยิ่งขึ้นอีก

อเมริกาจำเป็นต้องสั่งซื้อเชื้อเพลิงจากต่างประเทศเข้ามาใช้เพิ่มเติมจากที่ตัวมีอยู่ แต่ในอนาคตมีที่ทำว่าอเมริกาจำเป็นจะต้องหาเชื้อเพลิงใช้เองให้มากที่สุด เพราะบรรยากาศทางการเมืองอันตึงเครียดในแถบภาคตะวันออกกลางจะไม่อำนวยให้ซื้อน้ำมันจากประเทศอาหรับได้ตามที่ต้องการ มาตราฐานคุณภาพของเชื้อเพลิงตามที่กฎหมายกำหนดอยู่ในปัจจุบัน อาจจะต้องถูกลดค่าลงในอนาคต เพื่อให้ใช้แหล่งเชื้อเพลิงในประเทศได้มากขึ้น

ปัญหาการรักษาสภาพสิ่งแวดล้อมจะเป็นปัญหาที่หนักขึ้นเรื่อย ๆ นอกจากว่าคนอเมริกันจะหันมาเปลี่ยนแปลงวิธีการดำเนินชีวิตไปบ้าง เช่น หันมาใช้ระบบขนส่งสาธารณะให้มากขึ้น แทนที่จะใช้รถยนต์ส่วนตัวอยู่เสมอตึงที่เคยมา วิธีการสนับสนุนระบบขนส่งสาธารณะ นอกจากจะปรับปรุงบริการรถโดยสารแล้ว ยังมีผู้เสนอให้เก็บค่าจอดรถยนต์ส่วนตัวในเมืองเพิ่มขึ้น ให้เพิ่มภาษีน้ำมัน โดยเอาเงินที่ได้ไปใช้ในบริการขนส่งสาธารณะ ในแคลิฟอร์เนียปัญหาการรักษาอากาศกับการขาดแคลนเชื้อเพลิงมีความรุนแรงจนอาจจะต้องจำกัดปริมาณน้ำมันที่แต่ละคนจะซื้อได้ภายในสามหรือสี่ปีนี้ การเปลี่ยนแปลงอีกอย่างหนึ่งซึ่งจะมีความสำคัญมาก ไม่แต่เฉพาะสำหรับอเมริกาเท่านั้น แต่สำหรับทั่วโลก คือการเปลี่ยนแปลงทางเทคโนโลยีของการผลิตพลังงาน ปัจจุบันแหล่งพลังงานที่สำคัญที่สุด คือเชื้อเพลิง เช่น น้ำมัน ถ่านหิน และแก๊สธรรมชาติ การเผาไหม้

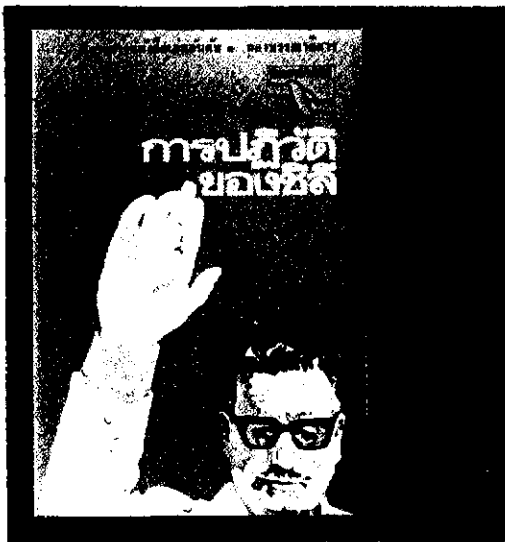
เชื้อเพลิง จะต้องทำให้เกิดไอเสียและสิ่งสกปรกเสมอไม่ว่าเชื้อเพลิงจะมีคุณภาพดีเพียงใด แหล่งพลังงานสำคัญที่จะไม่ก่อให้เกิดความสกปรกมากนักคือแสงอาทิตย์ หากสามารถนำเอาพลังงานจากดวงอาทิตย์มาแปลงเป็นไฟฟ้าหรือพลังงานรูปอื่นได้ในปริมาณมาก ปัญหาการทำลายสภาพสิ่งแวดล้อมที่เกิดจากใช้พลังงานก็จะน้อยลงไปมาก แหล่งพลังงานอื่นที่อาจนำมาใช้ได้ คือความร้อนภายใต้ผิวโลกของเราเอง ส่วนพลังงานนิวเคลียร์นั้น ถึงแม้จะมีทางนำมาใช้ได้มาก แต่อันตรายที่เกิดขึ้นจากการสะสมของเสีย ที่มีกัมมันตภาพรังสีก็ยังมีมากกว่าที่จะเสียนำมาใช้เป็นแหล่งพลังงานที่สำคัญ

ปัญหาสิ่งแวดล้อมที่อเมริกาเผชิญอยู่ขณะนี้เกิดขึ้นในประเทศอื่น ที่มีระดับการพัฒนาทางอุตสาหกรรมสูงทั้งนั้นไม่มากนักน้อย ประเทศเหล่านี้มีอัตราการใช้พลังงานและวัตถุดิบสูง และอัตราการกำจัดที่รุดกุมเพียงใด สิ่งที่ชวนคิดสำหรับประเทศที่กำลังพัฒนาอย่างประเทศไทย คือ จะคุ้มหรือไม่ ที่จะเอาประเทศเหล่านี้เป็นตัวอย่างเสี่ยงต่อการทำลายสภาพของสิ่งแวดล้อม เพื่อความสะดวกสบายในการดำเนินชีวิต และเพื่อความมั่งคั่งของนักอุตสาหกรรม คงจะหาคำตอบได้ง่ายขึ้นถ้าเรารู้แน่ว่าประเทศพัฒนาสูงเหล่านี้กำลังเผชิญปัญหาของเสียที่ตนสร้างขึ้นอย่างแก้ไขไม่ได้ แต่ความจริงปัญหาเหล่านี้ยังไม่ร้ายแรงขนาดเข้าขั้น

วิกฤต ผลดีในด้านเศรษฐกิจของการพัฒนาอุตสาหกรรมเป็นข้อดึงดูดใจอยู่มาก และประเทศที่ไม่ร่ำรวยนักเช่นประเทศไทย ไม่ควรห้ามการพัฒนาอุตสาหกรรม เพียงเพราะกลัวว่าจะขาดของเสียไม่ได้ แต่ควรมีมาตรการควบคุมโรงงานอุตสาหกรรมอย่างเคร่งครัด ให้มีวิธีการไม่ให้ของเสียมีมากหรือเป็นพิษต่อประชาชนในบริเวณใกล้เคียง ส่วนในด้านการดำเนินชีวิตส่วนตัวนั้น เรา

ควรจะเห็นว่าผลเสียของการใช้พลังงานและวัสดุอย่างฟุ่มเฟือย เพียงเพื่ออำนวยความสะดวกสบายบางอย่างไม่คุ้มกับ ผลเสียในคุณภาพของสิ่งแวดล้อม ควรจะมีการประชาสัมพันธ์เพื่อให้ประชาชนเพิ่มความรับผิดชอบต่อสิ่งแวดล้อมซึ่งเป็นของส่วนรวมมากขึ้น นอกจากนี้ควรมีการเพิ่มบริการสำหรับส่วนรวม เช่น การขนส่งสาธารณะ การระบายน้ำเสีย และอื่น ๆ ให้ดียิ่งขึ้น

ขงยุทธ ยุทธวงศ์

การปฏิวัติของชิลี

โครงการหนังสือเล่มของกองบรรณาธิการ
สังคมศาสตร์ปริทัศน์ ๒๐๕ หน้า ๑๒ บาท

การปฏิวัติของชิลี จัดทำขึ้นเพื่ออธิบายเหตุการณ์ทางการเมืองของชิลี และถือโอกาสไว้อาลัยให้กับอัลเลนเต และวีรชนไทยผู้เสียชีวิตในเหตุการณ์ ๑๔ ตุลาด้วย โดยแสดงให้เห็นถึงความล้มเหลวของการเปลี่ยนแปลงสังคมอย่างสันติวิธีของ

วิจารณ์หนังสือ

อัลเลนเต ซึ่งจะเป็นบทเรียนให้กับการต่อสู้เพื่อ
การเปลี่ยนแปลงสังคมของประเทศด้อยพัฒนาอื่น ๆ
ได้เป็นอย่างดี

เนื้อหากว้าง ๆ ของหนังสือเล่มนี้พูดถึงปัญหา
ต่าง ๆ อย่างขรมิ ๆ เอาจริงเอาจังตามแบบของ
สังคมศาสตร์ปริทัศน์ กล่าวถึงนโยบายเศรษฐกิจ
ของอัลเลนเต (การปฏิรูปที่ดินเพื่อประชาชนใน
ชิลี, เศรษฐกิจชิลี) นโยบายทางการเมืองของ
อัลเลนเต (ความคิดทางการเมือง, พรรคการเมือง
ต่างๆ ในชิลี, จะอยู่ร่วมกันหรือจะเผชิญหน้า, แนว
ร่วมประชาชนของอัลเลนเต) และลำดับเหตุการณ์
ทางการเมืองและสังคมของชิลี รวมทั้งทัศนะต่างๆ
ของหนังสือพิมพ์เกี่ยวกับอัลเลนเต

อัลเลนเตมีความเชื่อมั่นในการเปลี่ยนแปลง
เศรษฐกิจและสังคมของชิลี ไปสู่ระบบสังคมนิยม
โดยสันติวิธีเป็นอย่างมาก เขาเสนอตัวเข้ารับเลือก
ตั้งเป็นประธานาธิบดี เพื่อเปลี่ยนแปลงโครงสร้าง

เศรษฐกิจจากทุนนิยม* เป็นสังคมนิยม โดยวิธีรัฐสภา ถึงแม้อัลเลนเดจะได้รับเลือกตั้ง แต่ก็ต้องพบกับอุปสรรคมากมาย โดยเฉพาะจากการแทรกแซงของ ซี.ไอ.เอ. จูเนนโลเคียววิจารณ์การต่อสู้ของอัลเลนเดไว้ว่า จะไม่สามารถทำได้และไปไม่รอด เพราะการปกครองแบบสังคมนิยมที่แท้จริงนั้น ย่อมจะไม่ได้มาด้วยวิธีการเลือกตั้ง แต่ต้องได้มาด้วยการปฏิวัติ

ถ้าจะพูดไปแล้ว อัลเลนเด พยายามพิสูจน์การต่อสู้แบบสันติวิธีตลอดมา และเขาก็ได้รับความสำเร็จจากการเลือกตั้ง แต่การเปลี่ยนแปลงโครงสร้างเศรษฐกิจ ซึ่งผูกขาดโดยบริษัทต่างชาติเพียงไม่กี่บริษัท แต่มีอิทธิพลทั่วโลก ทำให้บริษัทที่เสียผลประโยชน์เหล่านั้นรวมตัวกันต่อต้านด้วยวิธีการต่างๆจนเศรษฐกิจของชิลีประสบความระส่ำระสาย ประกอบกับการแทรกแซงจากต่างชาติทำให้เกิดการนองเลือด เมื่อวันที่ ๑๑ กันยายน ๑๖ จนอัลเลนเดต้องเสียชีวิตในท่าเนียบประธานาธิบดี

ความล้มเหลวของอัลเลนเดครั้งนี้ เห็นได้ชัดว่าไม่ใช่เป็นผลจากการต่อสู้ฝีมือของอัลเลนเด แต่อยู่ที่วิธีการ อัลเลนเดเชื่อมั่นในหลักการสันติวิธี เชื่อมมั่นในระบบรัฐสภา การต่อสู้ของอัลเลนเดก็ยึดมั่นในหลักการนี้ตลอดมา เมื่อประสบความล้มเหลวเช่นนี้ก็จะเป็นที่เรียนราคาแพงให้ประเทศด้อยพัฒนาโดยทั่วไป ซึ่งคงจะมีแนวโน้มหันไปใช้วิธีรุนแรงมากขึ้น

ข้อนำคิดในการเปลี่ยนระบบเศรษฐกิจของชิลี ซึ่งประเทศด้อยพัฒนา เช่นเราควรให้ความสนใจก็คือการหันมาให้ความสำคัญกับแรงงานอันเหลือเฟือภายในประเทศ แทนที่จะเห่อเทคโนโลยี

สมัยใหม่จากต่างประเทศ การผสมผสานแรงงานที่มีอยู่กับเทคโนโลยีใหม่ๆ น่าจะเป็นวิธีที่ดีกว่า การหวังพึ่งเครื่องมือเครื่องจักรจากต่างประเทศโดยที่ประเทศเราไม่สามารถผลิตหรือซื้อมาได้ ถ้าอัลเลนเดทำตามความคิดนี้สำเร็จ ชิลีอาจเป็นอีกตัวอย่างหนึ่ง เช่นเดียวกับทานซาเนีย ในการให้ประเทศใช้แรงงานอันเหลือเฟือในประเทศ แล้วค่อยๆ พัฒนาแรงงานเหล่านั้นให้อยู่ในสภาพที่สามารถควบคุมและใช้เทคโนโลยีสมัยใหม่ ทำให้เราเป็นนายของเทคโนโลยีได้ แทนที่จะตกเป็นทาสของมันอย่างที่เราปฏิบัติ อยู่ในประเทศด้อยพัฒนาทั่วไป

ในตอนท้ายของหนังสือ มีการรวบรวมทัศนะต่างๆ ที่ปรากฏในหน้าหนังสือพิมพ์ไทยเกี่ยวกับอัลเลนเด ส่วนใหญ่เป็นความเห็นขัดแย้งกับความคิดเห็นของ ม.ร.ว. คึกฤทธิ์ ปราโมช ประเด็นที่ถกเถียงกันอย่างน่าเบื่อก็คือ อัลเลนเดเป็นคอมมิวนิสต์หรือไม่ ม.ร.ว. คึกฤทธิ์ เห็นว่าอัลเลนเดเป็นคอมมิวนิสต์ ถัดจากทัศนะของ ม.ร.ว. คึกฤทธิ์ ก็เป็นข้อตอบโต้จากนักศึกษาระดมศสตร์ จากกำแพงท่าพระจันทร์ ความจริงดีจะสรุปง่าย ๆ ว่า อัลเลนเดเป็นคอมมิวนิสต์ ตามความเห็นของ ม.ร.ว. คึกฤทธิ์แล้ว อัลเลนเดก็เป็นคอมมิวนิสต์ที่ประหลาดที่สุดในโลก เพราะเป็นคอมมิวนิสต์ที่เสนอตัวเข้ารับเลือกตั้งเป็นประธานาธิบดี และยอมให้มีพรรคการเมืองอื่นๆ ถึง ๖ พรรค

ประเด็นสำคัญของหนังสือนี้ นอกจากจะชี้ให้เห็นถึงความล้มเหลวในการต่อสู้แบบสันติวิธีของอัลเลนเดแล้ว ยังได้เปิดเผยความสกปรกโสมมของ ซี.ไอ.เอ. ที่เข้าไปแทรกแซงกิจการภายใน

* เราเรียกระบบเศรษฐกิจ Socialism ว่า สังคมนิยม แล้วก็ประณามระบบ Capitalism ว่าระบบนายทุน คนบัญญัติศัพท์คู่นี้มีความลำเอียงทางการเมืองอยู่ไม่น้อย

ของประเทศอื่น จนถึงขั้นล้มล้างเปลี่ยนแปลง และ
แต่งตั้งรัฐบาลได้ ถ้าดูจากประเด็นนี้ ซิลก็เป็นที่
เชื่อถือทางการเมืองที่น่าสงสารมาก เมื่อเป็นเช่นนั้น

เราก็น่าจะถามตัวเองว่าประเทศไทยจะเป็นเหตุ
รายต่อไปทำนองนี้อีก.

ชนศักดิ์ จริยะโสภิต

กรุงเทพฯ

กรุงเทพมหานคร วิทยุ อังคนารักษ์ และคณะ (ว.พ. สมาคมสังคมนักสตร์ ฯ, ๒๕๑๖) ๒๕๕ หน้า
ความสำเร็จและความล้มเหลว ม.ล. บุญเหลือ เทพสุวรรณ (สำนักพิมพ์สมาคมสังคมนักสตร์ ฯ, ๒๕๑๖
๒๕๕ หน้า / ๑๕ บาท

เล่มแรกเป็นหนังสือรวมบทความของเจ้าหน้าที่ชั้นสูง ผู้เกี่ยวข้องกับการวางแผนและปกครองใน
กรุงเทพมหานคร โดยพูดถึงประวัติความเป็นมาของกรุงเทพมหานครตั้งแต่สมัยรัตนโกสินทร์ จากนั้น
ก็พูดถึงกรุงเทพฯ ในปัจจุบัน กฎหมายต่างๆ เกี่ยวกับกรุงเทพฯ เขตและบริการของกรุงเทพฯ บทที่ว่า
ด้วยการสาธารณูปโภคและสาธารณูปการ จะช่วยชี้ให้เห็นถึงปัญหาและความไม่เอาไหน
ของผังเมืองที่มีมาแต่อดีต จนกลายมาเป็นอุปสรรคในการพัฒนาแก้ไขปัญหาดังกล่าว ในปัจจุบัน อ่านแล้ว
อยากย้ายออกไปอยู่นอกกรุงเทพมหานครเสียจริงๆ นอกจากนี้ ก็มีการพูดถึงกลุ่มอิทธิพลกับเรื่องราวทาง
สังคมและเศรษฐกิจของกรุงเทพฯ ตามแบบฉบับนักสังคมศาสตร์ทั่วๆ ไป ที่จะต้องมีสูตร *สังคม
เศรษฐกิจ และการเมือง* เอาไว้ไปทุกๆ แห่ง

ความสำเร็จและความล้มเหลว เป็นหนังสือทำนองอัตชีวประวัติ เนื้อหาในวาระอายุครบ ๕ รอบ ในปี
พ.ศ. ๒๕๑๔ ของผู้เขียน ได้เล่าถึงชีวิตแต่เยาว์วัย ส่วนมากเกี่ยวกับ *การศึกษาและอบรม* จนกระทั่งผู้
เขียนเองเข้าไปทำงานในด้านการศึกษาอย่างจริงจัง ส่วนความสำเร็จและความล้มเหลวประการใดนั้นเป็น
วินิจฉัยของผู้อ่านแต่ละท่านเอง แต่ที่เห็นๆ ก็คือความสำเร็จของหนังสือเล่มนี้ ที่เรียกร้องให้ต้องตีพิมพ์
ออกมาอีกเป็นครั้งที่ ๒

พราเสาวัดดี ชัยอนันต์ สมุทวณิช (สำนักพิมพ์พิจเนศ ๒๕๑๖) ๒๕๑ หน้า / ๑๐ บาท

คืบเทวดา พ.ด.ค. อนันต์ เสนาจันทร์ กับคณะ (ว.พ. พิจเนศ ๒๕๑๖) ๓๐๒ หน้า / ๑๕ บาท

หนังสือขนาดกระเป๋าสองเล่มนี้ ออกมาเหมาะกับเหตุการณ์ทางการเมืองเป็นอย่างมาก โดยเฉพาะอย่างยิ่งหลักการเปลี่ยนแปลง ๑๔ ตุลา ข้อเขียนใน *พราเสาวัดดี* ชี้ให้เห็นถึงปัญหาความผิดพลาด
ต่างๆ ของสังคมไทยปัจจุบัน ซึ่งสรุปออกมาได้ว่า *พราเสาวัดดี* *ใครไม่มีปราณีใคร ดุด่อถือแต่ใจ
ที่ใครได้ใส่เอาพอ* ผู้คนที่มึนตึ๋มก็ต้อ *หนีไปหาพราโกล* ผู้เขียนชี้ให้เห็นถึงความสำคัญของเสรีภาพ
ทางความคิด ซึ่งจะเป็พื้นฐานความเป็นคนในระบอบประชาธิปไตย ความสับสนและขาดหลักการในการ
ปฏิบัติงานราชการและเอกชนที่ผ่านๆ มาในอดีตส่วนหนึ่งเป็นผลผลิตของระบอบการปกครองเผด็จการเบ็ด
เสร็จ ในที่สุดความกดดันของประชาชน นักเรียนนักศึกษาถึงจุดระเบิดอย่างนองเลือด ทังๆ ที่พยายาม

เริ่มต้นด้วยความสงบและสันติแล้วก็ตาม เหตุการณ์ยุคเรียบร้อย เมื่อนักศึกษาประชาชนสามารถดับทิวค
ลงไปได้ ผู้ที่สนใจว่ากลุ่มนักศึกษามีพลังอะไรจริงแข็งแกร่งนัก ก็นำอ่านคหทวิเคราะห์บทบาทนิสิตนักศึกษา
ทางการเมือง อาจะมองเห็นอะไรได้บ้าง.

ผู้สื่อข่าววรรณกรรม

สังคมเสรีปฏิวัติ

ฉบับต้อนรับปีใหม่ ๒๕๑๓

ขอเสนอแบบไม่มีแนวเรื่อง

- อ่าน — ผู้สื่อข่าวของเราสัมภาษณ์ผู้ช่วยคนสนิทของ เฮนรี คิสซิงเจอร์
- หากสยามขาดน้ำมัน
- สร้างสรรค์สังคมไทยชนใหม่
- วรรณกรรมทางการเมืองของพม่า
- นักเขียนกับการเมือง
- ปาโบล เนรดูต้า—มหากวีแห่งชิลี
- จดหมายจากเอเรนส์

๑๓๑

คอยอ่าน

ฉบับ “ภัยเหลือง” ภาค ๒ เร็วๆ น

หนังสือที่เหมาะสมแก่การอ่านและเป็นของกำนัลแก่ญาติมิตรในเดือนธันวาคมนี้	
อ่านเสฐียรโกเศศ – นาคะประทีป	
ลายพระหัตถ์ กรมพระยานริศฯ ได้ตอบกับพระสารประเสริฐ	
จีน : แผ่นดินแห่งการปฏิวัติตลอดกาล	ของฝ่ายวิชาการ ส.จ.ม.
นอนต่างแดน	ของ ส. ศิวรักษ์
สงครามความคิด	ของ วารินทร์ วงศ์หาญเชาว์
ความรู้เกี่ยวกับกลไกของสังคม	ของ พัทธา สายหู
ดาวหาง	ของ ระวี ภาวิไล
สันติประชาธรรม	ของ ป๋วย อึ๊งภากรณ์
อนาคต	นิตยสารของสมาคมอนุรักษ์ศิลปกรรม
ไทยการต	นิตยสารของสมาคมไทย – การต
บ้าน	นิตยสารของกาารเคหะแห่งชาติ
ฯลฯ	
	
สารสยาม สำนักงานจัดจำหน่ายหนังสือ ๑๔-๑๖ ตรอกนคร ถนนพาราธ ท่าพระจันทร์ กรุงเทพฯ ๒ โทร. ๒๕๕๐๗	

สังคมศาสตร์ปริทัศน์ ฉบับที่ท่านอ่านนี้เป็นฉบับสุดท้ายของปี ๒๕๑๖ และถือเป็นฉบับครบรอบ ๑๑ ปี ที่นิตยสารของเราின்றยัคต่อผู้อุปสรรคต่างๆ มาเป็นเวลาช้านาน ตั้งแต่เริ่มกำเนิดราย ๓ เดือนในกลุ่มคนอ่านวงแคบ จนขยายเป็นรายเดือนสำหรับมหาชนวงกว้าง ทั้งในเมืองและนอกเมืองตลอดจนทั้งในต่างประเทศเกือบทุกแห่งที่มีนักเรียนไทยศึกษาอยู่ (ทั้งนี้ไม่นับบรรดาสถานทูตหลายแห่งที่แอบแปลบทความของเราไปต่างประเทศโดยไม่บอกกล่าว) เราได้ต่อสู้มาตั้งแต่บ้านเมืองอยู่ในยุคเผด็จการทหารราชย์ ได้ร่วมต่อสู้เรียกร้องรัฐธรรมนูญเมื่อเร็วๆ นี้ กระทั่งคลื่นมหาชนมีความสำนึกทางการเมืองอย่างใหญ่หลวง ได้ก่อให้เกิดภาวะคลั่งคลายดังที่เป็นในปัจจุบัน แต่กระนั้นเราก็ยังเป็นนิตยสารเล็กๆ ที่พอใจจะทำคุณประโยชน์ด้านข่าวสารและข้อคิดเห็นบางประการให้กับสังคมมากกว่าอื่น เราพอใจที่จะทำหน้าที่ในฐานะ ‘นักหนังสือพิมพ์’ เล็กๆ อย่างตรงไปตรงมา แม้จะถูกตำหนิหาว่าเป็นปัญญาชน เราก็ยอมรับในฐานะการใช้แรงงานสมองเพื่อประโยชน์ในทางสร้างสรรค์เช่นเดียวกับการขายแรงงานของคณงานสามัญธรรมดาทั่วไป ถึงจะมีเสียงกระทบกระเทือนหาว่า เราดีแต่พูด แต่เขียน หาได้นำออกปฏิบัติไม่เราก็ยอมรับว่า การคิด การเขียน การพูด เป็นพื้นฐานเบื้องต้นของการปฏิบัติ ดังในรอบปีที่ผ่านไป เราเสียงเสนอเรื่องราวหลายอย่างตั้งแต่การเสนอข้อเท็จจริงเกี่ยวกับ **ภัยเหลือง ปัญหารานทัพลสหรัฐในเมืองไทย ปัญหาผู้ก่อการร้าย** ตลอดจนถึงข้อเท็จจริงเกี่ยวกับ **ทหารไทยรัยจ้าง** และการเสี่ยงไปสัมผัสกับผู้แทนฝ่ายแนวเวลารักษาชาติที่นครเวียงจันทน์ เป็นต้น ทั้งนี้เราตั้งใจจะทำหน้าที่ให้ข่าวสารให้ดีที่สุดเท่าที่ทำได้ในกองบรรณาธิการเล็กๆ ของเราจะทำได้ เราพยายามปรับปรุง **สังคมศาสตร์ปริทัศน์** ให้ก้าวออกจากหอคอยงาช้าง มาสู่โลกภายนอกที่ยึดถือผลประโยชน์ร่วมกับประชาชนมากขึ้น แต่ก็ยังมีได้ละทิ้งการใช้เหตุผลทางวิชาการและปัญญา เพียงแต่ได้ลดการตีواهرในรูปของอารมณ์มาเสนอในรูปของการมองหาทางออกโดยให้ข้อเท็จจริงในเรื่องใกล้ตัวเป็นพิเศษ แม้บางเรื่องจะติดอยู่ในแง่ที่มองออกมาเป็นผลทางลบ เราก็คิดว่าจะให้โลกนั้นน่าอยู่ เพราะการเลือกมองแต่สิ่งดีเท่านั้นเป็นไปไม่ได้ เราต้องมองดูที่ความจริงด้วย ถ้าความเป็นจริงนั้นทำให้ปวดร้าวเราก็ต้องทน ยิ่งต่อไปเรากลลงจะใช้เสรีในระบบประชาธิปไตยกันมากขึ้นเพียงใด การใช้เสรีก็ต้องมีเหตุผลและรับผิดชอบมากขึ้นเพียงนั้น เราสนับสนุนนักคิด นักเขียน นักวิชาการทั้งหลายซึ่งมีความคิดดีทั้งเก่าและรุ่นใหม่ ให้เป็นตัวของเขาเอง รู้จักใช้สามัญสำนึกของคนธรรมดาสามัญและยืนอยู่เคียงข้างในฐานะสมาชิกคนหนึ่งของสังคม หาใช่ถือตัวว่าเป็นผู้พิเศษทางปัญญา พุดจาไม่รู้เรื่อง เราพยายามทำให้วิชาการเป็นเรื่องน่าอ่าน และการใช้เหตุผลเป็นนิสัยอัน ‘ค่าของความเป็นมนุษย์’ อย่างน้อยก็น่าจะเป็นนิสัยในสังคมที่เราต้องการจะสร้างสรรค์ให้เกิดค่านิยมทางประชาธิปไตยแก่คนในรุ่นเรา และลูกหลานของเราในอนาคต

สังคมศาสตร์ปริทัศน์ ฉบับนี้ แต่เดิมได้เตรียมว่า เนื่องจากวันที่ ๑๐ ธันวาคม เป็น ‘วันรัฐธรรมนูญ’ ครั้งนั้นแผ่นดินยังไม่เปลี่ยนจากสถานะเดิม เราจึงคิดจะทำฉบับนี้ว่าด้วย การเรียกร้องรัฐธรรมนูญ หากแต่ว่าเหตุการณ์ได้ซิงเกิดขึ้นอย่างไม่คาดคิด และมีที่ท่าว่าการร่วมเรียกร้องรัฐธรรมนูญ

ของนักเรียน-นิสิต-นักศึกษา-ประชาชน จะบังเกิดผลในไม่ช้า อันเนื่องมาจากการพลีเลือดเนื้อของ
วีรชนชายหญิงเมื่อวันที่ ๑๔ ตุลาคม ดังนั้นฉบับนี้ เราจึงเปลี่ยนไปเน้นที่การวิเคราะห์บทเรียนและทำที่
อันสืบเนื่องมาจากเหตุการณ์ดังกล่าวแทน เช่นการวิเคราะห์ท่าทีของสภารัฐธรรมนูญใหม่ วิจักษณ์
รัฐธรรมนูญของไทยฉบับต่าง ๆ ที่เคยมี หรือการให้ความเห็นว่านิสิตนักศึกษาควรมีบทบาทอย่างไรต่อไป
เราจึงหวังว่าฉบับนี้จะรับใช้เจตนารมณ์ที่มีผู้อ่านเคยขอให้จัดทำด้วยฉบับรัฐธรรมนูญได้ไม่น้อย สำหรับ
ที่ประกาศว่าจะมีบทความเรื่อง 'การต่อสู้เพื่อประชาธิปไตยโดยสันติวิธีเป็นไปได้หรือไม่' ของนายปรีดี
พูนมยงศ์นั้น ที่มีได้นำมาลงในฉบับนี้ เพราะทาง *มหาวิทยาลัย* ได้นำต้นฉบับไปลงพิมพ์เรียบร้อยก่อน
แล้ว เราจึงไม่อาจนำมาพิมพ์ซ้ำได้ แต่ก็หวังว่าในโอกาสต่อไป ผู้เขียนท่านนี้จะส่งเรื่องมาให้พิจารณาใน
สังคมศาสตร์ปริทัศน์ โดยเฉพาะอีก สำหรับบทความของ ปราโมทย์ นาครทรรพ และ ชัยอนันต์
สมทวณิช ซึ่งเป็นคณะกรรมการร่างรัฐธรรมนูญอยู่ขณะนี้ เข้าใจว่าในเล่มหน้าเราคงจะมีเรื่องของเขา
ให้ท่านได้อ่าน ส่วน 'ชีวิตและความคิดของแพตทริก ไวท์' นักเขียนนวนิยายชาวออสเตรเลียที่ได้รับ
รางวัลโนเบล สาขาวรรณคดีประจำปีนี้ จะขอผลัดเป็นเล่มหน้าเช่นกัน

สำหรับร้อยกรองผู้ที่เรียกร้องอยากอ่าน อังคาร กลยานพงศ์ ฉบับนี้เขาส่ง 'สิบสามตุลาฯ วันประชา
ธิปไตย' มาให้ด้วยอารมณ์อันรุนแรง มนต์รี จึงศิริอารักษ์ ซึ่งเคยช่วยทำใบแทรก *ชาวบ้าน* และถูก
จับกุมขังเป็น ๑ ใน ๑๓ 'ขบถรัฐธรรมนูญ' ได้เขียน 'บันทึกจากคุก' มาให้เช่นเดียวกัน

ยกเว้นก็แต่คอลัมน์ *กำแพงลม* ซึ่งผู้เขียนมีกิจธุระส่วนตัว ทำให้ขาดการส่งเรื่องมาหลายฉบับ
แต่ก็ยังสัญญาว่าจะเขียนให้อีกในไม่ช้า

อย่างไรก็ตาม เมื่อฉบับนี้ออกสู่ตลาด อาจเรียกได้ว่าเป็นฉบับส่งท้ายปีเก่าต้อนรับศกใหม่
๒๕๑๗ ที่จะมาถึงอีกไม่ช้าด้วย และฉบับหน้าจะเป็นฉบับเริ่มของปีที่ ๑๒ เราเองจะเปลี่ยนแปลงบางสิ่ง
บางอย่างให้เหมาะสมเข้มข้นขึ้นอีก โดยเฉพาะการจัดรูปเล่ม ผู้ช่วยฝ่ายศิลป์ได้สัญญาที่จะทำให้งดงามขึ้น
ส่วนทางบรรณาธิการก็จะให้ผู้ช่วยฝ่ายบรรณาธิการได้มีโอกาสแสดงฝีมือของเขาแต่ละคนมากขึ้น หาก
โอกาสหน้าในชุดต่อไป *สังคมศาสตร์ปริทัศน์* จะได้มีคนรุ่นใหม่มาทำหน้าที่ 'สานต่อ' ให้งานของเรา
เดินไปสู่จุดอันมั่นคงและก้าวหน้ามากยิ่งขึ้น ซึ่งผลที่จะพิสูจน์อย่างไรนั้นคงจัดเป็นผลงานในรอบปี
ต่อไป ๗๑๑๑๑

หนังสือชุดมหาวิทยาลัยสำหรับชาวบ้าน
ของ สำนักพิมพ์เกสดีไทย ลำดับที่ ๕

ดาวหาง
ระวี กาวีไล

THE SOCIAL SCIENCE REVIEW MONTHLY.
CONSTITUTION AND HUMAN RIGHT ISSUE
 No. 11 Vol. 12 December 1973

- 4 Hard Times
 5 Letters to the Editor
 11 Leading Article : Ideology and Reality of Democracy

<i>Montri Chungsiriarak</i>	17	A Poem / From Bangkhen Prison.
<i>Pansak Vinyaratn</i>	18	You're OK.....I'm OK.
<i>Krirkkiat Pipathseritham</i>	28	How the Democratic Government will give society a satisfaction.
<i>Puey Ungphakorn</i>	36	Life should not lose in vain.

Cover Story

<i>Udom Srinamthai</i>	45	Lessons from the October Incident.
<i>Chuan Leekpai</i>	51	Three former MP, and the Justice of the court.
<i>Kramol Thongthamachart</i>	56	A Critic on Thai Constitutions.
<i>Boonsanong Boonyodhyan</i>	68	How Different are the Political Parties : A Case Study from India.
<i>Sulak Sivaraksa</i>	76	The Immediat Role of Thai Students.
<i>Charnarong Tejaratchkit</i>	89	New Foreign Policy for New Government.
<i>Angkarn Kalyanapong</i>	100	A Poem / October 13 – A Democratic Day.
<i>Thundorn Tungbuasi</i>	103	The Chinese Students Power.
<i>Pithak Panyayuth</i>	106	Third World / OPEC The Greatest Union of the Third World.
<i>Yongyuth Yuthavong</i>	109	Man and Environment / Pollution – American Style.

<i>Thanasak Chariyasopit</i>	113	Book Reviews.
	118	Editor

Niwat Kongpien **Cover**

President : Puey Ungphakorn
Advisory-Board : Pansak Vinyaratn, Rangsan Thanapornpan, Sulak Sivaraksa
Editor in Chief : Suchart Sawadsri

The Social Science Review

Office : Chula Soi 2, Phya Thai Rd., Bangkok Metropolitan, Thailand.
 Tel. 57622
Printed By : Siva Phorn Ltd., Part.
 74 Soi Rajjathaphan, Makkasan, Bangkok Metropolitan, Thailand.
 Tel. 515752, 522639.

จัดพิมพ์โดย ฯ ในหนังสือ นี้อ เป็นของผู้อยู่เขียน มีไว้เป็นทัศนคติของสมาคมนักสังคมศาสตร์แห่งประเทศไทย ส่วนลิขสิทธิ์ของบทความเป็น
 ของ "สังคมศาสตร์ปริทัศน์" การตีพิมพ์ซ้ำ หรือคัดลอกไปลงพิมพ์ที่ใหม่จะต้องแจ้งให้บรรณาธิการทราบก่อน เป็นลายลักษณ์อักษร
 "สังคมศาสตร์ปริทัศน์" ออกปีละ ๑๒ ฉบับจำหน่ายปลีกตามร้านทั่วไป เล่มละ ๑๐ บาท (กระดาษปอนด์) ๘ บาท (กระดาษปรู๊ฟ)
 สมาชิก ค่าบำรุงปีละ ๑๐๐ บาท โดยส่งนามบัตรคืนนาม นายสวัสดิ์ บุญชาติภรณ์ ผู้จัดการ (ส่งรายชื่อพร้อมบัตรคืน)

พิมพ์ที่ โรงพิมพ์ตีวพร ๗๔ ซอยรัชฎาภิเศก มกษะสัน กรุงเทพฯ โทร. ๕๑๕๗๕๒, ๕๒๒๖๓๕
 นายจรัส วันทนทวี ผู้พิมพ์ผู้โฆษณา ๒๕๑๖

ชาวชนบทไม่ยกอ่านหนังสือ หรือว่าไม่มีหนังสือให้เขาอ่าน

ชาวบ้าน

เป็นหนังสือพิมพ์ทำขึ้นเพื่อชาวชนบท

น่าจะลงชื่อส่งไปให้เขาอ่าน
ตาม ร.ร. ประชาบาล หรือวัด ทั่วประเทศ

ออกเป็นรายเดือน บิลละ ๒๕ บาท ๑๒ ฉบับ
สมัครเป็นสมาชิกไปได้ที่ มูลนิธิโกมล คีมทอง
๑๗๑๕ ถนนพระราม ๕ สามย่าน ก.ท. ๕
โทร. ๕๑๑๖๓๐